

Часопис за духовни препород

Уместо увода

Догматика

**Огледи из канонског и црквеног
права**

Библијска теологија

Уметност и историја

Вера и наука

Духовни путокази

Актуелне теме

Прикази

Савремена хроника

Година шеста / Призрен 1998 – Бр. 1 [21]

Година шеста / Призрен 1998 – Бр. 1 [21]

S blagoslovom Wegovog Preosvećenstva
Episkopa raškoprizrenskog dr Artemija

Izdaje: EPARHIJA RAŠKOPRIZRENSKA

Glavni i odgovorni urednik:
jerej Branislav Peranovi

Ureivački odbor:
arhimandrit Jovan (Radosavčevi)
protojerej stavrofor Milutin (Timotijevi)
protojerej Zoran Gruji
jeromonah Simeon (Vilovski)
jeromonah Sava (Jawi)
jeronakon Justin (Jezdi)

Tehnički urednik:
Vojislav Jovići

Dizajn korica
Radomir Levajac
Gordana Virovki

Tira : 1000 primeraka

časopis izlazi četiri puta godišnje.

Adresa izdavača: EPARHIJA RAŠKOPRIZRENSKA
38400 PRIZREN, tel. 029/25426

Kompjuterska priprema AS, Beograd
štampa: Novi dani, Beograd, Vojvode Brane 13

УМЕСТО УВОДА

SVETOM ARHIJEREJSKOM SINODU
BEOGRAD

IZVEŠTAJ O MIROVNOJ MISIJI DELEGACIJE KOSOVSKO-METOHISKIH SRBA U POSETI FRANCUSKOJ I SAD

Na Drugom Svesrpskom crkveno-narodnom saboru održanom u Prištini 24. i 25. januara ove 1998. godine, odlučeno je da delegacija Sabora poseti Francusku i SAD sa ciljem da tamošnje relevantne političke ličnosti i institucije upozna sa stavovima Crkveno-narodnog sabora o kosovsko-metohijskom pitanju kao i načinu njegovog rešavanja mirnim i demokratskim sredstvima.

Članovi Delegacije crkveno-narodnog sabora su bili:

1. Ni e potpisani podnosilac ovog Izveštaja,
2. G-n Momčilo Trajković, Predsednik Srpskog pokreta otpora Demokratski pokret,
3. Jeromonah Sava Javić, iz man. Visoki Dečani,
4. G-n Aleksandar Vidojević, iz Beograda i
5. G-n Dušan Bataković, istoričar i član Ekspertske grupe za Kosovo, kooptiran samo u Parizu.

Delegacija je na tom „putu mira“ provela punih mesec dana, od 4. februara do 4. marta ove 1998. godine, i imala susrete sa najvišim predstavnicima francuske i američke politike i administracije.

Tako je Delegacija najpre u Parizu na poziv Francuskog ministarstva inostranih poslova imala zvanični prijem u Kéj d'Orseju kod direktora odbora za kontinentalnu Evropu g-na Alena Ružara sa njegovim saradnicima. Zatim je u Vašingtonu imala zvanične prijeme u američkom Kongresu, Senatu, Stejt departmentu, i u Ujediwenim Nacijama u Wujorku. Pored toga bili smo primljeni u mnogim nevladinim organizacijama koje imaju uticaja na kreiranje zvanične američke politike, održali predavanja na Kolumbija Univerzitetu u Wujorku i Harvardskom Univerzitetu u Bostonu, dali intervjue za mnoge američke i francuske dnevne listove,

sreli se u mnogim gradovima sa našim srpskim narodom. Bilo je dana u Vašingtonu kada smo imali po 4-5 zvaničnih prijema. Razgovarali smo sa preko 20 senatora i kongresmena. Imali smo susret sa specijalnim izaslanikom za bivšu Jugoslaviju g-nom Robertom Gelbardom.

Na povratku iz Amerike, a na poziv francuskog Parlamenta zadržali smo se u Parizu još dva dana i razgovarali u Skupštini Francuske sa g-nom Andre Reneom, poslanikom Parlamenta i predsednikom sporno-političke grupe za pitava Rusije i bivše Jugoslavije i njegovim saradnicima.

Delegacija je svuda, na svim tim prijemima, bila izuzetno dobro primljena, sa velikom pažnjom saslušana i u 90% wenih stavova podržana od strane sagovornika. A šta smo to mi govorili? Svuda, uglavnom isto, tu i tamo istižili i ili bože objašnjavali i neke elemente iz našeg izlagawa, zavisno od interesovawa naših sagovornika.

Obično smo u prvom delu naših izlagawa najpre razjašnjavali istorijski koren nastanka kosovskog problema, kao i albanskog separatističkog pokreta. Isticali smo šta Kosovo i Metohija znače za Srbiju i srpski narod, ukazivali na naše istorijske korene na tim prostorima, žili su svedoci naših najvećih i najznačajnijih manastira. Govorili smo o postepenom mawawu demografske strukture stanovništva na Kosovu i Metohiji, naročito u zadnjih 50 godina. Naglašavali smo da današnja demografska slika Kosova i Metohije nije od vajkada takva, nego da je to posledica viševakovne nepravde koja je žiwena nad srpskim narodom, a naročito zločina izvršenih za vreme Drugog svetskog rata od strane albanskih separatista, kao i nasiqa i pritisaka vršenih konstantno posle rata, kada je bukvalno izvršeno prvo etničko žiwe u Evropi te stvoreno preko 800 naseqa etnički žisto albanska.

Isticali smo da su Kosovo i Metohija sastavni i neotuđivi deo države Srbije preko 800 godina i da se meunarodno priznate granice ne mogu mawati nasilnim putem, pa stoga Albanci na Kosovu i Metohiji treba da svoj interes ostvaruju kroz ukquživawe u politički i parlamentarni život Srbije. Naglašavano je da kosovski Albanci nemaju partnera u srpskom narodu koji bi se saglasio sa ostvariwawem wihovog maksimalističkog žiqa Kosova republike, i da istrajawawem na tom maksimalizmu oni mogu doprineti samo stvarawu uslova za eskalaciju sukoba, pa dovesti i do samoga rata.

Stoga smo predlagali da se rešewe problema traži i mirnim i demokratskim sredstvima putem dijaloga, u kome bi pored države Srbije i predstavnika kosovskih Albanaca obavezno morali da učestvuju i predstavnici kosovskih Srba, koji su, na alost, u svim dosadašnjim kontaktima uporno izostavqani iz pregovaračkog

procesa. Govorili smo da do trajnog rešewa kosovsko-metohijskog problema može doći jedino u demokratskoj državi Srbiji u kojoj će ravnopravno biti poštovana prava svih njenih građana, pa i albanske nacionalne manjine po svim evropskim i svetskim standardima. Da bi do toga došlo, naglašavali smo, da kosovski Albanci treba da se aktivno uključe u politički život Srbije, čime bi upravo doprineli većoj demokratizaciji. Konstantno je osuđivano svako rešewe kosovskog problema koje bi podrazumevalo upotrebu nasilja i terorizma.

Na pitanje, „ta mi očekujemo od SAD-a, po tom pitanju, mi smo uglavnom odgovarali da mi nismo došli da ovde od Vas tražimo gotovo rešewe kosovskog problema, nego da Vas upoznamo sa suštinom samog problema, i da ponudimo demokratska sredstva za njegovo rešewe. Nametnuta rešewa ne bi mogla biti prihvaćena.

Svuda smo osuđivali pojavu terorizma od strane albanskih separatista, ali i svako nasilje, ma sa koje strane dolazilo. Isticali smo naše uverenje da se putem nasilja i primene sile problem Kosova ne može rešiti. Navodili smo primer Bosne, gde se i posle rata problemi rešavaju putem dijaloga, pa je stoga naš stav da problem na Kosovu treba rešavati putem dijaloga bez rata, a ne posle rata. Govorili smo da nema rešewa kosovskog problema preko noći. Njegovo je rešewe u procesu rešavanja koji treba „to pre da otpočne.

Reagovana na ovakve naše stavove i principe bila su veoma povoljna. Američki stav po tom pitanju najrečitije je izrazio u Stejt Departmentu Generalni Sekretar Svajcergert, direktor odseka za pitanja južne i centralne Evrope, koji je u dvosatnom razgovoru sa Delegacijom, između ostalog istakao da Sjedinjene Države ne podržavaju nezavisno Kosovo niti bilo kakvu secesiju, ali ni *Status quo*; ne daju podršku nikakvom nasilju ni rešenju koja bi bila zasnovana na nasilju; traže uključivanje Albanaca u politički život Srbije. Visoki američki predstavnik istakao je da Srbi i Albanci „to pre treba da započnu sa procesom rešavanja pitanja za svakodnevni život, posebno pitanja obrazovanja, kako bi se stvorila pogodna atmosfera uzajamnog poverenja kao neophodan uslov za otpočevanje ozbiljnog političkog dijaloga. A u razgovoru sa grupom senatora u Vašingtonu posebno je sa njihove strane naglašeno da SAD nemaju gotovo rešewe za Kosovo već smatraju da rešewe treba tražiti u direktnom političkom dijalogu između Srba i Albanaca na Kosovu.

Pored ovih zvaničnih susreta sa predstavnicima i nosiocima američke politike, Delegacija je posvetila dosta pažnje susretima sa srpskim zajednicama u više gradova (Vašington, Njujork, Čikago, Klivland, Los Anđeles, Pariz). Do tih susreta je dolazi-

lo uglavnom u crkvenim i manastirskim prostorijama, kao i u sedi, tu SNO U "ikagu. U predavawima odr anim na, em narodu, po- navqali smo uglavnom na, e poznate stavove i isticali demokra- tsku platformu za re, ewe kosovsko-metohijskog problema, „to je nailazilo na op, tu podr, ku srpskog naroda u ovim gradovima. U kontaktima sa Srbima govorilo se jo, i o potrebi otvarawa kan- celarija po ovim ve im mestima Amerike, kao isturenih odegewa Me unarodnog informativnog centra koji je osnovan u Pri, tini. Uloga ovih kancelarija bila bi pravovremeno i objektivno info- misawe kako na, eg naroda, tako i ameri, ke javnosti o svim zbi- vawima u Staroj Srbiji, odnosno Kosovu i Metohiji.

U tim kontaktima sa Srbima u Americi rodila se ideja i istaknuta potreba da se u ciq u ukqu, Livawa i Srba iz dijaspore u stvarawe i realizaciju srpskog nacionalnog programa, pogotovu po pitawu Kosova i Metohije, odr i na tlu Amerike i to u Va, ing- tonu veliki Svesrpski crkveno-narodni sabor poput onih u Pri, - tini. Na tom Saboru bi uzeli u, e, a Srbi iz svih krajeva sveta, a bili bi pozvani i predstavnici ameri, ke politike i admini- stracije, „to bi u mnogome doprinelo da se promeni u zadwih dese- tak godina stvorena negativna slika o Srbima kao narodu. Kosovo je posledwa „ansa i jo, jedini nepotro, eni nacionalni kapital oko koga svi Srbi mogu i ho e da se slo e i ujedine. Zato molimo Sveti sinod za saglasnost i blagoslov radi realizacije ovog veli- kog i zna, ajnog poduhvata.

***

Vrativ, i se sa toga „puta mira“ 4. marta, Delegacija nije us- pela , estito ni da se raspakuje i odmori, kada je stigao poziv od strane ameri, kog Kongresa da se ponovo pojavimo u Va, ingtonu radi „svedo, ewa“ pred Helsin, kom komisijom Kongresa SAD-a o Kosovu i Metohiji, a povodom najnovijih zbivawa u Drenici. Ovoga puta ranijem sastavu Delegacije su pridodati g-n Du, an Risti , , lan predsedni, tva SPOT-DP iz Pri, tine i prof. Dr. Du, an Batakovi .

Delegacija je oputovala za Va, ington 17. marta, a ve sutra- dan 18. marta odr ano je „svedo, ewe“ pred Helsin, kom komisijom za sigurnost i bezbednost u Evropi u zgradi Senata SAD-a.

Svedo, ewe je proteklo u izrazito uzavreloj atmosferi gde su ostali u, esnici u „svedo, ewu“ iznosili stavove koji su se svodili samo na osudu srpske strane i podr, ku albanskim stavovima i za- htevima, uz zdu, no zalagawe za „iroku skalu kaznenih mera protiv Srbije, po, ev od stezawa ekonomskih sankcija, pa do direktne vojne intervencije SAD-a na Kosovu i Metohiji. I pored toga, na, a De- legacija je uspela da svojom mirovnom opcijom i objektivnim stavov-

vima o kosovsko-metohijskoj krizi u velikoj meri ubla i jednostrane ocene i osude srpske strane¹.

Izraeno je aqewe za svim nevinim rtvama sa obe strane. Istaknuto je da se mora osuditi terorizam albanskih ekstremista kao i prekoraewe zakonskih ovlaewa od strane policije. Naglaeno je da se problemi Kosova i Metohije moraju reavati u okviru granica Srbije i Jugoslavije i da bi jednostrana podrka secesiji Kosova i Metohije od Srbije doprinela razbuktavawu ireg regionalnog sukoba.

Sa zadovoljstvom je primena ocena predsedavaju eg g-na Alfonsa D Amata da je me u uesnicima „svedoewa“ postignut konsenzus da se mora zaustaviti svaki vid nasiga sa obe strane i da se reewe mo e na i jedino u iskrenom dijalogu koji bezuslovno mora „to pre otpoleti.

Op„ti je utisak svih koji su pratili ili su upoznati sa misijom na„e delegacije, da uspehom mo emo biti vi„e nego zadovoljni. Te„ko je i zamisliti kako bi ovo „svedoewa“ proteklo, i kakva bi se slika o Srbima formirala da na„a Delegacija nije bila prisutna, i svojim svedoewem amortizovala jednostrane izjave i napade na Srbiju.

Delegacija je imala jo„ par značajnih i korisnih susreta u Va„ingtonu, da bi se 22. marta vratila u Beograd.

Izve„taj podneo vo a Delegacije

Episkop ra„ko-prizrenski
+ ARTEMIJE

---

¹ Puni tekst svedoewa na„e Delegacije prila emo uz ovaj izve„taj.

SVEDO " EWE DELEGACIJE KOSOVSKIH SRBA

Pred Komisijom za sigurnost i bezbednost u Evropi
Senat SAD, 18. marta 1998. god.

Gospodine predsedniče,
Poštovani članovi Senata i Kongresa,
Dame i gospodo,

Čast nam je „to smo danas pred Vama, sedam godina nakon „to je Wegova Svetost Patrijarh Srpski Pavle, svedožio u ovom časnom domu. Pre svega eleli bismo da Vas uverimo da danas ovde nismo kao predstavnici ili braniteqi predsednika Slobodana Milo„evi a i wegovog autokratskog re ima. Ovde smo kao predstavnici kosovskih Srba koji su upla„eni i koji su pred ozbiqnom pretvom da budu potpuno „etnički oži„ eni“ sa svojih vekovnih ogwi„ta.

Ovde smo da bismo osudili otvoreno agresivnu politiku albanskih terorista koje predvodi takozvana Oslobođilačka vojska Kosova kao i represivnu politiku beogradskog re ima. Obe ove politike su ve prouzrokovale nepotrebnu smrt nekoliko desetina nevinih qudi na Kosovu i Metohiji na obe strane. Etničke albanske terorističke grupe izvele su mnoge terorističke akcije u proteklih dve godine sa ciljem da se isprovocira me unarodna intervencija. Wihov interni cilj i daqe ostaje isti kao i ranije: terorisanje kosovskih Srba tako da Kosovo postane etnički lista albanska teritorija. G. Milo„evi je sa svoje strane pokrenuo policijsku ofanzivu čiji je rezultat stradawe ne samo terorista ve i nevinih civila kao „to je služaj u nedavnoj akciji u Drenici. Ovaj krug nasiqa mora se odmah prekinuti. Ni„ta se ne mo e postići i nasiqem osim razarawa i pokoqa. Na alost, ose amo da ni predsednik Milo„evi ni rukovodstvo etničkih Albanaca ne shvataju ovu prostu čiwenicu. Obe strane apsolutno ni„ta nisu naučile iz gra anskog rata u Bosni koji sada preti da čitav Balkan bude uvođen u jedan razorni oru ani sukob.

Srpska Pravoslavna Crkva i srpski narod Kosova i Metohije osu uju sve akcije, sa bilo koje strane, koje su poslednjih godina dovele do eskalacije nasilja na Kosovu i Metohiji. Osu ujem sve terorističke napade koje su izveli albanski ekstremisti protiv srpskih civila, policajaca, etničkih Albanaca lojalnih srpskoj državi kao i verskih objekata Srpske Pravoslavne Crkve. Tako e osu ujem policijsku represiju i svaku preteranu i neselektivnu upotrebu policijske sile posebno protiv albanskih civila. Osu ujem i odbijawe Miloševića da započne otvoren i iskren dijalog sa zajednicom kosovskih Albanaca radi postizawa mirovnog rešenja. Tako e osu ujem odbijawe rukovodstva etničkih Albanaca da prihvate put mirovnog dijaloga sa srpskim vlastima i srpskim narodom Kosova i Metohije, kao i njihovu nespremnost da osude oružane akcije albanskih terorističkih grupa. Podržavamo opštu osudu ovih terorističkih akcija od strane američke administracije i cele Meunarodne zajednice. Ovi napadi su izvedeni sa namerom da dovedu do eskalacije nasilja i u stvari je to i postignuto. Imamo detaljnu dokumentaciju o ovim napadima koji su izvedeni u poslednje dve godine od strane tzv. Oslobođilačke vojske Kosova, posebno u području Drenice. Prilaemo ovu dokumentaciju Komisiji.

Apelujemo na ovu Komisiju da razume da na Kosovu nije sukob izme u srpskog i albanskog naroda, ve izme u jednog nedemokratskog rešenja sa jedne strane i secesionističkog ekstremizma sa druge. Apelujemo na Sjedinjene Države da odbace olake pozive za vojnu intervenciju čiji bi cilj bila predaja državne vlasti rukovodstvu etničkih Albanaca. Takva akcija bi, imajući u vidu istoriju Kosova i Metohije pre 1989. godine, dovela do potpunog etničkog čišćenja srpskog naroda iz vekovnog središta naše domovine.

Nasuprot tome, mi čvrsto verujemo u demokratsku, multietničku i multikulturnu Srbiju. Verujemo da se na toj osnovi može ostvariti zajednički život svih etničkih zajednica. Pozdravljamo ideju građanskog društva u kome bi svi građani imali ista prava. Insistiramo na punom poštovanju ljudskih i manjinskih prava za etničke Albance na Kosovu, kao i za sve ostale nacionalne manjine u Srbiji prema najvišim međunarodnim standardima. Čvrsto se suprotstavljamo svakoj promeni međunarodno utvrđenih granica, jer bi takav presedan mogao da izazove nestabilnost u susednim zemljama i celom regionu. Naša vizija budućnosti među etničkim odnosima počiva na punoj demokratizaciji političkih sistema, a ne na dačoј teritorijalnoj, političkoј i ekonomskoj fragmentaciji Balkana. Mi čvrsto verujemo da svako političko pitanje ne može da se koristi da bi se postavljali novi i novi teritorijalni zahtevi. Stoga naš regionalni pristup predstavlja solidnu početnu

osnovu za budu i politički dijalog sa ciljem da se ostvari trajna stabilnost i kooperacija na Balkanu.

Pozivamo ovu Komisiju i Sjedištvu Srpske Pravoslavne Crkve i srpskog naroda na Kosovu i Metohiji za istinski dijalog bez ikakvih predušlova. Samo na taj naēin mo e se posti i mirno, demokratsko rešewe kosovsko-metohijske krize za sve gude u Srbiji bez obzira na njihovu nacionalnu ili versku pripadnost.

Izra avamo naēe duboko sauēe, e zbog svih nevinih rtava na Kosovu i Metohiji i molimo se Gospodu da nam svima podari mudrosti i hrabrosti da oēuvamo mir i uzajamno razumevawe zbog toga „to niko ne mo e da gradi svoju sre u na nesre i svog bli weg.

Članovi Delegacije Srba sa Kosova i Metohije:

1. Wegovo Preosveštenstvo Episkop raško-prizrenski G. ARTEMIJE,
2. Jeromonah SAVA (JAWIˆ), sekretar Episkopa,
3. Gˆn MOMILO TRAJKOVIˆ, Predsednik Srpskog pokreta otpora Demokrski pokret,
4. Gˆn DU'AN RISTIˆ, potpredsednik Srpskog pokreta otpora Demokrski pokret,
5. Dr DU'AN BATAKOVIˆ, istoriēar i ēlan Ekspertske grupe za Kosovo i
6. Gˆn ALEKSANDAR VIDOJEVIˆ, savetnik Episkopa Artemija

SAOP 'TEWE ZA JAVNOST

SA SEDNICE EPARHIJSKOG SAVETA EPARHIJE RA 'KO - PRIZRENSKE

Mi, predstavnici Crkve i naroda srpskog sa Kosova i Metohije sabrani u drevnom gradu Prizrenu na sednici Eparhijskog saveta Eparhije ra„ko-prizrenske, koja neprekidno slu i narodu Bo jem na ovim istorijskim prostorima punih 980 godina, ivotno vezani za Kosovo i Metohiju, smireno molimo i pozivamo qude dobre voqe svih naroda da se na e zajednička razumqiva reŁ kojom emo shvatiti da hleba i vode ima dovoljno za sve koji ive na Kosovu i Metohiji. Samo treba saŁuvati ivot i spasti du„u. Stoga izra avamo aqewe za svakim nepotrebno izgubqenim ivotom u me usobnim satirawima i zato pozivamo predstavnike svih naroda da uŁine sve „to je u njihovoj mo i da se vi„e ni jedan ivot ne ugasi u me usobnim sukobima. Na imo reŁ kojom emo uspostaviti razgovor za dobro svih nas, za dobro Ĺoveka Bo jim rukama sazdana. Ako ne budemo to shvatili onda e gubitnici biti svi.

24. 03. 1998. god.
U PRIZRENU

Predsednik Eparhijskog saveta
Episkop ra„ko-prizrenski
+ ARTEMIJE

ДОГМАТИКА

REVNOVAWE ZA ISTINU

„Imaju revnost za Boga,
ali ne po razumu“ (Rim. 10, 2).

Takvih je bilo uvek u Crkvi Bojoj. Jo, iz apostolskih vremena, pa kroz svu istoriju Crkve do danas. Tako sveti apostol Pavle u svojoj poslanici Rimljanima, govori o svojim sunarodnicima

Jevrejima, koji su ga gonili, zlostavljali po sudovima, zasipali kamenom, iz „revnosti za otačke svoje običaje“, jer se nisu slagali sa njegovom (Pavlovom) propovestju u Hrista „raspetog i vaskrslog“. Apostol Pavle i pored toga gori qubavq prema wima, do te mere da tvrdi, da bi „eleo da sam bude odlužen od Hrista za bra u svoju koja su mu rod po telu“ (Rim. 9, 3). On na wihovu neizmernu mrwu prema sebi i zlostavqawa, odgovara neizmernom qubavq. On ih ne osu uje „to „imaju revnost za Boga“, nego samo konstatuje da ta „revnost nije po razumu“ (Rim, 10, 2). Ovde se „razum“, (kao poznavawe stvari) odnosi na prosve ewe razuma, koje ga Ĺini sposobnim da izbegava zabludu. Jevreji, iako su imali revnost „za Boga“, nisu imali prosve ewe Duhom Svetim, te su i pali u zabludu da se „revnosno“ bore protiv Ovplo ewa Istine, koju je Pavle propoveđao. Otuda im to „revnovawe“ nije bilo na spasewe, nego na pogibao.

I danas ima mnogo onih koji revnuju „za Boga“, „za svete Kanone“, „za Predawe Crkve“ itd. ali, na alost, isto tako „ne po razumu“. U toj grupi „revniteqa“ najpoznatiji su „Ziloti“ sa Svete Gore, i „Starokalendarci“ raznih frakcija iz GrĹke. Ovi zadwi, u tom svom revnovawu „ne po razumu“, stigli su u mnoge krajeve sveta, pa su se nedavno pojavili i kod nas, ma koliko to paradoksalno izgledalo. Revnuju i za Ĺistotu pravoslavqa, za dr awe svetih Kanona, naroĹito onih koji su usmereni protiv teorijskog i praktiĹnog ekumenizma u dana,woj wegovoj projavi i obradi, oni previ aju, naru,avaju i gaze druge svete Kanone koji reguli, u crkveni red i poredak, odre uju i striktno do samih detaqa dokle se Ĺija vlast (jurisdikcija) u Crkvi prostire.

Ne ulaze i ovde u analizu i istra ivawe, da li su, i koja frakcija grĹkih Starokalendaraca, kanonski ili ne, elimo da

ka emo da wihov odnos prema drugim Pravoslavnim Pomesnim Crkvama nije nimalo kanonski. Mo da je takva wihova revnost (ne po razumu) izazvana stavom, izjavama ili praksom pojedinih visokih predstavnika Pravoslavne Crkve (Episkopa, pa i Patrijaraha) u pogledu odnosa, me„awa i molitvenog op„tewa sa savremenom i veoma pro„irenom jeresi Ekumenizma, ali wihovo uplitawe u i-vot pojedinih Pravoslavnih Crkava, bez saglasnosti i blagoslova nadle nih Episkopa (Sabora) ne mo e biti niŽim opravdano.

Taj problem, posebno u na„oj Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi uzima sve vi„e maha. Mi jo„ nismo dovoqno svesni wegove opasnosti i posledica koji mogu uslediti u budu nosti. Ali vaqa priznati da im mi Pravoslavni na ovaj ili onaj naĀin dajemo povoda da nas napadaju za nevernost Pravoslavnom Predawu i svetim Kanonima, pa Āak i da „kanonsku jerarhiju nazivaju (da li opravdano, drugo je pitawe) jerecima“. Kako, recimo, shvatiti i Āime objasniti postupak Sinoda MP od 17. jula 1997. godine, koji je odobrio komentar Sinodalne bogoslovske komisije o Balamandskom sporazumu, potvr uju i nu nost wegove ratifikacije? (**Православная Русь**, No. 17, 1997, str. 16). A ta Sinodalna bogoslovska komisija MP na svojim zasedawima u 1997. godini, iskazala je i takva mi„qewa, da je nedopustivo „obra ati qude iz jedne Crkve u drugu radi wihovog spasewa“; kao i da obra awe rimokatolika u Pravoslavqe treba da bude zabraweno radi „popu„tawa napetosti“ me u religijama. (Isto)

U svom intervjuu ameriĀkom Āasopisu „Christian History“ patrijarh Vartolomej izjavio je slede e: „Misao o tome, da je Ālanstvo na„e u vidqivoj Crkvi neophodno radi nasle ivawa Raja, osnovana je na la nom tvr ewu, da smo mi nekako analogiĀni Carstvu Bo-jem u ovom svetu.... Definicijom Pravoslavne Crkve, kao Crkve koju je osnovao Gospod... preko Svojih svetih Apostola, mi bezuslovno ograniĀavamo Carstvo Bo ije“, od Āega se treba uzdr avati. (Isto)

U martu 1997. godine u mestu Aleppo, Sirija, odr ana je konferencija SSC. Od strane predstavnika Carigradske, Antiohijske, Moskovske patrijar,ije i mnogobrojnih inoslavnih bio je potpisan dokument o UVO—EWU ZAJEDNI“KOG PRAZNOVAWA PASHE OD 2002. godine. (Isto)

U svom intervjuu novinama *Moscow News* no. 28, 97. Hrizostom, arhiepiskop Vilnusa i Litve, izjavio je da se on ne boji da bude optu en za jeres, tvrde i da je (rimo)katoliĀka crkva tako e spasonosna za nas kao i Pravoslavna. (Isto)

Od 17. novembra do 6. decembra 1997. godine, Wegovo Visokopreosve„tenstvo Mitropolit Nikolaj (karpatsko-ruska Crkva pri Vaseqenskoj Patrijar„iji u SAD) predstavqao je pravoslavne episkope, sve„tenstvo i narod na posebnoj Skup„tini rimoka-

toličkih biskupa u Rimu, posve enoj Crkvi u Americi. Mitropolit se najpre obratio Papi, rekavši:

„Vaša Svetosti,

Svim jerarsima Rimokatoličke Crkve, Wihovim eminencijama, ekscelencijama i uzoritostima sakupljenim u Vatikanu na posebnoj skupštini posve enoj Crkvi u Americi, qubqena bra o u Gospodu: Donosim Vam bratske pozdrave od vernog pravoslavnog naroda Amerike. Kada sam dobio uputstva Wegovog Visokopreosvetenstva, Arhiepiskopa Spiridona Američkog, Najčasnijeg egzarcha Wegove Svetosti Vartolomeja, Arhiepiskopa Konstantinovog grada, Novog Rima i Vasegenskog Patrijarha da ovde predstavqam zajednicu pravoslavnih episkopa Amerike, zaradovao sam se prilikom da se iz prve ruke upoznam sa vašim sinodalnim skupom. Ovaj sabor je zaista blažen događaj za rimokatoličke vernike zapadne hemisfere kao i za sve qude dobre vere i dobre voqe...

Vaši stavovi o nacionalnim i internacionalnim pitawima, poqevši od društvene i ekonomske pravde do evangelizacije i osnawa duhovnog qivota vaših vernika su sasvim odgovaraju i idodli su u pravo vreme. Dok se spremamo za slavni dan kada ćemo proslaviti dva milenijuma od ovaplošawa našeg Gosoda, Boga i Spasiteqa Isusa Hrista, radujemo se vašoj nadahutoj odluci da razmotrite i naglasite značaj Evanqea u kompleksnom okruqewu našeg modernog doba.

Dok zapoqiwete svoju diskusiju na temu „Susret sa qivim Isusom Hristom Put ka obra qewu, zajedništvu i solidarnosti u Americi“, molimo se da vas vodi Sveti Duh, te da vaše odluke budu na dobrobit svih qudi koji se bore da aktualizuju u svome qivotu autentičnu i qivotvornu realnost Isusa Hrista.

Sa najqlepšim eqama za uspešan sabor, i prenose i bratske pozdrave pravoslavne jerarhije i vernog naroda Amerike, molim se da qubav i mir svemilostivog Boga Oca, Sina i Svetoga Duha obitava u vama i nadahnuje vas u toku ovih svetih i blaženih dana vašeg sveštenog poduhvata“.

U toku Sabora, Mitropolit Nikolaj se obratio SINODU rimokatoličkih biskupa pomiru i nedavno putovawe Wegove Svetosti Patrijarha Vartolomeja u Sjedišwene Dr. ave. Tekst besede qlasi:

„Vaša Svetosti! Bra o biskupi“ Bra o i sestre! Slava Isusu Hristu! Sada vam se obra qam u moje lično ime. Kada su apostoli Petar, Jakov i Jovan opitno doqiveli i posvedoqili Preobra qewe našeg Gosoda, apostol Petar je ispuwen rado, u zavapio:

„Gospode, dobro nam je ovde biti!“

fielim da vam ka em da i ja elim da izgovorim ove qudesne reši nakon „to sam ove dane proveo sa vama na saboru koji je toliko ispuwen poštewem, nadom, gostoqubqem i verom:

„Gospode, dobro nam je ovde biti!“

Kada smo mi, episkopi Vaseqenske Patrijar„ije Carigradske putovali sa Wegovom Svesveto„ u Patrijarhom Vartolomejem u razne eparhije Amerižke arhiepiskopije, a me u wima i moju, sa rado„ u smo se se ali i pamtili iskrenu, nepatvorenu i svetu dobrodo„licu koju nam je ukazala Wegova Eminencija Vilijam Kardinal Kiler u Baltimoru zajedno sa svojim sve„tenstvom i vernicima. Ponovo sam mogao žuti reži apostola Petra:

„Gospode, dobro nam je ovde biti!“

Zaista je bilo dobro za nas da u emo u velelepnu i sve„tenu baziliku Vaznesewa ispuwene do posledweg mesta vernicima Pravoslavne i Rimokatoližke Crkve zajedno sa svima ostalim. Zaista je bilo dobro videti kako Wegova Svesvetost Vaseqenski Patrijarh Vartolomej, Kardinal Kiler i Kardinal Hiki iz Va„ingtona zajedno sa svojim sve„tenstvom hode na svom putu u Emaus.

Dobro nam je bilo kada smo u strahu Bo jem stajali pred oltarom kao pred Nesagorivom Kupinom. Svi smo ose ali da treba da otresemo prah sa svojih sandala i da ih izujemo. Zajedno smo stajali u svoj realnosti pred Vaskrslim Hristom.

Bilo je dobro kada smo izmenili Celiv mira ili Sveti Celiv kojim nas apostol Pavle uži da pozdravqamo jedni druge. Tako e je dobro bilo videti kako su na„i jerarsi razmenili svoje darove, kao i osetiti gostoprinstvo Kardinala Kilera u wegovoj rezidenciji.

U svoj iskrenosti moram da ka em da je meni onde dobro bilo i da sam eleo da podignem tri senice i mo da da taj trenutak istorijske i svete posete nekako užinim vežnim.

Jer svi smo bili preobra eni i svetlost Preobra ewa nas nije zaslepila ve nam je samo otvorila oži da vidimo kako je dobro iveti u jedinstvu.

Kako je dobro sedeti zajedno razgovaraju i jer e jedinstvo do i u Bo je vreme. Ono je ivo! Ono ivi i mi ga moramo užiniti ivim!

Dijalog nam poma e da se vratimo jedinstvu najranijih dana kada, iako smo bili Istok i Zapad, bili smo jedna NERAZDEQE-NA Crkva i „jeli smo jedan hleb i pili iz jedne ža„e“. To je na„ciq u sada„we vreme.

To je nada Crkve Istoka i Zapada. Molimo se da ovaj trud donese ploda. Va„a Svetosti, zahvaqujem vam „to ste me na ovom saboru primili kao bratskog poslanika i kao Episkopa Vaseqenske Patrijar„ije u Americi. Neka bi Gospod blagoslovio va„ trud i trud svih biskupa sakupqenih ovde. Hvala vam“.

Najdage je, izgleda, ipak oti„ao novi Patrijarh Aleksandrijski G. Petar, koji je na svome ustoližewu izjavio u punom ornatu i sa Amvona: „Svi zajedno da hodimo ka zajednižkom Hristu i Spasi-

tequ na,em i da vaspоставimo staru Jednu, Svetu, Katoličku i Apostolsku Crkvu“ (časopis „ΠΑΝΤΑΙΝΟΣ“, zvanično glasilo aleksandrijske Patrijaršije, sveska januar mart 1997. godine, str. 29).

Osvr u i se kritički na gorvu izjavu, starešina hrama Svetog Pavla u Patri, arhimandrit Nikodim Petropulos, ka e da se wome otvoreno gazi dogma, potresaju se temeći Svete Crkve „koju je Hristos stekao Svojom krvqu“ i prezire se sve,teni Simvol Vere, na koji se Wegova Svetost zakleo pred Bogom i qudima za vreme svoje hirotonije, obe av, i čak da e žuvati Sve,tena Predawa.

Na suprot obe anome, Wegova Svetost svojom gorvom izjavom propoveda javno, zvanično i sa Amvona, čak otkrivene glave, je res, to jest protestantsku eklisiološku teoriju o granama (Branch theory). Otuda, arhim. Nikodim, obra aju i se lično OTVORENIM PISMOM Patrijarhu Aleksandrijskom G. Petru, pi, e mu:

„Van pameti je ono „to ste rekli zvanično sa omoform na svome ustoličenju u svojoj besedi o vaspоставqawu stare Jedne, Svete, Katoličke i Apostolske Crkve. Dakle, Ona je prestala da postoji? Uga,eno je apostolsko Prejemstvo? Izgubqena je spasonosna blagodat? I u tom slučaju Vi i mi koju ulogu igramo? Glumca? Imitatora? Bogorugateqa? Krčmara svetiwe? Ili varalice naroda? A tada? 'ta je Pravoslavqe? Samo izgubqeni i brodolomnici mogu o veri tako da govore. Sve,tenim patrijara, kim usnama nije dopu,teno da proiznesu takvu blasfemiju. „Koji pohuli na Duha Svetoga, ne e mu se oprostiti ni u ovom veku ni u budu em“ (Gospod Isus)“.

Na alost, ni Srpska Crkva ne zaostaje u sličnim primerima i podvizima praktičnog ekumenizma. Nedostalo bi nam vremena i papira ako bismo hteli, ma i ukratko, da samo nabrojimo sve takve primere u zadwih tridesetak godina. Smatramo da je dovoqno navesti samo par primera u najnovijem vremenu, i pored odluke Svetog Arhijerejskog Sabora SPC o istupawu iz SSC kao necrkvene i jeretičke organizacije.

Tako je Srpska pravoslavna parohija u Beču (Steinergasse 3), istakla, sigurno ne bez znawa i blagoslova svoga nadle nog Epiškopa, oglas slede e sadr ine:

EKUMENSKA SLUfIBA BOfIJA

MESTO: SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA, BE" 17.

VREME: PETAK, 21. februar 1997. god. u 19 časova.

U " E S T V U J U :

VERNICI SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE,
 PAROHIJSKI HOR „SV. ARSENIJE“;
 VERNICI RIMOKATOLIČKE PAROHIJE
 BREITENFELD SA PAROHOM, KAO I PREDSTAVNICI
 EVANGELISTIČKE, METODISTIČKE I
 STAROKATOLIČKE CRKVE

UPRAVA

Iz ovog oglasa, razumljivo, ne vidi se i puna sadržina te „Ekumenske službe“, ali se po njenim akterima i učesnicima može zaključiti na,ta je to sve moralo ličiti. Da ne bismo o tome naga ali, sasvim sigurno možemo zaključiti kakve su to „ekumenske službe“ iz priloga kojeg objavljuju „Evropske novosti“ u slici i reči, a pod naslovom: „TRI CRKVE POD JEDNIM KROVOM“. Ispod naslova ovako piše:

„Srpski pravoslavci su, u nedelju na prvi ovogodišnji advent, bili s nemačkim evangelistima i katolicima, u staroj crkvi iz 1726. u Bučofenu kod Bona. Bilo je veoma zanimljivo i lepo, pod istim krovom videti sveštenike tri crkve i čuti ih kako vernike, Srbe i Nemce, oslovljavaju sa „draga braćo“. Ekumensko molitveno veče počelo je rečima Fridriha Hojpela koji je na vrlo dobrom srpskom jeziku (slavista je, a kao prevodilac je niz godina službovao u Beogradu) izrazio radost „to se ovaj advent u bučofenskoj crkvi obeležava zajedno baš sa Srbima iz Bona i okoline.

Potom je paroh bonski Dragošub Joji uputio pozdrav vernicima na srpskom, a onda i sveštenici Ernst Edelman (evangelista) i Antoni Kojak (katolik) na nemačkom. Jednčasovni program je zatim obuhvatio horska pevača i sveštenička pojava, molitvena kazivanja i citirana Svetoga Pisma da bi sve bilo završeno BLAGOSLOVOM VERNIKA OD SVA TRI SVEŠTENIKA (podvukao E. A.). Na nemačke vernike je dubok utisak ostavilo pojavu jereja Joji a koji je u prepunoj crkvi izgovorio i „Rođstvo“ i „Očenaš“ na crkvenoslovenskom...“

Da li i i i daga, ili ovde prekinuti i pošeteti Liturga od daga „muševa duhu“? Ipak, ovde možemo prekinuti (bar za sada), jer i ovo rečeno dovoljno je da pokaže kakav je naš odnos prema Svetom Predanju Crkve Pravoslavne, prema svetim Kanonima i Svetim Ocima koji nam ostaviše i veru Pravoslavlju, ali i primer kako tu veru treba negovati i braniti od izvrtanja do kojeg dolazi „kroz neodgovorne kontakte i molitvene skupove sa jerecima ekumenistima“.

Treba li se onda čuditi „to nas pojedinci budnih savesti i jasnog osećanja gde su „meće koje oči naše postavile“, kritikuju i izobličavaju za ovakve naše postupke i prestupanje tih „meće“?

Problem, nema sumnje, postoji, i nije zanemarqiv. Kako ga re„iti, pitawe je sada. Sigurno je jedno: Taj problem ne e i ne mo- e biti re„en na„om netrpeqivo„ u prema tim „revniteqima“, raznim tvrdwama kako su „ti neofiti“ uglavnom biv„i komunisti, koji sada ho e da brane Pravoslavqe; da nam najve e zlo nanose oni koji su „juže kr„teni“ a preispuveni su gordo„ u; da oni cepaju hiton Gospoda Isusa Hrista i stvaraju veliki nemir me u verni- cima; da ti izvesni monasi, umesto da se udubquju u sebe, postali su sudije patrijarhu i Crkvi itd. Takvim svojim stavovima i izjavama mo emo u wima izazvati samo jo„ upornije „revnovawe“, jer emo ih samo utvrditi u uverewu da su oni u pravu, i da mi (Episkopi SPC) nemamo žime da im odgovorimo i pobijemo wihove stavove.

Stoga smatramo da e spasenosno biti i za nas pastire, i za pastvu Srpske Pravoslavne Crkve, i za tu na„u qubqenu, a izgub- qenu, bra u, ako i jedni i drugi upoznamo Istinu, jer samo nas Is- tina mo e osloboditi svake zablude, izvesti iz tame na svetlost, i privesti od velijara Bogu fiivone i Istinitome. Radi postizawa toga jedinstvenoga ciqa, donosimo ovde žlanak iz pera fieqka Ko- toranina, pod naslovom „Starokalendarci u oblastima i gradovi- ma Srpske Pravoslavne Crkve“, uvereni da tu ima odgovor na spa- sewe i jedne i druge strane, naravno, ako Istinu prigrlimo i po- woj ivot svoj upravimo.

Episkop ARTEMIJE

STAROKALENDARCI U OBLASTIMA I GRADOVIMA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE

Srpska Pravoslavna Crkva vreme računa po Julijanskom, tzv. starom kalendaru. Stoga, na prvi pogled, pojava pripadnika starokalendarškog svedoženja Istine u wnim oblastima i gradovima, te wihova misijska delatnost me u pravoslavnim srpskim narodom, a sve to bez blagoslova episkopa, kojima je povereno starawe o tom narodu, u wihovim oblastima i gradovima, izgleda bespredmetna. Tako bi i bilo kada bi na, a bra a starokalendarci svedožili jedino o nu nosti po, tovawa starog kalendara osve, tanog crkvenom upotrebom, za, ti enim Sigilionom narožitim saborskim nare ewem, izdatim od patrijarha Jeremije Carigradskog, Silvestera Aleksandrijskog, Sofronija Jerusalinskoga i mno, tva drugih Otaca.

Qubqena bra a na, a, starokalendarci, nemaju potrebu da na, emu narodu propovedaju o kalendarskom pitawu. Glavna wihova propoved se odnosi na zlo ekumenizma. „Kratko ispovedawe pravoslavne vere Istinskih Pravoslavnih Hri, ana Srbije“ sastavljena od shimonaha Akakija, na početku istiže: „... I ba, tako po, to su učesnici /u ovom služaju episkopi/ u utali, teran svojom save, u govorim o onome „to je ve davno vaqalo re i, a rečeno nije, zbog ga, ewa pravoslavne svesti na, ih episkopa /ovde se u fusnoti od svih Srpskih episkopa izdvaja episkop ra, koprizrenski g. Artemije, kao jedini borac protiv ekumenizma, fi.K./. Velika Crkva Hristova, tj. Carigradska patrijar, ija, skrenula je sa puta Svetih Otaca i propoveda otvorene glave skvernu jeres ekumenizma... Zbog tako besramnog i javnog propovedawa jeresi od strane Konstantinopoqa, zbog wegovog otpadni, tva sledimo primer koji su nam Oci ostavili: prekidamo svako op, tewe i odvajamo se od crkve Konstantinopoqa, „pre saborske odluke „/15. kanon I i II Carigradskog sabora/ i u potpunosti usvajamo

tekst ANATEME protiv ekumenizma donet od Ruske Zagra-
nišne Crkve.

Prekidamo op,,tewe sa svima onima koji molitveno op,,te sa
gorepomenutim jericima i svima onima koji brane jeres
ekumenizma...“

Neposredni nastavak ispovedawa vere Istinitih Pravosla-
vnih Hri,, ana Srbije kazuje otkuda ega bra e na,,e starokalen-
daraca da u oblastima i gradovima na,, Pomesne Crkve sprovede
misiju, rekli bismo, potpunog antiekumenizma.

„... Srpska Pravoslavna Crkva nije ni,,ta zvanično preduzela
da odbrani verni narod od pogubne jeresi Ekumenizma, i jo,,
javno sledi jeretike na wihovom la nom putu ka jedinstvu „na
jednakim osnovama“, Elanica je gore spomenute satanske zbor-
nice /SSC/; bez gri e savesti saslu uje sa carigradskim
jereticima i sa nepokajanim naslednicima bog,,evičke crkve
zloglasnog mitropolita Sergija, a da ne govorimo o „ekumen-
skim uspesima“ nekih na,,ih episkopa, me u wima ekstremnog
latinofila i ekumeniste Irineja Bulovi a...“

Starokalendarci svojoj misiji vide povod u pasivnosti na,,e
Pomesne Crkve, koja sve do sastavqawa ovoga „ispovedawa vere“
nije ni,,ta zvanično preduzela da odbrani verni narod od ekumeni-
zna, a potom i u wenoj aktivnosti u podr avawu jeresi, izra enoj
kroz Elanstvo u SSC, kroz weno op,,tewe sa Carigradskom Patri-
jar,,ijom, kroz ekumenske uspehe nekih episkopa na,,e Crkve.
Svemu se dodaje i op,,tewe sa Moskovskom Patrijar,,ijom. I ovo
nije sve. U Elinku „Crkva Pravoslavna u predantihristovom vre-
menu sveotpadni,,tva“ shimonah Akakije dodaje i op,,tewe na,,e
Crkve sa novokalendarским crkvama i sa Fincima, koji su napusti-
li Svetootačku Pashaliju.

UoLavamo dve grupe pitawa koja daju povod starokalendar-
skome svedoLewu me u nama. Aktivno i pasivno uEestvovawe Sr-
pske Crkve u ekumenskom pokretu, tj. jeresi, te jo,, op,,tewe weno
sa onim Crkvama koje su na putu napu,,tawa Svetootačkih ustano-
va vere i ivota u Crkvi.

Ova pitawa kod bra e na,,e starokalendaraca, Eline utisak da
na,,a Crkva nije vi,,e Crkva, da nije riznica svakovrsnih blago-
dati Svetoga Duha, da je ona „običan dom“.

U svame „Kratkom ispovedawu vere“ shimonah Akakije u duhu
shimonaha Danila Svetogorca /v. napr. Posledwa zver EKUME-
N I Z A M/ pi,,e:

„... Zbog toga se mi , Istiniti Pravoslavni Hri,, ani odva-
jano od „dr avne crkve“, /.../

Liturgija se slu,,a, hramovi su puni qudi, ali to ne mora da
znaEi da je u pitawu i dawe Crkva Pravoslavna. Crkva je tamo

gde je istina, pravi sve, tenici su oni koji misle, i ve i u e onako kao Sveti Oci Crkve, ne odbacuju i ni jedan deli onoga „to su nam oni predali. Gde takav produ etak misli i ivota ne postoji, iluzorno je govoriti o Crkvi, i ak ako se ona svim spoqa, wim sredstvima predstavqa kao takva...“

Dopuwuju i ovo, shimonah Akakije u Lanku „Pravoslavni pazite“ pi, e:

„... Pouzdani znak da je u jednoj pomesnoj crkvi /npr. SPC/ angeo crkve popustio /u fusnoti se na ovom mestu obja, wava slede e: „Taj se angeo /episkop/ odmah uklawa , gubi svoj svet-wak sa mesta wegova, t.j. gubi osve, tawe, gubi vlast i blago-dat od Boga, kojoj je vera osnov. Stoga takozvana crkva kojoj takav iovek stoji i daga na prestolu, postaje obi an dom /ali ne sasvim obi an nego postaje dom „crkva zlih qudi “. U hram takve psevdocrkve ne treba i i radi molitve i pojava svetih pesama“ /Prim. fi.K./ i da je jeres uvedena u Crkvu jeste kanonsko op, tewe sa Carigradskom Patrijar, ijom i Lanstvo u SSC. To su dovoqno sigurni putokazi /iako ih ima jo, / koji pokazuju vernima put ka istinskoj pravoslavnoj Crkvi...“

Nadaqe bra a starokalendarci vapajem upozoravaju na pogub-nost op, tewa sa episkopima ekumenistima /aktivnim ili pa-sivnim/ navode i re i Svetoga Atanasija Velikoga: „Boqe se bez wih sabirati u molitvenome hramu, nego se sa wima na i kao sa Anom i Kajafom u geeni ogwenoj“. Previ aju i sopstvenu konsta-taciju o episkopu ra, koprizrenskom g. Artemiju shimonah Akaki-je u svome „ispovedawu vere“ ka e:

„... U Srbiji na alost izgleda da nema ni jednog istinskog episkopa oko koga bi se verni mogli okupiti. / ... / Zato do nekih boqih vremena prilazimo pod pastirski ezal pre-osve enog Hrizostoma II arhiepiskopa G.O.H.¹ Gr ike ...“

Dakle, starokalendarci, ina e vrlo odani kanonskom preda-wu, vr, e misiju i organizuju Crkvu izvan granica svog Sabora, u oblastima i gradovima Srpske Pravoslavne Crkve, a sve to bez zna-wa episkopa kojima su doti ne oblasti i gradovi povereni, i time se ogre, uju o brojne kanone.

„Episkopi da ne prostiru svoje vlasti preko svoje dijeceze na Crkve van svojih granica, i da ne zametaju Crkava; /.../ Ako ni-jesu pozvani, neka ne prelaze granica svoje dijeceze radi ru-kopologawa, ili drugih kakvih poslova uprave crkvene ...“ /2 kanon II Vas. sabora/

¹ G.O.H. gr iki naziv „istinski pravoslavni hri, ani“.

Kanon govori o prostirawu episkopske vlasti preko wenih granica na Crkve kojima upravqa druga episkopska vlast, a bez poziva te druge episkopske vlasti. U prostirawu svoje vlasti episkopi mogu delati lično, ili putem svojih klirika, ili svojih monaha. Shimonah Akakije, za koga dođusmo /da li je istina?/ da je u me u vremenu postao jeromonah, mora biti u vezi sa svojim episkopom, bilo da je shimonah, ili da je jeromonah. Kao jeromonah on je potliwen svome episkopu, u podvigu u onom manastiru u kome je postavqen.

„... I monasi svakoga grada i svakoga mesta neka budu potliweni episkopu, neka ti, inu qube, neka samo u postu i molitvi borave i neka ostaju uvek u onim mestima u kojima su postavqeni; niti se imaju me, ati ili uđestvovati u crkvenim ili svetskim poslovima ... osim sluđaja da im to po neophodnoj potrebi bude dopu, teno od episkopa grada ...“ /4. kanon IV Vas. sabora/

Kanon odre uje da monasi budu potliweni svom episkopu, da ostaju uvek u onim mestima u kojima su postavqeni, te da izuzetno, po blagoslovu svoga episkopa mogu uzeti uđe, a u crkvenoj upravi ili svetovnim poslovima.

Svakako shimonah /ili jeromonah/ Akakije preduzimaju i poslove crkvene uprave uđewe, izdavawe đasopisa, sabirawe vernih i wihovo pribrojavawe narodu najbogoqubaznijeg arhiepiskopa G.O.H. Hrizostoma II i wegovoj pastirskoj brizi shodno 4. kanonu IV Vas. Sab. mora za to imati blagoslov svoga episkopa, inađe se mo e smatrati kao osude dostojan monah zapustiteq svoga manastira. No, budu i da brat na,, shimonah Akakije, obavqa ređene poslove crkvene uprave u oblastima i gradovima, u crkvenoupravnom smislu strane mu Srpske Pravoslavne Crkve i wenih episkopa, Akakijev episkop nije mogao da da takav blagoslov, a da se ne ogre,,i o kanone.

Episkop kada daje vlast svome monahu ili kliriku, daje mu vlast svoju da je u wegovo ime vr,,i. Daju i mu svoju vlast, episkop ne mo e da mu da vlast koju sam nema. Sva ograniđewa wegove vlasti jesu i ograniđewa za one /monahe ili klirike/ koji wegovom vla,, u stoje u đinu i stepenu svome. Episkop ne mo e preneti na svoga monaha ili klirika vi,,e prava nego „to sam poseduje. On ne mo e dati blagoslov da se uđini ono „to ne mo e da uđini.

Vlast Akakijevog episkopa individualno se prote e na wegovu eparhiju i podruđna mesta /“... svaki neka preduzimqe samo ono „to se tiđe wegove eparhije i podruđnih mjesta...“ 34. kanon Ap./, a saborno sa ostalim episkopima wegova vlast se ograniđava na upravqawe svojom dijecezom /v. 2. kanon II Vas. sab./

Ono „to ograniđava vlast episkopa na wegovu eparhiju, jeste jednaka wegovoj vlasti vlast drugog episkopa.

„Episkop neka se ne usudi van svojih granica rukopolagati u gradovima i mjestima, koja mu nijesu podložena; ako se doka e da je to učinio bez privole onih kojima pripadaju ti gradovi i mjesta, neka se svrgne i on, i oni, koje je rukopolo io.“ /35. kanon Ap/

Isto tako i vlast Sabora dijeceze, ograničava vlast Sabora druge dijeceze.

„... Ako nijesu pozvani, neka ne prelaze granice /svoje/ dijeceze radi rukopolagawa, ili drugih kakvih poslova uprave crkvene ...“ /2. kanon II Vas. Sab/

Izgubjeni brat na,, Akakije nije mogao dobiti važanu privolu od svoga episkopa da vr,,i poslove crkvene uprave u oblastima na,,e Pomesne Crkve bez privole ili poziva na,,ih episkopa, jer ni taj episkop ne mo e vr,,iti u na,,oj Crkvi poslove crkvene uprave bez privole ili poziva na,,ih episkopa.

Ako pogledamo poslove, koje preuzima brat na,, Akakije, vide mo da su to poslovi spoone crkvene misije, koja se sastoji u „irewu vere i stvarawu crkvenih zajednica me u „varvarima“ /kanonski izraz za narod koji nema crkvu/. Spoga,,wa misija crkvena je zasnovana na zapovesti Gospodwoj: „Idite, dakle, i naužite sve narode krste i ih u ime Oca i Sina i Svetoga Duha ...“ /Matej 28.19./ Ispuwewe ove zapovesti ne zadire u ograničavawe vlasti episkopa na wegovu episkopiju, odnosno dijecezu, jer su ta ograničewa, ograničena vla,, u drugog episkopa, tj. Sabora, dakle, druge Crkve. Gde Crkve nema, ne va e ograničewa za episkopa. Kanoni osu uju rukopolagawe van svojih oblasti, ali samo ako su bez privole onih episkopa, koji upravqaju mestima, u kojima se obavilo rukopolagawe. To znači da ukoliko se rukopolagawe obavi sa privolom istih, nema osude, ali znači i to da osude nema i ako mesto u kome se obavilo rukopolagawe ne pripada ni jednom episkopu. Isto va i i za obavqawe ostalih poslova crkvene uprave. Spoga,,wa misija crkve ima kanonsko opravdawe samo kad se vodi u oblastima, koja nisu podružna drugoj Crkvi, koja su van svake Crkve.

Po preimu ustvu, u spoga,,woj misiji crkve, glavna je propoved. Nije dovoqno da propovednik uži pravoslavnu veru, pa da ne bude osu en. Pravoslavna, jedina spasonosna vera mora biti propovedana na bogopodoban način, a to znači u skladu sa kanonima. Dobro svedoewe mora se svedožiti na dobar način!

„Ne mo e se dopustiti episkopu da javno uži u drugome gradu, koji wemu ne pripada, a koji se zatekne da to čini, neka se ukloni od episkopstva...“ /20. kanon Trul. Sab./

Ovaj kanon se odnosi na episkopa koji uži pravoslavnoj veri. Ako bi užio jeres tad bi podlegao anatemi, a ne samo uklawawu sa

episkopstva, niti bi bilo va no u kome gradu ući. Ali, kako on uče i, to čini u tu em gradu, koji pripada drugom episkopu bez wegove privole /upoređi Valsamonovo tumačewe 20. kanona Trul. sab. At. Sint. II 350/, time vre a kanonske ustanove. To je razlog za wegovu osudu. Onalova avaju i prvopropovedničku vlast episkopa u čijim gradovima propoveda, pokazuje time da nije dostojan episkopstva, tj. prvopropovedničke vlasti ni u svojim gradovima. On dobro uči ali na lo, načini!

Obzirom da episkop ne sme javno učiti u tu em gradu bez privole onog episkopa, kome taj grad pripada, on ne mo e na to ovlastiti ni svog monaha ili klirika. Ali učiti u gradu koji ne pripada ni jednom episkopu ne podle e osudi, nego časti. /v. 119. kanon Kart. sab/

Izgubčeni brat na, Akakije uči javno / čak izdaje časopis / bez znawa na,ih episkopa. Ne mo e mu se uva iti privola wegovog episkopa, jer nije vačana. On uči u gradovima i oblastima u crkvenopravnom smislu tu e mu Srpske Pravoslavne Crkve. Iz mere qubavi prema bra i na,oj starokalendarcima ne emo privoditi jo, i neke druge kanone. Tek da zaključimo da pregnu e shimonaha Akakija me u nama nije osnovano na vačanom blagoslovu wegovog episkopa, i da je samo po sebi, kao spoča,wa misija wegove Crkve u oblastima Srpske Pravoslavne Crkve, protivkanonska.

Bra a starokalendarci veoma po,tuju kanonsko predawe, i ni,ta od navedenog nije im nepoznato. I verujemo da se o kanone ne bi gre,ili. A čpet . . .

Izgleda da oni nemaju utisak da preko izgubčenog brata shimonaha Akakija vr,e spočnu misiju u gradovima i oblastima koji su u vlasti svojih episkopa, gde, dakle, postoji ve odavno svoja samostalna Crkva. Jer, oni smatraju da je na,a, Srpska Crkva iz navedenih razloga postala bezblagodatna, a time i i bezvlasna, te da shimonah Akakije ne vre a ničiju kanonsku vlast. Pitawe blagodatnosti Crkve je vrlo ozbično. Ono pre svega zanima i nas same, ne stoga da bismo se uverili u krivicu bra e starokalendaraca, nego da shvatimo na, polo aj, tj. da li imamo pečat spasa u Gospodu Isusu Hristu Sinu Bo ijem.

DA LI JE SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA BEZBLAGODATNA?

„Nego ete primiti silu kada si e Sveti Duh na vas; i bi ete mi svjedoci u Jerusalimu i po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemqe.“ /Dela 1. 8/

Sila Svetoga Duha nadahnuje učenike Hristove da svedože, ali ne svedože oni sami, nego Hristos potvrđuje njihove reči.

„Jer onaj koji pomaže Petru u apostolstvu me u obrežanima pomaže i meni me u neznanima.“ /Gal. 2. 8/

Hristos potvrđuje propoved i veru daju i Svetoga Duha blagovogovom Ocu.

„Onaj, dakle, koji vam daje Duha i čini čudesne me u vama, čini li to zbog djela zakona ili zbog slušanja vjere? /Gal. 3. 5/ Tako se i oni koji su od vjere blagoslovi sa vjernim Avramom.“ /Gal. 3. 9/

Blagodat Svetoga Duha je pečat istine, propovedi i vere. Ko bi slušao „sablazan i ludost“ grehovnom svetlu, da istu Sveti Duh ne potvrđuje za „Božiju premudrost“. Zato, po blagodati Svetoga Duha znamo da li je propoved i vera, tj. svedoženje Hrista istinito ili lažno. Ali isto tako znamo i da je Svetim Duhom potvrđeno svedoženje čiste prisustva blagodati Svetoga Duha.

Naše istraživanje blagodati Svetoga Duha u Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi podijeljeno je u dva pravca. Prvo, ispitaćemo da li danas u našoj Crkvi postoji primer neposrednog dejstva blagodati Svetoga Duha. Drugo, ispitaćemo da li aktuelna dogma u našoj crkvi potvrđuje ono „to je Sveti Duh potvrđio kroz istoriju i kanone.“

1. O "IGLEDNO PRISUSTVO BLAGODATI SVETOGA DUHA U NAŠOJ CRKVI DANAS

Verom vidimo nevidljivo kao vidljivo. Verom vidimo telo i krv Hristovu u putiru. Ali nismo u mogućnosti da sumnjamo em pokaže „ta vidimo. Ono se vidi tek vino i hleb. Zbog toga, da bi takvima pokazao sebe, da bi i oni bili verujući, Gospod čini čudesne. I to je baš kao kada je apostolu Tomi pokazao rane i rekao: „Pru i prst svoj amo i vidi ruke moje; i pru i ruku svoju i metni u rebra moja, i ne budi nevjeran nego vjeran.“ /Jovan 21. 27/

Mirotožive mošti su se uvek u Crkvi smatrale znakom blagodati Svetoga Duha. I poslednjih meseci na Prevlaci otkrivene su mošti 70 monaha otrovanih arsenom polovinom XIV veka. Samo neke od njih mirotože. A hram Svete Trojice, gde su mošti položene, ispušava se krasnim mirisom. Mirotoženje ovih mošti je veoma obilno. Ali nije neprestano. I miris i mirotoženje se javljaju pri slušanju, osobito pri svetom liturgiji. O ostalim ljudima, vezanim za ove mošti, ne možemo pisati. One se ne kriju, nego svako može biti udeonik ovih ljudi.

Mirotožewe pet vekova starih mo„tiju svakako je znak da su qudi, žije su to mo„ti, posvedoženi od Svetoga Duha. Ali ovo posvedožavawe se daje nama, i to danas. Da li je to istovremeno i svojevršno posvedožavawe i nas, u ova za Crkvu, te„ka vremena? Da li se i mi mirotoživim mo„tima kao znaku prisustva blagodatni Svetoga Duha, pribrojavamo ovim muženicima svedocima Hristovim /grč. Martirija/? Ukratko, da li smo u Svetome Duhu jo„ Crkva zajedno sa starim muženicima?

Odgovor se nalazi u ožiglednoj povezanosti mirisa i mirotožewa mo„tiju sa slu bama, a narožito sa svetom liturgijom. Naime, mo„ti miris „ire i mirotože osobitim intenzitetom kad se slu i liturgija. To prevazilazi znažewe da mo„ti mirotože zbog osobenosti wih samih /ako je to u Crkvi uop„te mogu e/, nego je jasno da one mirotože dejstvom Svetoga Duha na svetoj liturgiji, uvode i u svetu liturgiju osobenost i bogopotvr enost qudi žije su mo„ti. Ovim se potvr uje na svima vidqiv nažin prisustvo saborne blagodatni Svetoga Duha pri liturgiji koju slu i otac Ilarion, na kojoj se spomiwe mitropolit cetiwski Amfilohije, koji pomiwe patrijarha srpskog Pavla.

U na„oj crkvi se de„avaju i mnoga druga žuda. Posebnu pa wu naroda izazivaju blagodatna isceqewa. Ona se de„avaju mahom u na„im manastirima, koji su u kanonskoj vlasti na„ih episkopa. De„avaju se molitvama monaha, kao i zastupni„tvom Svetiteqa i Bogorodice. Ali niko neka ne ka e To je užinila Bogorodica, to nema veze sa manastrom ili Crkvom. Manastiri su sveta mesta svetiwe. Takvima ih žini Sveti Duh molitvama episkopa i podvi ni„tvom monaha. Isceqewa koja se u wima de„avaju potvr uju prisustvo blagodatni u wima, i u molitvama episkopa, i u Crkvi. Tako e, zastupni„tvo Bogorodice i Svetiteqa, dokazuju isto. Nema Bogorodice, nema Svetiteqa izvan Crkve. Ako oni molitvama na„ih jeromonaha i drugih zastupaju uboge pred Gospodom i ovi dobiju isceqewe, to je znak da je na„a Crkva blagodatna.

Isto je i sa žudotvornim ikonama, mo„tima ... Nema ikone, nema mo„tiju, izvan blagodatne Crkve.

I sve je to dato narodu u Crkvi, da veruje svedožewu, koje potvr uje Sveti Duh.

2. AKTUELNA DOGA—AWA U NA'OJ CRKVI U SVETLU KANONA I ISTORIJE POTVR—ENE SVETIM DUHOM

Sve „to qubqena bra a na„a starokalendarci nalaze kao povod svojoj misiji me u nama, u oblastima i gradovima Srpske Pravoslavne Crkve, su„tinski se odnosi na ekumenizam i na odnos

na„e Crkve prema wemu. „lanstvo na„e Crkve u SSC, ekumenisti-
 Ĺki istupi nekih na„ih vladika, utawe o tome nekih drugih
 na„ih vladika, te op„tewe koje na„a Crkva ima sa onima koji su
 na putu napu„tawu svetootaĹkih ustanova vere i ivota u crkvi
 /Carigadski patrijarh, novokalendarci, novopashalci/ jesu pitawa
 odnosa na„e Crkve prema i su„tini i pojavnim oblicima ekume-
 nizma.

Su„tina ekumenizma se nalazi u anatemi, koju je protiv eku-
 menizma doneo Sinod Ruske ZagraniĹne Crkve:

„Onima koji Crkvu Hristovu napadaju mudrovawem da je ona
 podegena na tzv. grane koje se razlikuju uĹewem i naĹinom
 ivota, i onima koji tvrde da Crkva ne postoji na vidqiv naĹ-
 in, nego e nastati u budu nosti kada se sve grane ili sekte
 ili Ĺak religije ujedine u jedno telo, i onima koji ne raz-
 likuju istinsko sve„tenstvo i tajne Crkve od jeretiĹkih, ne-
 go vele da su kr„tewe i priĹe„ e dovoĹni za wihovo spase-
 we, i onima koji op„te sa gore pomenutim jereticima, ili
 poma u i brane wihovu jeres ekumenizma pod izgovorom
 bratske qubavi ili kao put sjediwewa odeqenih Hri„ ana
 ANATEMA !“

Su„tina ekumenizma je u uĹewu da je Crkva podegena na
 ogranke, koji imaju razliĹita uĹewa i razliĹite naĹine ivota; i
 da e se Crkva u vidqivom obliku pojaviti tek onda kada se ova
 grane ujedine /ili Ĺak postoji varijanta da se trebaju ujediniti svi
 oblici verowawa sekte, religije/ ujedno; pri Ĺemu se bri„u ra-
 zlike izme u Crkve i jeresi, izme u sve„tenstva i svetih tajni
 Crkve i la nog sve„tenstva i wihovih zloslovqa i oskvrnu a
 jeretiĹkih /v. 47. kanon Ap. i 32. kanon Laod. sab./ i na kraju u pri-
 znavawu blagodati jeretiĹkom tzv. kr„tewu i tzv. priĹe„ u. Kra-
 e reĹeno, ekumenizam je jeresoidna ideologija izjednaĹawawa Cr-
 kve i jeresi, Istine i la i, ujediwewa Crkve i jeresi, Ĺime Crkva
 gubi blagodat Svetoga Duha.

Ovoj su„tini odgovaraju jednako pogubni pojavni oblici, ina-
 Ĺe svi osu eni od Svetih otaca. Radi se o svim oblicima molitve-
 nog i liturgijskog op„tewa sa nepravoslavnim, te o napu„tawu
 kalendara i pashalije utvr ene Svetim ocima. Na ovom mestu treba
 ista i napomenuti. Ne mora svako, npr. molitveno op„tewe jednoga
 episkopa da bude izraz ekumenizma. Mo e da se radi o prostom
 kanonskom prestupu, za koji sledi kanonska kazna.

„Klirik ili svjetowak, koji po e u sinagogu judeja ili jere-
 tika da se moli neka bude svrgnut ili odluĹen.“/64. kanon Ap./

Kada je dono„en ovaj kanon / i svi ostali / ekumenizam kao
 jeresoidna ideologija nije postojao. Ali je bilo prestupa koje ka-
 non osu uje, a koji su vre ali veru i Crkvu. Sakupiv„i skoro sve

našine vre awa vere i Crkve, kanoni su uobličili svetootačko izobličewe pojava oblika ekumenizma. Tako sve stavove navedene anateme protiv ekumenizma zatižemo u kanonima.

„Onima koji Crkvu Hristovu napadaju mudrovawem da je ona podegena na tzv. grane koje se razlikuju ušewem i našinom ivota.“

Ovaj stav brani dogmat o jednoj Crkvi i jednoj veri: „Jedan Gospod, jedna vjera, jedno kr„tewe“ /Efes. 4. 5./, a isto Crkva ispoveda u Nikeocarigradskom Simvolu: „Verujemo ... u Jednu, Svetu, Sabornu i Apostolsku Crkvu.“ Isti dogmat „tite i kanoni. Na primer:

„Kad je bilo ovo pročitano, Sveti je Sabor ustanovio da niko ne mora ne sme /fi.K./ izna„ati ili pisati, ili sastavqati drugu veru osim one, koju ustanovi„e Sveti Oci sabrani sa Duhom Svetim u Nikeji gradu. Koji se pak usude sastavqati drugu vjeru te prona„ati je . . . takovi ako su episkopi ili klirici, episkopi se li„avaju episkopstva, a klirici pripadawa kliru, ako su svetowaci bivaju anatemisani . . . “/1. kanon III Vas. Sab/

„A ako koji ne šuva i ne prima sve spomenute dogmate blagošestija, ne misli i ne propoveda tako, nego ho e da ih poriče, neka bude anatema ... i iz imenika hristijanskoga, kao tu in neka bude iskqušen i izbažen ... “/1. kanon Trul . Sab/

Dakle iz teksta kanona, koji osu uju izmi„qawe različite vere onoj pravoslavnoj, i ne primawe takve vere u celini, mo e se zakqučiti da nema u Crkvi drugih grana sa različitim verama, osobito „to kanon izričito izbacuje iz imenika hristijanskoga sve one koji ne primaju sve dogmate vere. Tako e nema u Crkvi ni drugog „našina ivota“ različitog od onog poretka crkvenog i kanonskog.

„I niko ne mora /ne sme fi. K./ gorepomenuta pravila mijewati ili ukidati ili osim izlo enih pravila imati druga koja su pod la nim naslovom izmi„qena od nekih, koji su istinom hteli da trguju ... “ /2. kanon Trulskog Sab/

Na osnovu ovih kanona mogu e je doneti izobličewe i osudu kao u prvom stavu anateme protiv ekumenizma Ruske Zagranične Crkve. Kanoni koji osu uju crkvene prestupe izobličuju la no ušewe o Svetoj Crkvi.

„... i onima koji tvrde da Crkva ne postoji na vidqiv našin, nego e nastati u budu nosti kada se sve grane ili sekte ili šak religije ujedine u jedno telo ... „

Apostol Pavle ka e: „a, a blagoslova koju blagosiqamo nije li zajednica krvi Hristove? Hgeb koji lomimo nije li zajednica tijela Hristova? /I Kor. 10. 16./ Da li je apostol ovo rekao za vremena budu eg ujediwewa pravovernih i jeretika i sekta, a i inovernih? Rekao je reLi u prezentu, bez uva avawa jeretika /Vidi Gal. I. 1. 6. 9/

„Zapovijedamo da se svrgne episkop, ili prezviter, koji prizna kr, tewe ili rtvu jeretika. Jer: kako se sla e Hristos sa velijarom ili kakav dijel ima vjemi sa nevjernikom?“

„Nikakav Hristijanin ne mora /ne sme fi. K./ ostavqati muke-nike Hristove i obra ati se la nim mukenicima, t.j. jereti-kim, ili koji su prije jeretici bili; jer su svi daleko od Boga. Neka su dakle anatema, koji se k wima obra aju“ /34. ka-non Laod. Sab/

Sveti kanoni odbijaju da priznaju crkvenost /sabornu blago-dat Hrista/ rtve jeretika. Razlog? „Ili kakav deo ima vjemi sa nevjernikom?“ /II Kor. 6. 15./ A o stvarawu jednog tijela sa jeretici-ma ne mo e biti ni reLi jer su oni daleki od Boga lak i kada su postradali za svoju jeres, kada su kako oci ka u, la ni mukenici.

„Ne treba praznovati zajedno sa neznabo, cima, niti op iti u wihovom bezbo ju “ /39. kanon Laod. Sab/

Dakle na osnovu ovih kanona mogu e je doneti izobliewe i osudu kao u drugome stavu anateme protiv ekumenizma Ruske Zagra-niwe Crkve.

„... i onima koji ne razlikuju istinsko sve, tenstvo i tajne Crkve od jereti-kih, nego vele da su kr, tewe i priwe, e jeretika dovoqni za wihovo spasewe“.

Ovaj, tre i stav je monstruozno lovekoubila-kki. Spasewe loveka, delo Bo ije, koje se daje preko istinskog /pravovernog/ sve-tenstva putem svetih tajni ho e se pripisati jereticima, i mirne savesti gledati narode, koji se navodno krste, i navodno priwe, -uju, i navodno spasavaju, a zapravo ginu.

„Episkop, ili prezviter, ako iznova krsti onoga, koji u isti-ni ima kr, tewe, ili ako ne krsti onoga, koji je od nefastivih bio oskvrwen, neka se svrgne; jer se narugao krstu i smrti Go-spodwoj i nije razlikovao prave sve, tenike od la nih sve, -tenika.“ /47. kanon Ap/

Koji su od jeretika rukopolo eni ne mogu biti klirici. Koji su od jeretika kr, teni ne mogu biti vjemi. Stoga 47. kanon Ap. jeretike i naziva nefastivima, jer preko tih la nih sve, tenika lovek ne samo da se ne krsti, nego se nasuprot skrnavi. I umesto da se priwe, uju tela i krvi Hrista, oni se priwe, uju velijara /v.

46. kanon Ap./ . Kanoni nedvosmisleno osu uju priznawe jeretičkoga sveštenstva /68. i 47. kanon Ap./, krštenawa /47. i 68. kanon Ap./ i prike, a /46. kanon Ap./ . Oni osu uju svakoga koji ko prizna za svete tajne ono „to line jeretici. Daleki od Boga /v. 34. kanon Laod. Sab./, jeretici ne samo „to nemaju svetih tajni, nego ne mogu razdavati osve ewe narodu, koji gine pred ožima Crkve.

„... a blagosigawe je davawe osve ewa ... /27. kanon Vas. Vel./
 „Ne treba primati jeretičkih blagoslova, jer su oni više zloslovqa, nego li blagoslovi.“ /32. kanon Laod. Sab./

Na osnovu ovih kanona mogu e je doneti izobliewe i osudu kao u tre em stavu anateme protiv ekumenizma Ruske Zagranilne Crkve.

„... i onima koji op,te sa gore pomenutim jereticima, ili poma u ili brane wihovu jeres ekumenizma pod izgovorom bratske qubavi ili kao put sjediwewa odeqenih Hri, ana-ANATEMA !“

Da jeretici nisu Hri, ani /dakle, ne postoje u ekumenskom smislu odeqeni Hri, ani/, i da nisu nikakva qubqena u Gospodu bra a pravovernima, jasno ka e 1. kanon Trul. Sab./.

„... i iz imenika hristijanskoga, kao tu in, neka bude iskqu-žen i izbažen ...“ /1. kanon Trul. Sab./

Jeretik, zato „to ne luva i ne prima sve dogmate blagoesti-ja, ne misli i ne propoveda po wima, nego nasuprot, ho e da ih porike, jeste anatema, jeste izbažen iz imenika Hri, ana, i stoga jeste tu in. To „sjediwewe odeqenih Hri, ana“ i ta „bratska qubav“ ne mogu biti apologija ekumenizma, ni kao su,tine, ni kao po-javnih oblika. Zato je anatemisan od strane Ruske Zagranilne Crkve, i onaj, koji je ekumenista, i onaj, koji s ovim op,ti poma u i ili pravdaju i ga, a da pri tome ne mora i sam biti ušesnik ekumenskog pokreta, ili ušewa.

„Ako se ko zajedno sa odluženim, ma bilo i u ku i, bude molio, neka se takav odluži.“ /10. kanon Ap./

„Ako se koji klirik bude molio zajedno sa svrgnutim klirikom, neka se svrgne i on.“ /11. kanon Ap./

Sa op,tewem sa anatemisanima /jereticima, napr./ kanoni ne slede ovaj redosled, koji vidimo u 10. i 11. kanonu Ap.

„Episkop, ili prezviter, ili akon, koji se sa jereticima samo i molio bude, neka se odluži; ako im pak dopusti, kao kliricima, da „to rade neka se svrgne.“ /45. kanon Ap./

Obilna molitva pravovernog klirika sa jertikom /dakle, anatemisanim/ izla e ga odlušewu, a crkveno saslu ivawe wegovo

ma i u najmanem sa jeretikom/ pri kemu jeretik radi ono „to je u vlasti klirika kao da nije jeretik po dopuštenu upravo pravovernog klirika/ ovoga izla e svrgnu u. Opustewe sa jericim /anatemisanima/, koje ovaj kanon podrazumeva, ima uzrok /vidi tumaewe arhim. Joann Opusti kurs crkvenoga zakonodavstva/ u indiferentizmu u veri, a ne u povla ivawu jericima. Tek, ovo opustewe sa anatemisanima ne izla e klirika anatemi.

Ali sa druge strane, 34. kanon Laod. Sab. izla e anatemi sve koji se ostavqaju i Hristove muenike, obraaju la nim, jericim muenicima /anatemisanima/ jer to delo ve sasvim znaei podravawe jeresi.

Na osnovu ovih primera /a ima ih jo,/ vidimo da opustewe sa jericima /anatemisanima/ pravovernoga koji ne sledi dotienu jeres, ali joj povla uje i wega izla e anatemi. Opustewe pravovernog sa jeretikom /anatemisanim/, koje ne povla uje dotienu jeres, izla e pravovernog osudi i drugim kaznama, a ne anatemi.

Dakle, mogu e je na osnovu kanona doneti izobliewe i osudu kao u poslednem stavu anateme protiv ekumenizma Ruske Zagranine Crkve.

a. Nesaglasnost forme i sadr aja ne znaei gubitak blagodati Hristove Crkve

Pravoslavne Crkve, pa i Srpska Pravoslavna Crkva, u odnosu prema ekumenizmu, i kao suštini /uewe/ i kao pojavnim oblicima ekumenizma, se nalaze u periodu nesaglasnosti svojih formalnih akata i sadr aja vere izra ene u dogmatima i kanonima Svetih Otaca. To znaei da u najve em delu Crkve postoji kriza.

Kanoni formalno nisu osuda ekumenizma. Oni nisu doneti povodom ove jeresoidne ideologije. Kanoni, koje smo kao primer naveli, tek jesu svedewe Otaca da je svaka taeka uewa, i svako delo ispoavawa ekumenizma la no, te da je dostojno igosawa kao jeres, i da je svaki ekumenista kao jeretik dostojan anateme. Ali, iako kanoni to jasno svede /stoga ekumenisti kanone proglaavaju mrtvim, prevazi enim/ oni nisu osuda ekumenizma. To se vidi i po vrsti kazne koju predvi aju. Na primer, 45, 46. i 47. kanon Apostolski za ekumensko ispoavawe: molitveno, bogosluveno, svetotajinsko zajedniware s jericima ne predvi aju anatemu, nego odluewe ili svrgnu e. Jer, Oci su kanonima osudili prestup vere, a ne uništavawe vere jeresju. Naime, potpuno /formalno i suštinski/ je razliito odluiti nekoga klirika koji se iz maloduja moli sa jeretikom, i anatemisati nekoga klirika koji zajedniikom molitvom s jericima iskazuje veru da wihovo la no uewe nije la no.

Iako nas kanoni ostavljaju bez osude ekumenizma, oni kao potvrđeni Duhom Svetim svakoj savesti ljudskoj dopuštaju da osudi ekumenizam i ekumeniste, a da pri tome ne prisvoji sebi vlast koju inače ne bi imao, a koju ima Episkopski Sabor, tj. da osudi jeres. Pri osuivanju ekumenizma, niko ne postupa svojomno, nego postupa u skladu sa već osvedoženim kanonskim i svetootačkim predavom, kao „to se nadamo da smo u prethodnoj kratkoj analizi anatem protiv ekumenizma R.Z.C. pokazali.

Kada se pojavi jeres, la no učewe, koje osporava dogmate blagočestija, tada je važno da Crkva episkopskom vlasti u izobličen učewe kao la no i osudi izumitelje i sledbenike te, nove jeresi.

„Dva puta u godini neka biva Sabor episkopa, i neka me u sobom ispituju dogmate blagočestija i razrešuju i crkvene sporove, koji se istaknu ...“ /37. kanon Ap/

„Episkopi svakog pojedinog naroda treba da poznaju prvoga izme u wih i da ga smatraju kao glavu, i ništa va nijega da ne preduzimu bez njegove privole /.../ Ali i taj prvi neka ne čini ništa bez privole sviju...“ /34. kanon Ap/

Najva nija delatnost Episkopskog Sabora je ispitivanje dogmata blagočestija. To ispitivanje se vrši „me u sobom“, tj. saborno, jer nema episkopa nad episkopom. I zato izobličewe i osuda jeresi kao najv niji posao /Jer suština naše jerarhije sastavljaju bogopredane riječi 2. kanon VII Vas. Sab./ crkvenoga svedočewa, obavljaju se na Saboru, a nikako pojedinačno. Episkop pojedinac može svojom bogomudrenošću u i učenošću u izboriti saborsko izobličewe i osudu jeretika, ali on sam bez Sabora ne može izreći osudu nove jeresi, wenih izumitelja i sledbenika.

Sveti Atanasije Veliki je veliku borbu vodio protiv arijana, ali bez Sabora „mnogih episkopa“ i njihovog izobličewa ne bi uspeo. Sveti Vasilije Veliki, upitan o krivostewu nekih jeretika, izlaze o tome svoj sud, ali pak završava ovim rečima:

„... Prema tome, ako je ovo povozito, treba sakupiti zajedno mnoge episkope, i tada izdati pravilo, da i onaj koji to čini, bude van opasnosti, a isto i onaj koji odgovara, da bude zaslužan vjere kad o tome odgovara.“ /47. kanon Vas. Vel./

Sveti Vasilije Veliki posle izloženog svog mišljenja, upozorava da pravilo ne izdaje on sam, već da bi to trebalo da uradi Sabor „mnogih episkopa“. I zaista II Vas. Sabor je 7. kanonom rešio ovo pitanje dve godine nakon upokojewa Svetitega.

Danas pouzdano znamo da je ekumenizam jeres, la no učewe. Ali njegove saborske /formalne/ osude nemamo. Postoji anatema Ruske Zagranične Crkve, ali ona je svedočewe Sinoda te Crkve i važi samo za wenu jurisdikciju, i za one jeresi koje su prihvatile ovu anatemu. Važnost nedostatka izobličewa i osude ekumenizma kao

jeresi od strane Episkopskog Sabora Srpske Pravoslavne Crkve za nas se ogleda u odredbi 15. kanona IX Pom. Sab.:

„to je nare eno u pogledu prezvitera, i episkopa, i mitropolita, to jo, vi, e značaja mora imati u pogledu patrijarha. Prema tome prezviter, ili episkop, ili mitropolit, koji se usudi prekinuti op ewe sa svojim patrijarhom, i ne bude spomiwao, kao „to je ure eno i ustanovqeno, ime wegovo na bo anstvenoj slu bi, nego, prije saborne odluke i konačne odluke wegove, proizvede raskol, u pogledu takovoga Sveti Sabor nare uje, da bude sa svijem uklowen od svakoga sve, te- ničkoga stupwa ako se samo dokazima odostovjeri wegov beza- koniti postupak. Uostalom ovo se nare uje i potvr uje u pogledu onih koji samo pod izgovorom nekih prijestupa odstu- paju od svojih predstojnika, i raskole proizvode, i ru, e jedinstvo Crkve. Jer oni koji se odjequju od op ewa sa svojim predstojnikom zbog kakve jeresi koja je od Svetih Sabora ili Otaca osu ena, tj. kad on javno propovijeda jeres i otkrito woj u Crkvi uči, takovi ne samo „to ne e podle i kazni po pra- vilima za to, „to su prije sabornoga razbora odijelili se od takovog episkopa, nego e naprotiv biti zaslu ni Ćasti, koja pravoslavnima pristoji. Jer oni nijesu osudili episkope, ne- go nazovi episkope i nazovi uči tege, niti su raskolom poru- „ili jedinstvo Crkve, nego naprotiv pohitali su da oslobode Crkvu od raskola i razdijeqewa.“/15. kanon IX Pom. Sab/.

Kanon odre uje da niko bez prethodne osude episkopa, ili mitropolita, ili patrijarha, ne sme sa istim prekidati op, tewe, i time zavoditi raskol u Crkvi. Ovo se odre uje za one koji preki- daju op, tewe sa svojim predstojnikom zbog nekih prestupa.

Glavni smisao kanona je u nastojawu Otaca da odrede princip po kome nikakav pravoverni klirik „ne smije da bude u vlasti /op, tewu/ jertičkog episkopa /vidi 3. kanon III Vas . Sab./, a sa ra- stojawem da se borba protiv jeresi ne pretvori u raskol. U tom pravcu kanon odre uje da raskol ne postoji ako prezviter, ili episkop, ili mitropolit prekinu op, tewe sa svojim predstojni- kom, uz dva uslova.

Prvi uslov je taj da dotični predstojnik javno propoveda jeres i otvoreno woj u Crkvi uči. Sadr aj wegovog učewa poznat je svima u Crkvi, i predstavgq op, tepoznatu Ćiwenicu. Nadaqe, javno učewe pokazuje da se ne radi o kakvoj intimnoj sumwi dotičnoga u neki dogmat, nego da se radi o jeretičkoj nastrojenosti i upornosti kojom ru, i Crkvu.

Drugi uslov je da sadr aj propovedi toga predstojnika jeste la no učewe, koje je ve e od Svetih Otaca saborno izobličeno kao jeres. Smisao ovoga uslova jeste: za, tita principa po kome samo Sabor episkopa ima vlast da izobliči i osudi jeres, Ćemu se

pridru uje za „tita autoriteta vlasti Episkopskog Sabora i njegovih odluka potvr enih Svetim Duhom; te sprešavawe svojeumnog procewivawa pojedinaca da li je neko novo ušewe jeres, ili nije. U tom pogledu mo emo zakqušiti da je postojawe ranije svešane saborske osude jeresi formalna strana ovoga uslova, dok je pouzdano crkveno osvedošewe o tome da je sadr ina ušewa koje predstojnik propoveda la na, tj. da je jeres, te da je on jeretik nazovi predstojnik su „tinska strana ovog uslova.

U Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi jo „ uvek smo u stawu da u pogledu ekumenizma imamo crkveno kanonsko a ne svojeumno osvedošewe da je ekmenizam jeres, ali nemamo formu, nemamo saborsku osudu ove jeresi. Nemaju i puno u uslova koje tra i 15. kanon IX Pom. Sab. po slovu istoga ne bismo mogli prekinuti op „tewe sa ekumenistima u na „oj Crkvi, a da ne potpadnemo osudi za raskol.

Navedeni kanon osim „to spomiwe i pohvaquje one, koji pri ispuwewu uslova, prekidaju op „tewe sa svojim nazovi predstojnikom, ne pamiwe one koji u tom slušaju ostaju u op „tewu sa istim, ali ispovedaju i uše pravovernu nauku u Crkvi. Za one koje pohvaquje, kanon ka e da su pohitali, time kao da opravdava i ove druge, koji do osude svoga nazovipredstojnika ostaju s wim u op „tewu šuvaju i narod.

Tako e, kanon postavšewem uslova da ušewe predstojnika mora biti ve osu eno kao takvo, implicitno zabrawuju prekidawe op „tewa, ako predstojnik uši novoj jo „ neosuenoj jeresi, t.j. pod pretwom osude za raskol, primorava sve da do saborske osude, ostanu u op „tewu sa dotišnim predstojnikom. Ovo ima svoje ute-mešewe u 19. kanonu Kart. Sab. po kome episkop ostaje u punoj vlasti sve do konašne osude, ako se sam ne uklawa od Sabora.

Smisao ovih odredbi u svetlu op „teg kanonskog principa, po kome jeretik ne mo e dr ati u vlasti nikakvog pravovernog klirika, jeste da Episkopski Sabor na pojavu jeresi reguje odmah. Sabor koji savesno razmatra pojavu jeresi /nove ili stare/, tj. postupaju i odmah po wenj pojavi, time ve potvr uje i opravdava sve one koji ostaju u op „tewu ispovedaju i i uše i pravoj nauci, šeka ju i odluku episkopa na Saboru. Jer su episkopi oni koji se imaju starati o narodu Gospodšewem, i koji imaju davati rašuna o wihovim du „ama /r. 39. kanon Ap. Sab./ Sabor u Crkvi o svenu odlušuje u pogledu jeresi.

Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Pravoslavne Crkve na pojavu ekumenizma dušo vremena nije reagovao, a anatemu protiv ekumenizma ni do danas nije doneo. Ovim se pravoverni klirici i narod dovode u situaciju da nemaju u radu svoga Sabora ni potvrdu, ni opravdawe, svoga verovawa i ušewa naspram na „ih episkopa ekumenista. Po slovu 15. kanona IX Pom. Sab. morali bi ostati u op „tewu sa pomenutim episkopima ekumenistima.

Ipak, kanoni određuju i ponašanje pravovernoga klirika na pojavu jeresi, a pri Saboru koji ne reaguje na pojavu jeresi.

„Ako su koji klirici u kakvome gradu, ili selu, bili ličnici sveštenstva od Nestorija, ili od wegovih „qedbenika zbog toga, „to su pravo učili, pravično nalazimo, da isti opet zauzmu svoj stepen. Uopće pak naređujemo, da nikakav klirik, koji jednako misli sa pravoslavnim i Vaseqenskim Saborom, ne smije ni pod kakvim načinom potčini biti episkopima, koji su se odmetnuli ili koji se odmetnu.“/3. kanon III Vas. Sab./

Prvim stavom kanon opravdava klirike, koje je jeretik Nestorije ili wegovi sledbenici ličnici sveštenstva zbog njihove pravovernosti, i ponovo ih uspostavlja na njihov stepen. Oci rekoše:

Pravično nalazimo, da isti opet zauzmu svoj stepen. Zapravo, radi se o kliricima, koji su suočeni sa novom jeresju / jo, neosudenom/ i svojim Saborom koji nije odmah osudio tu jeres /nego se u polarizaciji paralisao/, ostali u općetu sa takvim episkopima, i jereticima, ne potpav, i sami pod jeres, ve su u Crkvi učili pravo.

Da bismo jo, jasnije izložili ili ovo pitamo, privedemo 3. kanon Svetog Atanasija Velikog:

„... u pogledu onih pak, koji nijesu prvi bili u nečistivoj onoj nauci, nego su nevođom i nasilno zavedeni bili, ustanovljeno je ne samo da im se opro, taj udijeli, nego da mogu imati mjesta i u klinu, tim prije, „to su oni podnijeli verodostojno opravdanje, i ovo je svakako učinjeno bilo po osobitoj nekoj providnosti; jer su isto dokazali, da se oni nijesu nikada obratili bili nečistivoj nauci. Da kakvi nečistivci ne budu postavljeni, koji bi mogli istrovati Crkve, oni se saglasiše radije ustupiti pred nasigom i podle i jarmu, samo da narod ne propadne...“

Svetitelj izlazi odluku Aleksandrijskoga Sabora iz 362. godine kome je lično prisustvovao. Arižani, jeretici osuđeni na I Vaseqenskom Saboru silom su zauzeli Crkve, u kojima je bilo klirika, koji su podneli nasig zbog svoje pravovernosti, i ostali u svojim Crkvama, istovremeno prividno op, te i sa arižanima, i opet propovedaju i pravu veru, da ne bi ako se ne uklone sa svoga mesta na isto do, li arižani, i potrovali narod svojim lažnim učewem. Sabor u Aleksandriji je takvima oprostio ostajanje u vlasti, t.j. u općetu sa ranije anatemisanim arižanima, i ostavio ih u klinu. Svetitelj ističe daje njihovo „podleganje jarmu“ bilo po promislju Božijem, spasenja naroda i Crkve radi.

Drugim stavom 3. kanona III Vaseqenskoga Sabora uzakonjuje op, tu normu da nikakav klirik, koji jednako misli sa pravosla-

vnm i Vaseqenskim Saborom /time sa svim pravoslavnim i Vaseqenskim Saborima, a ne samo sa Tre im vidi 1. kanon VII Vas. Sab./ ne sme ni pod kakvim naĹinom biti podĹiwen, tj. biti u op,,tewu sa episkopima koji su se odmetnuli, ili se odmetnu, od toga pravoslavnoga jednomi,,qewa. Kanon suprotstavqa jednomi,,qewu klirika sa Crkvom, odmetni,,tvo episkopa od istoga. Stoga nema ranije osude jeresi kao uslova za prekid op,,tewa sa jeretikom. Dovoqno je crkveno-kanonsko osvedoĹewe da je uĹewe episkopa la no, i on nikako ne mo e dr ati u vlasti pravovernog klirika. Ekumenisti su se sasvim odmetnuli od crkveno-kanonskog jednomi,,qewa sa pravoslavnim i Vaseqenskim Saborima. Zato ni pod kakvim naĹinom ne bi mogli da nas primoraju da ostanemo sa wima u op,,tewu.

Kanon odre uje da nikakav klirik, koji jednako misli sa pravoslavnim i Vaseqenskim Saborom, ne sme ni pod kakvim naĹinom biti potĹiwen episkopima, koji su se odmetnuli, ili koji se ubudu e odmetnu.² „Ne sme ni pod kakvim naĹinom“ znaĹi ni dobrovoqno!³ Kakvim naĹinom mi ostajemo u op,,tewu i vlasti episkopa ekumenista?

Kakav razlog, kakvo opravdawe nalazimo za wihov postupak?

Svakako u imperativnim odredbama kanona ne nalazimo opravdawe. Ali se nadamo da e nas opravdati Episkopski Sabor, kada bude doneo anatemu protiv ekumenizma. Mi dobrovoqno podle emojamu nekih na,,ih ekumenistiĹkih episkopa, jer vidimo da e narod propasti ako ustupimo mesto jereticima. Dakle kao „to je Aleksandrijski sabor iz 362. godine opravdao one klirike, ili Tre i Vaseqenski Sabor one, koji su svi ostali na svojim mestima u op,,tewu sa jereticima, i uĹe i i ispovedaju i i uĹe i pravoverju, kad se izlaz iz krize arijanske, ili nestorijanske nije video, tako i mi ostajemo na svojim mestima do dono,,ewa anatemeproiv ekumenizma. Na,,e opravdawe je pitawe budu e pobede nad ekumenizmom, pitawe budu eg dana.

Sa stanovi,,ta vaskolikog pravoslavqa postoje dva puta. Put odvajawa od ekumenista koji je kanonski u najstro em smislu. I put ostajawa u op,,tewu sa na,,im ekumenistiĹkim episkopima, ali svedoĹe i pri tome pravu veru i vr,,e i pritisak na Sabor da se odredi prema ekumenizmu kao jeresi i da primeni kanone prema malodu,,nim episkopima. Ovaj drugi put nije protivkanonski, ve

² Odredba se izrekom odnosi na klirike, ali se su,,tinom prote e i na pravoverne svetowake kao na „Carsko Sve,,tenstvo“.

³ Iako imperativna, odredba ne predvi a kaznu za onoga, koji dobrovoqno ostane u op,,tewu sa jeretiĹkim episkopima uĹe i narod pravoj veri. Wena imperativnost je vi,,e okrenuta ka osporavawu svake vlasti jeretika nad pravovernima.

je opravdan sve, tenom istorijom i odlukama Episkopskih Sabora Crkve, „to je ostavilo traga i u kanonima.

To, sa dozom ultimativnosti, izla e i izgubqeni na, brat shimonah Akakije u £lanku „Crkva pravoslavna u predantihristovskom vremenu sveotpadni, tva“:

„... Dokle god u „svetskom pravoslavqu“ budu postojale jere-ti£ke sablazni i arhijereji sablazniteqi, dotle nas nikakve re£i i dela ne e navesti da op, timo sa wima. Neka se odstrani sa puta kamen spoticawa i „svetsko pravoslavqe“ po e glatkim putem Jevangelija, o£i, enim od svake jeresi i nova-£ewa! I kada budemo videli da je Crkva pravoslavna onakva kakva je bila ranije , tada emo i mi prema voj biti onakvi kavi smo ranije bili ... “

„Neka se odstrani sa puta kamen spoticawa.“ Ko bi bio taj ko e odstraniti kamen spoticawa /ekumenizam i sva wegova ispoqavawa i sve „to nam zameraju bra na, a starokalendarci/ blagoda u Svetoga Duha, ako ne mi koji ostajemo u „svetskom pravoslavqu“ svedo£e i istinu?

b. Blagodatnost Srpske Pravoslavne Crkve

Blagodatnost Crkve usko je povezana sa episkopom koji joj predstoji:

„Bez episkopa ne mo e ne samo biti nego ni nazvati se ni Crkva Crkvom, ni hri, anin hri, aninom; jer episkop ... jeste iva slika Boga na zemqi, i po osve, tavaju oj sili Duha Svetoga on je preobilan izvor sviju tajni Vaseqenske Crkve, kroz koji se ddbija spasewe...“ /10. £lan Poslanice isto£nih patrijarha/

U svojoj episkopiji, episkop je jedini preobilni izvor i izvor uop, te svih svetih tajni, kroz koje se ddbija spasewe. Ovaj polo aj u crkvi episkop duguje svom pravoverju i pravou£ewu.

„... Jer su, tinu na, e jerarhije sastavqaju bogopredane rije£i , to jest, pravo poznavawe bo anstvenih kwiga, kao „to je veliki Dionisije kazao. Pak, ako se on koleba, i nije voqan tako postupati i u£iti, neka se ne postavqa, jer je kroz pro-roke rekao Bog: Ti si odbacio znawe, i ja u tebe odbaciti, da mi ne vr, i, slu be sve, teni£ke.“ /2. kanon VII Vas. Sab./

Odbacivawem znawa, t.j. vere u dogmate pravoslavqa, gubi se su, tina episkopstva presahwuje preobilan izvor svih svetih tajni kroz koje se ddbija spasewe.

„... Ćim je uvedena jeres uklonio se odmah i predstojnik doti-
 Ćnoga mjesta an eo ... /Vasilije Veliki poslanica 191/

Ako se padom u jeres odmah uklawa blagodat od episkopa, ka-
 kav je polo aj mjesta, tj. episkopije, kojoj je on bio predstojnik? Da
 li je ona Crkva ili „obiĆan dom“? Dali ona ima spasonosne tajne ili
 nema?

Pri razmatrawu ovoga problema, treba uoĆiti da on postoji
 od momenta pojavqivawa jeretike nauke, do episkopove konaĆne
 osude od strane wegovog Sabora. U tom intervalu se pojavuje u
 su,Ćtini bezvodni izvor, la ni episkop, la ni izvor svetih tajni.
 Na prvi pogled, narod mesta kome je taj nazovi-episkop predstojao
 ne mo e imati svetih tajni, jer nema ni izvora tih tajni episko-
 pa. Ali i udova Crkva /kojoj umre predstojnik/ sve do postavqawa
 novog episkopa na upra wenu katedru, ostaje Crkvom. Ovo nije
 argument /jer udova eparhija redovno dobija administratora / nego
 asocijacija, koja nas navodi na dubqe razmatrawe.

„... Ako je koji episkop optu en, tu ilac ima predstaviti
 posao episkopima, koji prvenstvuju u oblasti optu enoga;
 optu eni me u tijem neka se ne li,ava op ewa, osim sluĆaja,
 ako je on pozvan gramatom na sud da odgovara pred onima koji
 su izabrani da mu sude, pak se ne javi u odre eni dan, tj. u teĆa-
 ju mjeseca od dana kad se zna da je primio gramatu ... Ne zahti-
 jeli se prikazati ni na sveop em godi,wem saboru, da se bar
 tu rije,i wegov posao, u takvome sluĆaju smatra e se kao da je
 sam protivu sebe osudu izrekao. I za sve ono vrijeme, dok je on
 van op ewa, neka tog op ewa nema ni u svoj Crkvi, ni uop e u
 eparhiji... “ /19 . kanon Kart. Sab/

Kada neko ko jednako misli sa pravoslavnim i Vasegenskim
 Saborima optu i episkopa da propoveda jeres u Crkvi, Sabor
 Episkopa, toga optu enoga episkopa, sve do konaĆne osude wegove
 dr i se pretpostavke, da optu eni nije kriv, da nije jeretik. Bez
 obzira na oĆiglednost jeresi, optu eni episkop je u op,tewu, kako
 u svojoj episkopiji, gde se napr. kr,tava narod, tako i u samom
 Saboru. Jedino „to ga mo e li,iti op,tewa, i u wegovoj episko-
 piji, pa ne mo e da kr,tava, i u odnosu sa ostalim episkopima u
 oblasti, jeste wegovo uklawawe od suda i pored uredno unuĆenog mu
 poziva. Ova odredba je procesnog karaktera, ali otvara jedno pi-
 tawe.

Ako episkop za svo vreme sudskog procesa jeste jeretik, a opet
 po kanonu kao takav jeste u punom op,tewu u svojoj episkopiji, pa
 dakle i kr,tava, da li e se to kr,tavawe smatrati vaqanim, jer je
 vr,eno u skladu sa kanonom, ili e biti „ponovqeno“, kao ono iz
 jeretika?

Odgovor daje Episkopski Sabor, koji donosi konačnu odluku. Taj sabor mora da da odgovor na četiri pitanja. Da li je učewe dotičnoga episkopa jeres. Da li je dotičan episkop dostojan osude. Da li su dostojni osude klirici koji su sa wim bili u op,,tewu. I da li se sve,,tenoradwe, Łiwene u episkopiji za wegovo vreme sma-
traju waqanim. Posledwi odgovor, jeste zapravo odgovor na pitawe blagodatnosti Crkve, Łiji je predstojnik pao u jeres, za to vreme. Ponovimo, daje ga Episkopski Sabor, i to prema svojoj vlasti da upravlja svim crkvenim poslovima koji se istaknu /v. 37. kanon Ap. ili 2. kanon II Vas.Sab. napr./ u wegovoj oblasti.

Cene i te inu jeresi, koju bi predstojnik propovedao, u pro,,losti, Episkopski Sabori su donosili različite odgovore. Ponekad su priznavali radwe, a ponekad ne pa su se npr. qudi „iznova“ kr,,tavali. Ekumenizam jeste jeres, tj. la no učewe. Ali se ispoqava kroz pojedine akte koji sami po sebi, bez la nog uče-
wa, jesu samo kanonski prestupi, koji iako ozbiqni, ipak ne dovode u pitawe blagodatnost Crkve. Zato 15. kanon IX Pom. Sab. zabrawu-
je prekidawe op,,tewa sa svojim predstojnikom „pod izgovorom nekih prijestupa“.

„Klirik ili svetowak, koji po e u sinagogu judeja ili je-
retika da se moli neka bude svrgnut i odlučen“/64. kanon Ap/

Episkop koji po e u hram jeretika da se moli biva svrgnut. Ako uz to delo, koji je učinio on ne uči jeresi, niti dovodi u pitawe ili osporava dogmate blagoŁestija, on nije jeretik. On jeste episkop koji je podlegao verskoj slabosti ili malodu,,ju. Ali, ako on polazi u jeretički hram iz vere da i jeretici jesu deo Crkve, da je i wihovo svedoŁewe istinito, i tome uči u Crkvi, tada je taj jeretik. On u su,,tini ostavqa muŁenike svedoke Hristove, i priznaje, tj. obra a se la nim svedocima muŁenicima jeretika, za,,ta biva anatemisan.

„Nikakav Hristijanin ne sme ostavqati muŁenike Hristove i obra ati se la nim muŁenicima, tj. jeretičkim, ili koji su prije jeretici bili; jer su ovi daleko od Boga. Neka su dakle anatema, koji se k wima obra aju.“/34. kanon Laod. Sab/

Vidimo kako se u osnovi slišan akt mo e različito oceviva-
ti. Nije dovoqno videti nekog episkopa da se moli sa jereticima, da bi se zakquđilo da je jeretik, Da bi on bio jeretik mora /kanoni zahtevaju la no učewe/ učiti o ispravnosti „teorije grana“ili „teorije sestrinskih Crkava“, ili kojoj drugoj ekumenskoj teoriji.

Da li je episkop samo malodu,,an, ili je ekumenista, odluŁuje Episkopski Sabor, jer nije su,,tinski jednako /zaboravimo razli-
čite kazne/ osuditi pravovernog a malodu,,nog episkopa kao jere-
tika ekumenistu; i osuditi jeretika ekumenistu po kanonima kao pravovernog a malodu,,nog episkopa. Naime, episkopi na Sa-

boru moraju prvenstveno da Eiste Crkvu od jeresi, i da re,,avaju crkvene sporove.

/ „... i neka me u sobam ispituju dogmate blagoĚestija i razre,,uju crkvene sporove, koji se istaknu ...“ /37. kanon Ap/

Sve reĚeno u vezi blagodatnosti episkopije kada je wen predstojnik jeretik, po sebi va i i za autokefalnu Crkvu, kojoj je episkopski sabor la an.

Me utim, koji je Sabor la an? Da li onaj koji ne ispituje dogmate blagoĚestija, t.j. ne vodi uredno brigu o pojavi jeresi, i ne re,,ava uredno neke crkvene poslove, tj. ne ,,titi kanone od prekr,,ilaca istih. Ili je la an onaj Sabor koji ne prima i ne misli i ne propoveda sve dogmate blagoĚestija, nego naprotiv ho e da ih porike?

Da bi episkop bio la an, mora la no da uĚi. Da bi Sabor bio la an mora la no da uĚi. Kao ,,to episkop mo e biti podlo an slabosti, malodu,,ju, i prestupati kanone, umesto da ih ,,titi, a da ne bude jeretik, i da ne dovede u pitawe vaganost svojih sve,,tenoradwi, tako i Sabor mo e biti u stawu slabosti, kada se ne bavi dogmatima, i ne uni,,tava jeresi, ali i ne osporava ni jedan dogmat blagoĚestija, niti la nom dogmatu uĚi, niti ka wava prestupnike kanona, ali sve kanone prima, i druge ne uvodi, a da ne dovede u pitawe blagodat Svetoga Duha u sebi. Ali ko je taj ko procewuje da li sabor ne uni,,tav jeresi uredno, ili im sledi svojim postupcima? Da li je neuredan ili la an?

Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Pravoslavne Crkve ne donosi anatemu protiv ekumenizma, i ne ka wava prestupnike kanona koji se odnose na op,,tewe pravovernih i jeretika. Tako e, ovaj Sabor decenijama dr i Srpsku Crkvu u organskom Ělanstvu ekumenistiĚke organizacije ,,Svetski Savet Crkava...“ Dakle on niti daje za,,titu ili opravdawe vere pravovernih u onim svojim episkopijama, kojima predstojavaju ekumenisti, niti vodi brigu o vaganosti sve,,tenoradwi, koje se u takvim episkopijama obavqaju. Ovaj Sabor se po pitawu ekumenizma nalazi u svojevrsnom vakuumu. Jer kako shvatiti da dr i celu Srpsku Crkvu /osim Novozeleandske episkopije, koja je mimo Sabora istupila/ preko tri decenije u Ělanstvu SSC? Iako bi se zakquĚilo da je Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Crkve la an, ali je on na redovnom, majskoj junskom zasedawu 1997. godine usvojio dokumenat o istupawu Srpske Crkve iz SSC, koje predstavqa su,,tinsku /ne i formalnu/ osudu ekumenizma. Dakle, te,,ko je optu iti Sabor, da je usvojio la no uĚewe ekumenizma. A to usvajawe bilo bi *conditio sine qua non* la nosti Sabora.

U nedostatku Vasegenskoga Sabora, Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Pravoslavne Crkve, obremewen navedenim nedostacima, jeste jedini koji u skladu sa svojom vla,, u da razabira jeresi, i

svojom vlašću, u da rečava crkvene poslove koji se istaknu u njegovim oblastima / v. 37. kanon Ap. / moraju i treba merodavno da odgovore na pitave vlastite blagodatnosti⁴, a potom i na ostala pitava koja smo ranije istakli, osim Vaseqenskog Sabora, nijedan drugi Sabor ne mora o tome da sudi, a još, mawe Episkop pojedinac.

„Episkopi da ne prostiru svoje vlasti preko svoje dijeceze na Crkve van svojih granica . . .“ /2. kanon II Vas. Sab /

Da bi odgovori Sabora Srpske Crkve bili merodavni, taj Sabor svoje utemeljenje mora naći u pravoslavnim i Vaseqenskim Saborima, tj. mora isto da misli sa nama.

„... Sveti oci sabrani u Carigradu, određuju da se ne smije ukidati nego mora ostati jedino vaqanim simbol vjere izložen od tri stotine i osamdeset Otaca, sakupqenih u Nikeji Vitinskoj, i mora biti predana anatemni svaka jeres...“ /1. kanon II Vas. Sabor /

Da bi Sabor Srpske Crkve bio jednomislen sa pravoslavnim i Vaseqenskim Saborima, nije dovoqno da se drži simbola vere pravoslavne i da ispoveda pravoslavno uqewe i da izobliquje lažna uqewa, nego on mora da anatemni, e i svaku jeres.

Nije stoga dovoqno na, em Saboru da je u odluci o istupawu iz SSC, u obrazloženju iste izobliqio ekumenizam, ali ga nije anatemisao. A svaka jeres mora biti anatemisana! Sada verni u svim episkopijama SPC u svome Saboru imaju potvrdu svoje pravovernosti, ali oni, u onim episkopijama, kojima predstoje ekumenisti, u svome Saboru nemaju opravdawe, tj. odbranu svoje pravovernosti, od ekumenista.

Kako je dokumenat o istupawu usvojen nedavno, treba se nadati da će Sabor u budućnosti usvojiti i anatemu protiv ekumenizma. Da se one, za koje nam da su ekumenisti, anatemisati, te da se na njihina da malodušne utvrdi, i spreži daqe molitveno i liturgijsko op, tewe sa nepravoslavnima. Tek kada se ovo ispuni, Sveti Arhijerejski Sabor će naći svoje utemeljenje u pravoslavnim i Vaseqenskim Saborima, i steći se nužno merodavnost da pruži odgovore na istaknuta pitava.

Utemeljenje je kada naš Sabor izjavi :

„... mi radosno primamo i u svoj cjelini i kao nepomično potvrđujemo ono, „to ustanovljuju ona boanstvena pravila, koja su izdata od Svetih Trubaqa Duha, koji su se pomjesno sakupqali radi izdavawa takovih ustanova, i najposlije od Svetih Otaca naših. Jer svi oni prosvećeni jednim i istim

⁴ U prvom redu, to je pitave vaqanosti episkopskih postavqawa u proteklom periodu.

Duhom, ustanovi„e „to je korisno bilo i koje oni anatemiziramo i mi; a koje svrgnu u iste i mi svrgavamo; koje pak odlužewu, iste i mi odlužujemo; koje najposlije oni podvrgavaju epitimiji, iste tako e podvrgavamo i mi...” /1. kanon VII Vas.Sab/

Merodavnosti nema bez utemeljenja. Ali merodavnost nije tek u funkciji zadovoljenja radoznalosti. Merodavnost jeste prosveteljenje Svetim Duhom, istim koji je prosvetio Oca, radi donošenja i uređenja onoga „to je korisno. Drugim rečima, to je prosijavanje blagodati Svetoga Duha u Saboru.

Ne može se doći do merodavnosti bez utemeljenja, a to je pitanje pobjede nad ekumenizmom, pitanje buduće dana.

I NA KRAJU

I na kraju da li je naša Crkva blagodatna? Nismo vlasnici da pružimo odgovor. Jedino je Sabor vlastan da daje svežani odgovor. Našim promišljanjem ovog problema potvrđuje, kako smo pokazali, blagodatnost SPC. No čak ako bi se to teoretski, i dovelo u pitanje, granice SPC moraju ostati nepovređene.

Episkopija protiv Elijeg se episkopa vodi spor, zar nije suverena u svojim oblastima i gradovima, sve do postavljanja novog episkopa?

Za vreme sušenja, makar bio jeretik, episkop je u vlasti u svojoj episkopiji prema drugim episkopima /vidi 19. kanon Kart. Sab. i 20. kan. Trul. Sab/

U svakoj eparhiji parohije koje su po selima i zaseocima, moraju nepromenljivo pripadati onim episkopima u Elijoj su one vlasti, osobito, ako su za trideset godina wima bez oprijeke upravljeni.“/17. kanon IV Vas. Sab/

Niko ne sme prezirati granice⁵ episkopije osobito ako je wim bez smetnji trideset godina upravljala jedna katedra, jedna episkopska vlast, ma ukoliko ličnosti oličena. I ako je jedan episkop jeretik, zameni se ga pravoverni na toj katedri, u toj episkopiji. A tako je i sa Saborom.

„Episkop, koji nema i svoje Crkve, po e u drugu, u kojoj je prijestol upravljen i prisvoji ga bez privole potpunoga Sabora, mora biti smetnut, ma da je izabran bio od svega naroda, koji je on sebi prisvojio ...“/6. kanon Ant. Sab/

⁵ Granice episkopija su poznate /priznate/ od svih episkopa u Saboru, a granice autokefalnih Crkava su poznate svim autokefalnim Crkvama.

Episkop ne sme ni vojom naroda, ako je ostao bez svoje episkopije, zauzeti katedru tu e mu episkopije, koja je ostala bez svoga episkopa /16. kanon Ant. Sab./. Episkopija i bez episkopa traje u vidu upra wene katedre, i vla,, u Sabora.

I oblast mitropolije je za,,ti ena vla,, u svog Sabora sve dok on ne primi la ne dogmate i ne napusti Svetootačke. Pa i tad ako postoji mogu nost wegovoga ispravqawa, granice mu se po,,tuju. Setimo se stawa Sabora u vreme Svetog Marka Efeskog ili u vreme Svetog Maksima Ispovednika.

Granice Srpske Pravoslavne Crkve pogotovu moraju ostati nepovre ene, jer Sabor wenih Episkopa nije la an, prenda je ne uredan. Zato bra a na,,a starokalendarci moraju obustaviti svoju misiju u oblastima i gradovima Srpske Crkve.

Kada ovo ka emo, ne govorimo to zbog toga „to smo eku-
menisti /naprotiv/, nego zato „to moramo da oĉuvamo crkveni po-
redak, posvedoĉen Svetim Duhom, da je uprava crkvena, i propoved
crkvena. U jednoj crkvenoj oblasti jedna, jer je Crkva jedna. /8
kanon I Vas. Sab., 2. kanon II Vas. Sab. i dr./. Samim kanonima smo
pozvani da spreĉimo u upravnom smislu tu e nam klirike da nikim
pozvani upravqaju crkvenim poslovima u oblasti na,,e Crkve, koji
se wih ne tiĉu /v. 13. kanon Ant. Sab., npr./

Sa ovim u vezi stoji niĉim opravdana praksa bra e staro-
kalendaraca da kr,,tavaju gude, koji ve imaju kr,,tewe u istini od
episkopa ili prezvitera Srpske Pravoslavne Crkve. Ta praksa je
zapre ena 47. kanonom Apostolskim, pretwom svrgnu em ko tako
ĉini, jer ne razlikuje sve,,tenike Hristove, od la nih jeretika.

I ba,, u na,,em sluĉaju, razlog ovoj praksi i le i u neraz-
likowawu sve,,tenstva, tj. u odricawu blagodatnosti Srpske Pra-
voslavne Crkve.

Ponovimo, Srpska Pravoslavna Crkva je blagodatna, „to e
se jasno videti u dan wene pobede nad ekumenizmom, kad to sveĉano
utvrdi merodavni Sabor wenih Episkopa. Danas se wena blagodat-
nost ogleđa kroz ivo svedoĉewe Istine, kroz borbu protiv eku-
menizma i ostalih jeresi /plod ĉega je i „Dokumenat o istupawu ...“/
te u izobliĉawawu i protivqewu ekumenistiĉkim inicijativama i
postupcima patrijarha Vartolomeja i drugih. Upravo ovo svedoĉe-
we daje nam slobodu da ostanemo sa wima u op,,tewu a da se ne sje-
dinimo da wihovim postupcima⁶, a sve to radi borbe protiv ekum-

⁶ Cariĉradskog patrijarha Vartolomeja na liturgiji pomiwe i jerusalimski patrijarh Diodor, pa bi shodno logici na,,e bra e starokalendaraca, i on bio li,,en Bo je blagodati. Me utim, o Vaskrsu, blagodatni ogaw silazi upravo wemu /a preko wegā i blagovernom narodu/, prenda je kao „to znamo u pro,,losti blago-
datni ogaw odbio da si e jereĉiĉkom monofizitskom poglavaru, nego je izbiv,,i iz
stuba sa spoĉne strane hrama, si,,ao pravoslavnom patrijarhu i blagovernom naro-
du.

enizma u celom pravoslavju, uz poštovanje crkvenih granica i oblasti. Konkretno, da smo prekinuli opštetwe sa, npr. Carigradskom Patrijaršijom, da li bismo bili u mogućnosti da joj predložimo svepravoslavno savetovanje o pitanju zajedništva istupawa iz članstva SSC? I ne samo voj nego i drugim sestrinskim crkvama.

Naša borba, naše svedoštewe Istine, potrjuje Bog žudima o kojima smo pisali, da imamo osvedoštewe wega u toj borbi da ne malakemo. Pa, ako je Bog koji svemu daje disawe, s nama, ko je protiv nas, ko je nas osuditi?

Naša braća starokalendarci /G.O.H./ su izabrali po svojoj duhovnoj proceni i odgovornosti svoj put svedoštewa protiv ekumenizma. Ali to nije jedini put. Zašto oni misle da jeste? Ako ne veruju nama neka pogledaju istoriju. Da su Sveti Oci tako mislili Crkve ne bi bilo odavno. Zar Sveti Maksim Ispovednik nije sašuvao kroz svoje svedoštewe blagodat Crkve, kad su svi episkopi pali? Ako je blagodat Crkve moguća i u tim uslovima sašuvati, postoje i drugi putevi do pobede. Zato braća naša starokalendarci nisu sudija svima nisu nad-Crkva. Gde je god borba za Istinu, tamo je i Istina. Ovo treba da bude merilo.

Neka, dakle, odstupe braća naša starokalendarci iz naših oblasti i gradova, neka ne krštavaju ve krštenje, i neka ne preziru našu borbu za Istinu. I neka ne osporavaju blagodat Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi. U protivnom sami sebe lištavaju iste, jer se pokazuju kao popirateži svetih kanona i Svetih Otaca.

filipko Kotoranin

ОГЛЕДИ ИЗ КАНОНСКОГ И ЦРКВЕНОГ ПРАВА

USVOJENI DOKUMENT

O ISTUPAWU SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE IZ „SVETSKOG SAVETA CRKAVA“ KAO ZNAK PROTIV KOGA SE GOVORI

O značaju usvojenog dokumenta o istupawu Srpske Pravoslavne Crkve iz „Svetskog saveta crkava“ mi smo pisali /Sveti knez Lazar, br. 18. str. 41./. I ve tada smo uočili nečasne radve, koje prate ovaj dokument, a naime, redigovani /la ni/ tekst usvojenoga dokumenta, te wegov uticaj na tumačewe i sprovo ewe originalnog dokumenta. 'ta nas navodi da nedugo po prvom, pi„emo o istome i drugi put?

Prvi put smo pisali o značaju usvojenog dokumenta po sebi, a potpuni značaj neke /bilo kakve/ odluke, mo e se ste i tek sagledavawem sprovo ewa odnosno odluke i posledica koje je prouzrokovala. U pravu postoje nazivi za različite odluke po sebi; na primer: Ustav, Zakon, i dr. Ali pojmovi: ustavnost, zakonitost, prema kojima se vrednuju pravni akti, označavaju ispravno ili neispravno sprovo ewe u ivot Ustava ili Zakona npr.

Svesni da značaj usvojenog dokumenta o istupawu ne mo e biti potpun bez razmatrawa wegovog sprovo ewa u ivot, sada pi„emo upravo o tome, kao da upotpuwujemo ranije napisano. Naravno, u preduzinawu ovoga rada inspirisani smo izjavama datim na Drugoj skup„tini Konferencije evropskih crkava u Gracu, odr anoj juna-jula 1997. godine. O rešenim izjavama smo doznali blagodare i časopisu Cetiwske mitropolije „Svetigora“ br. 67. /Bo i 1997.g./.

IZJAVA NEIMENOVANOG VISOKOG PREDSTAVNIKA SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE PRI DRUGOJ SKUP'TINI KONFERENCIJE EVROPSKIH CRKAVA U GRACU

„Svetigora“ br. 67. na 33. strani izve„tava: Kako prenosi SOP br. 221 /Internetbrevet/, 27. juna, jedan visoki predstavnik

Srpske Pravoslavne Crkve, na skupu u Gracu izjavio je da „wegova Crkva nije odlučila da se povuže iz Svjetskog savjeta Crkava“ /Ekumenističkog savjeta crkava/, nasuprot izvjesnim informacijama koje su objavile srpska i inostrana „tampa. Pobijaju i te glasine, on je ukazao da posledwe /junsko/ zasijedawe srpskog episkopata, održano u Beogradu, nije donijelo nikakvu odluku u tom smislu. „Srpski episkopi su se izjasnili u prilog otvarawa debate izme u Pomjesnih Pravoslavnih Crkava o prirodi wihovog uže,, a u ekumenskom pokretu“, precizirao je srpski episkop.

Navedena izjava, sa precizirawem, neimenovanog srpskog episkopa visokog predstavnika Srpske Crkve, stoji u saglasju na lanim, redigovanim tekstom dokumenta o istupawu Srpske Pravoslavne Crkve iz SSC, a istovremeno je suprotna izvornom tekstu usvojenog dokumenta od strane Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Pravoslavne Crkve /„Srpski episkopat“/, kiji je član i dotični neimenovani srpski episkop. Wegova tvrdwa da Srpska Crkva nije odlučila da se povuže iz članstva SSC je la na. Wegova precizirawa da su se srpski episkopi izjasnili u prilog otvarawa debate izme u Pomesnih Pravoslavnih Crkava o prirodi wihovog uže,, a u ekumenskom pokretu, tako e je la na. Negira se kompletan usvojeni dokument o istupawu. Odluka o istupawu Srpske Crkve iz članstva SSC zamewena je eqom za otvarawem debate izme u Pomesnih Crkava. A tema debate nije uperena ka svepravoslavnom istupawu svih Crkava zajedno iz članstva SSC /„to je tema savetowawa iz operacionalizacije usvojene odluke o istupawu/, ve se odnosi na „utvr ivawe prirode uže,, a Pomesnih Crkava u ekumenskom pokretu“.

Dakle, ne samo da taj neimenovani srpski episkop negira postojawe usvojene odluke da Srpska Crkva istupi iz članstva SSC /po kojoj odluci ceo usvojeni dokumenat o istupawu i nosi naziv/, nego se poku„ava zatrti i trag pomisli da Srpska Crkva namerava da napusti SSC i ekumenski pokret. Pokazawemo da usvajawem dokumenta o istupawu /redovno zasedawe majsko-junsko 1997. godine/ Sveti Arhijerejski Sabor SPC prvenstveo usvaja odluku o istupawu, a time usvaja i osudu /su„tinsku, a ne i formalnu/ ekumenskog pokreta i aktivnosti, te da svoje ovakvo opredegewe putem sredstava me ucrkvene komunikacije eli da umno i u svecrkveno istupawe iz SSC i ekumenskog pokreta.

Ve prva rešenica usvojenog dokumenta o istupawu demantuje tvrdwu neimenovanog srpskog episkopa, a potvr uje pisawe dela inostrane i srpske „tampe.

„Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Pravoslavne Crkve na svom redovnom majsko-junskom zasedawu o.g. donio je odluku da Srpska Crkva istupi iz Svjetskog savjeta Crkava, kija je ona članica od 1965. g...“

Druga rečenica je kao i prva, i tako e sadr i iskaz: „odlučeno je da Srpska Crkva ubudu e ne bude vi„e organski član ove organizacije“.

Prema tome, neistina je da Srpska Crkva „nije odlučila da se povuče iz Svjetskog savjeta Crkava“.

Preciziraju i svoju tvrdvu neimenovani srpski episkop obja„nava da se Srpski episkopat umesto za istupawe iz SSC, izjasnio „u prilog otvarawa debate izme u Pomjesnih Pravoslavnih Crkava o prirodi wihovog uče„ a u ekumenskom pokretu“.

Debata izme u Pomjesnih Crkava nije su„tina usvojenog dokumenta o istupawu, niti je pitawe prirode wihovog uče„ a u ekumenskom pokretu prete na tema Svepravoslavnog savetovawa, koje dokument predvi a! U tekstu dokumenta stoji:

„...Sabor Arhijereja Srpske Crkve je odlučio da svoj stav i mi„qewe, prije konačnog istupawa, dostavi Carigradskom i Vaseqenskom patrijarhu i svima poglavarima Pomjesnih Crkava pravoslavnih, sa predlogom i zahtjevom da se „to skorije sazove Svepravoslavno savjetovawe po pitawu daqeg uče„ a Pravoslavnih Crkava uop„te u Svjetskom savjetu Crkava. Tek poslije toga Savjetovawa e na„a Pomjesna Crkva zauzeti svoj konačni stav po ovom pitawu i obznaniti ga javnosti“.

Sabor Arhijereja Srpske Crkve je odlučio da ... prije konačnog istupawa /podrazumeva se konačna realizacija usvojene odluke ovoga dokumenta/ iz SSC, u „to skorije vreme /dakle, sa dozom urgentnosti/ bude sazvana Svepravoslavno savetovawe po pitawu daqeg uče„ a Pravoslavnih Crkava uop„te u SSC.

„Prije konačnog istupawa“. Znači istupawa e u saglasnosti sa odlukom o istupawu biti, samo se ono radi dobrobiti Pravoslavnih Crkava uop„te odla e do okončawa Svepravoslavnog savetovawa. Odluka o inicirawu ovog savetovawa nije glavna odluka usvojenog dokumenta, nego ona ima za posledicu odlagawe na relativno kratko vreme centralne odluke o istupawu. Zato se u odluci o inicirawu toga savetovawa i ka e: Prije konačnog istupawa. Smisao odlagawa konačnog istupawa Srpske Crkve iz članstva u SSC jeste održavawe Svepravoslavnog savetovawa o daqem uče„ u i ostalih Crkava u SSC. Ako do savetovawa ne bi do„lo /npr. Crkve odbiju inicijativu/, tada bi odlagawe konačnog istupawa postalo besmisleno, i odluka o istupawu bi bila izvr„na. Odavde se vidi da je odluka o inicirawu Savetovawa u su„tini samo odluka o sprovo ewu glavne odluke o istupawu, a nikako glavna odluka usvojenog dokumenta. Takav odnos ovih odluka proistiže i iz teme budueg savetovawa.

Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Crkve je odlo io konačno izvr„ewe svoje odluke, inicirawem Svepravoslavnog savetovawa „po pitawu daqeg uče„ a Pravoslavnih Crkava uop„te u Svjet-

skom savjetu Crkava“. Dakle, Srpska Crkva je odlučila da istupi iz SSC, ali ona kao Pomesna Crkva, qube i Sabor svih Pomesnih Crkava, tra i da svoju odluku umno i u Saboru, tj. da sve Crkve zajedno saborno istupe iz SSC. Pri tome, Srpska Crkva ne ostavqa svoju odluku u vlasti savetovawa /jer tad to ne bi bila odluka/, nego e po savetovawu „na,,a Pomesna Crkva zauzeti svoj konačni stav po ovom pitawu“.

Vidimo kako se prepli u odluka o istupawu na,,e Crkve iz članstva u SSC, sa temom savetovawa. Prvo je odluka o istupawu usvojena, potom nakratko zbog savetovawa odlo ena, da bi po savetovawu Srpska Crkva sama zauzela konačni svoj stav po ovom pitawu. Poslednim rešima se pitawe /- tema/ savetovawa izjednačuje sa konačnim izvr,,ewem odluke o istupawu Srpske Crkve iz SSC. Tema savetovawa je istupawe Pravoslavnih Crkava uop,,te iz SSC /a time i iz ekumenskog pokreta/.

Nije sporno da se na savetovawu mo e razgovarati i o prirodi uče,, a Crkava Hristovih u ekumenskom pokretu, ali to nije tema savetovawa u celini. To mo e da bude tema argumenta tj. obrazlo ewa opredewawa savetovawa po glavnoj temi Svepravoslavnom istupu iz SSC. Precizirawe neimenovanog srpskog episkopa ima drugi smisao.

U svojoj izjavi on negira postojawe odluke o istupawu, a usvojeni dokument svodi na debatu, koja se eli, i tu debatu svodi na sterilnu raspravu o prirodi uče,, a Pravoslavnih Crkava u ekumenskom pokretu. Izuzeti, svesno, protivno istini, odluku o istupawu iz SSC, i iz usvojenog dokumenta o istupawu, i iz teme savetovawa, koje se inicira, znači potpuno obesmisлити pitawe /zaista ozbiqno/ prirode uče,, a Crkava Hristovih u ekumenskom pokretu. Raspravqawe ovog pitawa ima smisao samo kada je u slu bi konkretnog pitawa, pitawa daqeg uče,, a Pravoslavnih Crkava uop,,te u SSC i ekumenskom pokretu.

ODNOS EPISKOPATA SRPSKE CRKVE PREMA USVOJENOM DOKUMENTU O ISTUPAWU

Razmatrana izjava, i precizirawe, neimenovanog srpskog episkopa jeste opstrukcija od wegovog Sabora usvojene odluke o istupawu iz SSC. Izjava je data 27. juna 1997. godine, dakle, neposredno po usvajawu odluke, ali i neposredno po pojavi redigovanog /lanog/ teksta dokumenta. Ovo pokre e brojna pitawa.

Dotični neimenovani visoki predstavnik /episkop/ Srpske Crkve je učestvovao u radu Konferencije evropskih crkava /KEC/. Bio je od Sinoda ovla,, eni predstavnik Srpske Crkve na ekumenskom skupu evropskog ranga, i to posle Saborskog usvajawa doku-

menta o istupawu Srpske Crkve iz SSC, pa time i iz KEC, i ekumenskog pokreta uopšte. Kako je bilo moguće Sinodu da dotičnog opunomo i na uče, e u radu ekumenskog Skupa, nakon odluke Sabora /kiji je Sinod izvršni organ/ o istupawu, i osude ekumenskog pokreta u /tako e usvojenom/ obrazloženju iste odluke?

U usvojenom dokumentu se ističe da se odluka o istupawu Srpske Crkve donosi zbog toga „to se SSC meva u „Nadcrkvu“ u praksi primewuju i za Pravoslavqe neprihvatqivu „teoriju granā; zbog toga „to u zvaničnim krugovima ekumenskog pokreta prevla uje duh i nastrojewe praktično ispoqavano i primewivano religioznog sinkretizma; zbog toga „to ovakva vrsta članstva direktno ugroava jedinstvo unutar same Pravoslavne Crkve, da ne govorimo o eklesiološkoj neprihvatqivosti takve vrste članstva. Ovo su neki karakteristični stavovi Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Crkve, koji su u formalnom smislu obrazloženju odluke o istupawu, dok u materijalnom smislu čine osudu ekumenskog pokreta i članstva u wenu. Odluka o istupawu i obrazla u i stavovi, jesu dva prva koraka reagovawa Srpske Crkve na svejeres ekumenizma.

Sinod je odučawem predstavnika na skupštinu KEC ozbiqno umawio značaj usvojenog dokumenta, previ awem stavova Sabora koji obrazla u odluku. Ti stavovi jesu svedoženje Crkve, weno konstatovawe prirode ekumenizma, ekumenskog pokreta i SSC kao wegovog organizacionog organizma. Odluka o istupawu iz SSC je samo posledica takvog svedoženja, tj. konstatovawa.

Ako je konačno istupawe iz SSC odloeno, time nije odloen i ceo usvojeni dokument. Odloeno¹ je samo konačno istupawe, i to po odluci samog dokumenta. Pa i to „to je odloeno, nije time dato na proveru nekom višem, Nadcrkvenom telu. Jer, po dokumentu, nakon savetovawa, naša Crkva zauzima /autokefalno/ svoj konačni stav o istupawu. Dakle, obrazloženju odluke o istupawu ni po čemu nije odloeno.

Osim po poslawu visokog predstavnika u Grac. Da li su se to neki naši episkopi pokolebali u pogledu osude ekumenizma, i SSC? Da li promeniše stavove, a javnost, blagoverni narod ne izvestiše o tome?

Ne samo „to stavovi obrazloženja odluke nisu odloeni, nego oni ni ne smeju da budu odloeni. Ovi stavovi jesu nada, koja nam daje mir, da strpčivo čekamo konačno istupawe. Sada, dok čekamo konačno istupawe iz članstva u SSC, svako prestupawe osude ekumenizma, svako uče, e srpskih episkopa u ekumenskom pokretu, dovodi u sumwu odluku o istupawu, a time i obesmičava usvojeni dokument. Dejstvo osude ekumenskog pokreta jeste neučestvovawe u

---

¹ Konačno istupawe je odloeno, a ne i poništeno.

wemu, otuda i odluka o istupawu, a samo odlagawe konačnog istupawa, ne dira u taj smisao!

Oda, igawe predstavnika na skup, tinu KEC je povreda osnovne ustanove dokumenta, su, tinske crkvene osude ekumenskog pokreta!

Posebno je pitawe budu eg, ovogodi, weg skupa u Harareu, za koji je prema na, im saznavima Sinod ve odredio osmočlanu delegaciju na, e Crkve. Formalno gledano, Srpska Crkva je sve do konačnog istupawa iz članstva u SSC, wegov punopravni i ravnopravni član, sa odre enim pravima i du nostima, prema statutu SSC. Ali statut SSC nije donet liturgijskom vla, u, niti je SSC liturgijski Sabor. Taj akt je dogovornog karaktera. Sa druge strane, stavovi obrazlo ewa odluke o istupawu, i wihovo dejstvo, jesu liturgijskog karaktera, doneti od Sabora episkopa Pomesne Crkve, vla, u Hristovom.

„Jer Sin Bo iji Isus Hristos, kojega mi vama propovijedamo, ja i Siluan i Timotej, ne postade da i ne, nego u Wemu postade da“ /II Kor. 1, 19/.

Ako je da postalo u Hristu, onda mora biti i ostalo-da-u Crkvi Hristovoj. Zato i dilemu, da li odgovoriti obavezama statuta SSC, te učestvovati u radu skupa i tela SSC, ili slediti smisao i dejstvo saborske ustanove obrazlo ewa odluke o istupawu /osude SSC/, smatramo dilemom koga treba vi, e slu, ati, sinedrion ili Boga.

Odre ivawem delegacije za skup u Harareu, koji e se odr ati od 3. do 14. decembra t.g. Sinod je predvideo da e Srpska Crkva do tada /a verovatno i du e/ biti u članstvu SSC, saučestvuju i u radu ekumenskog pokreta. Uz do sad rešeno, moramo ista i da to predstavqa jo, jedan vid opstrukcije usvojenog dokumenta.

Naime, dokument predvi a da se konačno istupawe /mi ovo razumemo u smislu formalnog istupawa/ iz SSC odlo i radi inicirawa Svepravoslavnog savetovawa, koje se Sestrinskim Crkvama predla e, ali i zahteva, i to, da savetovawe bude sazvano „to skorije“. Urgentnost, koju dokument ističe, ne trpi razvlačewe postupka, koje bi dovelo do toga da ceo dokument postane sam sebi suprotan.

Učestvovawem u radu ekumenskog pokreta, i nepo, tovawem urgentnosti pri odlagawu konačnoga istupa iz SSC, upravo i dovedo do toga. Zato i izjava neimenovanog srpskog episkopa u Gracu i jeste u su, tini to negirawe postojawa odluke o istupawu Srpske Crkve iz SSC.

Kad smo pomiwali odredbe i stavove dokumenta o istupawu, navodili smo ustanove Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Crkve, tj. wegove odredbe i stavove. A sve opstrukcije stavova i odredbi saborskih, delo su grupe episkopa /mawe ili ve e, ne znamo/, koji

imaju smelosti da preziru saborske ustanove donete na korist Crkve. Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Crkve pred Bogom i qudima ima obavezu da za„titi svoje stavove i odredbe. Dokument o istupawu ima e onoliku silu i snagu, tj. realan značaj, koliku za„titu dobije od Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Crkve!

„...Koji dakle, preziru i ono, „to je od svijuju ustanovqeno, i te e i da ugodi ve ma gordosti i prodr qivosti, nego li Bogu, usudi se uraditi „to drugo, neka zna ve , da je time podvrgao sebe da pred sudom odgovara, i da Ľast i dostojanstvo episkopstva gubi...“ /20. kanon Sard. Sab./

„to je od svijuju ustanovqeno“, to je ustanova episkopskog Sabora, i svi episkopi sabrani u taj Sabor, jesu zajedniĽari, kako ve re, tako i saborskih ustanova. Otuda, svaki episkop, koji, trguju i istinom, prezre saborsku ustanovu i ne po„tuje je, napu„ta zajednicu svoga Sabora, i tim ve podpada sudu Sabora, te gubi episkopstvo, koje je od dotiĽnog Sabora i dobio.

Za„to, dakle, neki srpski episkopi nemaju straha, nego samo-vla„ em napu„taju svetiwu zajedniĽarewa u saborskoj ustanovi dokumentu o istupawu, tim pre „to ova ustanova neposredno „titi samu veru? Bog zna. Ali je wima sud Svetog Arhijerejskog Sabora Srpske Crkve svagda spreman.

Utisak je da su se mnogi episkopi Srpske Crkve upla„ili svoje ustanove. Ona se direktno protivi duhu mondijalistiĽkom i globalistiĽkom, i duhu liberalnom i demokratskom. A ovi duhovi jesu danas tamo, gde je ekonomska i svaka druga vlast ovoga sveta.

IZJAVA VELIKOG PROTOPREZVITERA GEORGIJA CECISA

„asopis „Svetigora“ u produ etku preno„ewa izjave neimenovanog srpskog episkopa, donosi dva stava iz izjave Velikog protoprezvitera Georgija Cecisa, stalnog predstavnika Carigradske Patrijar„ije pri ESC u fienevi, uĽiwene novinarima.

„Srpska Crkva ne mo e /nema pravo/ da sama za sebe donese takvu odluku“, doĽaju i da je 1986.g. „donesena svepravoslavna odluka po kojoj petnaest Pomjesnih Pravoslavnih Crkava Ľine sastavni dio ekumenskog pokreta“ Drugi stav kao da je reinterpretacija izjave neimenovanog srpskog episkopa: „...Ono „to ja znam o Saboru srpskih episkopa jeste da je na wemu razgovarano o pitawu ekumenizma i da je reĽeno: Ne mo emo ni„ta odluĽiti bez usagla„avawa sa ostalim Pravoslavnim Crkvama!“

TvrĽwa da Srpska Crkva ne mo e /nema pravo/ da samostalno donese odluku o istupawu iz ekumenskog pokreta /SSC/, duboko

zadire, i negira Litav sistem kanona, koji određuju položaj i prava samostalne Pomesne Crkve, ili, savremeno rečeno, autokefalne Crkve. Po odredbama tih kanona, Srpska Crkva samostalno uređuje sve crkvene poslove, po svojoj odgovornosti i svojoj odgovornosti pred Bogom živim. Koriste li se ovim položajem svojim, Srpska Crkva je 1965. godine samostalno postala članica SSC, i ekumenskog pokreta.

Sada, kada eli da istupi iz toga udruženja, necrkvenog karaktera, isto pravo joj se negira, zbog „svepravoslavne odluke“ koja je suština, po tumačenju Carigradske Patrijaršije, u tome, da petnaest pomesnih Crkava čine jedinstveni Pravoslavni deo ekumenskog pokreta, posledica čega jeste nesamostalnost autokefalnih Crkava u ekumenskom pokretu, i dosledno tome, nemogućnost samostalnog istupa iz SSC, tj. bez prethodnog usaglašavanja na ostalim Pravoslavnim Crkvama.

O ovakvoj „svepravoslavnoj odluci“, koja ima, dakle, snagu i značaj kanona Vaseqenskih Sabora, ništa ne znamo. Svepravoslavna odluka, da bi bila svepravoslavna, mora biti /bez obzira na način njenog donošenja/ za takvu primenjena, i proglašena, od svih Pomesnih Crkava. A da bi proizvodila posledice, ona mora sadržavati i odražavati veru kakvu Crkva, kao riznica istine čuva. Takozvana „svepravoslavna odluka“ koju ističe Georgije Cecis ne udovoljava ovim zahtevima. A kako je suprotna sveštenim kanonima, na tu, tj. na tvrdnju i tumačenje Cecisa, ne bi se trebalo osvrnuti.

Drugi stav Georgija Cecisa, po kome je na Saboru Srpske Crkve rečeno: Ne možemo ništa odlučiti bez usaglašavanja sa ostalim Pravoslavnim Crkvama, kao zaključak toga Sabora, nije istinit. Da li je neki episkop u raspravi na Saboru izneo svoje takvo mišljenje, ne znamo. Ali znamo da je Sveti Arhijerejski Sabor Srpske Crkve usvojio odluku o istupanju iz SSC.

Stavovi srpskog neimenovanog episkopa se jasno podvlače pod stavove Georgija Cecisa, a zapravo Carigradske Patrijaršije. Stavovi toga srpskog episkopa kao da u izjavi Cecisa traže svoje opravdanje. Istovremeno oni jesu povod za svakovrsnu demonstraciju stavova Carigradske Patrijaršije.

U vrtlogu neistina i poluistina, u sveru tome, učestvuju svi članovi, koji je ceo vrtlog i pokrenuo. Insistiranjem na Svepravoslavnoj saglasnosti kao uslovu izlaska Pomesne Crkve iz SSC, a imaju li u vidu polarizaciju Pravoslavnika po pitanju ekumenizma, jasno je da Carigradska Patrijaršija nastoji da sudbinu Pomesnih Crkava veže za sebe i za SSC.

Zašto je potrebna Svepravoslavna saglasnost da bi Pomesna Crkva istupila iz SSC i ekumenskog pokreta? Zato što se SSC eli prikazati kao Nadcrkva, kao Nadpravoslavica. U tom smislu

je i izjava Patrijarha Vartolomeja: „Ko je protiv ekumenizma, taj po drugi put razapiwe Isusa Hrista na krst!“ /“Svetigora“ br. 67. str. 33-34./

Pored svih slabosti usvojenog dokumenta o istupawu po sebi, i svih do sada uoženih slabosti u wegovom sprovo ewu, ovaj dokument se mora strogo primeniti!

fieqko Kotoranin

БИБЛИЈСКА ТЕОЛОГИЈА

I ANTI "KI IZVE'TAJI O E SENIMA

I, 1. IZVORI

A. Adam, *Antike Berichte über die Essener*, W. de Gryter, Berlin-New York 1961; A. Adam-Ch. Buchard, *Antike Berichte über die Essener*, W. de Gryter, Berlin-New York, 1972²; Eusebius, *Preratio evangelica* VIII, 1-18 (= PG 21, XIII, 1-18, 641-644); J. Flavius, *De Bello judaico*. Der Jüdische Krieg. Griechisch und Deutsch, hgg. Otto Michel-Otto Bauernfeind, Kösel-Verlag, München 1962²; *Antiquitates judaicae*, (ibidem); *De vita sua* (Flavii Josephi opera, IV, 322) hgg. B. Niese, Berlin 1887; Dr Dušan Glumac, (prevod) *Judejski rat*, Prosveta, Beograd 1967; W. A. Kroll, *Plinius der Ältere*, Pauly-Wysowa XXI/I, 1951, 271-239; *Philonis Alexandrini opera que supersunt*, Berlin 1915; *Philonis Iudaei Opera Omnia*, ed. stereotypa, Lipsiae, sumptibus succ., Ottonis Holtze, 1893, I-VIII; *Plinius Secundus, Naturalis historia*, hgg. C. Mayhoff, Leipzig 1933.

I, 2. LITERATURA

Arye Ben David, *Talmudische Ökonomie*, Hildesheim-New York 1974; R. Bergmeier, *Die Essener-Berichte des Flavius Josephus. Quellenstudien zu den Essenertexten im Werk des jüdischen Historiographen*, Kok Pharos Publishing House, Kampen-The Netherlands 1993; A. Dupont-Sommer, *Les écrits des essenienis découverts pres de la mer Morte*, Paris 1959; Otto Eissfeldt, *Der Anlass zur Entdeckung der Höhle und ihr ähnliche Vorgänge aus älterer Zeit*, ThLZ 74, 1949, 597-600; Karl Mathiae, *Chronologische Karten und Übersichten zur spätjüdischen und urchristlichen Zeit*, Calver Verlag, Stuttgart 1978; S. Senc, *Grčko-hrvatski rječnik za škole*, Zagreb 1910² (reprint 1988); H. Stegemann, *Die Essener, Qumran, Johannes der Täufer und Jesus*, Herder/Spektrum, Freiburg-Basel-Wien 1994⁴; G. Stemberger, *Pharisäer, Sadduzäer, Essener*, Stuttgarter Bibelstudien 144, Verlag Katholisches Bibelwerk GmbH, Stuttgart 1991.

I, 3. IZVE'TAJI

O jevrejskim sektama, farisejima i sadukejima, susrećemo dosta svedočanstava u hrišćanskoj i jevrejskoj literaturi. Ova svedočanstva pomažu nam pri rekonstrukciji njihovog nastanka, njihove istorije, kao i njihovog razumevanja Tora. No o esenima susrećemo jasne podatke samo kod nekoliko starih istoričara i putopisaca, iako je i ova religiozna zajednica, sekta, u periodu svoga postojanja bila veoma značajna i uticajna. O njoj uoči kako istorijski i verski jevrejski spomenici, tako i spomenici ostalih naroda i vera na teritoriji Bliskog istoka i Rimskog carstva. Najznačajnija svedočanstva o njoj susrećemo u delima Plinija Starijeg, Filona Aleksandrijskog i Josifa Flavija. Sa otkrićem kumranskih spisa tokom 1948. godine naučna znana o esenima su veoma pročišćena. Otkriveno je oko 1 000 različitih rukopisa. Rad na njima još uvek nije završen, iako je najveći deo njih već objavljen i naučno obrađivan.

Ovde ćemo biti reći o antičkim svedočanstvima o esenima, a to su svedočanstva koja susrećemo kod Plinija Starijeg, Filona Aleksandrijskog, i u delima Josifa Flavija. Prema judejskom istoričaru Flaviju, polovinom I veka po Hristu kod Judejaca u Palestini postojale su velike religiozno-političke stranke, i to: fariseji, eseni, sadukeji i ziloti.¹ Očigledno je da one predstavljaju stranke prema njihovoj brojnosti. To ukazuje da su eseni bili druga po brojnosti religiozna grupacija antičkog Judejstva. Računa se da je fariseja bilo „est hiljada,² esena četiri hiljade,³ a sadukeja i zilota nekoliko stotina⁴.

Izraelski ekonomista Arye Ben-David⁵ smatra da je tada u celom svetu bilo oko „est do sedam miliona Jevreja. Od toga broja, u Judeji je živelo do 1. 250 000, a od njih je najviše dvanaest hiljada moglo pripadati političkim strankama. To čini samo 1% celokupnog stanovništva, a to su bili odrasli muškarci sa suprugama, i sa po troje, do petoro dece.⁶

¹ Upr. J. Flavius, Bellum II, 119-166.

² AnH. XVII, 4.43; H. Stegemann, Die Essener, Johannes der Täufer und Jesus, Herder/Spektrum, Freiburg-Basel-Wien 1994⁴, 194.

³ Upr. Philo, Quod omnis probus liber sit § 75; Bellum II, 8, 2-13; Antt. XIII, 5, 9; XV, 10, 4-5; XVIII, 20.

⁴ H. Stegemann, ibidem, 194.

⁵ Arye Ben-David, Talmudische Ökonomie, Hildesheim-New York 1974, 41-48.

⁶ H. Stegemann, ibidem, 194-195.

II, 1 PLINIJE STARIJI (GAIUS PLINIUS SECUNDUS MAIOR (23-79. GODINE PO HRISTU))

Antička svedočenja o esenima počela su sa najstarijim svedoženjima, Plinija Starijeg, koji je bio najpre oficir u rimskoj vojsci, zatim prokurator u Hispaniji, i na kraju komandant rimske flote. Poginuo je u bazi Misenum, 79. godine po Hristu, posmatraju i erupciju Vezuva koja je uništila gradove Pompeju i Herkulanu. Bavio se i kvi evnom delatnošću, i napisao obimno delo, „Naturalis historia“ (u 37 knjiga), koje je prerada više spisa i znana tadašnja svetla.

U ovom njegovom spisu susrećemo podatke o kosmografiji, geografiji, etnografiji, biologiji, medicini, mineralogiji i umetnosti. Iz njegova je Evropa vekovima crpela svoja znanja o prirodi, nauci i proizvodima.

Plinijev opis ratova sa Germanima nije sačuvan, a njegova svedočenja, kao i ova o esenima, zasnivaju se na ličnim putopisima, pismenim svedoženjima i usmenoj tradiciji do koje je dolazio.

II, 2. PLINIJE STARIJI, ISTORIJA PRIRODE V, 17 (NATURALIS HISTORIA)⁷

Na obali Mrtvog mora, a podaci od nezdravih isparavanja obale, nalazi se usamljeno plavo esenje (esena), koje se razlikuje od svih drugih plemena celoga sveta po tome „to nema mirisa, „to se odreklo svih polnih organa, i („to) za društvo ima samo palme. Dan za danom prihvataju mnoštvu begunaca, do istog broja, gde koje je život iznurio i ovamo doveo valovima sudbine da bi usvojili njihove običaje. Na taj način hiljadama godina neverovatno je o tome i govoriti jedna zajednica u kojoj se niko ne radi i živi večno. Tako se u njihovu korist plodi životni umor drugih ljudi. Leševi i pod esenima bejaše grad Ejn Gedi koji je po rodnošću svojih pogana i svojih vrtova palme zaostajao jedino za Jerusalimom, ali je sada, kao i Jerusalim, humka pepela. Zatim dolazi Masada, utvrđena na steni, tako je nedaleko od Mrtvog mora. To je kraj Judeje.

⁷ Plinius Secundus, *Naturalis historia*, hgg. C. Mayhoff, Leipzig 1933, 391; W. A. Kroll, *Plinius der Ältere*, Pauly-Wysowa XXI/I, 1951, 271-439; A. Dupont-Sommer, *Les écrits des esseniens découverts près de la mer Morte*, Paris 1959, 48; A. Adam, *Antike Berichte über die Essener*, Berlin 1961, 38.

III, 1. FILON ALEKSANDRIJSKI (PHILO IUDEAUS) (35. GODINE PRE 54. GODINE PO HRISTU)⁸

Drugi antički pisac koji piše o esenima jeste Filon Aleksandrijski. On verovatno potiče iz jedne svećeničke porodice koja se iselila u Aleksandriju, Egipat. Tamo je stekao kako judejsko, ravinsko, tako i najviše grčko obrazovanje. Preko svog brata Aleksandra došao je u kontakt sa porodicom cara Iroda, posebno sa Irodom Antipom. Moguće je da je Filon vodio pravnu službu judejske zajednice u Aleksandriji. Izgleda da je bio i veoma imućan. Godine 39/40. bio je poslan u Rim da za svoje zemljake kod cara Kaligule izdejskuje razrešenje od kulta Cezara, kao i potvrdu posebnih povlastica. U odnosu na rimski svet u kome je živio, on je bio izuzetno obrazovan i bogat, Rimljanima lojalan, a istovremeno bio je i odan veri svojih otaca, judejskom monoteizmu.

Svet njegovih predstava je judejski, a način izražavanja je jelinjski. Njegova namera je da Jelinima otkrije značenje judejskog sveta i doka da se sadržaj njihovih svetih knjiga, Tore i drugih, slaže sa mnogobrojnom filozofijom, i da ih i prestruži. Za ovo se služi alegorijskom metodom tumačenja, ali se drži i istorijskih vrednosti starozavetnih spisa, kao i ritualnih propisa.

Kroz alegorijsko izlaganje biblijskog teksta, on u njemu nastoji prikazati njegov duhovni smisao. U pogledu vere, čvrsto se drži judejske ortodoksije, a njegova etika je vezana sa njegovim verskim ubeđenjima. Može se reći da je on pokušao načiniti sintezu jelinjske filozofije, posebno Platonovog učenja i jevrejske religije. Kvalifikovano je bio veoma aktivan, i napisao je brojne spise: *De opificio mundi*; *Legis allegoriarum libri III*; *De Cherubim*; *De sacrificiis Abelis Caini*; *De eo Quod deterius potiori insidiatur*; *De posteritate Caini*; *De Gigantibus*; *Quod Deus sit immutabilis*; *De agricultura*; *De plantatione Noë*; *De ebrietate*; *De sobrietate*; *De confusione linguarum*; *De migratione Abrahami*; *Quis rerum divinarum, heres sit*; *De congressu quaerendae eruditionis gratia*; *De profugis*; *De mutatione nominum*; *De somniis lib. II*; *De Abrahamo*; *De Josepho*; *Vita Mosis I, II, III*; *De decem oraculis (s. de decalogo)*; *De circumcissione*; *De monarchia I, II*; *De praemiis sacerdotum*; *De animalibus sacrificio idoneis (s. de victimis)*; *De sacrificantibus (s. de victimis offerentibus)*; *De mercede meretricis*; *De specialibus legibus lib. II*; *De septenario*; *De feste cophini*; *De parentibus colendis*; *De specialibus legibus lib. III et IV (de iudice et concupiscentia)*; *De iustitia (et de constitutione s. creatione principium)*; *De tribus virtutibus (de fortitudine, de humanitate, de poenitentia)*; *De premiis et*

⁸ PHILONIS IUDEI OPERA OMNIA, ed. stereotypa, Lipsiae, sumptibus succ., Ottonis Holtze, 1893, I-VIII.

poenis; De execrationibus; De nobilitate; Quod omnis probus liber sit; De vita contemplativa; De incorruptibilitate mundi; In Flaccum; De virtutibus et legatione ad Caium; De mundo; Fragmenta – Latinae: Questionum et Solutionum in Genesis sermo I et II; Questionum et solutionum in Genesis sermo III et IV; In Exodum sermo I et II; Sermo et Sampsonis; De Iona; De Deo etc.; De providentia sermones II; De animalibus; Pro Judaeis defessio.

O esenima Filon govori u tri svoja dela: Quod omnis probus liber sit 75-91, Pro Judaeis defessio⁹ i De vita contemplativa.

Wegova svedočanstva o esenima pože emu sa Quod omnis probus liber sit (75-91).

III, 2. QUOD OMNIS PROBUS LIBER SIT 75-91¹⁰ (τοῦ πάντα σπουδαιον εἶναι ἑλεύθερον)

/ 75. Tako e i palestinska Sirija koju naseqava znatan deo mnogobrojnog judejskog naroda nije propustila proizvesti visoko moralno savr„enstvo. Neki od njih, na broju vi„e od četiri hiqade qudi, nazivaju se imenom eseji (esenim) (Ἑσσαῖοι), od jedne, po mome mi„qewu, netažno izvedene grčke reči ὁσιότης (sveti, bogogubivi)¹¹ jer su se pokazali posebno vernim po„tovaocima Boga, ne prinose u (Mu)ivotniške rtve, nego te e i da Svetome posvete svoje misli.

/ 76. Oni naseqavaju prete no sela, a izbegavaju gradove, zbog saznanja da bi gradsko dru„tvo kroz kontakt sližno bolesti od r avog vazduha izraslo u neizleđivi dodir za du„e. Neki od njih bave se zemqoradwom, drugi razliđitim miroqubivim zanatima, i tako koriste sebi i bliwima. Oni ne sabiraju srebrene i zlatne dragocenosti, ne stižu velika imawa da bi sticali prihode, nego se brinu za ono „to je neqophodno zaivotnu potrebu.

/ 77. Oni, skoro jedini me u qudim, ive bez novca i dobara, vi„e zbog svoga nađina ivota nego zbog svoje (ivotne) sre e, a ipak se smatraju vrlo bogatima jer odsustvo potrebe i zadovolqstvo smatraju za stvarno bogatstvo.

/ 78. Me u wima se ne susre e ni jedan koji pravi strele, kopqa, mađeve, „lemove, pancire ili „titove, uop„te nemaju kovađa oruđa, majstora ratnih mađina ili nekoga ko se bavi ratnim oruđima koja bi mir mogla odvesti na zlo. Trgovinu, gostioniđarstvo ili pomorstvo oni i ne sawaju, jer odbacuju equ za gramzqivo„ u.

⁹ Sađuvano kod Jevseviija u Preparatio evangelica (VIII, 1-18); A. Adam, Antike Berichte über die Essener, W. de Gruyter & Co., Berlin 1961, 5-7.

¹⁰ Philo, Quod omnis probus liber sit, hgg. L. Cohn und S. Reiter, Philonis Alexandrini opera que supersunt, Vol. VI, 21-26, Berlin 1915 § 75-91; A. Adam-Chr. Bucharadt, Antike Berichte über die Essener, W. de Gruiter-Berlin-New York 1972², 1-5.

¹¹ ὁσιότης. S. Senc, Grčko-hrvatski rječnik za škole, Zagreb 1910² (reprint 1988, 677).

/ 79. Me u sobom nemaju ni jednog roba, nego svi kao slobodni ljudi vrše svoje dužnosti. Oni osuđuju robovlasnike, ne samo kao nepravedne, jer ovi preziru jednakost, nego i kao okrutne, jer nipošto stavljaju zakon prirode koja je sve ljude rodila kao majka i na isti način odgajala kao pravu braću. Njihovu srodnost razorila je zlobna, gordoqubiva teva za blagostavem, jer je na mesto poverenja došlo do otuđenosti, na mesto prijateljstva, neprijateljstvo.

/ 80. 'to se tiče filosofije, oni logiku, kao neophodnu za sticanje vrline, prepunjavaju bistražima pojmovima, fiziku, jer prevazilazi ljudsku prirodu, posmatračima zvezda, osim onog dela koji govori o Bogu i, kao i o postanku sveta. Etiku istrajuće marljivo, i pri tome u osnov stavljaju zakone predaka koje ljudska duša ne može zamisliti bez božanskog nadahnuća.

/ 81. Sa ovim zakonima bave se u svako doba, a posebno sedmog dana. Jer sedmi dan važi i kao posebno sveti. Tada se uzdravaju od uobičajenih poslova, odlaze u sveta mesta koja se nazivaju sinagogama (συναγωγαί), sedaju tamo po starosnim odličjima u redove, stariji ispred mlađih, sede pristojno kao „to priliči svećanostima, pa qivo slušaju i.

/ 82. Tada jedan uzima knjige i čita, a jedan drugi, iz kruga iskusnijih, istupa i objašnjava ono „to nisu razumeli; jer veći deo njihovog učenja obrađuje se kroz pripovedanje, prema tradicionalnom običaju.

/ 83. Oni se vaspitavaju milosrdno, svetosti, pravednosti, poretku, ugodnom zajedničkom životu za poznavanje istinski dobrih i loših stvari, ili nebitnih (ἀδιαφόρων), radi izbora „ta treba činiti, a izbegavati nepotrebnog. Oni za to koriste tri merila, naime: qubav prema Bogu, qubav prema vrlini i qubav prema čoveku.

/ 84. U pogledu na qubav prema Bogu, oni iznose hiqade primere: istrajnu i neprestanu čistotu tokom celog života, odbacivanje zakletve i laži, shvatanje da je božansko uzrok svega dobrog, a ničega lošeg. U pogledu qubavi prema vrlini, pokazuju: preziranje bogatstva i slave, prezir u životu u zadovoljstvima, samosavljanje, uzdržavanje, jednostavnost, dobro raspoloženje, poslušnost u odnosu na naredbe, stalno čvrstog karaktera, i sve ostale vrline. Njihovu qubav prema čoveku pokazuju kroz dobronamernost, jednakost i kroz život u zajednici, „to prevazilazi svaku vrednost, a o čemu se ovde tek nešto čini (govori).

/ 85. Prvo, niko nema sopstvenu kuću, a da ona ne bi svima bila zajednički posed. Osim grupnom, zajedničkom stanovanju, ona (kuća) je otvorena prijateljima istomišljenicima koji dolaze sa strane.

/ 86. Zatim, imaju jednu blagajnu za sve, i zajedničke izdatke, kao i zajedničke haqine, jedinstveno izdržavaju za učesnike na zajedničkim obedima. Stanuju pod jednim krovom, zajednički jave, zajednički se hrane, „to se kod drugih nigde ne nalazi (kao) boqje

ostvareno. I to, iz lako razumljivih razloga. Jer oni dnevnicu ne zadržavaju za sebe, nego predaju zajednici za one koji se od toga ele koristiti.

/ 87. Bolesni koji ne mogu doprinostiti ne zanemaruju se radi toga, nego im za negu stoje zajednička dobra, bez stida zbog velikih izdvajanja za njihov trošak. No, posebna briga i obzir va e prema starima, kao prema roditeljima, koje u starosti neprekidno zbrinjavaju prava deca svojim rukama kroz hitade usluga.

/ 88. To su borci vrline koje je proiznela ova filozofija, koja, besumne, ne pokazuje narkavost grčke rešitosti, a kao sredstvo ve be oni nude dela dostojna hvale, kroz koja je osigurana neprisilna sloboda.

/ 89. Za to imamo dokaz: U razna vremena u zemlji su nastajali mnogi vladari koji su imali različite naravi i shvatawa. Jedni su te ili da nadvise svirepost najdivnijih ivotiva i nisu propuštali priliku za surovost. U masama klahu podanike, ili rastrgavahu ih jošive, komad po komad, kao kožari, i radije ne prestajahu, dok (i) sami (tj. mušitegi) ne pretrpe, e iste patve od budne pravde koja bdi nad qudskim odnosima.

/ 90. A drugi su bezumne i glupost pretvarali u drugi oblik slabosti. Oni su smi, qali neiskazane u ase. Govorahu opuštenu, ali pod licemerstvom svoga raskala, nog govora pokazivahu svoje krajnje mrzovogno bi e, ulagivahu se kao besni psi, Eiji ujed je otrovan, i stvarahu neiskazive nevoqe, ostavqahu u gradovima one koji su od njih stradali kao znake opomene na svoju sopstvenu bezbo nost i Lovekomr wu.

/ 91. Ali ni jedan od njih, ni najsiroviji, ni najve i spletkaro, nije mogao optu iti Zajednicu eseja (esena) bogougodnika (ὁσίων), naprotiv, svi oni bejahu pobe eni vrlinom ovih qudi i postupahu sa wima kao sa samostalnim i po prirodi slobodnim. Oni hvacahu njihove zajedničke obede, i iznad svake hvale uzvi, eni zajednički ivot, „to je najsigurniji dokaz sre nog ivota, savr, enog iznad svake mere.

III, 3. FILON ALEKSANDRIJSKI, (Ἰουδαίων Ἀπολογία) APOLOGIJA JUDEJA (PRO JUAEIS DEFENSIO) 1-18¹²

/ Na, zakonodavac¹³ je pobudio veliki broj svojih učenika da ive u zajednici. Oni se nazivaju esejima (esenima) (Ἐσσαῖοι).

¹² Tekst Filonove „Apologije Judeja“ sažuvan je kod Jevsevija Kesarijskog, „Praeparatio Evangelica (hgg. K. Mrass I, 1954); PG 21, VIII, XI, 1-18 641-644.

¹³ Tj. Mojsije.

Mislím da su oni ovaj naziv stekli zbog svoje svetosti. Oni nastawuju mnoge gradove Judeje i mnoga mawa naseća u velikom broju.

/ 2 Wihov prijem se ne doga a prema poreklu. ReĒ poreklo je neumesna kada je reĒ o dragovogñima, nego se (ugled) zaslu uje kroz revnost vrline i goru u qubav prema quđima.

/ 3 Me u esejima (esenima) nema uop„te deteta u ne nom dobu, deĒaka ili mladi a, jer su osobine ovih stepena starosti nestalne i nagiwu novinama, jer ne poseduju potrebnu zrelost. 'tavi„e, to su zreli quđi koji se primiĒu godinama sede starosti koje vi„e ne nose vrelinu tela, i vi„e se ne daju rastrzati strastima, nego se zaista istinski i stvarno rađuju slobodi svoga ivota.

/ 4 Wihov ivot je svedoĒanstvo ove slobode. Nikome nije dozvoĒeno ne„to liĒno posedovati, i tako e, ni ku u, ni robove, ni stada, niti ne„to od onoga „to pothrawuje bogatstvo i stvaraga. 'tavi„e, oni sve prilau u zajedniĒku kasu i zajedniĒku u i vaju od prihoda.

/ 5 U istom okru ewu oni ive u bratstvu, preuzeli su oblik saveza i obiĒaj zajedniĒkih obeda i svu svoju snagu koriste za rad na zajedniĒkim potrebama.

/ 6 Ipak se bave razliĒitim poslovima i istima se posve uju sa revno„ u, i nikada se ne izgovaraju hladno om, vrelinom ili promenama vremena. Ve pre izlaska sunca okre u se svojim uobiĒajenim poslovima i odstupaju tek onda kada je sunce skoro za„lo. Oni im se posve uju ne sa mawom rado„ u od onih koji su izdr ali takmiĒewa.

/ 7 Oni stvarno veruju da su ve be koje izvode korisnije za ivot i telo, i za du„u prijenĒivije, i sa du im trajawen, nego takmiĒarske igre, jer wihove ve be se prote u na ceo wihov i vov, tako e i onda kada wihovo telo vi„e nije u punoj snazi.

/ 8 Neki od wih su ratari viĒni setvi i obradi zemĒe, i pastiri, koji napasaju sve vrste stoke. Neki se bave pĒelarstvom.

/ 9 Drugi su zanatlije u razliĒitim zanatima, tako da nemaju nedostatka u neophodnim stvarima za najva nije potrebe. I, oni ne odla u za naredni dan ni„ta „to im je neophodno potrebno od novĒanih sredstava.

/ 10 Kada svi prime platu za razliĒite zanate, tada je predaju jednom jedinom licu, naime, od wih izabranom upravniku. Nakon „to je ovaj preuzeo sredstva, on odmah kupuje potrebno i gazdinski se brine za ishranu i za ostale stvari neophodne za quđski ivot.

/ 11 Oni svakodnevno dele isti naĒin ivota i isti obed, imaju iste sklonosti, vole jednostavnost i zgra avaju se luksuza kao kuge za du„u i telo.

/ 12 Ne samo da je kod wih obed zajedniĒki, nego tako e i haĒine. Oni imaju debele ogrtaĒe za zimu i lagana oĒela za leto, i to tako da je dozvoĒeno i lako mogu e da svaki pojedinac mo e uzeti

hačinu koju on eli, jer oni prihvataju da ono „to jedana poseđuje pripada svima, i obratno, da svi poseđuju ono „to pripada jednane.

/ 13 Kada se jedan od njih razboli, tada se leži na račun Zajednice i okružen je brigom i slušanjem svih. I, ako starci sami nemaju dece, oni su ipak zbrinuti kao ođevi, ne samo od mnoge, nego i od veana dobre dece. Oni se obižno od ivota odvajaju u srenoj i slavnoj starosti, poštovani kroz poštovanje i pađu od strane tih mnogih sinova koji su odlužili da se brinu za njih, više iz dobrovođne pobude nego „to to priroda zahteva.

/ 14 Sa druge strane, oni su oštromno, u predvideli prepreku koja, bilo pojedinažno ili u „irem obimu, preti da razruži sveze zajedničkog ivota, i brak su odbacili, a istovremeno su propisali da se vrđi ve ba potpune uzdrživosti. Nijedan esen nema enu, jer je samovođna i krajnje qubomorna, i dobre obižaje bražnog druga mo e spretno namamiti u zamku i wega zavesti kroz neverovatne žini.

/ 15 fiena primewuje sve svoje napore na laskave reži i sve vrste udeavawa, kao glumci na sceni. I kada je tako oži namazala i uđi ukrasila, „to znaži žula koja je kao podanika varaju, ona nezavisni razum zavodi u zabludu.

/ 16 Kada se onda rode deca, ona je naduvena gordo, u i uobraeno, u; i ako se ranije izdavala zadovoljnom, licemerno doapstavaju i uz pomo aluzija, to ona sad sa drskom gordo, u obja-wava i bez stida izvodi stvari od kojih je svaka protivna dobru ivotu u Zajednici.

/ 17 Bražni drug koji je okovan qubavnom ma ijom svoje ene, ili iz prirodne potrebe veana zaposlen sa svojom decom, više nije jednak sa drugima, nego postaje, a da ne prime uje, jedan drugi žovek, umesto slobodnog žoveka.

/ 18 fivot esena je zaista zavidan, da su ne samo pojedinci, nego žak veliki carevi bili obuzeti divqewem prema ovakvim quđima i rado su hvalili njihov karakter dostojan hvale, i njih znaćima i žastima obasipali.

III, 4. FILON ALEKSANDRIJSKI, O MISAONOM (DUHOVNOM, SOZERCATEQNOM, FILOSOFSKOM) ŽIVOTU. Βιοῦ θεωρητικῆς ἡ ἰκετῶν ἀρετῶν (DE VITA CONTEMPLATIVA) 1-90¹⁴

/ 1 Posle izlagawa o esenima koji su se u svemu trudili oko delatnog ivota i ostvarivali ga, ili, tažnije reženo predstojali

¹⁴ Philo von Alexandrien, De vita contemplativa (Das beschauliche Leben), L. Cohn und S. Reiter, Philonis Alexandrinis opera que supersunt, Berlin 1915, Vol. VI, 46-71.

ve ini qudi, ja odmah elim izvestiti najva nije o onima koji cene razmi„qawe, pri Ęemu se dr nim poretka materijala, i ne Ęinim ni„ta u svrhu ulep„avawa. To Ęine svi pesnici i pisci, pa i kad je odnosni materijal skroman. Ja u se radije dr ati istine, protiv koje govoriti, znam da i najsiliniji govornik mora da ustukne. Uprkos tome, rva u se i istrajati. Jer veliĘina vrline ovih qudi ne sme biti razlog za utawe o onima koji dr e za ispravno, da ni prema Ęemu plemenitom ne ostanu po strani.

/ 2 Te wa i ciq tih filozofa su jasni odmah, u imenu. Oni se s pravom nazivaju terapevtima (θεραπευτοί), stoga „to svoju sopstvenu lekarsku praksu smatraju bogom od one koja se primewuje u gradovima ta leĘi samo telo, a ova leĘi i du„e koje pate od te„kih i neizleĘivih bolesti. Ona prouzrokuje zadovoljstva, pohote, nevoqe i strahove, pohlepu i glupost, nepravednost, kao i mno„tvo drugih strasti i beskrajnog greha ali su ovi na osnovu prirode i svetih zakona navedeni po„tovati postoje e, koje je jaĘe od dobrog, jasnije od Jednog i prapoĘetnije od monada.

/ 3 Ko bi se u ovim stvarima mogao poreditu u pogledu na pobonost? Mo da oni koji po„tuju elemente, zemqu, vodu, vazduh i vatru? Ovima daju jedne, a drugima druge nazive. Oni vatru nazivaju, mislim, Ἡφαιστον, prema „potpirivawu“ (ἔξασιν), vazduh prema Heri, od ἀέρα „uzdizati se“ (ἀίρισται) i „dizati se u visinu“ (μετεωρίζθαι), a vodu, Posejdon, verovatno od sasuda za pi e, πότον, a „zemqu“, Dimitra (Δήμητρα), jer se ona pojavuje kao majka svega biqa i ivotiwa.

/ 4 Imena su pronalasci mislilaca, a elementi su ne ivi, i od sebe nepokretna materija, podlo na tvorcu za sve vrste oblika i kvaliteta.

/ 5 No, kako je sa onima koji proslavqaju stvorena dela: sunce, mesec i druge pokretne i nepokretne zvezde, ili nebo i zemqu, zajedno? A to nije nastalo samo od sebe, nego kroz znawe najvi„eg Tvorca.

/ 6 Ili polubogovi? To bi Ęak bilo i sme„no. Jer kako jedan mo e (istovremeno) biti besmrtn i smrtn? Pored toga, wihov poĘetak je povezan sa pokućom, ispuwen mladalaĘkim lutawem, „to se na nepobonan naĘin prikazuje du„evnim i bo anskim mo ima, kao da su se, slobodni od strasti, a trostruko sre ni, u ludoj zaqubqenosti upu„tali sa smrtnim enama.

/ 7 Ili oni koji (slave) idole i likove bogova? Wihovo pravo bi e je kamen i drvo, „to je do nakratko pre toga bilo bezobliĘno. Kamenoresci i drvodeqe su ih isklesali, wihovi isti, ili sliĘni komadi su postali pehari, kaqe, kao i drugi mawe vredni predmeti. Oni vi„e slu e skrivenoj, nego javnoj (u)potrebi.

/ 8 Ęak ne priliĘi se ati se egipatskih kulturnih primaoca. Ovde su ne samo divqe i nerazumne ivotiwe, nego i u asne zveri

izabirane od svake vrste pod mesecem radi proslavqawa bogova, naime, od zemaqskih ivotiwa, od lava, od vodenih, doma„weg krokodila, a od ptica, orla i egipatskog ibisa.

/ 9 I oni na wima opa aju da su one ro eni bogovi, da trebaju hranu, tove se nezasito sa gadostima. Prskaju otrove i pro diru qude, podlo ni su raznim bolestima, ne samo da umiru prirodno, nego (i) kroz nasice, a ukazuju im proslavqawe, kultivisanim, nekultivisanim i nedoma ima, razumnim i nerazumnim, kao Bogu srodnim, koje se ne mogu porediti ni sa grabqivim ivotiwama, najvi„i vladari, tim bi ima porobqenim prirodom.

/ 10 Kako oni ne samo sunarodnike, nego i prijateqe optere uju (ovom) glupo„ u, to oni ostaju neizleqivima, kao li„eni najpotrebnijih qula. Ne mislim na telesno slepilo, nego na slepilo du„e koja sama ustanovquje istinu i la .

/ 11 Zajednica terapevta je obuqena stalno opa ati, i da treba da pazi u izgled stvarnog, da poku„a ovladati opa ajno sunce, da nikad ne napuste ovu Zajednicu koja (ih) vodi bla enoj sre i.

/ 12 A oni koji upra wavaju kult ne trebaju (delati) drugaLije radi obiqaaja, hvale i spomiwawa drugih, nego po nagonu nebeske qubavi, kao „to Bahaniti i Korifanti ushi eno istrajavaju u bo anskom odu„evqewu sve dok posmatraju voqeno (qeznuto).

/ 13 Zatim, oni koji smatraju da su radi qe we za besmrtnim i du„evnim ivotom svoj smrtni ivot ve zavr„ili, prepu„taju imovinu sinovima i k erima ili srodnicima kao naslednicima, po slobodnoj odluci. Ko nema srodnike, (prepu„ta je) posluzi i prijateqima; jer oni koji su bogatstvo jasnim prihvatili, moraju slepo (bogatstvo) prepustiti onima qiji je razum slep.

/ 14 Anaksagoru i Dimokrita opevaju Jelini da su u strasnoj te wi ka mudrosti dozvolili da wihova imawa postanu ovqiji pa„waci. Ja liqno visoko cenim (ove) qude, mnogo vi„e nego (sua) imawa. A jo„ vi„e one koji ne samo svoja imawa prepu„taju poqskim ivotiwama za pa„u, nego ubla avaju siroma„tvo srodnika i prijateqa koji imaju potrebu (i) qine (ih) imu nim. Ono delo je bilo nerazumno i ne elim nasumice govoriti o qudima kojima se Jelada divi, a oni bejahu trezveni i u svakom pogledu uzvi„eni.

/ 15 fiele li neprijateqi vi„e nego da zenqu protivnika opqaqkaju, ili da poseku drve e, tako da oni usled mawka stvari neophodnih za ivot padnu u nevoqu? To su upravo qinili prijateqi Dimokrita ro acima, i ve„taqki im stavarali mawak i siroma„tvo, ne iz zlobe, nego zbog mawkavog obzira i brige za dobro drugih.

/ 16 Utoliko vi„e su prete niji i pa we vredni oni koji imaju sna nu te wu ka mudrosti, razumno je stavqaju i iznad pro-laznoqa i razdavaju i dobra, ali ne da se rastapaju, tako da ona drugima, kao i samima sebi donose korist, prvima kroz sasvim boga-

to darovana sredstva, a sebi samima, kroz qubav ka mudrosti. Jer briga za novcem i imawem pro dire vreme. No, dobro je da se vreme svrhovito iskoristi, jer se prema lekaru Ipokritu ka e: „fivot je dođu„e kratak, ali je umetnost dugovefna“.

/ 17 „ini mi se da to i Homer veliĳa na poĳetku trinaeste pesme slede im reĳima: „Od Mizijaca koji ratuju u zatvorenoj formaciji, i izvrsnih Iponolganaca koji piju sirutku, a ipak su izvanredni qudi“. Kao „to udva za ivotom i sticawem stvaraju nepravdu, zbog nejednakih elemenata, tako i suprotstavqeno mi„- qewe proiznosi pravdu, zbog jednakosti, shodno kojoj se odre uje i prevazilazi prirodno bogatstvo u praznom uzdawu.

/ 18 Kada su se dobara razre„ili, i neoptere eni niĳim vi„e be e bez osvrtawa, i ostavqaju bra u, decu, ene, roditeqe, u dru„tvu bogate srodnike, prijateqske veze, otaxbinu u kojoj su ro- eni i vaspitani, jer navika ima ne„to privlaĳno i mo e najvi„e zavesti.

/ 19 Ali, oni se ne sele u drugi grad kao nesre nici, ili lewe sluge koji mole da ih wihovi gospodari prodaju, pri ĳemu samo mewaju gospodare, ali ne dobijaju (i) slobodu. Jer je svaki grad, i onaj najorganizovaniji, nabrekao od vike i mnogostrukih buna koje niko ne mo e izdr ati ko je bio vo en (ka) mudrosti.

/ 20 Stoga se oni dr e izvan zidova i tra e usamqenost u vrtovima, ili (u) udagenim predelima, ne u bezobzirnoj mr wi prema qudima, nego u saznavu „tete i lo„e strane me„awa onoga „to je nejednako po prirodi.

/ 21 Ova Zajednica je prisutna na mnogim mestima naseqene zemqe Jelini i varvari bi imali potrebu za uĳe„em u savr„enom dobru -, a najvi„e u Egiptu, u svakoj od tako oznaqene oblasti (nome), posebno oko Aleksandrije.

/ 22 Najizvrsniji od onih koji pristupaju, „aqu se, kao u otaxbini, u terapevtsko naseqe, u jedan posebno napredan predeo. On se nalazi uzvodno od Mariotskog jezera, na jednom ravnom i posebno osiguranom uzvi„ewu, i sa dobrom klimom.

/ 23 Sigurnost osiguravaju majuri koji le e okolo, i sela. Povoqnu temperaturu vazduha prouzrokuje jezero koje se uliva u more, i iz samoga mora lagana isparavawa, blaga od mora, jaka od jezera, i wihovo me„awe prouzrokuje najzdraviju klimu.

/ 24 Ku e zajedniĳara su posebno ravne, zbog ove va ne prirodne pojave, da bi se saĳuvala za„tita od vreline sunca i od hladnog vazduha. One nisu gusto sabijene, kao „to je to sluĳaj u gradovima jer su susedi neprijatni i dosadni za one koji tra e usamqenost -, ali nisu dosta daleko, jer oni (i) zajednicu prihvataju, i zajedno su, ukoliko ih napadnu razbojnici.

/ 25 U svakom nasequ se nalazi po jedna bogatqa koju oni nazivaju svetili„tem i mestom sastanka (μοναστήριον). Oni samo

za sebe vr„e tajne svetoga ivota i ne prinose ni napitke, ni namirnice, niti bilo „ta, neophodno za telesne potrebe, ali pri- nose zakone, prorokanstva i himne, i drugo „to „iri i ušvr„ava znaue i pobonost.

/ 26 U se awu na Boga uvek su budni, tako da i u snu ni„ta drugo ne zami„qaju, do slavu bo anskih svojstava i sila. Mnogi žak i u snu izgovaraju visokoslavqene osnovne postavke svete mudrosti.

/ 27 Oni uobižavaju da se mole dva puta svakoga dana, ujutro i uveče. Pri izlasku sunca oni se mole za dobar dan, da stvarno bude dobar, da nebeskim svetlom ispuni wihov misaoni svet, a kada zalazi, da im se du„a potpuno oslobodi tereta žula i prirodnih stvari, i da sledi stazama istine, da se u sebe sabira i savetuje.

/ 28 Celo vreme, od ranog jutra pa do večeri, za wih je ve- ba(we). Naime, oni žitaju svete spise, razmi„qaju i obja„wavaju alegorijski stare filozofe (= proroke), jer veruju u simboličku izloenost obja„wewa, da je ono skriveno prirodi, ali da je otkriveno u misaonim predstavama.

/ 29 Oni tako e poseduju bele„ke od qudi iz ranijih vremena, koji su kao osnivaži zajednice ostavili mnogo značajnoga o praslici i alegoriji, sadr anoj u tumažewima. Oni ih istovremeno koriste kao uzore, i tako nasle uju wihov pravac razmi„qawa. Stoga oni nisu samo misaono delatni, nego ispevaju pesme i himne Bogu u raznolikoj metrici i melodijama, koje (oni), ako (za)treba, izravavaju u uzvi„enijim oblicima.

/ 30 Tako oni ostaju „est dana pojedinažno izdvojeni i razmi„qaju u spomenutim manastirima, a da ne prestupaju ku u i dvori„te, da ne motre u daqinu. A sedmoga dana istovremeno dolaze na zajednički skup i sede po starosti u redovima, u pristojnom dr awu, ruke dr e unutra, desnu izme u grudi i brade, a levu sa strane.

/ 31 Najstariji, i u ušewu najiskusniji istupa i govori sa prirodnim pogledom i glasom, sa razmi„qawem i umovawem, a da ne pokazuje ubedqivu snagu reži, kao besednici, ili dana„wi sofist. 'tavi„e, on obrazla e i obja„wawa u mislima sadr ano tažno znažewe koje se ne zadr awa na spoqnom uhu, nego posredstvom slu„awa dopire do du„e, i stalno ostaje. A drugi sasvim mirno slu„aju i potvr uju slagawe jedino pokretima ožiju ili glave.

/ 32 Ovo zajedničko svetili„te u koje oni odlaze sedmog dana ima dvodelno odeqewe: jedno je za mu„karce, a drugo je odre eno za ene. Jer i enske zajedno slu„aju, ako imaju istu te wu i isto nastrojstvo.

/ 33 A zid koji se nalazi izme u prostorija visok je 3-4 lakta i izgra en je u vidu korpe, prostor iznad toga (pa) do tavana je slobodan iz dva razloga. Prvo, radi za„tite enske prirodne stidqi-

vosti, a (drugo), da bi sedele pri slušawa, i da bi lakše poimale, pri čemu ništa ne bi ometalo glas govornika.

/ 34 Umerenost navode kao osnov duše, i na voj grade druge vrline. Jelo i piće ne sme ni jedan od njih upotrebiti pre zalaska sunca, jer smatraju da je razmišljavanje (filosofiranje) dostojno svetlosti, a potrebe tela (odgovaraju) mraku. Stoga oni jednome posve uju dan, a onom drugom, neki mavi deo noći.

/ 35 A poneki pomisli na jelo (tek) posle tri dana. Kod njih je najjače ukorenjena teška saznavu. A neki imaju tako jak ukus za vino, a izobiluju poželjnim, eni u bogatim velikodušno iznesenim osnovnim postavkama, (tako) da se uzdržavaju i od dvokratnih rokova za jelo, jedva da jedu potrebnu hranu i posle „est dana. Oni su na to navikli, kako se kaže, da ih hrani rod cvrčaka iz vazduha, dok im pesma, kako ja smatram, olakšava nedostatak (hrane).

/ 36 U verovau da je sedmi dan posebno sveti i prazničan, oni mu posve uju posebnu (paću), usled koje, posle (zbog) nege duše, čeka telo, kao „to na primer i ivotivne odustaju od neprestanog rada.

/ 37 Oni ne jedu rasipnički, nego jeftin hleb, a kao začine so koju samo bogato začine isopom. Kao piće koriste izvorsku vodu. Jer „to je priroda kao zapovest postavila smrtnom rodu, naime, glad i piće, to oni utočavaju, a da ne dodaju ne, to sa strane, no samo neophodno, a da ne znači da se ne voli ivot. Stoga jedu da ne bi gladovali, i piju da ne bi edneli, a prekomernost (jela) izbegavaju kao protivnika i neprijatelja duše i tela.

/ 38 Pošto postoje dve vrste pokrivača, naime odelo i kućna, o kućna je napred rečeno da su bez ukrasa i jednostavne, načiničene samo za ono neophodno. Tako je, i odelo je u istoj meri izuzetno jednostavno, za zaštitu od vreline i hladnoće. Debeo ogrtač od ruda-stog krzna za zimu, leti radni kaput, ili laneno rubče.

/ 39 Uopšte, oni većaju suzdržanost, znaju i da je razmetljivost početak laži, a da je suzdržanost početak istine, i da oboje imaju izvorne vrednosti. Iz laži, naime, proizilaze mnogostruki oblici zla, a iz istine bogatstva božanskih i ljudskih dobara.

/ 40 A ja elim govoriti o njihovim zajedničkim skupovima, njihovom (raspoloženom) načinu ivota pri obedima, porede i ga sa obedima drugih. Ako su ovi (drugi) prekomerno uivali nemečano (vino), tako oni istovremeno ne piju vino, nego ne, to čudno načiničeno i neverovatno, „to čini blesavim i nerazumnim, „to kod ubrzava uma daje prirodno gore (stave). Oni buče i besne kao divji psi, este se i grizu noseve i u, i bilo koje druge delove tela, kao da su prihvatili kao istinu mit o kiklopima i Odisejevim pratiocima. „Ujedaju“, kaže pesnik, „jedu čuđe, i stoga su uasniji nego oni“.

/ 41 Onaj podozreva,,e neprijatege i beja,,e protivnik, a ovi, poznanike i prijatege, ponekad čak srodnike kod soli i stola, žine i im nemir, u miru postupaju u sportskim borili,,tima, falsifikuju ve be kao upotrebljivi novci, smrtno nesre ni borci (= igra režiima sa izrazima 'αθλητής atleta, i ἄτλιος kukavan, ja-dan). Jer se ova igra reži mora primeniti na vih.

/ 42 Jer ,,ta ovi žine na borbenim stazama pred svim Jelini-ma kao posmatražiima po danu radi pobeđe i venca kao olimpijski pobeđnici u ve,,tini, ovi to žine pritvorno kod obeda, opijaju i se i ru e i, nerazumno izazivaju i u svrhu sramote i gordosti opasnog ismevawa (onih) koji pri tome trpe.

/ 43 Ako na borili,,te ne istupi sportski sudija da sudi, oni se bore sa jo,, ve on silinom, na ivot i smrt. Jer ne ele ni,,ta mawe, nego to ,,to im se dogodi, ne shvataju i pri nerazumno žinu delovawa vina, kao ,,to komedijski pesnik ka e, da piju ne samo na ,,tetu bli wega, nego, opijaju i se, istrajavaju na sopstvenu ,,tetu.

/ 44 Stoga, dakle, oni koji su nakratko pre toga do,,li zajedno, kao dobrostoje i i prijategi, ne,,to kasnije odlaze kao sukobgeni i neprijategi, i sa osaka enim udovima. I jedni trebaju pravnike i sudije, a drugi, kupačila i lekare, i od vih potrebnu pomo .

/ 45 A drugi od drugara u pi u koji se pokazuju umerenijim, piju neme,,ano vino kao sredstvo opijawa, (i) obuzeti wime guraju napred leve laktove i iskrivquju vratove povra aju i u posude i postaju obuzeti umorom, ne vide, ne žuju, istovremeno imaju samo jedan ose aj, zadah najgoreg sluge.

/ 46 Ja znam da neki, kao nadmeni, pre nego ,,to su potpuno zaronili, pripremaju pi e za slede i dan kao uspeh i znak, pri žemu pretpostavquaju da je deo u rukama nalaze e radosti, nada budu e opijenosti.

/ 47 fiive i na ovaj nažin, oni su trajno bez ku e i ogwi,,ta, neprijategi roditega, ali i neprijategi otaxbine i protivnici sebe ližno. Jer opijenost i krkanluk su sami po sebi opasni.

/ 48 Mo da neko eli priznati da se svuda okolo grade go-stionice po zahtevu italaskog blagovawa i pirovawa, žemu te e Jelini i varvari, vi,,e radi rasko,,i, nego radi naslade, da se nažine pripreme.

/ 49 Trpezarija sa tri sofe, i vi,,e, nažiwene od korwažine plože ili slonovaže, ili od skupocenog drveta, a pri tome je naj-ve i deo ukra,,en dragim kamewem. Stolice presvužene purpustom, sa utkanim zlatom i srebrom i drugim cvetnim bojama, mnogo-strukim nijansirawem, predvi enim za zavo ewe pogleda. Mno-,,tvo posuda za pi e nažiweno po svome pojedinažnom izgledu, nai-me, roгови za pi e, žinije, pehari i druge mnogostruke, veoma unet-nižke keramike, u gravirama, za izrazito znažajne qude nažiwene (posude).

/ 50 Uslu ne sluge sa lepim izgledom odmah dolaze, ne radi slu be, nego vi„e da bi svojom pojavom učinili prijatnim pogled posmatrača. Neki od wih koji su jo„ deca sipaju vino, vodu sipaju mladi i, okupani i namazani, „minkaju lice, senže oči i pletu kosu na glavi jedinstveno lepo, dr e i je jednom trakom.

/ 51 Jer oni su dugokosi, ne „i„aju se nikako, ili tek kosu glave sa strane, u svrhu jednobraznosti, i upravo na način kru nog slova (znaka). Oni nose upredene svetle bele hačine, sa predwe strane du e, do pola listova, sa zadwe strane malo ispod potko- lenice, svaki pojedini deo svlaže debelim dvostrukim uzicama, ve prema no i, sa strane ve„aju umotučke, pri čemu pro„iruju pri- stupe sa strane.

/ 52 Pri tome, drugi sede, mladi i dečak kojima brada upravo izrasta, koja je nakratko pre toga bila igračka pubertetlije, bez- merno izve ban te„kim poslovima u svakom pogledu, proba ako- nija doma ina, kao „to misle gosti, a u stvari, on je doma inov bezukus.

/ 53 Ovim stvarima se pridodaju mnoge vrste kolača i slat- ki„a, kao i začina, oko kojih se trude pekari i kuvari, misle i da ne samo „to bi ukus bio potreban, nego da i pogledu učine prijat- nim spočni izgled. Vratovi se okre u, a sa očima i nosom udi, sa prvima za mesnato„ u i količinom, sa drugima za mirisom koji se „iri. I kada su siti od ovoga, od pogleda i mirisa, oni tra e da jedu, i hvale bogatu pripremu i one doma ine za izdatak.

/ 54 Sedam i vi„e poslu avnika najmawe unose se puni svega „to more, reke i vazduh, od svega izabranoga i mesnatoga nude, zemaške i vodene ivotiwe „to lete, od svih wih svaka pojed- načno drugačije pripremena i drugačije izneto. Otuda izgled svake ne bi izostajao za wenim prirodnim izgledom, one se napo- sletku unose, nabrekle od vo a, osim onih (jela) koja su odre ena za pijanke i takozvane u ine.

/ 55 I onda, jedni iznose prazno (posu e), zbog nezasitosti prisutnih koji se najedaju na način derača i toliko pro diru da čak i kosti oglo u, sa drugim jelima postupaju bestidno, gutaju i ostavqaju nesa vakano. A kada konačno prekinu stomaka napuwe- nih do grla, ispra weni udwe, bez u ivawa, u odnosu na jela

/ 56 'ta vredi nabrajati „to mnogi umereni osu uju kao sti- cawe po uda čije bi prepolovqewe bilo korisno? Neki bi vi„e po eleli ono prezira vredno (naime, da se gladuje i e uje), nego pri takvim gozbama preizobiqe u jelima i pi ima.

/ 57 Od pijanki u Eladi su najozlogla„eniije i najistaknutije one dve na kojima je i Sokrat bio prisutan. Jedna je bila u ku i Kalijasa, kada je Avtolikos zadobio venac, kada je odr ano doma e pobeđničko slavqe, a drugo, u ku i Agatona. Ovo su kao dostojne dr ali u se awu čak i qudi koji su umom i rečju bili filosofi,

naime, Ksenofon i Platon. One su zabele ene kao vredne pam e-wa, jer su verovali da ih potowi (qudi) koriste kao naLin vo ewa ivota, uve ban na gozbama.

/ 58 Ipak, tako e i ova dva simposiona, upore eni sa simpotionima nas koji volimo duhovni (sozercateqni) ivot, izgledaju kao podsneh. Zadovogstvo ima svaki od obaju, a qudskiji je Ksenofonov. Flautistkiwe, igraLi, mali igraLi i zabavqaLi izgledaju velikima kod sprdwe i „ale, i priLiwavaju drugima bezazlena zadovogstva.

/ 59 Platonova (gozba) vrti se sasvim oko erosa, budu i da su ne samo mu„karci mahnito zaqubqeni u ene, ili ene u mu„karce jer ove po ude pla aju danak zakonu prirode nego i mu„karci u mu„karce, koji se razlikuju samo u godinama starosti. I tako e, ako se ne„to „aqivo izmisli o erosu i o nebeskoj Afroditu, to se slu„a, „ale radi.

/ 60 Najve i deo toga je primio prosti i (obiLnom) narodu primereni eros koji izrabquje mu„kost, ivotnu snagu u ratu i miru, i pri„iva ensku slabost du„ama i stvara polumu„karce. Ovima bi bilo potrebno pripomo i svim merama zbog kra e snage.

/ 61 Time „to on (= eros) o„te uje deLji uzrast i vodi (ga) u polo aj i dostojanstvo qubavnika, on Lini i quboLincima „tetu, u odnosu na potrebnije stvari, naime, tela, du„e i imawa. Jer za axuvane postoji neophodnost da on usmeri razum na voqenog deLaka, pri Lenu oprezno gleda samo na ovoga, a slep je u odnosu na sve druge privatne i javne stvari, da on rasipa telo zbog udwe a najke, e onda kada treba da ima nesre u -, imetak umawuje iz dvostrukog razloga, naime, zbog nemarnosti i zbog neophodnih izdataka qubavnika.

/ 62 Pri tome nastaje jo„ ve e zlo prostaLewa. Opustelost gradova i nedostatak boqe qudske vrste, neplodnost i strah proizvode ve„taLki oni koji podra avaju neiskusne u pogoprivredi, time „to umesto plodnih ravnica seju neplodna poqa ili kamenita i tvrda tla, koja pored toga „to ni„ta zasa eno ne raste, kvare i zasejano seme.

/ 63 Ÿutim o prividima mitova, o qudima sa dva tela koji su u poLjetku bili srasli kroz objediwuju u snagu, a zatim su, kao spojeni delovi razdvojeni, nakon „to je wihov spoj od kojeg su imali strasti bio razre„en. To je sve lepo izmi„qeno, u stawu da kroz novinu misli zagolica u„i. Ve odavno su stoga uLenci Mojsijevi uLili da se od prve ivotne starosti istina qubi, da se prezire prolazno (pri tome) nepokolebivo istrajavaju i.

/ 64 Spomenuti simposioni su potpuno zaodenuiti u svojevrsnu nerazumnost i po sebi su porecivi, jer se upravo ne pazi na mi„qewe suprotstavqaju e onima koji su svoj sopstveni ivot i sebe same posvetili znawu u posmatrawu prirodnih stvari prema svetim uputstvima proroka Mojsija.

/ 65 Ovi (= terapeuti, eseni) se prete no okupćaju svake sedme nedege zajedno, po„to ne po„tuju samo običnu sedmicu, nego proslavqaju i unutra„wu snagu. Da, oni znaju da je ona preči„ ena i svagda mlada (nevina). Postoji jedan predpraznik velikog praznika koji je posve en Pedesetnici, najsvetijem i najprirodnijem od brojeva, sastavqenom iz smisla pravougaonog trougla koji je početak svih stvari.

/ 66 Kada se okupe obučeni u belo, zrače i s najvi„im odličjem, jedan od efimeranata daje tako se u ovim stvarima ubičava nazvati vr„ilac ovih slu bi znak, da oni tamo pre sedawa stoje u redu jedan iza drugoga, upru ruke i pogled u nebo, sa jedne strane stoga „to su uve bani u posmatrawu dostojnoga, (ruke) sa druge strane, jer su liste od dobiti i nisu uprqane svrhama zarade. Oni mole Boga da im obed bude prijatan i da se odvija smisacno.

/ 67 Posle molitava spu„taju se stariji po redosledu wihovog pristupa. Kao starije oni ne uzimaju one sa mnogo godina i sedokose (niti tako e potpuno mlade dečake) koji su skoro zavoleli ušewe Zajednice, nego one koji su stupili u ranu ivotnu starost i sa puno snage sebe posvetili sozercateqnom delu filosofije, lepom i bo anstvenom.

/ 68 Sa wima su tako e i ene od kojih su najš„e, e devojke u godinama. One ne ošuva„e listotu prisilno kao neke grške sve„tenice, nego vi„e iz dragovoqne odluke, u še wi i tragawu za mudro„ u. fiiveti sa wom, wihova je te wa, i one preziru telesna u ivawa. One tra e da postignu ne smrtne, nego besmrtne cigewe, koje je u stawu da proiznese samo bogoqubiva du„a, nakon „to je otac u woj rodio duhovno prijenšive zrake sa kojima ona mo e da posmatra ušewa mudrosti.

/ 69 Le awe pri obedu je posebno ustrojeno, mu„karci na desnoj, a ene na levoj strani. Da li neko pretpostavqa da je prostiraš, i prenda ne skupocen, ali ipak pripremqen kao mek za (ove) plemenito misle e i filosofski „kolovane qude? Ne, tvrde postege su od jeftinog materijala, na kojima se uzdi u jeftine le aqke od doma eg papirusa (= trske), ne„to oko lakat po-dignute, da se oslone. Oni ubla avaju lakonsku strogost stalno, i u svakom pogledu, pa ipak daju se postaviti sa slobodnim odsustvom prohteva, da se prema snazi suzdr avaju od dra i u ivawa.

/ 70 Od robova ne zahtevaju nikakvu slu bu, pri šemu su mi„qewa da je dr awe sluga i robova protivno prirodi. Jer ih je ona rodila sve slobodnima, ali su nepravde i te we ka dobitku šesto koren zla, da se uspostavi nejednakost, da jaki imaju prednost nad slabima.

/ 71 Kao „to je rešeno, kod ovog svetog obeda nema roba, ve slu e. Slobodni, koji iz slobode šine pokret rukama ne šine iz

prisile, niti u oĉekivawu zapovesti, nego istupaju od slobodnog zakquĉka, ustro i spremno, prema uputstvima.

/ 72 Za ove slu be se ne odre uju kakvi bilo slobodni (qudi), nego monĉad qudi iz grupe sa bri qivo,, u izabrani prema dostojanstvu, pri ĉemu oni lepi i plemenito nastrojeni te e ka najvi,,oj vrlini. Oni slu e kao pravi sinovi, sa ĉistom rado,, u, oĉevima i majkama, puni vere da su im bli i zajedniĉki roditelji od krvnih roditelja jer za dobro misle e ne postoji ni,,ta obavezuju e, do vrlina. Bez pojasa i davih haĉina oni vr,,e svoju slu bu, tako da se ne stvori utisak robovskog pona,,awa.

/ 73 Za ovaj obed znam da se neki smeju kada to ĉuju, tako e e se smejati oni koji su (liĉno) dostojni aĉewa i oplakivawa vino se ne slu i tih dana, nego ĉista voĉa, za ve inu hladna, a za duboke starine mlaka. A sto je slobodan od krvnih jela. Na wemu se nalaze, kao ishrana, hlebovi, so kao dodatna hrana, sa zaĉinom isopa, pome,,ano za osetqivije.

/ 74 Kao ,,to rtvovawe zahteva trezvenost sve,,tenika, tako i ovde ona pravilno vodi wihov naĉin ivota. Vino je, naime, posredstvo gluposti, bogati slatki,,i razdra uju po udu i nezasiťost u pi ima.

/ 75 I ponajpre takve. Nakon ,,to su kao prijatelji legli (spustili se) kraj stola u spomenutim redovima, a posluga se spremila u red za slu bu, wihov predstojnik zahteva ti,,inu (i) nakon ,,to je nastupio najve i mir kod svih stvarno, jo,, vi,,e nego pre, niko se ne e usuditi zucnuti, niti sna nije udahnuti a ako se to ne desi, onda mo e neko pitati ne,,to zabele eno iz svetih spisa, ili da ne,,to objasni ,,to je predlo eno od drugoga. Pri tome on ni u kom sluĉaju ne misli na dejtvo, jer on ne misli na slavu sile govora, nego mnogo vi,,e eli da pa qivo zapa a da ne odbije onima koji nisu isto tako o,,troumni, ali bar imaju mawu ĉe wu da tako e nauĉe.

/ 76 I on primewuje veliku laganost pri pouĉavawu (tumaĉewu), pri ĉemu otegnuto i lagano ponavqa, utiskuju i uĉewe u du,,u, jer nesposoban za brzo i teĉno tumaĉewe predavaĉa, duh slu,,aoca zaostaje i otkazuje da prihvati izreĉeno.

/ 77 A drugi su okrenuti prema wemu, slu,,aju pa qivim oĉima i u,,ima, istrajavaju u istom polo aju. Shvatawe i poimawe pokazuju klimawem i treptawem, saglasnost sa govornikom rado,, u i pojmŃqivim pokretom lica, a dvoumqewe lakim pokretom glave i ka iprstom desne ruke. Ni,,ta mawe nije pa qiva monĉad (koja slu i jelo) od onih ,,to le e za stolom.

/ 78 Obja,,wawawe svetih spisa vr,,i se kroz alegorijsko izlagawe misli. Jer se celokupno zakonodavstvo ovim qudima izgleda pojavuje kao bi e, i to kao telo, ima izraziti poredak, kao i du,,a, u reĉima skriveni nevidqivi smisao kroz koje umna du,,a

posebno požiwe zapa ati poverene stvari. Istovremeno ona odmah opa a kao kroz ogledalo oznake, izvanrednu lepotu misli koje se u wemu otkrivaju i, sa jedne strane, prezire simvole i otkriva (ih), a sa druge strane, izvodi na svetlost dana neotkrivene treptaje savesti kod onih koji na osnovu male snage se awa mogu zapa ati nevidqive stvari kroz vidqive.

/ 79 Kada predstojnik smatra da je dovoqno govorio i kada se Łoveku uŁinilo da je (wegov) govor sasvim o„trouman u svojim namerama, a drugima uŁewe, tada svi istovremeno pgeskaju iz zajedniŁke radosti, radi onoga „to sledi.

/ 80 Tada se on digne i zapoŁiwe himnu u slavu Boga, bilo da ju je sam ispevao, bilo da je ona stara, od ranijih pesnika jer su oni predali brojne strofe i melodije u trimetrijskim pesmama, himne za litije, himne za dar pi a, himne uspiwawa ka rtveniku (= stepena), horske pesme stajawa koje su razliŁitog ritma - posle wega podi u se i ostali po redosledu u primerenom redu, pri Łemu svi u potpunoj ti„ini oslu„kuju, osim neophodnog otepwawa zavr„nih strofa hora. Naime, tada pevaju svi, mu„karci i sve ene.

/ 81 Kada je svaki pojedinaŁno zavr„io himnu, monŁad unosi upravo spomenuti sto, na kome se nalaze najŁistija jela, sa kvascem pripremqeni hleb, zajedno sa zaŁinima soli i isopa koji su u wega ume„eni, iz strahopo„tovawa prema, u svetom predvorju, Bogu posve enom stolu predlo ewa. Jer na ovome le e hlebovi i so, bez slatki„a, hlebovi tamo su beskvasni, (a) so bez primesa (dodataka).

/ 82 Beja„e, naime, du nost da najjednostavnije i najŁistije bude dodeqeno najboqem delu sve„tenstva kao plata za slu bu. Drugi im revnuju na isti naŁin, ali se uzdr avaju hlebova, tako da bi najboqi imali prednost.

/ 83 Posle obeda oni praznuju sveti no ni praznik. No ni praznik se proslavqa na slede i naŁin: Ustaju svi zajedno, i od skupa obeda obrazuju se dva hora, jedan od mu„karaca, a drugi od e-na. Bira se vo a hora i solista, i to kod oba (hora) najŁeweniji i najviŁniji.

/ 84 Zatim pevaju Bogu posve ene himne, sa razliŁitim du i-nama stiha i melodijama, nekad jednoglasno, a nekad na antifonski naŁin, sa pokretom ruku i koraka za igru, i prizivaju Boga, Łas u himni za litije, Łas jednom (utvr enom) pesmom za stajawe, pri Łemu izvode ubiŁajene fraze i pokrete.

/ 85 I nakon „to se svaki od dva hora postavio sam za sebe, oni se (ponovo) sjediwuju kao kolaŁi , goweni neprevarqivom qubav-qu k Bogu, i od dva postaje jedan hor, obrazovan na naŁin hora skupoenog u prastaro doba na Crvenom moru, usled Łuda koja su se tamo dogodila.

/ 86 Jer se more obrazova na bo ansku zapovest, (i) za jedne bi uzrok spasewa, a za druge uzrok propasti. Jer beja„e slomqeno i

zaustavljeno u silnom udaravu, i na obe strane nagomilano kao zidovi, jedan preko puta drugoga. One eni prostor je bio pro,,iren za prohodan i potpuno suv put kojim je narod pro,,ao pe,,ice na drugu stranu suvoga tla, u pravcu visoke obale. A zatim je poteklo u valovima i sipalo je sa obeju strana na osu,,eni deo, (a) neprijatelji koji su sledili, bili su potopjeni i uni,,teni.

/ 87 A kada oni ovo vide,,e i iskusi,,e, „to je kao delo bilo ve e nego reĹ i narav i nada, pado,,e istovremeno qudi i ene u bo ansko odu,,evgewe, saĹini,,e hor i zapeva,,e zahvalne pesme Bogu Spasitequ, dok su predvodili, prorok Mojsije qude, proroĹica Mirjam ene.

/ 88 TaĹno ovome najznačajna nije podraća hor terapevta i terapevtkića. U odjekuju im i odgovaraju im melodijama sjedićuju se visoki enski glasovi sa dubokim glasovima mu,,karaca, i tako se stvara ugodni zajedniĹki zvuk. Misli su Ĺudesno lepe, prelepe su reĹi, dostojanstveni kolovo e. Ciq misli i reĹi i horskih igara poĹiva u pobo nosti.

/ 89 A kada su se do ranog jutra zasitili ovim svetim dahom, niti optere eni, niti umorni, no Ĺiliji nego kada (sutra) ujutro rano do u na ponovni skup, (i) tada okre u lice i celo telo ka jutarwem rumenilo dok opa aju izlaze e sunce, „ire ruke i mole se za dobar dan, istinu i bistrinu misli. A posle molitve povlaĹe se svaki natrag u svoje svetili,,te da iznova praktikuje i dogra uje naviknutu filosofiju.

/ 90 Toliko o terapevtima koji cene prouĹavawe prirode, i voj i samoj du,,i posve uju svoj ivot kao gra ani neba i sveta, sa Ocem i Tvorcem svemira, a istinski povezani vrlinom. Ova (= vrlina) im je donela Bo ije prijateljstvo na poklon kao najdragoceniji dar za izvrsnost, boqi nego sva sreća, kada postignu bla enstvo najve eg stepena.

IV, 1. JOSIF FLAVIJE (37/38. OKO 100. GODINE PO HRISTU)

Josif Flavije je ro en u Jerusalimu, u sve,,teničkoj porodici, koja je pripadala prvoj klasi, reću Jojariva (up. 1 Dn. 24, 7), iz koje su tako e poticali i Hasmonejci, dakle, bili su u srodstvu sa judejskim carskim dvorom. Genealogiju svoje porodice on prati do perioda vladavine Jovana Hirkana (134-104. godine pre Hrista). Svoj ivot Flavije je opisao u spisu „Moj ivot“ (Βίος) (De vita sua), gde navodi da je stekao prvoklasno obrazovawe, a da je sa 16 godina oti,,ao kod jednog pustiwaka, Vanusa, esena, kod koga provodi tri godine, a zatim se prikquĹuje farisejima, tada najznačajniji religiozni pokret. I pre izbijawa Judejskog rata, 64. godine po

Hristu, Flavije je bio veoma ugledan, i stoga je bio poslan u Rim da brani neke sve,tenike. Tamo je upoznao Neronovu enu Pompeju, stekao weno poverewe, i uspeo osloboditi sve,tenike.¹⁵ Kada se vratio u Jerusalim, u Judeji je ve goreo ustanak. Flavije je postavljen za komandanta Galileje, ali se predao posle uvida besmislenosti borbe sa neuporedivo sna nijom vojnom silom Rimjana i dezerterstva svoje vojske, i bio odveden pred Vespazijana, komandanta Legio X Fretensis, pozvao se na svoje sve,teniĉko dostojanstvo i predskazao mu da e postati car. Stekao je prijateljstvo Vespazijanovog sina Tita, a kada je 69. godine po Hristu Vespazijan bio izvikan za cara, setio se Josifa, i darovao mu slobodu. Bezuspješno je poku,avao privoleti Judejce u opkoenom Jerusalimu na predaju. Posle pada Jerusalima odlazi u Rim, gde od cara dobija rimsko graanstvo, ku u i platu, i radi kao pisac, dok su ga Judejci smatrali za izdajnika. U ĉast svoga oslobodioca i patrona Vespazijana, uzeo je wihovo porodiĉno ime „Flavius“. „Judejski rat“ (Περὶ τοῦ Ἰουδαίου πολέμου) (De bello judaico) napisao je na govornom aramejskom, u sedam kwiga, a zatim ga je preveo na grĉki jezik uz pomo prijatega, znalca grĉkog. Drugo wogovo va no delo su „Judejske starine“ (Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία) (Antiquitates judaicae), napisane u 20 kwiga, koje je dugo radio, oko 20 godina, zatim, spomenuti „Moj ivot“ (Βίος) (De vita sua), koji ĉini nastavak „Judejskih starina, i „Contra Apionem“.

U pogledu wegovih svedoĉanstva o esenima, ona se i danas, posle otkri a brojnih kumranskih rukopisa, pokazuju izuzetno vrednim i nezaobilaznim pri istra ivawima, jer u wima susre emo podatke koji ih umnogome dopuwuju.

4, 2. J. FLAVIJE, AUTOBIOGRAFIJA (Βίος) (J. FLAVIUS, DE VITA SUA 7 12 (= 2); 189 198 (= 38)¹⁶

/ 7 A moj otac Matatija nije bio poznat samo zbog svoga plemi kog porekla, nego i po,tovan zbog svoga po,tewa i stoga je bio veoma ugledan u na,em glavnom gradu Jerusalimu.

/ 8 Ja sam bio vaspitan sa bratom Matijom i dobio sam visoko obrazovawe, i verovalo se o meni da nadma,ujem druge u pam ewu i shvatawu.

/ 9 I beja,e tako da sam ve kao deĉak sa otprilike ĉetnaest godina zbog obdarenosti za nauku bio hvagen od svih, tako da su

¹⁵ J. Flavius, De vita sua / 13 16.

¹⁶ J. Flavius, De vita sua § 7–12 (= 2); 189–192 (38–39), hgg. B. Niese, IV, Berlin 1887, 322–323.

prvosve„tenici i velika„i uobičavali sa mnom razgovarati, i od mene saznati ne„to ispravno iz Zakona.

/ 10 Kao „estnestogodi„wak eleo sam ste i praktična zna-
wa o verskim sektama, poznatim kod nas. To su tri. Prvo fariseji,
kao drugi, sadukeji, i kao tre i, eseni, kao „to smo često govorili.
Smatrao sam kao najbolje da ih sve upoznam.

/ 11 Pro„ao sam sve tri (sekte), pri čemu sam sebe prođvrgao
strogoj ve bi i primenio dosta truda. Ali bio sam mi„qewa da mi
iskustvo, pri tome steženo, nije dovoljno. Tada čuh za nekog Vanusa,
da on ivi u pustiwi, da ima haqinu od kore drveta, jede samo-
izraslu travu, da se radi (obrednog) či„ ewa često dawu i no u
pere hladnom vodom.

/ 12 I nakon „to sam kod wega proveo tri godine i zadovoljio
moju equ, vratio sam se natrag u grad. U starosti od devetnaest
godina počeo sam svoju javnu delatnost u farisejskoj sekci koja je
kod Jelina najbli a stolicima.

ESENI U PERIODU IJUDEJSKOG USTANKA DE VITA SUA § 189–198

/ 189 Za to vreme je kod Joanisa, sina Levijeve, rasla mr wa
protiv mene. Da mi je sve tako dobro i„lo, nije ga malo gutilo, i
po„to je bio odlučan da me skloni sa puta, on učvrsti grad svojih
otaca, Gishalu, i posla

/ 190 svoga brata Simona, kao i Jonatisa, sina Sisena, sa dve
stotine naoru anih (vojnika) u Jerusolim, Simonu, sinu Gamli-
ilovu (Γαμλιήλ) da od wega zahteva, da on nagovori (stare„ine) u
Jerusalimu, da mi se oduzme komanda u Galileji, i da se prenese na
Joanisa.

/ 191 Ovaj Simon je bio ro eni Jerusolimqanin, član jedne
ugledne porodice, pripadao je farisejskoj sekci, koja je u pridr a-
vawu otačkih zakona prema„ivala sve druge.

/ 192 On je bio izuzetno obazriv i razuman čovek i umeo je svo-
jom mudro„ u da klimave odnose ponovo dovede u sklad. Kao stari
prijatelj i Joanisov poverenik, on je tada sa mnom stajao u zategnu-
tim odnosima.

/ 193 Iz tog razloga iza„ao je u susret eqama Joanisa, i na-
govorio prvosve„tenika Ananisa i Isusa, sina Gamalova, kao i ne-
ke druge iz iste sekte da mi saseku krila, i da ne trpe da se popnem
na vrh slave. Ako bih bio udagen iz Galileje, mislio je on, moglo
bi wemu samo da bude prednost. U isto vreme je zahtevao od Ananisa
da se ne ustručavaju, ako bi meni (ovaj) plan do„ao do u„iju, da na
grad navale sa vojnom silom. Ovaj savet je dao Simon.

/ 194 Prvosvećenik Ananis je bio mišćeva da stvar ne može tako lako biti izvršena jer su mnogi od (doma) prvosvećenika uvereni da ja ispravno vodim poverenu službu. A čoveka kome se ništa ne može prebaciti, (a sada ga) staviti u stave optužbe, bilo bi delo nitkova.

/ 195 Tada je Ananis dao ovo objašnjenje, Simon je zamolio me i druge da ute, tako da ništa od ovih stvari ne dođe do sudi. On se pobrinuti za to, dodao je, da ja moram „to je moguće i brzo napustiti Galileju. Zatim je nagovorio Joanisova brata i zamolio ga da pošalje Ananiji i mojim pristalicama poklone. Može se oni kroz to pokrenuti na promenu svoga mišćeva.

/ 196 Ananis i njegove pristalice su se dale podmititi i zaključili, da me pošalje iz Galileje, a da za to niko u gradu nije saznao. Na osnovu toga oni pošalje nekoliko uglednih sudi, kako poročku, tako i po učenosti.

/ 197 Dvojica od ovih, naime farisej Jonatis i Ananija bili su mirjani, dok je treći, Joacar, koji je takođe pripadao farisejima, bio svećeničkog porekla. „etiri čoveka su imali zapovest da me na jednom saboru Galilejaca ispituju o uzrocima moje odanosti prema meni.

/ 198 Ako tada Galilejci kao razlog navedu moje jerusalimsko građanstvo, oni treba da odgovore da oni, sva četvorica, otuda potiču. A ako se oni pozovu na moje tačno poznavanje Zakona, tada oni treba da objasne da i oni poznaju otačke zakone, a ako bi se narod pozvao na moje svećeničko dostojanstvo, oni treba da uzvrate da se me u wima nalaze dva svećenika.

(nastavi se)
Ilija Tomi

УМЕТНОСТ И ИСТОРИЈА

PRAVOSLAVNO SHVATAWE STVARALA " KE IMAGINACIJE

Pojam imaginacija (lat. *imaginatio*) odgovara na „oj reči uobra ewe (grč. *ἀντιτοπον* i starosl. **воображеніе** = izobra ewe, podobije i obrazac) a na planu Ćovekovog kretawa (podvizawa) ka Bogu, preobra awawe je stvarawe kvalitativno novog. Taj novi kvalitet izbija iz taloga i haosa na „eg nesvesnog, i nova iskra Duha pravi proboj iz haosa u Bogom ustanovčene forme i poredak. Zapravo, kroz nove oblike Ćovek ulazi u unutarwe dubine poretka lika i podobija koji je u wega utisnut Bo anskim stvarawem. Uobra ewe ili izobra ewe je dejstvo blagodatne sile pomo u koje Ćovek dolazi Bogu, a time i istinskom „đ“, tj. prvoliku. Proces povratka prvobitnom liku bio bi nemogu bez Ćiwenice ovaplo ewa BogoĆoveka, jer je pravoslavna imaginacija utemegena na uĆovećenom Bo anskom liku. U drugom sluĆaju, izvan utemegenog uobra awawa liĆno i kolektivno nesvesno predstavqaju materijal koji tra i put, a iz Ćoveka izbija u obliku prirodne psihofiziĆke energije fantazije. U negativnom sluĆaju, neartikulisani sadr aji nesvesnog, sadr aji ni e i mo e se re i animalne strane qudske prirode tra e svetlost dana, a tada se vrlo Ćesto fantazija suprotstavqa klasiĆnim vrednostima kulture. PrijemĆivost fantaziji koja pokre e na „e psihofiziĆke energije Ćesto ide smerom dekadencije i ru „ila „tva, stvara i opredme uje umetniĆka dela Ćiji je nesvesni ili svesni ciq razarawe stabilnih formi, iskorak u nebi e preko stvarawa oblika bez energije, pozitivne i duhovne nosivosti. Bez obzira na tendencije, umetnost je proces preobraaja od nesvesnih prirodnih psihofiziĆkih energija do izlaska iz unutarwosti kroz Ćin stvaralaĆkog dela i delowawa. To delo bi trebalo biti slika i prilika stvaraoaca (umetnika), a ovaj slika i podobije Boga-Umetnika i Stvaraoaca.

Pravoslavqe je vera „to stvara e za apsolutnim stawima i ciqevima, tj. otkriva i nagove „tava sve ono „to qudska dubina istinski eli. Kroz do ivqaj i imaginaciju lika BogoĆoveka Hrista Ćovekova du „a se oblikuje i dovodi u poredak. Du „a koja ima otvorenu i povi „enu sklonost i potrebu za likom Prvolika

Hrista nalazi se u podvigu ili pokretu preobra aja, a takva imaginacija postaje blagodatna stvaralačka energija Ćovekovog duha. Naime, reĉ je o sveukupnom stvaralaĉkom procesu kada talenat umetnika stvaraju i dela preobra aya sebe, te se na taj naĉin prevladava rascep koji je sputavao potencijal i talenat da u samom sebi re, i op, te Ćoveĉanski duhovni plan i poredak. Dakle, moglo bi se zakquĉiti da je stvaralaĉka imaginacija proces ili podvig sazercavawa Prvolika. Ovde postoji znaĉajna interakcija Prvolika i wegovog opredne ewa (obrazu), tj. umetniĉkog dela. Pi, u i o dejstvu izobra ewa opredne enog u oblik umetniĉkog sakralnog dela na Ćoveka (umetniĉkog i estetiĉkog subjekta) sv. Jovan Damaskin (VIII vek) ka e: „... posredstvom vidqivih izobra ewa mi se prema mogu nostima uznosimo ka Bo anskim sazercawima“ (Prepodobn"y Ioan Damaskin, Tri za itetel"n" h slova protiv porica ih sv"t" e ikon" ili izobra eni" , Sv"to-Troicka" Sergieva Lavra 1993, 64 prevod s grĉkog).

U ravni stvarawa novih pravoslavnih umetniĉkih prodora, kako na globalnom religioznom planu tako i hramovnom (liturgijskom), moglo bi se govoriti o dva oblika stvaralaĉke imaginacije: reproduktivnoj i stvaralaĉkoj. Ova druga je upravo ono „to se oĉekuje, i mo eno slobodno re i da je pravoslavni svet u stawu posebne napetosti, jer se dekadentna statiĉnost razotkrila. Naime, stvaralaĉka imaginacija je sposobnost i invencija preobra aja, „to novo formira iz starog. Staro ne predstavqaju samo tipizovane forme kodeksa, kanona, predawa u u em smislu, nego i ogromni potencijal ivota svega onoga „to zaprema na, e kolektivno nesvesno. Svakako, to se odnosi i na religiozno, odnosno crkveno kolektivno nesvesno. Svet oko nas nalazi se u stalnom pokretu, bez obzira na kvalitet i svest o ciqu kretawa. Konaĉno, bez stvarala, tva nema ivota, a imaginacija duhovnog poretka je samo nerv i wegovo opredne ewe. Ogromne psihofiziĉke energije koje sistematski deluju u stvarnosti nemaju ose aj za krug celine ivota. Zapravo, umesto ivota formira se wegov surogat, senka i ogromna praznina, sa kojom e se danas ili sutra otvoreno suoĉiti celokupno qudsko dru, tvo. Svedoci smo da ova prividna slika ivota iz temeqa potresa svest savremene Crkve. Konfesionalizam, vera u crkvenu dubinu koja puno om egzistira izvan efemerne sada, ,wosti, citatolo, ki i „kolski odnos prema istinama ive vere, kao oblik ideologizacije i popriliĉno haotiĉne sistematizacije blaga koje Crkva ima u sebi, ni izdaleka ne zadovoljava na, e konstantne ivotne potrebe.

Crkva ima sve u sebi, ali je pitawe u kojoj meri mi imamo i nosimo svoj ivot, da bi kroz nas o iveo ogromni potencijal ive vere. U religioznoj i religijom nadahnutoj umetnosti, na primer, pored vrednih i iskrenih ostvarewa, suvi, e je nagla, en smer

reproduktivne imaginacije, koja predstavqa samo se awe na pro-
„lo, mada i to predstavqa izvesan stepen kreativnosti. U boqim
ostvarewima javqaju se rekonstrukcije pro„log, ali na planu
razvoja imaginativnih izlazaka u istinsko stvarala„tvo prisutna
je nesigurnost dru„tva kao celine. Naime, nemi smo posmatraŁi da
psihoanaliza, na primer, zamewuje iskonsku duhovnost, bez obzira
na velike prodore psihoanalize u posmatrawu i razotkrivawu pro-
blema savremenog Źoveka. Naravno, tu se misli i na religioznog.
Dakle, ovaj pravac nema svoj pouzdani oslonac, te ne mo e slu iti
kao privremena zamena duhovnosti. S druge strane, nedostatak
iskusnih duhovnika svakako da je ogromna praznina u na„em crk-
venom ivotu i taj nedostatak produkuje nesigurnost sve„tenstva.
Nesigurnost profane umetnosti, nauke itd. koji svakako imaju
velike duhovne nedostatke u borbi za ivu veru, kao god i nesigu-
rnost zvaniĹne Crkve da pristupi re„avawu mnogih duhovnih pro-
blema savremene crkvenosti ne dovode do eqene interakcije i
saborno zasnovane uzajamnosti.

Nemamo nameru da kritikujemo niti nastojimo da se tako
postavimo u odnosu na stvarnost. Ĺivenica je da je u nama strah i
nesigurnost, jer je kompleks mnogih problema dobio nepredvidiva
uve awa, kao „to je i prirodna posledica takvih trauma nesnala-
ewe u veri, odnosno opadawe wene snage, bez obzira na pove awe
kvaliteta vernika. Iz ove perspektive, problem je Ĺisto verske
prirode. Iz ive vere izrawa i sposobnost kreativnog izobra a-
vawa, ne samo umetnosti, nego pre svega duhovnosti, a bez zdrave du-
hovnosti stvarala„tvo nema zamah, hrabrost, veru u Blagoslov Bo-
iji za prodor u sada„wost. Ciq pronicawa u na„ ivot je wego-
vo stvaralaĹko preobra avawe, ne samo kao akt jednostranog Źuda,
nego dubinskog zamaha koji podvizava i stalno gradi i stvara, bez
obzira na uslove koje diktiraju destruktivne demonske sile. Ako je
ivot stalna borba za stvarala„tvo, Crkva je stub i tvr awa Is-
tine.

akon Milorad Lazi

MONAŠTVO KROZ PRIZMU SAVREMENOG "OVEKA

Ivot monaški, ivot inoški, ivot otelnički pokućali su mnogi da „otkriju“ i pred oči znati eqnih da iznesu. I to su bivali pokućaji, mawe, ili viće uspeli a izvo eni su uglavnom deskripcijom. U svetskoj literaturi predwaće, pre svih Rusi, a slede ih Grci i redom svi drugi Pravoslavni i ostali Hrićani. Kod Srba, sem vanrednih hagiografija iz sredwega veka, opisanija podviga i dela naćih podvika, tipika i prirućnika, druga literatura, u velikoj meri, nedostaje.

Sporadićni presedani, viće govore o autorima samim no o temi, jer zala ewe „s one strane“ nije dato svakome, a najmawe „ta treba pri tom Ćiniti jeste da se zainteresovani estoko naoru a i verom i znawem, pa da krene u predele iskupćivawa i velikih podviga.

Reć monah, potiće od grćkog $\mu\omicron\nu\omicron\sigma$, „to bi znaćilo jedinka, pojedinac, samac, a $\mu\omicron\nu\alpha\sigma\tau\iota\rho\iota\nu$ (manastir) s grćkog prevedeno, znaći staniće, prostor, soba monahova.

Predawski gledano, uzore monaćkom ivotu treba traćiti u Starozavetnim kwigama, me u anahoretama i prorocima „to su se od sveta odćicali i povlaćili na skrovita mesta po pustiwwama Palestine i Egipta, da bi u surovim uslovima jaćali snagu duha i nametali disciplinu telu, a rezultati su Ćesto bivali fantastićni. Stizali su, ti Sveti Oci, ne retko, do savrćenstva i saglasja troćnoga tela i besmrtno duće i poimali, pa svetu prenosili, sućtastvena znaćewa i pojave. I sve zarad iskupćewa od Praroditećskog greha, u koji su po slabosti svojoj, pali rukom Boćjam sotvoreni, prapreci Ćitavog Ćovećanstva, roditeći naći Adam i Eva. Ta niska Starozavetnih qućskih i Boćanskih bisera zavrćava se Svetim Jovanom Pretećlom, koji je velelepna kopća u velićanstvenom nizu, „to objavquje i krćtava tvorca Novog Zaveta Gospoda i Spasa naćeg Isusa Hrista.

I daće, kao „to je Gospod nać, postio i molio se u pustiwi neprekidno 40 dana pripremaj u se na velika i besmrtna dela Svoja, tako su, neposredno iza wega sledbenici Wegovi oponaćaju i put Wegov, s verom, nadom i qubavqu, utirali stazu budu ima

i te ili idealu ovozemaljskog savršenstva sa snagom da se vinu i preko granica ovostranog postojanja.

Prezrevani materijalni svet i sve zlo „to ističe iz wegova, očiju uprtih ka Najsvršenijem, ka Bogočoveku Hristu, slede i Wegovu reč i duboko veruju i u spasewe koje je On projektovao, mnogi su se spasli i zaslu ili Carstvo Nebesko, mnogi su stekliivot večni i nastanili se u prostore gde heruvimi večito poju slavu Gospodwu, mnogi su ugledali svetlo Lice Wegovo i stali „o desnuju“. Mnogi su kao dokaze svojih uzornih i nesvakidašnjih i vota ostavili za sobom besmrtna dela i kao dokaze bezgrešnog i ispuwenog bitisawa netgena tela svoja, kojima se verni poklawaju, „tuju ih i slave i tako se pronosi lepota i sila Vere kroz vreme. Vo vjeki.

Dva milenijuma neprekidane prakse monaškog ivota, stradawa i podviga, u Pravoslavju, doveli su do najsvršenijeg modela qudske, ovozemaljske egzistencije. Jednostavno rečeno: monahu je zadatak da pobedi sebe, sve zlo u sebi i da poništi „to višnje zla iz svoje okoline, pa da od sebe sagradi novog čoveka, dostojnog imena qudskog, čoveka osloboenog svih niskih strasti s izgraenom novom stranom, u beskrajne qubavi prema Gospodu.

Zadatak je to, „to se čini nemogu im, gledano očima iz naše, raslabljene „qudske“ perspektive, zadatak je to koji se nama slabovernim čini neostvarivim, zadatak koji s pozicija apsolutno materijalizovanog i pragmatizovanog 20. veka izgleda mnogima čak i besmislen. Zadatak je to, koga se prihvataju samo najsmelij, samo najlepši izdanci sa stabla grešnog čovečanstva, samo altruisti i filantropi, kojih na svu sre u ima i danas. A koliko? U svakom slučaju dovoljno! Jer, rekao je Gospod: „Tamo gde ste dvojica ili trojica, zajedno, tamo sam i ja me u vama“.

Slede i svetle uzore, ve u 1. veku, mnogi su, Hristovu veru primivši, krenuli putem isposništva, iskušenštva i putem podviga. Goweni i od Rimljana i od Jevreja, osnivali su prve tajne hrišćanske zajednice i po gradovima i po nenasećenim predelima. Prve bogomođe gradili su na grobovima mučenika, postradalih za pravu Veru i tako je razrastala i bokorala se Vera Pravoslavna.

Prve monaške zajednice nastale su u Palestini i u Dolem Egiptu, a princip je uvek isti: oko podvika, u pustiwi, za čija dela i čuda se računje, okupljaju se mladi i „to ele da prime nauk od wegova, i da ga slede. Uz wegovo stanište grade se u početku krhka zdanja, a zatim neko od novodošlih, koji je prezreo sve svetosko, donosi novac i ula e ga u graevu hrama, a zatim i konaka i pomo njih zgrada.

Od početka 4. veka, kada Sveti Car Konstantin Veliki uvodi Hrišćanstvo kao zvaničnu religiju Carstva (Milanski edikt, 313. godine), monaštvo dobija fantastičan polet, pa se ve na Prvom

Vasegenskom saboru raspravqa i donose uredbe o organizaciji monaških zajednica. Paralelno, carevi, krazevi, vlastela i velikaši, primivši Hristovu Veru postaju i veliki ktitori i prilonici daju i za gradve hramova i manastira, „ne samo od suviška svoga“ no i mnogo više preko toga u egi da ispravnom Verom i dobrim delom približe se Gospodu i Spasu svome (i našem) Isusu Hristu.

Sveti Antonije Veliki daje prve smernice, a prvo pravilo monaškog ivota izradio je Sveti Pahomije u 4. veku. Nešto kasnije, u 5. i 6. veku, monaška pravila se definišu i sistematišu u delima Svetog Jeftimija, Svetog Save Osvećanog i Svetog Teodosija, da bi ih sve verifikovao Sveti car Justinijan, veliki zakonodavac iz prve polovine 6. veka. Pre toga, u 5. veku, obrazovane su i velike monaške zajednice, čija zdava nalikuju velikim, stame-nim gradovima, a broj monaha u wima ponekad dostiže i više hiljada. I tako Studitski manastir, manastir Svetog Save Osvećanog, manastiri u Sinajskoj pustiwi i u Tivaidskoj Gori (Egipat) postaju pravi rasadnici Vere i bastioni borbe protiv jeresi, koje su, u prvim vekovima hrišćanstva nicala na sve strane.

Lagano, ispravnim putem i sasvim sigurno definišu se i uvode pravila, počev od liturgijskih, preko pravila ritmova, ivota, ode, odnosa prema svetiwama i bogosluženim predmetima, ishrane...

I tako, na našoj planeti pojavljuje se do tada nepoznato biće, cmorizac, najčešće devstvenik, čija hoda i pogleda bistra, uprtog uvek negde iznad horizonta, ispravljene kičme na koju je, svesno i odgovorno, u primio grehe svekolikog čovečanstva i koje e-li svojim bezgrešnim ivotom da ih sve iskupi. Uvek spreman na razgovor i pouku, s porukom: „Pokajte se (jer) približite se Carstvo Nebesko“ i neprestano izgovaraju i prisno srdačnu molitvu „Gospode Isuse Hriste, Sine Božji, pomiluj me grešnog“. Takvim, uzornim qudima pristupali su na početku pojedinci i ne male grupe, a zatim su se, wima zahvaquju i, krštavala i čitava plemena i veliki narodi.

Pređave veli (a pređavima smo du ni verovati), da je hrišćanski ivot na Svetoj Gori Atonskoj započeo veoma rano. U to vreme (na prelazu iz Stare u Novu eru) ovaj najistočniji krak Halkidika nazivan je Akte i na wemu je bio veliki broj malih grčkih polisa s velikim hramovima paganskim.

Po prilici, 34. godine, odmah iza Silaska Svetog Duha na apostole, Presveta Bogorodica dobila je od Sina Svoga poslawa da ide u svet i „iri Jevan ege. Krenula je na Kipar, prijatequ Hristovom, Lazaru Tridnevnom, a onda je, po višem Promislu, Wen brod skrenuo s pravca i zaustavio se pred istočnom obalom ovog poluostrva. Iskrčala se, i nogom svojom svetom zauvek je osveća-

la ovo tle, a zatim su joj pristupili meštani iz polisa koji se nalazio na mestu današnjeg manastira Filoteja i sve ih je krstila, a zatim poružila idole.

Tada, predavši da je veli, ona je zapovedno izrazila i svoju: da se u budućnosti, na ovom poluostrvu nastave živeti monašinci koji će usrdnom molitvom na Svetim Liturgijama, planom svega i mirisom tamjana da slave Svetu Trojicu, Gospoda Hrista, Majčicu našu, sve apostole i sve potopne hrišćanske svetitelje. I kako tada bi rečeno, tako je do dana današnjeg, nadamo se da će biti i u veke vekova. Amin.

A Presveta Mati naša stoluje i bdi nad, u svemu jedinstvenom društvom na planeti, nad monaškom zajednicom koja ni jednoj drugoj nije slična, nad osvetljenom Svetom Gorom.

Svakako da su još od Wenog vremena po vrletima pod Atosom i po Velikoj Vigli postojali otčelnici i podvižnici pa i naše zajednice monaha, istorija (za sada) silazi samo do 7. veka i bele i prvog svetogorskog svetitelja Svetog Petra Atonskog „koji 40 godina proveo u pećeri, nevidev, i lika božanskoga, do pred samu smrt“. Za vreme se ni u Sveti Jeftimije i Josif Jermenac, pa Sveti Atanasije Atonski i sadrug mu Sveti Petar Iverski iz 10. veka kada se urešev Svete Gore dovodi, bezmalo do savremenstva i samo su neka pravila (o tetradama) donesena kasnije. Sve ostalo su bogonadahnuti oci i carevi završili u ovo, davno vreme: Svetogorski tipik, potpuna autonomnost Svete Gore, zabrana ženama i golobradima da stupe na ovo tle, unutrašnje urešev, ritmovi slušbi, rada, trpeze, darovi su njihovoga uma i umeća.

Kroz vekove, na ovu Svetu Goru hrlili su svi hrišćani da se na voj napiju dobre vode s pravoga izvora i svi hrišćanski nacionalni ovdje su podizali svoje manastire, da bi za sunarodnike svoje obezbedili i stalno prisustvo i neprestao zagledavanje u besmrtnu uzore svetogorske. Tako su prvi i najčelji i graditelji manastira bili Grci, pomagani svojim blagovernim carevima i carica od Konstantina Velikog, preko Teodosija Velikog i carice Pulherije i kasnije Justinijana Velikog i Nifora Foke i svih velikih Konnina sve do pada Vizantijskog carstva, a i posle toga. Ali utehu su ovdje, i utožišće potra ili i iz daleka stigli Gruzini, (urijanci (Iviron), pravoslavni Etiopčani (Kutlumuš), Bugari (Zograf), Rusi (Stari Rusik), Italijani (Amalfinski manastir), Srbi (Hilandar), Vlasi i Moldavci, Rumuni...

Kako u starini, tako i danas, na Svetu Goru hrle, mnogi se na voj krste i ostaju, a drugi odlaze utvrđeni u veri, da je da je „ire me u sunarodnicima svojim. I ne retko, danas će sresti po vrletnim putevima monaha Nemca, Holanđanina, Francuza, Kanađanina, Šveđanina ili Australijanaca, a ponekad i litavsku grupu pravoslavnih sveštenika japanskih ili nekog crnorisca iz Perua. Više

velikih mislilaca 20. veka, različitih usmerewa, opredegeva i religijske provenijencije slo ili su se u jednom: da budu nost ver-skoga ivota, na celoj planeti poživiva iskquživivo u Pravoslavqu. Sve prethodno rešeno, po sebi, ide na ruku ovim tvrdwama.

'to se Srba tiže, pitawe vremena wihovog ukquživawa u hri,, ansku zajednicu jo,, nije definitivno re,,eno, a kada e po-uzđano se jo,, ne zna. Jer istoriografija 19. veka Sredwoevropske provenijencije i Beško Berlinskih uzora i smernica za ciq je imala minimalizaciju svega slovenskog, pa u tom pravcu gledano bi e da se nikada nismo ni krstili. Nova istoriografija, sloven-skog usmerewa, u poku,,aju da ispravi stare nepravde, dovodi u pi-tawe mnoge, bezbroj puta ponavqane „šiwenice“, izne u ostalih i vreme dolaska Slovena (Srba) na Balkan. Svima je znano da jo,, u ušbenicima stoji da smo ovde stigli u 6. veku iz bogtepita kakvih zabiti, bez kulture, kao potpuni pagani. Novi rezultati, me utim, tvrde sasvim suprotno, da su Sloveni ovde, kao uostalom i po šitavoj Evropi sve vreme i da ive u dobrim korelacijama sa ostalim starosedeoocima, nude i svoje i primaju i tu e dobre uticaje. Za Slovene se zna da im agresivnost u bilo kom smislu nije narošita osobina, a posebno ne u propagandnom pravcu. Kad se uzme u obzir frontalni napad na stare spomenike kulture, pokr,,tavawe starog stanovni,,tva, sklawawe i uni,,tavawe dokumenata gde su, svuda predwašili Germani, sve vreme a posebno u 19. veku, onda postaje priližno jasno za,,to je tako malo dokaza ostalo za potvr ivawe teze o slovenskim plemenima i narodima koji su kroz istoriju ci-vilizacije pro,,li i prolaze kao sav civilizovani svet. No, Prav-da je Bo anska kategorija i kad tad izlazi na videlo. I svako e tada dobiti, po zasluži.

Gledano u smeru ove, nove istoriografije, ukoliko su Slo-veni zaista bili na Balkanu i u 1. veku Nove ere, onda, neki wihovi pripadnici, mora da su ve tada i kr,,teni, jer veliko svetilo hri,, ansko, Sveti Apostol Pavle, zna se „krstio je starosedeoce du Jadranske obale i zalaze i dubqe u kopno“ Balkana. U tom slušaju pripadamo prvokr,,tenim narodima „to je i na ponos i obaveza, ali i srpski usud treba, onda, ne,,to drugašije posmatrati i rasvetqavati.

Izvesno je i od ošiju narodnih nije sasvim zakloweno da su veliki slovenski ušiteqi i prosvetiteqi Sveti Kiril i Metodi-je kr,,tavali balkanska plemena i narode i stigli na poziv sve do zemaqa "e,,ke i Moravske (863. godine).

Sve bi me utim zaludu bilo da se u drugoj polovini 12. veka nije me u Srbima rodio wihov najve i sin, za sva vremena, princ Rastko Nenawi , kasnije monah Sava, potowi Sveti Sava. On je u narodu Veru utvrdio, ošistio i izmirio neke recidive iz predaške religije, Crkvu na,,u uveo u pravoslavnu zajednicu i obezbedio joj

autokefalnost i pravo na srpsko svećenstvo, ustanovio Arhiepiskopiju i ostavio naslednicima u zadatak da je proizvedu u Patrijarhiju („to je vek i po kasnije i ušiveno). Preveo je potrebne knjige za bogoslužje i druge praktične potrebe i zakone Crkvene usaglasio s potrebama i karakterologijom svoga naroda. Kada je Crkva Srpska bila tako dobro konstituisana, nije više bilo ni problema s državom i od Svetoga Save Srbija cveta dva i po veka, ovo ena mudro, u Nemawia i, čini se, pod neprestanom zaštitom Sila Nebeskih.

Izme mnogih dobrota i lepota koje je učinio i podario narodu srpskom, biramo njegov odlazak i dugi boravak na Svetoj Gori. Da li je u pitaju priziv ili razum, ostavimo to kao alternativno pitanje jer je više njih na i odgovore za sebe, ali svakako je fascinantno da jedan sedamnaestogodišnjak, iako sjajno obrazovan i verski i laički iz prve ranga a metu: maticu i matricu pravoslavlja, Svetu Goru koju bira za mesto svoga monaha. I ne samo to: kad se ve zamona, i u ruskome Starome Rusiku i za kratko vreme nauči se pravilima, odlazi u carski Vatoped i priziva oca da mu dođe, kao monah. U to vreme, čini se, za duže, odlučena je sudbina Srbije. Ve ostareli Nemawa, vladar s Boanskom devizom: „Pridite čeda moja, nauči u vas strahu Gospodnjem“, napušta presto i predaje ga srednjem (sposobnijem) sinu Stefanu, monahu, i se u Studenici, dobija ime Simeon i odlazi na Svetu Goru. Duboko utvrđeni u Veri, hristogubivi i bogobožni, ali i „iroke ruke, otac i sin iz Vatopeda bogato daruju sve svetogorske svetiove, a svojim blagorazumijem i divnim životima stižu blagonaklonost Svetogoraca. I tada se rađa ideja o osnivanju srpskog manastira na Svetoj Gori, a dobra zamisao potkrepljena molitvama i traženjima na pravim mestima i pravim načinima daje odlične rezultate. Za kratko vreme Simeon i Sava dobijaju zapusteli manastir Stari Hilandarion, obnavljaju ga i dobijaju za Wega carske privilegije od vizantijskog cara Alaksija Trećeg Komnina, Anela. Napuniv, i ga do obila i naseliv, i prvo bratstvo, na Vavedenje Presvete Bogorodice, leta Gospodnjeg 1198. otpojana je prva liturgija i do dana današnjeg, bez dana prekida u Hilandaru srpskom, na Svetoj Gori, gore kandila i pale se sveće, bruje zvona i razleće se po monahu, ki „to slavi Tvorca, hrista, anske svetiove i me u wima velike srpske učitelje i prosvetitelje.

U Srbiji, trajalo je dok je trajalo, a u Hilandaru sve vreme. Manastir naš, prolazio je kroz faze velikih uspona i najvišeg dostojanstva, ali bilo je vremena i kad se tavorilo i jedva preživljavalo, kada su braćo u Veri, a opet inoplemenici eleli da ga prisvoje i trag srpski u wenu da ugase. Ipak, po nama nesaznatljivim principima Hilandar se uvek spasavao i iz kriza izlazio podmlaćen i ojačan i budio nadu da je Srpstvo preživeti. Sveti Vladika Nikolaj Velimirovi, tridesetih godina ovoga veka

rekao je: „Hilandar je uvek bio, jeste i osta e ogledalo Srpstva“. Pa tako, oĀi upiru i u wega, mo emo mnogo da saznamo i o sebi, ovde na Balkanskoj visoravni i o sebi tamo u dalekim rasejavima. I jo„ je rekao Sveti Vladika: „Daj Bo e da se Srbi slo e, umno e i obo e“, i u oĀekivawu toga dana, koji e svakako jednom do i, mi Srbi, s razliĀitim uspehom tro„imo dane Gospodwe.

Velika nesre a, „to je krenula na na„im prostorima poĀetkom posledwe decenije 20. veka, probudila je mnoge apetite i mnogima je i„la na ruku. Uostalom, tih apetita radi, nesre a je i projektovana. Ne smemo zaboraviti, me utim, ni to da se ona odigrala i u dobroj meri zahvaquju i na„im gresima, neznawu, umi„qenosti, prepotenciji, nerazumnosti...

U trenutku kada je izgledalo da se protiv Srba podigla i ala i vrana i kada je zapretilo da e sve u prahu da nestane probudila se nada. Iz dubine nacionalnog bi a krenula je da buja do tada sputana energija i pred na„im zaprepa„ enim oĀima dogalala su se neverovatna Āuda. Do juĀe, svet koji je slabo mario za Crkvu, krenuo je ka woj u nepreglednim povorkama, svet se masovno kr„tavao i venĀavao u hramovima, deci su ponovo poĀela da se daju imena srpska i predaĀka, ponovo su qudi poĀeli da slave zaboravqene slave svojih domova, po ku ama je poĀeo da miri„e tamjan, da se unosi badwak, da se poju tropari, da se seĀe kolaĀ i lmi Āesnica... Da li je to borba nacionalnog (kolektivno svesnog, ili nesvesnog) bi a za opstankom, ili je to proboj kritiĀne mase, dugo zapretene energije, da li je to usud, to jest prst Gospodwi, te„ko da e u skorije vreme mo i da se istumaĀi. Mi stojimo na stanovi„tu da je u pitawu za„tita pristigla od Sila Nebeskih, jer dok se tako verovalo u ovoj zemqi, ovome narodu bivalo je i vi„e nego dobro.

Iz dobre duhovne klime, u zlo vreme, dogodilo se jo„ ne„to neverovatno, ali istinito. Bez ikakvog ulagawa, bez osobite edukacije, Āak bez usmeravawa, odjednom, nenadano u Srbiji, srpskim zemqama pa i u rasejavu zagrmeo je preporod srpske pravoslavne umetnosti. Na stotine autodidakta, ali i autora koji imaju likovno obrazovawe, poĀelo je da „pi„e“ ikone i freske, da kuje, lije i rezbari, da veze, tka i gradi hramove, „to u takvom obimu i visokom kvalitetu nije zabele eno jo„ od obnove Pe ke Patrijar„ije. Ko veruje rezume e, za ostale oĀekuju se odgovori od istoriĀara umetnosti, istoriĀara, antropologa, psihosociologa, etnopsihologa...

I, dobra je klima u Srbiji, na izmaku drugog milenijuma hri„anstva. Stvari se lagano popravqaju. Vra amo se na davno trasi-rani, dobri kolosek. OĀekuje se jo„ vra awe veronauke u „kole i sve „to iz toga proistekne bi e samo na slavu rodu na„emu. I pune se manastiri srpski monasima i monahiwama i sve su punije crkve i sve ozarenija lica onih „to se sa slu bi vra aju, a u du„ama ver-nih sve je mawe mesta za zle pomisli i dela i tako se uskra uje prostor zlotvoru i tako se gradi mesto za qubav Gospodwu.

Posmatrano iz daqine, Ēini nam se da narodi funkcioni,,u kao i svako, pojedino qudsko bi e. Ponekad su uzorni, pa se rasla-be, a potom ispa,,taju (grehova svojih radi), zatim dolazi do opo-ravka i obnove, ponekad do velikog preporoda. Sve te oscilacije mogu e je pratiti na op,,tem istorijskom planu, s tim ,,to istori-ja, kao pragmatična nauka ne e priznati i preskaka e grehe i prave razloge za uspone i padove.

Kroz 19. i 20. vek takozvana zapadnoevropska civilizacija, odnosno ukupna civilizacija belog Ēoveka neoprostivo se zaletela u pragmatizam i tehnicizam, zaboravqaju i du,,u, potpuno se po-svetila slavqewu tela, zapostavqaju i Veru, okrenula se idola-triji, mnogo crwoj od zlatnog teleta. Koreni su duboki, dugi i iz-viru iz stani,,ta satanskog. U svakome vremenu bujali su vi,,e ili slabije, ali od perioda „humanizma i renesanse“ zapadni Ēovek sa-svim se okrenuo hedonizmu, da bi sve kulminisalo krajem 18. veka Pariskom komunom i pobedom naĒela „jednakost, bratstvo, sloboda“, ali samo za one koji su naĒelo proklamovali, a posledice su bile stra,,ne. Uzlet industrije u 19, podjario je tehnolo,,ki napre-dak u 20. veku, ali gotovo sve ,,to je u institutima i laboratorijama izmi,,gano i proizvo eno bilo je okrenuto protiv Ēoveka. U asni ratovi, poku,,aj istrebqewa Ēitavih naroda (genocid, holokaust), a kad to ne uspe pristupa se satanizaciji, promeni etiĒke i verske matrice, promeni i naĒina mi,,qewa i predmeta ega. I sve su to izmi,,gotine takozvanih humanih i demokratskih dru,,tava.

Od ove nesre e, niko na planeti nije po,,te en, pa su tako i pravoslavni dobili svoj deo kolaĒa u raspodeli belosvetskih „do-bara“. Ēini se da su se najvi,,e od ovih neda a u,,Ēuvali Grci, ve-rovatno zahvaquju i i za,,titnim svojstvima Svete Gore. Ostali pravoslavni sasvim su nagraisali: Rusi, Bugari, Rumuni, Srbi do-iveli su komunistiĒki teror u kome za qude nije bilo mesta, a ko-ji je opet implant i imput zapadne (zle) pameti i namere.

Me utim, u svako doba, pa i u doba naj e,, eg terora, klica Vere mora da pre ivi. Po pravilu, wu su saĒuvale (u zlo vreme) ba-bu,,ke, ili stara-majke koje su decu tajno kr,,tavale i vodile na priĒe,, a, uĒile ih molitvama, a kad svi zaspu, priĒale im Jevan-elske priĒe..., a kasnije, kad je led krenuo, neki od wih, po prizi-vu, postajali su misionari, akonise, sve,,tenici i monasi, ili dobri doma ini.

Velika opasnost, me utim nadvija se i daqe nad pravoslavni svet. AutentiĒni u Veri, bez promewene i ice od poĒetka, oni su svakako trun (i tm) u oku svih koji su se niz reku vremena otiski-vali na razne obale, zaobilaze i Predawe, i izvode i razna salta kako bi postali „autentiĒni“. Ataci na pravoslavni svet, kroz is-toriju bivali su na razne naĒine, od kolokvijalnih do ostraa, enih disputa, ignorisawe, omalova avawe, podmetawe razliĒitih kuka-viĒijih jaja, vre awe i etiketirawe, unija ewe, nasilno pokr,,ta-

vave, podmetawe ideoloških „arenih la a, ali i genocidno zati-rawe ogwem i mašem koje su predvodili (o, Bo e) prvaci naroda koji su nam bra a u Hristu.

I sve su to pravoslavni izdr ali.

A da li e najnovije atake, samo Najve i zna.

Novi svetski poređak, shvativ, i da se s pravovernima, ne mo e iza i na kraj uobičajenim sredstvima, koja su dobro poslu i- la kod mnogih drugih naroda i civilizacija, koji su nestali s lica zemqe, okre e se najperfidnijem nažinu i nudi novac tamo gde ga niko ne tra i. Računaju i (s pravom) na slabost qudsku i na jo, ve e raslabqewe, „to e kao posledica do i, nani, anila su gospo- da, najva nisu metu, cigaju u Svetu Goru. I ula u basnoslovne sume „radi poboq, awa ivotnih uslova monaha“ i mnogo se po Svetoj Gori gradi, prepravqa i dogra uje. Probijaju se putevi i postavqa- ju jaki agregati za struju, prepravqaju se stari vodovodi, ulazak na Svetu Goru sve se vi, e liberalizuje, sve je uoqiviji (nepotrebni) komfor, sti e mobilna (i satelitska) telefonija, helikopteri su sve Će, i posetioi na manastirskim arsanama, priprema se pro- bijawe puta preko granice Svete Gore...(!)

Velika je to opasnost da se Sveta Gora laicizira, stari mona- si govore da se jedan (zlatni) period zavr, awa i da dolazi novi (sa- mo Bog zna kakav), mnogi su spremni na borbu, a neki i nisu i veli- ko je pitawe na „ta e sve iza i. Pro, le godine Ćuli smo da stari podvi nici pod svetim imenom Svete Gore od skoro podrazumevaju samo wen deo od Kareje prema jugu i da smatraju da je severni deo ve izgubqen.

U nadi i sa eqom da se to stvamo i ne dogodi, prinosi se delo ovo na znawe svima, kojih se to tiže, a smatramo da je mno i- na u pitawu da vide i upamte kako je to do nedavno bilo i da koliko ko mo e, prema snazi svojoj, pomogne da do rasapa ne do e.

Nepoznati su putevi Gospodwi, i Ćovek wima hodi po prizivu ili ose awu, a pravi se trude da na wima steknu blagodet i prid- daju kakvu mrvu smislenu na veliki tas hri, anske trpeze.

Zala ewe laika u mona, ke sfere zametan je i opasan posao, a na tom neizvesnom putu mnogi su se izgubili i Ćesto dobro ele i, nepopravqive gre, ke poĆinili. NajĆe, i problem, predstavqalo je pitawe metode.

Na, oj, u mnogo Ćemu izme, tenoj pameti i takozvanoj racio- nalnoj svesti veoma je te, ko predstaviti iracionalne motive, po- bude, odricawe, trpqewe i ispa, tawe grehova vaskolikog ĆoveĆa- nstva, disciplinowawe duha koje nema „praktiĆnu“ svrhu, tra ewe Boga (koga je materijalistiĆka metoda ukinula), besrebre, tvo i odluĆivawe od svega materijalnog, apsolutno posve ewe sopstve- nom izboru, odbacivawe svega putenog i plotskog...

Du, an Milovanovi

NAU " NI PROGRES " OVE " ANSTVA ,

ILI UBRZANO GUBOEW E DUHOVNOSTI
HUMANISTI " KIH NAUKA

UVOD: TRI NIHILISTI " KE ZABLUDE KAO
POSTULATI I MERILA NAU " NOG PROGRESA

Progla „ene za Ľovekova najdubokoumnija dostignu a, tri su
stra „ne nihilistiĽke zablude ugra ene u temeĽe onoga „to se na-
ziva progresom nauke.

Prva se zabluda odnosi na, takozvani, nastanak sveta. Pojam
„nastanak“ nije sluĽajno upotreben umesto prave reĽi stvarar-
we, ve ima nihilistiĽku osnovu i buntovniĽki cig da nauĽno
umovawe navede na bekstvo od mogu nosti uvi awa delawa Tvorca,
Koga humanistiĽke nauke nastoje da se odreknu. Prirodne nauke
progla „avaju nedvosmislenom istinom naivnu pretpostavku, Ľije
se unutra „we protivreĽnosti, spoĽa „wa nedoslednost i teoret-
ska neodrivost jasno uvi aju, ako se ta pretpostavka iska e kao
definicija:

„Inertno“ i, bez ikakve sumwe, „mrtvo“ ni „ta samo „sebe“
(kakvog sebe? nikakvog!) pokre e, i „pretvara se“ une „to,
a to ne „to bi trebalo da shvatimo kao sav vidqivi i nevidqi-
vi svet.

Haos, koji nauka defini „e kao krajwu suprotnost savr „eno
ure enog kosmosa, „samoregulacijom“ postaje po sebi bi e sa unu-
tra „wim svojstvima i strukturam, bi e koje „poseduje“ i samoni-
klu te wu ka sve ve em i ve em savr „enstvu, „to se jalovim nihi-
listiĽkim umovawem „vidi“ kao univerzalna simetrija. Poznaje li
nauka pouzdanu meru i krawi domet takvog savr „enstva koje je, u
najmawu ruku, nespojivo sa „nauĽno proverenim zakonima priro-

de“? Strogo matematički gledano, najveći i nered ima neuporedivo ve u „verovatno u“ da se kao takav održava, nego i najmanji red da se uspostavi „sam po sebi“. Takozvane elementarne sile (gravitacija, elektromagnetne sile, jake nuklearne sile, i slabe sile) ne bi mogle da posluže za naučno objašnjenje nastanka sveta, jer njihovo prisustvo ima smislenu vezu tek sa postojanjem im svetom i redom u njemu. Pokušaji „unifikacije sila“, ili njihovog objašnjenja nekakvim „spontanom“ narušavanjem simetrije univerzuma, ne otkrivaju ništa drugo do nihilističke osnove naučnih pokušaja da se makar postojanje, ako ne i nastanak sveta objasni mimo Učitelja, a Tvorca i Svedr itežaja.

Druga, još „strašnija“ nego ona prva, zabluda objavuje se kao velikim naučnim progresom otkrivenu istinu: „samozačelo izvota (!)“.

Kada je nečiji svet već „samoga sebe“ stvorio, ili kad je neka-ko došao u postojanje (nije, doduše, naučno razjašnjeno kako se to dogodilo, niti zašto se dogodilo, ali se to ne uzima kao prepreka kod pravog teorija, premda nauka, ako ne daje odgovore na takva suštinska pitanja, prema sopstvenim kriterijumima naučne ozbiljnosti nije nauka), dešava se nešto još neverovatnije. Mrtvi svet, koji je prethodno bez ikakve potrebe i smisla nekako nastao u pojedinim svojim delovima, vađda opet slučajno oživljava, ili, kako nauka tvrdi, događa se „samozačelo“ prvih živih „bića“. Naglašavamo da nauka govori o živim bićima, a ne o stvorenjima, „to udaljava nauku od Tvorca i od Otkrivenog datog sudom još u Starom Zavetu i potvrđeno od samog Logosa, njegovim ovaploćenjem.

Naučno umovano je život kao očišćujuću pojavu toliko udaljeno od izvotvornog Izvora i Učitelja, da se svaka zavedena, ako je dobru naklonjena, duša pita kako je život uopšte moguć? Posebno zbunjujuće deluje pojam „slučajnost“ slučajna i strahovna reč, koja iznuđuje oboje stvari, a kao naučno objašnjenje neobjašnjivog nudi tezu o jednakosti života i smrti. Samo još jedan korak ostaje do sulude pretpostavke da je život na zemlji mogao slučajno i da se nikada ne pojavi, pa bi i takav stalno mrtvi svet „objektivno“ postojao(!).

Treća zabluda, negirajući i čudo stvaranja čoveka, proizvodi apsurdnu i pogubnu hipotezu o evolutivnom putu nesvesnog u samosavesnost, „to se tumači kao prirodni nastavak samopretvaranja neivog u živo. Pomiče se prelazak kvantiteta u kvalitet, a čovek proglašava gordost za vrlinu, i uobražava kako se od samog sebe, uz pomoć nauke, da stvori božanstvo.

Nema precizno razvijenih teorija o nastanku ličnosti iz bezličnog animalnog, niti se mogu naći i teoretski zasnovane definicije smisla ličnosti, ali je psihologija, bez obzira na to, pri-

znata kao sasvim ozbiljna grana nauke, a prihvaćeno je i mnoštvo teorija ličnosti. Naravno, ni takvi autoriteti kao „to su: Freud, From, Adler ili Jung, ne postavljaju neugodna pitanja, poput onog: kako i zašto nastaje ličnost, pa je jasno da sve psihološke teorije ličnosti imaju nihilističke korene u filosofiji apsurdna (besmisla).

POSLE UVODA: STRAŠNE POSLEDICE
VELI"AWA NAU"NOG PROPAGIRAWA
NIHILISTI"KIH ZABLUDA

Propagiraju i „triumvirat“ zabluda kao „temeljna otkrića“ evolutivnog puta: od ništavila do najvećeg savršenstva, nauka ve nekoliko vekova ubrzava ubijanje kod ljudi sposobnosti da sažude i gledaju svet oko sebe, i da, nepokolebljivom verom usmeravaju i svoj razum, osećanje lepote i ljubavi Tvorca prema tvorevini, i da imaju jasno viđenje savršenstva sveprisutnog reda. Zabludele duše osećaju samo panični strah, jer i početak i kraj za mnoge imaju privid košmarnog sna u haosu, koji ne dopušta mogućnost nekakvog reda i smisla.

Znaju i da su koreni nauka proslavljenih zabluda u jeresima, koje Sveti Oci još početkom prvog milenijuma razotkrile, ne bi im sada, na kraju drugog milenijuma, trebalo pridavati značaja da nije proklimalo zlo seme, i milijarde ljudskih duša pogibanim putem vodi privid zavodljivih cvetova naučne misli. Nije lako uočiti da su cvetovi lažni, veštački i izopačeni, kao i otrovni zadah njihov „to se propagira kao najfiniji miris. Strašno je gledati to mnoštvo očajnika, bližnjih naših, koji ne veruju u Boga i života, jer:

mi smo deca onih „to prozore kućne i naše zemaljske zazidaše i uporno nas uče kako da mrak iz kućne i koja ni vratiju nema, mahajem ruku izgonimo, pa ako su umovi naši stalno pomračeni, ako je za nas jedina izvesnost mrak; mrak i na početku i na kraju; kod tako bezizlaznog položaja našeg, svejedno je „ta u prolaznoj sadašnjosti radimo!

„ak i blagodatnu reč vera, ljudsku reč koja otkriva da čovek ima u Bogu da se pouzda, pošto mu je, ne traže i ništa zauzvat, Gospod Isus Hristos dao Sebe kao nepogrešivo merilo vremena i prostora i kao jedini mogući put dobrote i ljubavi; sve je to zamenila razorna kovanica „verovatno je“, koja zbunjuje i zastrašuje. Verovatno je omogućena reč u naučnom jeziku kraja drugog milenijuma, a niko nije siguran „ta ta reč stvarno znači, i kuda wena uče stala upotreba naučnu misao vodi. Matematika je, kao dostojan-

stvena kragica svih nauka, ozvaničila upotrebu reči „verovatno- a“ i, uz farisejsko razmetavo dobroćinitegštvom, podarila je najpre fizici i wenim megalomanskim granama (kao „to su kosmologija i astrofizika, ili gordeqivoj kvantnoj atomskoj i nuklearnoj fizici) da proslave zabludu qudskog uma o nastanku sveta kao „služajnom doga aju“. Zatim su isti dar kao razra enu matematičku metodu dobile biologija i hemija i sve grane i grančice, koje su se iz wih razvile (gde se nalazi i genetika, iz koje proizilazi i genetski in ewering, čiji praktični rezultati nisu za potcewivawe, ali ni zastra„uju e ambicije da čovek stvara ve„tački ivot), „to slavi i veliča onu jo„ opasniju zabludu o samonastanku i- vota na jednoj od „mno„tva sličnih“ planeta na takozvanoj Zem- qi. To samo raspakuje ma„tu i navodi na poku„aje bekstva sa Zem- qe, ili jo„ lu a nastojawa da se stvori ve„tački ivot od silici- juma ili kakvog drugog elementa. I psihologija je dobila račun ve- rovatno e kao dar od matematike, pa smo svedoci „poku„aja“ qudi da ma„inama zvanim računari, ili kompjuteri, ugrade du„u (!).

O verovatno i da ka emo samo ne„to najkra e:

U matematici se iskazuje brojem, i sme„tena je izme u nule i jedinice. Nultom verovatno om se, opisuje „nemogu doga aj“, a verovatno u izra enu brojem jedan ima sve ono „to neizbe no mora da se dogodi. Kad bi matematika mogla, i kad bi potom i htela da svoje nahože, teoriju verovatno e, odgovorno i dosledno razvija u svom okriču, bez prebacivawa odgovornosti na druge grane nauke, moralo bi da se objavi saop„tewe:

1. Nastanak sveta, bez čuda Tvorčevog delawa, nemogu je doga- aj;
2. Pojava ivota nije odr iva ni jednog jedinog trenutka bez aktivnog uče„ a Svedr iteqa;
3. Ličnosti su apsurd, puka besmislica, ne„to čija je matema- tička verovatno a da postoji apsolutno jednaka nuli ako nisu stvorene po Liku u Podobiju Boga fiivoga, Koji im darova takvu slobodu da čak i izme u čiwewa dobra ili zla bli wim svojim mo- gu da se opredequju po svojoj voqi.

Slave i svoje nihilističke zablude i objavquju i ih kao, genijalnim nadahnu em i naporima qudskog uma, otkrivene velike istine, humanističke nauke su u početku lagano, a krajem dvadese- tog veka sve br e i br e gubile duhovnost, pa je wihova primena slu ila qudima če„ e na zlo nego na dobro.

Koriste i, i najče„ e zloupotrebqavaju i oru a koja su mu postala pristupačna, čovek kvari harmoniju i naru„ava red u onom istom svetu, kame je, voqom Tvorca, namenewen za gospodara, ali je svojim grehovnim padom postao rob stvari oko sebe. „ovek je „izmu- drovao“ stra„na oru ja za masovno uni„tewe bli wih, i hvali se svojom ludo„ u, uobra avaju i da je duboko zavirio u nesagledivo

si u,,ne atome, i da e po isteku neznatnog broja godina nasilno da zavlada svetom, Lijeg Stvoritega odriže.

Ako jeivot nastao „sam po sebi“ (u „ta se „nauka o ivotu“ zakliwie), ako je ogromna ve ina qudi naučnom propagandom ube e na da je tako, onda su za wih ivot i smrt ravnopravne pojave, pa su tako uni,,teni svi razlozi da se ivot uva ava kao ne,,to posebno i vredno divčewa. Nisu vi,,e retke senzacionalističke objave da je Lovek na dobrom putu da svojim sopstvenim umovawem pobedi smrt, i stekne besmrtnost, ali to ne smawuje broj očajnika koji misle da wihov ivot, pa i ivot uop,,te, nema nikakvog smisla.

Ako je posledica i proizvod najpogubnijih od triju nihilističkih zabluda evolucionarna teorija, prema kojoj je „rad stvorio Loveka“, a za teoriju evolucije Lak i rimokatolički poglavar ka e da je ne,,to vi,,e od hipoteze, jasno je kako savremeni Lovek, i za najstra,,nija zlodela koja Lini svojim bli wim, sa lako om pronalazi opravdawa, i ne ose a potrebu da se kaje zbog toga. Opravdawa za zlodela su obavezno naučno definisana. A nauke za koje se sa ponosom ka e da su počele da se razvijaju u vreme humanizma i renesanse, ubrzano gube i duhovnost, sve razornije deluju na ličnost, i sve su pogubnije za du,,e mnogih zavedenih.

Kod tolikog privida mo i, Lovek se sve jasnije ose a. 'izofreni rascep ličnosti je, mo da, zanemarqivo blag opis pogibli koja je uzela maha. Milijarde zabludelih du,,a nagriza crv obezličewa, dok je pred nama mračni ponor bezobličnosti, i stra,,na me,,avina paklene vreline i hladno e u koju nas zasigurno vodi nauka, po,,to je po „slobodnoj“ qudskoj voqi otpadala i udaqavala se od blagodatne duhovnosti.

NA KRAJU: SEKULARIZOVANO ODSTUPAWE OD
 ĆIVOVOG PREDAWA; „PREDAWAWA“ NAU " NIH
 SAZNAWA U SISTEMATSKOM 'KOLOVAVU
 ZA „BUDU " NOST“, KOJA JE „NAU " NO“
 NEGIRAWE ESHATONA

Nude i takve lakomislene „odgovore“ kao samouverena obja,,wewa Luda stvarawa sveta, ivih stvorewa i Loveka, nauka se neminovno suočila sa eshatolo,,kim pitawima smisla i krajweg ciqa svega toga. Suočena sa Ćivim Predawem, koje joj na Latinskom zapadu i nije pričiawavalo te,,ko e, jer je, optere eno jeresima, ve uveliko bilo odstupilo od Izvora, nauka je ipak morala da ponudi svoje odgovore na pitawa proizvedena Lovekovim gordoumqem.

Redukcijom „početka sveta“, „početka ivota“ i „početka Loveka“, pa wihovim naučnim prikazivawem kao „služajnih doga aja“

vezanih za „istorijski“ tok vremena, nauka preuzima obavezu predviđanja krajnjih ciljeva i ishoda tih ključnih služajnosti. U onoj mjeri u kojoj je odstupila od Predava, naučna „vizija“ je gubila duhovnost, te joj eshatološki, ko vi ewe vi, e nije odgovaralo, i sve nervoznije ga je odričala, ne trude i se najže, e ni da bude dosledna u primeni sopstvenih metoda tragawa za „istinom“. Eshatonu kao savršenju puno i večno i ve zajednice Carstva Nebeskog i, kroz Ćoveka obo enog sveta, nauka na kraju drugog milenijuma suprotstavqa mrtvu i praznu budnost.

„Stroga“ naučna logika je takva. Vasionu, koja je, navodno, naučnom vizijom prođireni Svet, oĉekuje entropija (toplotna smrt: zale ivawe i urawawe u mrak i kaos u nepostojawe).

Izgra ene su, Ćini nam se, sasvim opređne teorije, koje treba da doka u naučnicima i u visoku nauku neupu enima: da kosmos posle jo, nekoliko milijardi (neizbe no: zemaqskih) godina „irewa „u prazno“, oĉekuje sa imawe „u prazno“, Ćiji je krajwi ishod opet nestajawe.

Kada bi se odva io da ignori, e siloviti autoritet nauke, neupu eni bi imao jednostavniju formulu nihilistiĉke verzije poĉetka i kraja sveta negoli najve i naučnik ekspert. Kazao bi: „Kako do, lo tako i oti, lo!“ Me utim, neupu eni je, koliko i naučnik, impresioniran prividnom veliĉinom progressa nauke, zavarano obe anom izgradwom zemaqskog raja i potpuno zaveden iluzijama da nauka, takva kakva je, zasigurno qude pretvara u bogove, ne prave i selekciju izme u gre, nika i onih koji to, mo da, i nisu. Dovoqno im je samo da su uzorni potro, aĉi naučne magle, ako se ve, nepredvidivom igrom „sluĉaja“ ne rodi, e kao odabrani genijalni proizvo aĉi „provereno“ kvalitetnog naučnog znawa.

Budnost kao nihilistiĉka podvala i, prawewem naučnog uma izvr, ena zamena eshatolo, kog vi ewa konačne svrhe i ciqa kosmosa (u „irem spektru znaĉewa ove grĉke reĉi: Svet, Kosmos, qudi) ne ostavqa Ćoveku od Boga podarenu slobodu da po svojoj voqi bira izme u mogu nosti dobrodelawa i mogu nosti zlodelawa. Odbacuju i savr, enu lepotu i puno u Eshatona, a nude i „niti, tavelo“ i jezivu prazninu budnosti, nauka sve že, e slu i opravdavawu zlodelawa. Postaju i takva, nauka dopu, ta „sva sredstva“ za postizawe svoga zastra, uju eg ciqa (ciq opravdava sredstva) u onoj mjeri u kojoj je odstupila od fiivog Predawa i koliko svojim delowawem vodi liĉnosti u tamu solipsizma, tj. u obezliĉewe. Koliko je izgubila svoje duhovnosti nauka e toliko „tete naneti du, ama onih, Ćije je vode e naĉelo postala, po wihovoj slobodi izbora izme u svetlosti savr, ene puno e Eshatona i tame neodre enosti, koja se naziva budno, u. Velika nesre a je upravo to da je obezliĉewe ba, ono „to ogromna ve ina qudi vidi kao naučni progres Ćoveĉanstva.

Takva budu nost je neodri va uz fiivo Predawe, i zato nauka mora da uzgaja qude Łija je slobodna voća (sa mogu no,, u izbora, ili bar razlikovawa dobra i zla) ograničena u onoj meri u kojoj je nestalo duhovnosti naučnih znawa, koja se organizovano stižu kroz predavawa, kao „to su mnogobrojna naučna otkri a najže,, e poku,,aji zamene Otkrivewa.

Nije nama dato da sudimo koliko je koje naučno sazname ispuweno duhovno,, u, jer je svako otkri e po Bo jem daru (ako jasno vodi dobru, i ako se ne zloupotrebi), ili je po Bo jem dopu,,tewu (zarad oŁuwawa Łovekove slobodne voće, koja svedoŁi da je wen inalac stvoren po Bo jem liku). Ne emo se zato upu,,tati u vrednovawe sekularne prirode „kolovawa „budu ih nara,,taja“, ali ne mo emo odustati od svedoŁewa protiv nihilističkih zabluda, progla,,enih za velike i neborive istine. Odreknimo se, dakle, tih zlokobnih naučnih sawarija i posvedoŁimo Boga fiivoga. Neka nam kao uzor odricawa od zabluda poslu i ono „to je na,, narod, trpe i vekovno ropstvo, kazivao kroz epski deseterac: „San je la a, a Bog je istina!“

Sveti velikomuŁenik Knez Lazar nije imao hamletovsku dilemu, pa se lako opredelio govore i: „Zemaqsko je za malena carstvo, a Nebesko uvek i doveka!“. Oni, koji mu na poću Kosovu preote,,e zemaqsko carstvo, podari,,e Evropi, pored hedonističke vizije raja, u kome Łulno u ivaju oni koji po,,tuju zemaqske zakone, i „nulu“ kao svoj doprinos matematici. Mo da ni jedan naučni izum nije stvarao tolike zabune koliko je stvarala nula, nude i se naučnicima sawarima kao privlačan opis početka i kraja Kosmosa.

Ne okrivujemo mi agarjane za wihove neosporne zasluge u razvoju naučne misli, jer smo sami krivi ako se ne suprotstavimo zloupotrebi otkri a koja su nastala po Bo jem daru, ili Bo jem dopu,,tewu. Jer, nema ve eg greha od gordoumqa, makar ono prividno slu ilo kabinetskoj teologiji. Ko sa prezircm gleda na svet ovakav kakav je, i smatra sebe ve spasenim, taj se odrekao Jedinoća Spasiteća.

Mi ne emo presu ivati koliko je ŁoveŁanstvo stvarno napredovalo u tragawu za istinom, ve samo odlučno svedoŁimo u slavu Boga fiivoga, Koji nam Lično darova Sebe govore i: „Ja sam istina“. Svojim ovaplo ewem otkri nam da Svet ima smisla i da nije sluŁajno nastao. Gospod nam vaskrsewem, pobediv,,i smrt, pokaza lepotu veĹnog ivota i otkri nam Sebe kao nepogre,,ivo merilo vremena, koje je radi nas i na,,eg sabornog upodobqavawa Wegovom Liku stvoreno, i dato nam. Preobra ewem na Tavoru otkri nam Sebe kao Svetlost nestvorenu, a vaznesewem pokaza da je On jedini Put, dok Wegovo preobra eno i vazneseno telo jeĹino Obličje, koje nije propadqivo.

Literatura:

1. O. Serafim (Rouz) "Čovek protiv Boga, Ni," 1996.
2. Učbenici za gimnaziju:
  - Milan Raspopovi , Darko Kapor, Mario 'kricar, Fizika 4 V izdawe, Beograd 1994
  - Dr Veško Kora , Dr Branko Pavlovi , Istorija filozofije za IV razred sred-wih „kola, Beograd 1996
  - Dr Dragoslav Marinkovi , Dr Ivo Savi , Dr Bo idar ~urđi , Mr Veško Terzi-ja Biologija IV godina, III izdawe, Beograd 1994
  - Milan S. Dimitrijevi , Aleksandar S. Tomi , Astronomija, Beograd 1995
  - Dr Nikola Rot, Dr Slavogub radowi , Psihologija II godina, Beograd 1994
  - Dr Milovan Mitrovi , Dr Sreten Petrovi , Sociologija III i IV godina, Beograd 1996

БЕСЕДЕ

БЕСЕДА* НА БЛАГОВЕСТИ И ЦВЕТИ**

Evo dva praznika: Blagovesti i Cveti, koji nam objaŋavaju ko smo i „ta smo. I koji objaŋavaju isto tako „ta je ŋovek, ko je ŋovek, i radi ŋega je ŋovek u ovome svetu. Gospod je do„ao u ovaj svet, radi ŋega? Ne radi sitnica, nego je do„ao radi toga da smrt pretvori u san. Shvatite to dobro. I dana„wi Praznik Cveti, kazuju nam da je Gospod zaista pretvorio smrt u san. U san iz koga On bude svakoga ŋoveka kao iza sna.

'ta je to? Kakva je to sila do„la u ovaj svet? Do„ao je sam Bog, to je jedini odgovor. Jer danas ŋismo iz Svetog Evan ega, gde se veli da i Lazar, koga On vaskrse iz mrtvih, be„e za trpezom, jer i narod se skupio da vidi wega koga je Gospod vaskrsao iz mrtvih kao iza sna¹. Jer kad su javili da je Lazar bolestan i da je ve umro, Spasiteq veli Uŋenicima Svojim: Prijateq na„ Lazar zaspao, nego idem, da ga probudi. A uŋenici se pitahu u ŋudu: Ako je zaspao, probudi e se. Svaki se ŋovek kad zaspao u san, razbudi iz sna. Tada im Gospod reŋe: Ne, Lazar, prijateq na„, umre. 'ta od toga ŋekati? Qudi pred smr u nemo ni su kao komarci, kao stenice. "ime se hvalite vi qudi? Imawem, naukom, filosofijom, kulturom? Sve je ubre. Ti i ja robovi smrti! Svaki ŋovek rob straha, rob smrti. Mo e li se sa rado„ u biti ŋovek u ovome svetu? Ne! "ovek koji ozbiqno shvati sebe, kada ozbiqno pogleda u smrt, kao posledwu stanicu svoga ivota, wemu nema radosti u ovome svetu, nema wemu u ivawa u ovome svetu. Sva su u ivawa la , ako je smrt posledwa stanica i tvoja i moja u ovome svetu.

---

* Objavqivawem ove besede prep. o. Justina, ujedno najavqujemo objavqivawe po prvi put beseda o. Justina u Bŋiciji „Sabrana dela o. Justina“, od kojih je kwiga I ve iza„la iz „tampe. Uredni„tvo

** Objavqena u kwizi Oca Justina: Na Bogoŋoveŋanskom putu, Beograd 1980, sa napomenom: „Beseda snimqena 1974. godine u manastiru ŋelije. Te godine su Cveti i Blagovesti bile u isti dan. Prim. uredn.

¹ Jn. 11,1 44 i 12,1 9.

Gle, Spasiteq je zaista do„ao i sestre Lazareve predupre uju Ga i vele: Ve smrdi, Gospode: Nemoj da ide„ na wegov grob. A Spasiteq reše: Ne rekoh li vam: Ako verujete, sve je mogu e onome koji veruje. Ja sam vaskrsewe i ivot, koji veruje mene ako i umre ive e². I do o„e na grob. Sestra tu na ponavqa: Gospode, ve smrdi. Za„to tra i„ da se otvori grobnica? Ipak, nare ewe bi izvr„eno, grobnica se otvori, i Spasiteq uzviknu: Lazare, iza i napoqe! I izi e mrtvac, obavijen platnom po telu. I taj Lazar, koji je četiri dana bio u grobu, četiri dana bio na onome svetu, vrati se ponovo u svoje telo. Radi šega? Da doka e zaista, po sili i mo i Gospoda Hrista, da je smrt san za Gospoda. I on je do„ao da muku smrti, u as smrti ukloni od nas qudi, i spase nas od smrti. To, tu pobeđu niko nije mogao dati nama qudima. Niko ne bi mogao dati nama qudima. Niko ne bi mogao dati ni danas. O, koliko je danas spasilaca sveta, „irom svih pet kontinenata; ko sve ne predla e sebe za spasioca sveta? Ko sve ne obe ava raj na zemqi, a stvorili su pakao!

„uli ste u Svetom Evan equ kako neprijateqi Gospoda Hrista ho e ne samo Wega da ubiju, nego i Lazara, koji je svedok vaskrsewa³. Narod vide, žudi se, i govori: Gle, mi smo svedoci. Juše, On ga izvede iz groba, i vaskrse žovek. 'ta je to? Ho e i Lazara da ubiju, svedoka da ubiju. A to se neprekidno de„ava u Crkvi Hristovoj evo dve hiqade godina: neprijateqi Krsta, neprijateqi Hrista Gospoda, trude se da sve Wegove svedoke uklone iz sveta, sve Lazare, da ne svedoše. Ali, gde ete vi ukloniti svedošanstva Svetog Vasilija Ostro„kog, Svetog Prohora Pliškog, Svetog Stefana Dešanskog, Nauma Ohridskog? Gle, neprekidno se tamo de„avaju evan elska žuda, svedošanstva o sili Vaskrslog Gospoda Hrista, o sili koja smrt pretvara u san, koja bolest pretvara u zdravqe.

Da, Gospod je Vaskrsewem Svojim otvorio put svima nama qudima u vaskrsewe iz smrti, u pobeđu nad smr u. Zato danas i peva mo slavni i preslavni tropar „Op„te vaskrsewe“, to jest da je Gospod pre Svoqa stradawa pokazao da e svi qudi vaskrsnuti iz mrtvih, onda kada On bude vaskrsao i osigurao vaskrsewe svakom qudskom bi u. Da, to i jeste jedina sila koja privlaži Gospodu Hristu. Bez Hrista, qudi, nikome od nas ni imawe, ni nauka, ni filozofija, ni kultura ne poma e; sve je to prolazno. A „ta On nudi tebi i meni? Vežni fiivot, Vežnu Istinu, Vežnu Pravdu, Vežnu Qubav, to „to niko ne mo e nuditi. To On nudi Crkvom kroz vekove, i zato je ona neuni„tiva. Ne „to je neki arhimandrit Justin brani, ili toliki sve„tenici, nego „to je Crkva Hristova sam Gospod Hristos; „to Wega, Besmrtnog Boga, niko ne mo e ubiti, niko ne mo e

² Jn. 11,39 i 25.

³ Jn. 11,53;12,10.

raniti. A nas svedoke Wegove, neka „aqu u stotine smrti, sve je to za nas san, san, san, iz koga Gospod budi kad ho e. Zato se mi ne bojimo smrti. Zato mi u smrt idemo kao u pobeđu. Sveti Grigorije Niski veli: Vi, na„i neprijateqi, Ćime nam pretite? Smr u? No znajte, na„a je pobeđa smrt za Gospoda Hrista. Kada umiremo, mi pobe uđemo. Umiru i za Wega, mi pobe uđemo sve vas; i ne bojimo se: pred nama je otvoreno Carstvo Nebesko, pred nama je otvoren Velni Ćivot, Velna Istina, Velna Pravđa. 'ta e mi uliniti quđi?

Da, dana„wa Blagovest se zaista ostvarila: Bog je postao "ovek da Ćoveka ispuni Bogom i svim onim „to je Bo ansko. Tako se veli u jednoj divnoj crkvenoj pesmi: „Bog postade Ćovek, da bi Ćovek postao Bog“*. To jest, Gospod je do„ao u ovaj svet kao Istiniti Bog i iveo u ovome svetu trideset tri i po godine da nam poka e kakav je, ne zaboravimo, jedini savr„eni i bezgre„ni "ovek. Kakav je Wegov Ćivot, eto takav treba da bude Ćivot svakoga hri„anina, svakog sledbenika Wegovog. To jest, da se trudimo i mulimo da idemo Wegovim stopama i da ivimo Wegovim Ćivotom.

Da, dana„wa Blaga vest, izrelena od Svetog Arhangela Gavrila Presvetoj Bogomajci: da e roditi Sina, od Duha Svetoga zaleti Ga, i da e On spasti quđe od greha⁴ quđe od greha, to znali od smrti. Jer, ko je uveo smrt u ovaj svet? Greh, greh. "ovek, na alost, ima tu sramnu ulogu u ovome Ćivotu da je uveo u ovaj svet i greh, i smrt, i avola. Nisu to ni tigrovi, ni lisice uradili, to je Ćovek uradio. I zato je Ćovek stidno stvoreue pred svima iviotivama i biqkama i pred svima pticama; da se stidi Ćovek i da moli opro„taj od svake ptice „to je on uveo smrt u ovaj svet, smrt uveo i u ptice, i u Ćivotiue, i u biqe. Sve truli i umire, dokle? Do vaskrsewa mrtvih. Kada Gospod bude sudio svetu i mesto stare zenqe dao Novu Zenqu, kada e sve biti besmrtno na voj⁵. To mi ne mo emo niti umemo da zamislimo, ali to je Blaga vest Gospoda Hrista.

Mi hri„ani, mi smatramo ne samo smrt za san, nego i greh smatramo za san. Nema greha, ni najstra„nijeg, ni naju asnijeg koji hri„anin verom u Gospoda Hrista ne mo e da istera iz sebe, da oslobodi sebe wega. Isto tako, Gospod Svemo ni darovao nam je Sobu i u Crkvi Svojoj jo„ to da je i avo postao san. Tako probujna, a ni„tavna liunost postaje san! Tako da mi silom Gospoda Hrista pobe uđemo avola na svima polo ajima, i mi se Gospodom Hristom naoru avamo, kako veli Sveti Apostol Pavle, u sveoru je Bo ije⁶. Sveoru je Bo ije! I pobe uđemo avola na svima boji-

* To je Ćesta misao kod Svetih Otaca. Prim. uređn.

⁴ Ik. 1,31-35.

⁵ Otkr. gl. 21-22.

⁶ Ef. 6,11.

„tina. A to na„e oru je, „ta je? Vera u Gospoda Hrista, Koji se ovaplotio, Bog postao Ćovek, ivo na zenqi, Svojim Vaskrsewem, Svojim Stradawem, Svojim Preobra ewem, Svojim Vaznesewem, spasao qude od greha, smrti i avola. To jest, predlo io im spase-we. Nikome Spasiteq ne name e spasewe, nikoga ne primorava da ide za Wim: „Ako ko ho e da ide za mnom, neka ide“, veli Spasiteq⁷.

Tako mi hri„ ani imamo u sebi i oko sebe u Crkvi Bo ijoj bezbroj svedoka koji jasno i neprekidno i neu utno svedoēe: da je Gospod Hristos, osnovav„i Crkvu, dav„i nam Svete Tajne i svete vrline, preobrazio greh u san, smrt u san, avola u san, i da mi Wime pobe ujem te do sada i do nekada stra„ne sile, koje su pobe ivale sav svet.

Tako dana„we dve Blagovesti: blagovesti svetog Praznika Blagovesti i blagovesti Cveti, kazuju nam svu tajnu na„eg qudskog ivota, i sav ciq na„eg ivota: radi Ćega smo i radi Ćega treba da ivimo? Radi Veĥnoga fiivota, radi pobede nad smr u, da osiguramo sebi Veĥni fiivot. Ćime? fiive i po Veĥnoj Istini Hristovog Evan eqa. Ćime jo„? Qubavqu evan elskom. Ćime jo„? Milosr em, smireno„ u, kroto„ u, blago„ u i svima svetim vrlinama. Svaka od svetih vrlina je oru je Bo ije koja se daje i tebi i meni da pobedimo ono „to je najstra„nije, ono „to nam oduzima fiivot Veĥni, „to nam oduzima Istinu Veĥnu i Pravdu Veĥnu. Zato se mi hri„ ani do posledweg daha svog borimo za du„e svoje. Mi hri„ ani smatramo i verujemo reĥi Spasiteqa, koji je rekao: „Kakva je korist Ćoveku ako sav svet zadobije a du„i svojoj naudi“⁸

Kakva je korist „to Evropa, Amerika i svi kontinenti jure da osvoje svet, vasionu, Mesec, Mars, zvezde? A znate, bra o, ono „to mi nazivamo Mleĥni put, kako ba„ ti nauĥnici tvrde, da ima oko dvesta milijardi takvih sistema sunĥanih. Kakva je korist Ćoveku ako sav svet pridobije, a du„i svojoj naudi? Du„i svojoj na„kodi? Da, mi ho emo da to osvojimo. Od koga osvajate Mesec? Od koga osvajate zvezde? Od Gospoda, Koji ih je rasejao kao cve e po beskrajnom prostranstvu. Kako je bedan evropski Ćovek, kada juri„a na nebo kao na neprijateqa.

Ali, mi hri„ ani ivotom svojim nosimo Blagovest Hristovu kroz ovaj svet. Blagovest: da je Bog postao Ćovek i ostao u na„em svetu, ostao u Crkvi Svojoj, i daje nam sva sredstva da pobedimo sve „to je protiv Ćoveka, sve „to je protiv nas, a to je greh, smrt i avo. Silu pobede nad tim daje nam Vaskrsli Gospod Hristos, Ćijem Vaskrsewu mi hitamo i Wime se hvalimo. Zato mi, kada i hiqade smrti juri„aju na nas, ponavqamo sa Apostolom Pavlom wegov savet i wegovu poruku hri„ anima: „Radujte se u Gospodu, i

⁷ Mt. 16,24.

⁸ Mt. 10,26.

opet velim radujte se“!⁹ Ko je vi„e prepatio i pretrpeo od Apostola Pavla? A gle, stalna radost nosi ga kroz ovaj svet. To je vera u Gospoda Hrista. To je sila te vere. To svedoštvo svih Svetitega, na prvom mestu Presvete Bogomajke, Koja nam je Gospoda rodila.

Gle, rodiv„i Gospoda Hrista, Ona je osigurala spasewe svima nama. Zato je Praznik Blagovesti Wen praznik, jer da nije bilo We, ne bi ni Gospod do„ao u ovaj svet. Jedina Prekrista, jedina Svebezgre„na, jedina Svesavr„ena u rodu qudskom, Presveta Bogomajka, Ona nas vodi, Ona rukovodi, Ona je sve i sva za nas hri„ane. Na Zelu svih Svetitega, koji eto u Crkvi Hristovoj i kroz Crkvu Hristovu svaki dan, svaku no , poma u svima nama na trnovitom putu kroz ovaj svet, na krstonosnom putu ka Carstvu Nebeskom, tamo gde Ona sa svima Svetitegima slavi Eudesnog Sina Svog, Koga nam je rodila, po beskrajnoj milosti Svojoj i svekristoti Svojoj.

Neka bi Ona povodom dana„weg Praznika primila sve na„e molitve, sve na„e uzdahe, sve na„e vidqive i nevidqive suze, da poma e svakom qudskom bi u, da poma e svakom neverniku i besputniku, eda na e svoj put kroz ovaj svet, i da se osvesti, da do e sebi od ludila, da shvati da je on jedino onda Covek kada veruje u Gospoda Hrista i i vi Wegovom VeEnom Istinom, VeEnom Pravdom, VeEnom Qubavqu. Neka bi nas On, molitvama Presvete Bogomajke i svih Svetih, vodio iz nemo i u mo , iz smrti u besmrtnost, iz kratkovremenog u veEniivot. Amin.

Ava Justin Popovi

---

⁹ Fil. 4,4.

ДУХОВНИ ПУТОКАЗИ

O UMRTVŦENOSTI "OVE" I JEG DUHA

Dana,we Evan ege¹ je govorilo o podvigu svetih ena koje su sledovale BogoŦoveku za vreme Wegovog stranstvovawa na zemci, koje su bile svedoci Wegovih stradawa i prisustvovala Wegovom pogrebu u petak uveċe. Kada se judejska zloba, kao lava iz ogwedidi, u eg vulkana, izlivala ne samo na Gospoda, nego i na sve one koji su mu bili bliski, a sveti Apostoli bili prinu eni da se sakriju, ili da jedino izdaleka posmatraju nesvakida,wl doga aj Hristovog stradawa; jedino je uċenik koga Isus qubqa,e, i za koga nije postojalo ni,ta stra,no, nedostupno boravio uz Wega. Upravo tada pravedni Josif, poċasni Ęlan Sinedriona, potajni uċenik Hristov, koji je zalog svog srca sakrivao zbog straha da ne bude iskquċen iz Sinedriona, iznenada ru,i sve prepreke i savla uje kolebawa i nedoumice koje su ga do tada vezivale i uznemiravale. On prilazi hladnom i surovom Pilatu, moli da dobije telo Onoga Koji je ka wen sramnom kaznom, dobija telo, i sa strahopo,,tovawem ga poċasno sahrawuje. Ovo Josifovo delo Evan ege karakteri,,e kao velikodu,,an i hrabar podvig. A ono je zaista takvo i bilo. Josif, Ęlan Sinedriona, pred licem ovog zbori,,ta koje je izvr,,ilo bogoubistvo, i pred licem Jerusalima, koji je imao udeo u bogoubistvu, skida s krsta telo BogoŦoveka koga su qudi ubili i odnosi u vrt koji se nalazi blizu gradske kapije i zida. Tamo, u usamċenosti i ti,,ini, u senci drve a, u novom grobu, iseċenom u jednoj steni, obilno izlivaju i mirise i miro, on pola e telo kojim su iskquċena tela i du,,e svih qudi, obavija u platno Ęlsto, kao ,,to je bio obiċaj, a zatim skriva, dragoceno blago. U ovom pogrebu Gospodweg tela uċe,, e je uzeo i drugi Ęlan Sinedriona, Nikodim, koji je no u potajno dolazio Gospodu, priznavaju i ga za Bo jeg poslanika. Po,,to je Josif na vrata groba postavio veliki kamen a vrata u Evan equ oznaċavaju niski otvor u pe ini on odlazi sa zadovoljstvom, kao onaj ko je svoje slu ewe okonċao. Budno je Sinedrion posmatrao ova Josifova dela. Po wegovom od-

---

¹ Mark. 14. 1-8; Luk. 23. 54-56; 24. 1-11; Mat. 28. 1-10.

lasku on se zabrinuo, postavio stra u kod groba, zapečatio kamen, i tako prepričao ulaz u grob. I učeni i neprijatelji Gospodw bili su svedoci Wegovog pogreba. Jedni članovi Sinedriona, u nastupu svoga besnila i gneva učinili su stra, no zločelo, a pri tome nisu znali da su u stvari učinili i veličanstveno rtvoprino, ewe²: jer oni su zaklavem svesvete rtve iskupili kovečanstvo, zavr, ili sa nizom predobraziteqnih rtava, i učinili da ove rtve, kao i wihovo ustanovqewe, postanu daqe nepotrebni. Drugi članovi Sinedriona, predstavnici svih starozavetnih pravednika, u bogougodnom nastrojewu i raspolo ewu duha, poslu ili su pogrebu Iskupiteqa qudi, i ovim delom su zavr, ili i zapečatili blagočestivu delatnost sinova Staroga Zaveta. Od tada počiwe osobito slu ewe delatnika Novog Zaveta.

Svete ene u hrabrom samopo rtvovawu ne zaostaju za Josifom. Po, to su u petak prisustvovala pogrebu, one nisu smatrale za dozvoljeno da u subotu, dan odmora, nanu, avaju pokoj kojim je u sve, tenom mraku i zatvoru grobne pe ine poživalo telo Gospodwe. fiene su imale nameru da izliju svoju qubav prema Gospodu izlivawem mira na Wegovo telo. Vrativ, i se u petak sa pogreba, one su bez odlagawa kupile znatnu količinu blagouhanog mira i očkivale dan koji sledi za subotom, dan nedeqni, dan Vaskrsewa. U ovaj dan, tek „to je sunce zasjalo, blagočestive ene su krenule prema grobu. One su se putem prisetile da je na ulazu u grob postavqen veliki kamen. Ovo ih je zabrinulo, i ene su me u sobom počele da govore: „Ko e nam odvaliti kamen od vrata groba?“ A kamen je bio vrlo veliki. Pri, av, i grobu, žude i se veoma, one su videle da je kamen ve bio odvaqen. Wegu je odvalio sna ni i svetlonosni An eo koji je po Gospodwem Vaskrsewu si, ao s neba na grob u kome je bio sme, ten Onaj koga nebo ne mo e da smesti, porazio strahom stra are, i u isti mah razbio pečat i odvalio te, ki kamen. On je seo na kamen očkiju i da ene do u. Kada su do, le, on ih je izvestio o Vaskrsewu Gospoda, zapovedaju i im da o tome ka u Apostolima. Za svoju qubav prema Bogočoveku, za re, enost da odaju počast svesvetom telu koje je žuvala vojnička stra a i na koje su budno i s mr wom motrili članovi Sinedriona, svete ene su, pre svih qudi, dobile tačno i verno svedočanstvo o Vaskrsewu Hristovom. One su postale prvi i sna ni propovednici Vaskrsewa, jer su radosnu vest o vaskrsewu žule iz An elskih usta. Svesavr, eni Bog nije pristrasan: pred Wim su svi qudi jednaki, čak i oni koji se udostojavaju posebnih darova Bo jih u naročitom duhovnom izobiq, i velikim samopo rtvovawem streme Bogu.

Ko e nam odvaliti kamen od vrata groba? Ove reči svetih ena imaju svoje tajanstveno značewe. Ono je toliko poučno, i ne

² Ap. del. 3. 17, 18.

dozvoŒava da se o wemu pre uti, kako zbog qubavi prema bli wi-
ma, tako i zbog ege za wihovom du„evnom kori„ u.

Grob to je srce na„e. Srce je bilo hram, a postalo je grob. U
wega posredstvom kr„tewa ulazi Hristos, da bi On u nama obita-
vao i delao iz nas. Tada se srce osve uje i postaje Hram Bo ji. Mi
oduzimamo Hristu mogu nost da deluje iz nas ako o ivgavamo
na„eg starog Œoveka, ako postojano delamo po sklonosti na„e pale
voqe, na„eg la ju zatrovanog razuma. I tada Hristos, koji je u nas
uveden kr„tewem, produ ava da boravi u nama, ali kao izranavŒen
i umrtvŒen na„im pona„awem. Nerukotvoreni Hram Bo ji se
pretvara u tamni i tesni grob. Na wegovom ulazu se postavŒa kamen
vrlo veliki. NeprijateŒi Bo ji postavŒaju na grobu stra u, a na
kamen kojim je zatvoren grobni otvor priŒvr„uju peŒat, da bi ne
samo te ina kamena ve i peŒat spreŒavali da se kamen odmakne od
stene. NeprijateŒi Bo ji sami posmatraju i Œuvaju ovo umrtvŒe-
we! Oni su smislili i ustanovili sve prepreke, da bi predupre-
dili Vaskrsewe, spreŒili ga i uŒinili nemogu im.

Kamen to je bolest du„e, bolest od koje dolaze sve ostale
bolesti. Sveti Oci tu bolest nazivaju neosetŒivost³. Za„to je to
greh? Za wega mi nismo Œuli, re i e mnogi. Me utim, sveti Oci su
odredili da neosetŒivost jeste: umrtvŒenost duhovnih ose awa i
nevidŒiva smrt ŒoveŒijeg duha za duhovne predmete, a s druge stra-
ne ivo zanimawe ve„tastvenim predmetima. De„ava se, da od du-
govremene bolesti sve sile tela budu iscrpŒene i da uvenu sve
wegove sposobnosti: tada bolest sebi vi„e ne nalazi hrane i pre-
staje da muŒi telesnu gra u; bolest napu„ta bolesnika ostavŒaju i
ga iznurenog i raslabŒenog, nesposobnog za delaqe, zbog stra„ne i
neme bole„Œivosti, koja se ne mo e uporediti ni sa kakvim oso-
bitim stradawem. Isto ovo de„ava se i sa duhom ŒoveŒijim. Dugo-
vremen i nemaran ivot usred neprekidne razonode, usred nepre-
kidnih svesnih sagre„ewa, pri zaboravu na Boga i veŒnost, pri
nepa wi, ili samo povr„noj pa wi na Bo je zapovesti i uŒewe
Evan eqsko, oduzima na„em duhu saose awe za duhovne predmete i
Œini ga mrtvim za wih. Ovi postoje i duhovni predmeti prestaju da
postoje za duh ŒoveŒji zato „to je duh prestao da ivi za wih: sve
wegove sile upravŒene su iskuŒivo prema svemu ve„tastvenom,
prolaznom, sujetnom i grehovnom.

Svako, ko bude hteo da nepristrasno i temeqito ispita stawe
svoje du„e, ugleda e u woj bolest neosetwivosti, ugleda e veliku
opasnost, te inu i ozbiŒnost ove bolesti u du„i, sazna e da ova
bolest pokazuje i svedoŒi o umrtvŒenosti duha. Kada za elimo da
se prihvatimo Œitawa reŒi Bo je, kakva nas samo tada dosada napa-
dne, a ono „to Œitamo Œini nam se kao da ne zaslu uje pa wu, kao

³ Lestvica, pouka 18-a.

nerazumljivo i ludnovato! Kakva je tek naša ega da se „to pre oslobodimo ovog Ćitawa! Zbog Ćega je ovo tako? Zbog toga „to mi ne ose amo reĀ Bo ju. Kada stajemo na molitvu, kakvu samo tada suvoparnost i hlado u ose amo! Kako urimo da zavr„imo našu povr„nu i neĀistu molitvu! Zbog Ćega se ovo de„ava? Zbog toga „to smo mi strani Bogu: mi verujemo mrtvom verom da Bog postoji; Wega nema u našim ose awima. Zbog Ćega smo zaboravili veĀnost? Zar nam smrt ne predstoji licem u lice, kao „to predstoji i ostalim qudimama? Zbog Ćega je ovo tako? Zbog toga, „to smo se mi svom du„om priljepili za ve„tastvo, nikada ne mislimo i ne emo da mislimo o veĀnosti, izgubili smo dragoceno predose awe veĀnosti, a stekli smo la no ose awe o našem zemaĀskom stranstvovawu. Ovo la no ose awe zemaĀskiivot predstavĀa nam kao beskonaĀan. Mi smo toliko obmanuti i zane„eni ovim la nim ose awem, da saglasno wemu raspore ujemo sva naša delawa, a naše du„evne i telesne sposobnosti prinosimo na rtvu trule i, i nimalo se ne brinemo za drugi svet koji nas oĀekuje, Āiji emo mi iteqi neizostavno postati. Zbog svega ovoĀa iz nas kao iz izvora istiĀu: praznoslovĀe, smehotvorstvo, osu ivawe bi wih, a koliko tek podsmevawe wima? Zbog Ćega nas ne optere uju mnogi Āasovi provedeni u pustim zabavama? Ne nalaze i zadovoljstva u wima, staramo se da jedno sujetno zanimawe zamenimo drugim, i ovo kratkotrajno vreme ne elimo da iskoristimo za se awe na svoje grehove, za plaĀ zbog wih? Ovo je tako zbog toga, „to smo se sa iveli sa grehom, sa svim sujetnim, sa svim onim „to donosi i zadr awa greh u Āoveku; a i zbog toga, „to smo izgubili ose aj za duhovna zanimawa, koja uvoĀe, umno awaju i Āuvaju u Āoveku bogouĀodne vrline. U du„u neosetqivost unose: svet, koji neprijateqstvuje protiv Boga, i pali an eli neprijatqi Bo ji, a wima sadejstvuje i naša voĀa. Neosetqivost se uĀvr„uje i jaĀa: našim ivota koji se sprovodi po svet-skim našelima, sledovawem svom palom razumu, nemarnim slu ewem Bogu ili ostavĀawem svakog slu ewa Wemu. Kada se neosetqivost ukoreni u du„i i postane wena osobina, tada svet i svetodrci (tj. demoni) stavĀaju na kamen svoj peĀat. Ovaj peĀat predstavĀa: op„tewe ĀoveĀijeg duha sa palim duhovima, usvajawe wiho-vih utisaka i potĀiwenost ĀoveĀijeg duha nasilnom uticaju i pre-vlasti palih duhova.

Ko e nam odvaliti kamen od vrata groba? Ovo pitawe ispuweno je brigom, tugom i nedoumicom, a wih ose aju one du„e koje su krenule ka Gospodu, ostaviv„i slu ewe svetu i grehu. Pred wiho-vim oĀima otkriva se ova bolest neosetqivosti, wen smisao i u asne razmere. Ove du„e ele: da se mole sa umilewem, da uprawavaju Āitawe ReĀji Bo je, a izostavĀaju Āitawe svakog drugog „ti-va, da bi postojano sozercavale svoju grehovnost i skru„avale se srcem, jednom reĀju, one ele da ih Bog usvoji, da pripadnu Bogu.

Pri tome, one neočekivano susre u u sebi otpor, otpor koga slu i-tegi ovoga sveta ne znaju, a on jeste: neosetqivost srca. Srce koje je kao smrtnom ranom pora eno prethodnim nemarnim ivotom, ne daje nikakve znake ivota. Uzaludno um sabira pomisli o smrti, o Bo jem sudu, o mno ini svojih sagre,,ewa, o paklenim mukama, o rajskim nasladama; uzaludno um sabira ove pomisli da bi wima udarao u srce: ono je u takvom stawu da ne ose a ove pomisli, kao da pakao, raj, sud Bo ji, stawe pada i pogibli, nikada nisu imali vezu sa srcem. Srce spava dubokim snom, smrtnim snom: napojeno i zažarano grehovnim otrovom. Ko e nam odvaliti kamen od vrata groba? Kamen je ovaj vrlo veliki.

Po ušewu svetih Otaca za iskorewawawe neosetqivosti, sa Œovekove strane, potrebna je postojana, trpegiva i neprekidna bo-rba protiv neosetqivosti, a tako e i postojan blagožestiv i pa-qiv ivot. Ovakav naŒin ivota pokazuje nam da je ivot u neosetqivosti la an ivot; ali ovu smrt ŒoveŒijeg duha, Œovek ne iskorewuje jedino sopstvenim naporom: neosetwivost se iskorewu-je pre svega dejstvom Bo anske blagodati. An eo Gospodwi, po zapovesti Bo joj, silazi u pomo du,,i koja je optere ena i koja se trudi, od wenog srca odvaquje kamen ogorženosti, ispuwava ga umilewem, a du,,i blagovesti vaskrsewe, Œiji je plod postojana umilewe.⁴ Umilewe je prvi pokazateq da o ivqava veza srca sa Bogom i veŒno,, u. 'ta je to umilewe? To je ose awe kojim Œovek ose a milost i sa aqewe prema samome sebi, prema svome bednom stawu, stawu pada, stawu veŒne smrti. Propoved Apostola Petra, dovela je iteqe Jerusalima u ovo duhovno nastrojewe, pa Sveto Pismo ka e za wih da se oni ra ali,,e u srcu.⁵

Gospodwem telu nije bilo potrebno blagouhano miro od mironosica. Vaskrsnuv,,i, Gospod je preduhitrio Œin miropomaza-wa. Ali svete ene, blagovremenom kupovinom mira, dolaskom na ivonosni grob rano ujutro pri prvim sunŒevim zracima, pobe-div,,i strah od Sinedriona, vojniŒke stra e koja je Œuvala grob i Pogrebenog Gospoda, objavile su i opitno dokazale svoj srdaŒni zalog prema Bogu. Wihov dar, blagouhano miro, pokazao se kao suvi,,an; ali je on stostruko nagra en javqawem An ela, koga do tada ene nikada nisu videle, javqawem preizobilno radosne vesti o Vaskrsewu BogoŒoveka i celoga ŒoveŒanstva sa Wim.

Samom Bogu nije potrebno da Mu mi posvetimo na,, ivot i sve na,,e sile i sposobnosti za slu ewe Wemu: ovo je nama potre-bno. Zato blagovremeno kupimo ovo miro tj. blagu voqu. Jo,, u mladosti se odrecimo svih rtvoprino,,ewa grehu, a za ovu cenu kupimo miro tj. blagu voqu. Ne mo e se slu iti i gresima i Bogu:

⁴ Iestvica, Pouka 1-a, glava 6-a.

⁵ Del. Ap. 2. 37.

prvim se iskorevuje drugo. Nemojmo dopustiti grehu da u na,em duhu umrtvi ose awe prema Bogu i svemu Bo jem niti da nas zapełati svojim utiskom i zadobije nasilnu prevlast nad nama! Onaj ko jo,, u danima neiskvarene mladosti pristupi da slu i Bogu, i postojano prebiva u tom slu ewu, on se podłiwava neprestanom uticaju Svetoga Duha, zapeła uje se svesvetim utiscima Wegovim i vrlinama koje iz Wega proishode. U svoje vreme taj łovek stiže delatno poznawe Hristovog Vaskrsewa, i o ivgava duhom u Hristu, on postaje, po Bo jem izboru i zapovesti Wegovoj, propovednik vaskrsewa za svoju bra u. Onaj ko se zbog neznawa ili zanosa potłini grehu ili stupi u op,,tewe sa palim duhovima, i prikquđi im se, u svom duhu on je izgubio vezu sa Bogom i iteqima neba: taj neka leži sebe pokajawem. Nemojmo na,,e lełewe odlagati dan za danom, da nam se smrt ne bi neołekivano potkrala, i iznenadno nas uzela, a mi se tada pokazali nesposobni za stupawe u nasega beskonačnog pokoja i praznika; jer zbog tog odlagawa mo emo biti bałeni, kao nepotrebna pleva, u plamen pakleni koji večno gori a nika da ne sagoreva. Lełewe zastarelih rana ne biva tako brzo i tako lako, kao „to to mi mislimo u svom neznawu. Bo je milosr e nam daruje vreme za pokajawe, ne bez razloga; tako e nisu bez razloga svi Sveti molili Boga da im daruje vreme za pokajawe. Vreme je potrebno da bi se grehovni utisci izbrisali; vreme je potrebno da bi nas zapełatila blagodat Svetoga Duha; vreme je potrebno za li,,ewe sebe od nełistote; da se obułemo u hačine vrlina, i ukrasimo se bogougodnim osobinama, kojima su ukra,,eni svi iteqi neba.

Hristos Vaskrsava u onom łoveku koji je za to spreman, a grob tj. srce ponovo se preoba ava u Hram Bo ji. Vaskrsni, Gospode, spasi me, Bo e moj⁶; jer u ovom tajanstvenom i łudesnom Vaskrsewu Tvome, zavr,,ava se moje spasewe. Amin.

Prevedeno iz kwige Sv. Igwatija Brjanłaninova „Asketska propoved“, u manastiru Visoki Dełani na Svetlu sedmicu 1997. godine.

---

⁶ Ps. 3. 81.

PONAVQAWA I LI PROMENA?

"itav qudskiivot, od ro ewa do smrti, kre e se uhodanom stazom ponavqawa i promena. Tažnije bi bilo re i da se kra i ili du i periodi ponavqawa i promena na u, i na paralelnim i na ukr„tenim kolosecima na„egivotnog putovawa, ili, da se ovi periodi smewuju, žas u pravilnim, ritmižkim intervalima, žas u prelongenim, disritmižkim. I ponavqawe i promena, kao da se nalaze u samoj osnovi ivota na Zemqi, a mo da i u žitavoj vasio-ni. Zemqa ponavqa okretawe oko Sunca i svoje osovine na, vi„e ili mawe, isti nažin; ovako žine i sve planete Sunževog sistema oko Sunca, a samo Sunce ima svoje ponavqano kretawe oko jednog drugog centra Mležnog Puta. Sližno ponavqawe de„ava se i u kre-tawu atoma unutar molekula, kao „to se i žestice atoma nepresta-no kre u u samom atomu. Umno avawe qudskog zigota od trenutka zaže a, pa do ro ewa deteta, sleduje odre eni put ponavqanih zbi-wawa. Malo dete kada treba da prohoda i progovori ponavqa, uz pomo roditeqa, bezbroj puta iste radwe dok ne stekne relativnu sigurnost odr avawa sebe uspravnim, a svoj govor relativno razum-qivim da bi otpožela prva verbalna komunikacija deteta sa rodi-teqima. I kasnije, u toku celog ivota, a narožito u starosti, kada fizižka nesigurnost postaje opet sližna onoj detiwjoj, svi mi pon-avqamo neizbrojivo puta jednu istu radwu, jednu istu rež, misao, emociju, da bismo uverili i sebe i svoju okolinu da smo to zbiqa mi, da je moj identitet, zaista, samo moj i nižiji drugi. Veliki ru-ski i svetski fiziolog Ivan Pavlov ovu vrstu prirodnog i kori-snog ponavqawa nazvao je „dinamižki stereotip“.

Okrenimo se sada drugom centralnom fenomenu sveg ivota promeni. Ovom univerzalnom fenomenu ne mo emo se pribli iti, niti ga požeti razumevati a vaqa re i da i ponavqawe i promenu ne mo emo nikada do kraja pojmiti bez wegovog parwaka ili suprotnog pola ponavqawa. Jo„ je izvrsni filosof Heraklit govorio da se sve jednom sustiže u suprotnost, pa je ovu reguli„u u funkciju suprotnosti Karl Gustav Jung nazvao enantiotropija (grž. enantio protiv i dromos i i u susret), pozdravqaju i je kao „Heraklitovo otkri e najdivnijeg psiholo„kog zakona“. Feno-

men enantiidromije ako pod fenomenom, kao veruju i qudi, ne smatramo ne„to suprotno noumenu, ve ne„to „to iz noumena proizlazi, kao „to, prema pravoslavnom ušewu sv. Grigorija Palame, Bo ija energija proizlazi, nestvorena, iz Bo ije su„tine upu uje nas na ponavqawe i promenu koje, iako su, na izgled, suprotne pojave, u osnovi su nerazlučive i predstavqaju, prema dijalektičarima stare grčke filosofije, jedinstvo suprotnosti. Ovo znači, na praktičnom planu Ćovekovog ivota, da Ćovek koji te i hamoniji a to mo e biti i jeste te wa svakog Ćoveka kao bi a Bo ijeg, te wa i Će wa duboko usa ena u Ćoveku, mada, najĆe„ e, i duboko zakopana u bezmerju wegove prostrane du„e, otud razlika u stepenu osve„ ivawa ove te we prepoznaje, i onda prihvata i miri oba suprotna impulsa, inherentna Ćovekovom duhovnom, du„evnom i telesnom bi u, impuls ponavqawa i impuls (pokretnu silu) promene. Napravio bih jo„ jedno smelo pore ewe, slično onom o religioznom, ili hri„ anski i pravoslavno religioznom poimawu odnosa noumena i fenomena. Kao „to noumen „stvar ili bi e koje se ne mo e opaziti, nego samo razumom zamisliti“ ne mo e biti, prema hri„ anskom uverewu, samo nekakva apstraktna ideja „kojoj u stvarnosti ne odgovara ni„ta“, suprotstavqaju i, onda, noumenu, fenomen, tako i od Boga stvorena materija i wena zakonitost ne i nu nost postojawa materije i wenih „slepih“ zakona, nezavisnih od Bo ijeg postojawa i Bo ije Voqe, ispoqena, najpre, i za Ćoveka najvidqivije u ponavqawu vidqivih i nevidqivih zbivawa u Ćoveku i van wega, ne stoji ni u kakvoj su„tinskoj, ve samo u prividnoj suprotnosti sa Bo ijim Duhom udahnutim u Ćoveka, mo da najreĆitije iskazanim promenom. DualistiĆki rascep koji Ćoveka neprekidno prati iz perioda intrauterinog ivota (prema fascinantnim otkri ima prenatalne psihologije, koju su, u stvari, na prirodan, hri„ anski naĆin pretpostavili i tumaĆili crkveni oci jo„ u 4. i 5. veku), i onda ga bolno i nekad tragiĆno do ivqawa, a samo delimiĆno shvata, u toku celog ivota, tragiĆan je plod qudske „palosti“, a ne Bo ije Voqe ili Bo ijeg Plana sa Ćovekom. Pa, iako su monistiĆki religiozni i filosofski sistemi su„tinski bli i hri„ anskom verowawu monistiĆki je sistem poznata i „irom Indije rasprostrawena Vedanta Ćiji se osnivaĆ smatra 'ankara iz 8. veka posle Hrista, po kome su i puru„a duh i prakrti materija, jednog istog porekla dualistiĆki sistemi su ovom verowawu bli i, ivotniji, egzistencijalno ukoreweni, a psiholo„ki svakako ubedqiviji i opravdaniji (prvi veliki filosofsko religiozni dualistiĆki sistem u Indiji nastao je jo„ u 6. veku pre Hrista, poznat kao Sankija (broj), a za wegovog osnivaĆa se uzima Kapila, koji je mo da uticao na orfiĆare i pitagorejce, a onda, preko ovih, i na Platona; verovat-

ba da obratimo pa wu, neki komentatori Samkija sistema u wemu vide zašetke ateizma).

Shvatali mi i do ivgavali ponavqawe promenu, na monistički našlin, kao ujedinilački par prividno suprotnih podsticaja, ili, mnogo še, e, na dualistički našlin, kao bolnu suprotnost koja nas šini egzistencijalno rascepqenim, skoro i shizofrenim bi ima, stvarnost na, eg ivqewa neminovno postavqa pred nas osmi- „qavawe i razre, avawe onih podstreka u nama koji vode ponavqawu i promeni. Pre nego „to zatra imo pomo hri, anске Crkve u razre, avawu subjektivno do ivqenog sukoba ponavqawe promena (ne zamaramo se da ponavqamo da je Crkva: mističko telo Hristovo, eshatolo, ka sabornost u istoriji i institucija ne stavqamo slušajno Crkvu kao instituciju na tre e mesto, iako je institucija Crkve, na alost, šesto, u mnogim tzv. hri, anskim zemqama na prvom mestu), pogledajmo negativnu, šesto psihopatolo, ku, dakle bolesnu stranu šovekovog do ivqaja ovog sukoba u svakodnevnom, realnom ivotu ovog para.

Vešna upla, enost šoveka pred svakom promenom, iskonski strah qudi pred Nepoznatim (prirodnim i natprirodnim silama u koje se verovalo od kada se zna za šoveka, a za šoveka se zna, ako ho emo da verujemo nauci, bar milion godina), telesna i du, evna slabost, svojstvena svakom detetu, ali i mnogim odraslim qudim, delom i zbog r avih ivotnih iskustava, stešenih iz objektivnih ili subjektivnih razloga, ušinili su da je šovek jednim svojim, nesumnwivo dubokim korenom konzervativno bi e. Takvo bi e šuva ono u šemu se zateklo, u šemu je steklo relativnu sigurnost, ono „to mu ne e tro, iti energiju (princip odr awa energije koja je, po naušniku Helmholtzu, vešna i nepromenqiva), otud se i nesvesno protivu svemu novom, do koga se dolazi samo promenom. Uporno ostajawe u istom iz ve patolo, ki naraslog straha od svake promene, vodi oko, tavawu, smrzavawu ili ranom sklerozirawu i duhovnog i du, evnog i telesnog ivota ovakvog „konzervativca“.

Na drugoj strani ivotne „klackalice“: ponavqawe promena, šovek prepoznaje u sebi (subjektivno), ali i svuda oko sebe (objektivno) svoj drugi koren podstrek ka promeni. Nije potrebno mnogo ube iwawa (jer i sami promenu u sebi neprekidno do ivqavamo) da bismo prihvatili tašnost Heraklitovog aforizma: Sve teše! (tj. sve je podlo no neprestanom mewawu), ili tvr ewe nauke na kraju na, eg veka da, osim ve dawno od naušnika utvr enih kauzalnosti zbivawa u svetu i u šoveku, nesumnwivo postoje i indeterministička i akauzalna zbivawa, i to, kako u samom atomu, tako i u psihičkom ivotu šoveka (sinhronicitet). Ako ne uspostavimo pravovremeno u sebi ravnote u na ivotnoj vagi, na kojoj jedan tas predstavqa: stalnost, ponavqawe, konzervativnost, a drugi: promenqivost, nestalnost i rizik, u opasnosti smo da osim ranije spomi-

wanog zamrzavawa iivotnih procesa u nama, kada na patolo„ki na„in prevlada konzervativnost, izru„imo sebe stihiji stalnog mewawa (i to: mesta boravka, profesije, bra„nog druga, pogleda na svet itd.), „to obesmi„gava iivot, u kome vi„e ne vidimo ni„ta sigurno, pouzdano i ve„no, odbacuju i ovako, kako ideju Boga, tako i li„ne besmrtnosti.

Osmotrimo na kraju ovog fragmentarnog izlagawa, „ini mi se, zna„ajne teme: ponavqawe promena, po„to smo je varirali do sada na vi„e na„ina: mewati se, a ostati isti, ponavqati se, a ne postati sterilan itd.: u „emu nam i kako hri„anska i na„a pravoslavna hri„anska Crkva mo e biti od pomo i da uspostavimo „to boqu ravnote u izme u dva, na izgled, zava ena para: konzer-vativca i revolucionara u nama.

Sa teorijske ta„ke gledi„ta, mo da nam Aristotelova ideja o „nepokretnom pokreta„u“ u iivotu vasiona i „oveka mo e biti od pomo i. Dete ve rano, nekad i pre tre e godine iivota, intuitivno prepoznaje sebe kao nosioca identiteta li„nosti, iskazano u do ivqaju stalnosti, nepromenqivosti i „ve„nosti“ principa Ja. Ovakvo dete onda spontano i samobitno (autohtono), glasno i radosno ponavqa, i nesvesno, „uvane, i, za po„etak stvarnog razvoja qudske i bo anske svesti, revolucionarne Jahveove re„i Mojsiju na Sinajskoj gori: Ja sam ja, ili, Ja sam onaj koji jesam! Posle ovog svetlog doga aja i do ivqaja deteta, kada ono, u stvari, saop„tava sebi i svetu da je besmrtno, prote i e mnoge decenije iivota, ispuwene neprestanim promenama (sve e se elije svih organa u qudskom telu mnogo puta izmeniti, mnogo e se „ta teme„no promeniti u materijalnom i psihi„kom iivotu „oveka), a taj isti „ovek, sada ve starac, pouzdano e i daqe ose ati i znati da je wegovu Ja, probu eno jednom za uvek u detiivstvu, ono isto Ja koje mu je Bog na za„e u darovao, poklawaju i mu tako Sebe kao ve„ni, kosmi„ki Princip. Na ovaj na„in mo emo prepoznati u sebi i u kosmosu ono „to je Nepokretno u „nepokretnom pokreta„u“ Aristotelovom (zna„i i ve„no, ali ne i nu no ve„no kada je re„ o besmrtnoj qudskoj du„i). Nije potrebno, s druge strane, dokazivati i obja„wavati koliko nam je bliska i prirodna „pokretqivost“ Nepokretnog pokreta„a, Wegova Energija, koja je i stvorila materiju, Zemqu i „oveka na woj, ne odaju i nam ni„ta od svoje Su„tine, osim Qubavi za „oveka, i ceo svet, „to nam je sasvim dovoqno da i sami poku„amo da Bogu i qudima uzvratimo qubavqu na Qubav.

Posle ovakvog teorijskog poku„aja uravnate avawa dva suprotna, ali uvek i u biti ujediwena para: promena ponavqawe, recimo jo„ nekoliko re„i o prakti„nom hri„anskom ivqewu sadr aja ove nestabilne vage.

„ovek je gre„no bi e, ne samo zato „to ro ewem donosi sobom klicu „prarodite„skog greha“, ve „to i sam nesvesno, ali u

toku ivota, sve vi„e svesno, gre„i. Bez obzira na ponavqanu naivnost, glupost ili nezname mnogih i mnogih tzv. hri„ ana koji, i kada se, jedva jednom, odlu„e da ostvare svetu tajnu ispovesti, u „udu se pitaju i „ta treba, zapravo, da ispovede, jer se ne ose aju gre„nim nema nikakve sumve da su svi qudi dovoljno gre„ni da bi imali „ta da ka u o sebi gre„nom, mnogo puta odlaze i na ispo-vest; „tavi„e, (ovo osetqivije hri„ anske du„e vrlo dobro ose-aju i znaju) da iskupqewe od greha wihove pro„losti mogu o„eki-vati samo od Boga zbog „ega i ponavqamo neprestano u O„e na„u: I oprost nam dugove na„e. Ne sumvajmo da je Dostojevski sigurno bio u pravu kada je napisao: Svi smo za sve krivi! Ali, kako se vaqa osloboditi ovog nepodno„qivog tereta greha, ako smo ga, i kada smo ga jednom, stvarno, do iveli? I Stari i Novi zavet u„e nas neprekidno i jedinstveno: Greha se osloba amo jedino iskrenim pokajawem! Evo, gde se sada vra amo na„em dosada„wem razmi„qa-wu o ponavqawu i egenoj promeni, najpre i najvi„e, u nama sami-ma. Tvrdoglavo istrajavawe u grehu zna„i, ne samo wegovo nemi-novno ponavqawe, ve i stvarawe uslova za (ranije spomiwano) oko„tavawe i sklerozirawe na„eg ivota, zavr„avaju i ga „pri-rodno“ u o„ajawu, depresiji (nekad i samubistvu), ili i u ranoj arteriosklerozii (organskoj bolesti mozga „esto uslovqenoj prven-stveno psihi„kim, u stvari duhovnim razlozima).

Nasuprot ovakvom, i po du„u i po telo pogubnom ostajawu u zlu greha, wegovim ponavqawem (u literaturi dubinske psihologi-je ovde je na mestu izraz: „prinuda ponavqawa“), pokretawem sebe umrtvqenog grehom, ravnodu„nom prema grehu, na akciju mewawa sebe, promenom sebe gre„nog, na putu smo za goru Tavor, na kojoj emo sresti Svetlost sveta, blagi i preobra eni lik Spasiteqa.

Posle Uskrsa, Bo i a i Duhova, najve i hri„ anski praznik je Preobra ewe. Svi smo mi, posle Hristovog Preobra ewa i Vaskrsewa, stekli mogu nost, pravo, ali, najpre, blagodat Bo iju da se zajedno sa tri apostola popnemo na goru Tavor, da bismo na woj do iveli promenu, metanoju preumqewe. Ovakvom radikalnom promenom sebe, uspostavi emo u sebi (ali ovoga puta ne samo za sebe, ve i za druge qude) „vrstu ravnote u ivotne vage „iji drugi tas, ponavqawe, od sada je svesno i upomo istrajavawe na Hris-tovom Putu Istine i fiivota.

IV POSLANICA

SVE'TENIKU DIMITRIJU* -

Iz kwige „Prepodobni Pajsije Veličkovski“:

U ovom pismu koje je upu eno wegovom nekada „wem „kolskom drugu, Starac Pajsije, na divan način govori o mona „kom idealu i wegovom podvi ničkom ivotu, koji su ga učinili, u ovom vremenu, sličnim drevnim, velikim mona „kim Ocima.

Podra avaoću dela Avramovih, toplom žuvaru zapovesti Bo ijih, mom vozqubqenom prijatequ, po „tovanom sve „teniku Dimitriju, moj celiv u Gospodu.

U Ime na „eg Gospoda Isusa Hrista (jer kao „to govori Sveti Jovan Lestvičnik, treba da počnemo od Boga kada se obra amo bogogubivima), elim da ti pi „em, moj mnogovoqeni prijatequ i istiniti slugo Hristov, na „to prizivam Wegovu Svetu blagodat da nadomesti moj umni nedostatak, jer bez Wega ne mo emo činiti ni „ta, kao „to su govorile Wegove nela ne usne. fielim da ti napi „em koju reč, ukratko, za op „te iteqni ivot i za triput blagoslovenu poslu „nost, koja je koren i temeč op „te i a, kao i samog mona „tva. Verujem da e ovo moje pismo da udovoči veličini tvoje sve „tene du „e, koju mnogo volim, jer vidim da se bogodani plamen qubavi za mona „ki ivot, jo „ neugasivo odr ava u tebi i to na bogogodan način.

Treba da zna „, qubqeni prijatequ, da je Duh Sveti kroz Svete Oce utemečio tri vrste mona „kog ivota: ot „elnički u pustiwi, skitski i op „te iteqni.

Ot „elnički ivot znači da neko prebiva sam u pustiwi, daleko od qudi i da sve (hranu, ode u i svaku drugu materijalnu potrebu) poverava samo Bogu. Da ima samo Boga za pomo nika i utehu u borbama i wegovim slabostima, duhovnim i telesnim, i da se udaquje od svake utehe ovog sveta radi qubavi Bo ije.

---

* Slovenski tekst, iz kwige „žitija Starca Pajsija“, izdawe Optina, str. 220 236.

Skitski ivot (dvojica ili trojica zajedno) mo e da se defini„e kao: neki starac sa iskustvom i poznavawem Svetog Pisma, ivi u bezmolviju i ima jednog ili dva u„enika koji ive zajedno sa wim i koji imaju prema wemu apsolutnu poslu„nost i pot„liwenost telesnu i duhovnu.

Op„te iteqni ivot po Svetom Vasiliju Velikom, je podra avawe Gospodweg ivota sa Wegovim u„enicima, sa dvanaest bratije, ne mawe. I ako Gospod dâ, taj broj mo e da se pove ava i da se okupi mnogo qudi koji govore jedan ili razli„ite jezike. Moglo bi da se ka e ovako: sva bratija koja se okupqa u Ime Hristovo, treba da ima jednu du„u, jedno srce, jednu misao, jednu voqu: da slu e Hristu dr e i Wegove zapovesti, da nosi svak brene drugog i da se pokoravaju jedan drugome radi qubavi Bo ije. Da imaju jednog Oca rukovoditeqa, igumana manastira koji je iskusan i zna Sveto Pismo. On e pou„avati delom i re„lju i oni e mu se pokoravati kao Samom Gospodu, sa potpunim i apsolutnim odsecawem svoje voqe i mi„qewa. Ni u kam slu„aju oni ne treba da se suprotstavqaju wegovim zapovestima i u„ewu, ukoliko su one u skladu sa zapovestima Bo ijim i sa u„ewem Svetih Otaca, nego treba da se usrdno bore da ih odr e sa strahom Bo ijim, verom i qubavqu. Sve materijalne stvari treba da budu zajedni„ke. Ne treba niko da ima svoje ni najmawu stvar, ni pokretnu ni nepokretnu imovinu.

Sva tri na„lina mona„kog ivota, budu i nadahnuta Duhom Svetim, bila su primewivana od mnogih Svetih Otaca, koji su ugodili Bogu i zasijali kao sunce svojim duhovnim darovima. Za ove tri vrste mona„tva Sveti Oci nam daju svedo„anstvo iz Svetog Pisma.

Za prvi na„lin, to jest za pustiwa„ki ivot bilo da se rasuje o wegovoj visini koja odgovara samo savr„enima i bestrasnim i onima koji su prizvani „udesno Promislom Bo ijim, bilo da ispituje na„e slabosti jer smo po„etnici i ostra„eni i mnoge razli„ite spletkes zloga koje prate ivot po svojoj voqi, imamo svedo„anstvo u Svetom Pismu: „Te„ko usamqenome, jer nema nikoqa od qudi da ga podigne kada padne u uninije, ili pospanost, ili lewost, ili o„ajawe“ (Ekl. 4,10).

Drugu vrstu, tj. skitski ivot (zajedni„ko ivqewe sa jo„ jednim ili dvojicom bratije) Sveti Oci pohvaquju i smatraju najzvi„enijim na„linom ivota i smatraju carskim putem, a potvr en je samim Re„lima Gospodwim: „Tamo gde su dvojica ili trojica okupqeni u moje ime, tamo sam ja me u wima“ (Mat. 18, 20).

Za treu vrstu, tj. za op„e iteqni ivot, opet nalazimo svedo„anstva u Svetom Pismu: „Kako je lepo i krasno kad sva bra a ive zajedno“ (Ps. 132,1).

Govore i za sve tri vrste mona„kog ivota Sv. Jovan Lestvnik savetuje onima koji ostavqaju svet i sleduju mona„kom ivo-

tu u da se ne nagiwu ni na desno, ni na levo, nego da hodaju carskim putem. To znači da ne idu u pustiwu jer pustiwski ivot zahteva angelsku silu. I požetnik, naročito onaj kojim vladaju strasti, tj. gnev, qutwa, sujeta, zavist, svojevognost..., ne treba da pogleda ni trag pustiwačkog ivota, da ne bi izgubio svoj um. Ne treba ni da u e u op„te i e, ne iz razloga „to mu to ne bi bilo od koristi, ve zato „to to iziskuje veliko trpgeve. (Sv. Vasilije Veliki ka e da ne postoji korisniji ivot od op„te i a i pohvaquje ga govore i da on nema dovoqno reči da bi pohvalio wegovu visinu i veličanstvo.)

Svetiteq savetuje da je boqe da neko sleduje carski put, tj. skitski ivot, i zajednički ivot sa jednim ili dvojicom, jer taj ivot odgovara ve ini qudi, jer ne zahteva tako veliko trpgeve kakvo je potrebno u op„te i u i nekako je lak„e. Pokoriti se samo svome duhovnom Ocu ili bratu koji ivi sa wim, nije toliko te„ko i zahteva mawe trpgeve.

U op„te i u, monah ne treba da se pokorava samo igumanu, ve svoj bratiji, Ĺak i posledwim i da trpi od wih be„Ĺa„ e i huqewe i svaku vrstu isku„ewa. Treba da smatra sebe zemqom i pepelom i da slu i svima kao sluga, sa smirewem i strahom Bo i- jim. Da trpi svesno, stalno siroma„tvo op„te i a, nema„tinu ma- terijalnih stvari, hrane i ode e. Qudskom razumu je nemogu e doku- Ĺiti, nitije mogu e reĹima objasniti koliko je trpgeve potrebno za taj veliki i te ak trud, kao ni koliko e blagodat dobiti u budu em ivotu od PodvigonaĹalnika Hrista, onaj ko pretrpi do kraja bogougodni naĹin ivota u op„te i u.

Dakle, one koji ostavqaju svet i odluqe da budu monasi, Sveti Oci upu uju na ova dva naĹina mona„kog ivota, na skitski i op„te iteqni ivot. Mogu da sleduju bilo koji od ova dva. Ili prvi, koji je i ute„niji, ili drugi koji zahteva ve u borbu, kao „to ka e Sv. Jovan LestviĹnik, da bi primili dvostruki venac od Boga na dan Suda, „Kada e svakome dati po delima wegovim“ (Mat. 16, 27).

Izbor tre e vrste mona„tva, pustiwski ivot, Sveti Oci ne preporuĹuju, niti savetuju požetnicima koji ostavqaju svet. Razlog je ovome „to pustiwski ivot liĹi na Raspe e Hristovo, a op„te- iteqni ivot liĹi na Stradawe Hristovo, pre nego „to je bio raspeset za na„e spasewe.

Hristos, na„ Spasiteq, Onaj koji je PodvigonaĹalnik na„eg spasewa i koji je Svojim Svetim fiivotom ostavio primer i puto- kaz, nije prvo trpeo Raspe e, a potom Stradawe, nego prvo Strada- we, a potom Raspe e. I Sveti Oci savetuju onog koji eli da ugodu Bogu u mona„kom ivotu, da sleduje Hristov primer i da poĹne sa op„te iteqnim ivotom, koji liĹi na Stradawe Hristovo, i da potpuno odseĹe svoju voqu. Da sa rado„ u trpi be„Ĺa„ e, poruge,

prekore, i svaku vrstu isku„ewa, dok ne dobije savr„eno smirewa. I to e se desiti kada pretrpi sa rado„ u sva isku„ewa i jo„ kada ih zavoli kao nebesku blagodat i one koji ga isku„avaju smatra velikim dobrotvorima i posrednicima wegovog spasewa, i napro- tiv sebe smatra podno jem (mawim) od svih, zemom i pepelom i veruje svom svojom du„om da je nedostojan da ivi sa wima, niti da ih gleda u lice.

I od takvog dubokog smirewa, kakvo je ovo koje se stiže u op„te i u od carice vrlina, triblagoslovene poslu„nosti, du„a monaha se u ari cela plamenom qubavi Bo ije. Ne mo e vi„e da ivi i sa Bogom i sa qudima. Kad neko stigne na ovaj nivo, mo e, sa blagoslovom Otaca, da se udaqi u pustiwu, koja liži na raspe e Hristovo, kad je ve mrtav za svet i ve je saraspet Hristu.

Taj iskusan i istinit borac Hristov, koji se prvo podvizavao zajedno sa drugima i naučio kako da, duhovnim oru jem uspe„no sprovede borbu protiv nevidqivog neprijatega, kad krene da se sam suprotstavqa neprijatequ, prima pomo od Boga, da bi zadobio protiv wega slavnu pobeđu. I Bog ga venčava neiskazanim Svetim Darovima, zato „to su Mu ugodni, wegov savr„en ivot i zakonita borba. Takvog monaha, pustiwu poma e da se u wegovoj unutra„- wosti uve ava sveta qubav, zato „to se udostojio da ivi celosno sa Bogom i Bog da ivi unutra u Wemu.

Tako se mona„tvo utemegilo od Duha Svetog, kroz Svete Oce. Onaj ko je, suprotno tome, ostavio svet da bi bio monah, a prezire ovaj (mona„ki) zakon i umesto da se u saglasnosti sa duhom Svetog Pisma predaje op„te iteqnom ivotu, sa svetom i blagoslovenom poslu„no„ u, da bi obezbedio sveto smirewa i oslobodio se od strasti, posebno du„evnih (budu i ostra„ en, slab i neiskusan u duhovnoj borbi); i podstican jednom visokoumnom revno„ u, trži u pustiwu i sleduje jedan pustiwski i bezmolvni ivot, hote i odmah i pre vremena da se uspe na Krst Hristov, umesto da podra a- va Wegovo stradawe u op„te iteqnom ivotu; takav zbog svog visokoumqa navlaži na sebe gnev Bo ji. I kao pošetnik i neisku- san borac, kakav jeste, po„to nije naučio u op„te i u tehniku misaone borbe i jo„ gore, ne zna kako se koriste duhovna oru ja, nego se odva io da se udaqi od iskusnih boraca, da bi se sam licem u lice borio sa svojim neprijategem avolom, takav, umesto da pobedi, po popu„tewu Bo ijem biva pobe en zbog svog visoko- umqa, pada pred svojim neprijateqima koji e ga za kratko vreme rastrgnuti.

Oci ka u da samo jakima i savr„enima priliži da se sami bore sa neprijategem i da protiv wega nose maž, koji je Rež Bo i- ja. Ako se neko usu uje da to delo preuzme na sebe zbog gordosti i krene prevremeno u pustiwu, umesto p„enice po we e kukoq, i umesto spasewa dobi e poraz. I za„to sve ovo? Zato „to onaj koji

se na sve ovo osmehava, prezire i uništava red koji je dao Bog. Taj red, kao „to smo govorili, dat nam je od Samog Hrista. Wegovim po-
telu, Svetim i bezgrešnim ivotom. I onaj ko iz gordosti izabi-
ra pustijski ivot, pre opšte i a, pretpostavka uspiwawe na
krst, trpewu u opšte iteqnom ivotu. Taj nije pustiwak ve-
samovoqnik i wegov ivot nije bezmolvni. Plodovi takvog iv-
ota, najše, e nisu dobri ve obmane zlog. Od takvog svojevognog i
neurednog ivota, izgubilo se mnoštvo monaha, kako u prolo
vreme, tako i sada. Oni su bili prevareni od zlog, izbezumili su se
i završili su ovaj ivot na različite u asne načine.

'ta da ka em sad o opšte iteqnom ivotu, tom zemaqskom
raju, i o drvetu ivota, koje je posadio tu unutra Sam Bog, blago-
slovenu poslušnost. Kada slabi i početnici trše u woj (u poslu-
šnosti), bez da se prevremeno usude sami da se bore protiv nepri-
jateqa i kada okuse wen besmrtni plod potpunog odsecawa svoje
voqe i mišewu, tada ako su i ostru, eni izbegavaju smrt i svaku
avolsku zanku lukavoga, stvari koje su vrlo opasne za samovoqne.

Svesveti Duh koji je zaštitnik i odbrana ovakvog (opšte-
iteqnog) ivota, koji je mirno i sigurno pristanište svih koji
ele da se oslobode mete a ovog sujetnog sveta. Taj ivot je jedan
brod koji je dobro upravqan Duhom Svetim. One koji tamo u u i
povinuju se wegovom poretku bez sumwe, provodi kroz more ovog
sveta nepovre ene i iskrcava ih u Carstvo Nebesko, bez straha da
e biti odvušeni poplavama strasti. (Opšte i e je opšta bolni-
ca i sigurno lešilište za sve one koji su mušeni telesnim i duše-
vnim strastima i uistinu ele isceqewe.) To je istinska „kola
duhovne borbe protiv nevidqivog neprijateqa, za one Hristove
borce koji ho e da dostignu slavnu i dušepasonosnu pobeđu protiv
wega. I wihovo nepobedivo oru je je sam Svesveti Duh.

Opšte iteqni ivot, onaj koji sledi svetu poslušnost, ute-
meqio je Sam Hristos Svojim zemaqskim ivotom. five i zajedno
sa Apostolima i svojim ušenicima koji su se pokoravali svim
Wegovim zapovestima, dao nam je primer kako da ugodimo Bogu na
najboqi način. Ali pre toga On je postavio teme q opšte iteqnog
ivota i svete poslušnosti, me u Angelima na nebu i me u
prvosazdanima u Raju. I smatrao je da je poslušnost najglavnija
me u vrlinama, ona koju je najviše voleo. I kada se ona prenebre-
gava zbog zavisti zloga i qudske slabosti, On se Svojom velikom i
neiskazanom qubavqu i dobrotom prema qudskom rodu, zauzeo da je
ponovo donese, budu i poslušan Svome Ocu do smrti. Svojom po-
slušnošću u iscelio je na neposlušnost i otvorio dveri Carst-
va Nebeskog onima koji veruju pravoverno i slušaju Wegovu voqu.
Sleduju i Wegov primer osam hiqada hrišana su ivali opšte
iteqno za vreme prve Crkve i nisu imali ništa svoje, nego je sve

bilo zajedničko. Takvim ivotom oni su se udostojili da imaju jedno srce i jednu dušu.

Drevni monahuju i Oci, živeli su po lavrama i manastirima celog sveta, primili su pisane zapovesti od Vasilija Velikog, koji je bio usta Hristova i živeli su opšteitečno i sijali su sjajnije od sunca. Ne postoji nijedan drugi način ivota koji više pomaže čoveku u njegovom duhovnom napredovanju od opšteitečnog ivota i svete poslušnosti.

Ova blagoslovena poslušnost porađa smirenost i ono za kratko vreme oslobađa od telesnih i duševnih strasti i vodi ka prvobitnom načinu ivota, gde čovek postaje ikona i podobiće Božije, kao što je stvoren u početku.

Darovi Duha Svetog koje je primio u svetom krštenju sijaju jače od svih drugih darova kojih se može udostojiti poslušnik zbog svog stvarnog smirenja. I to može čovek često umnožiti da oseti, svojim duhovnim osećanjima.

Takav opšteitečni ivot u kome su svi sabrani u Ime Hristovo povezuje bratiju takvom ljubavlju da ako i potiču iz raznih naroda i zemalja sačinjavaju jedno telo, udovi su jedan drugome i svi imaju za svoju glavu Hrista. Svi bore ljubavlju prema Bogu i prema bližnjima. Svi su kao jedna duša i imaju jednu misao i jedan cilj: da podstiču jedan drugog da što vernije ispunjavaju volju Božiju, da jedan drugom neprestano podstiču tu ideju, da nose breme jedni drugih, i da postanu sluga jedan drugom.

Sa takvom istinskom ljubavlju i jedinstvom postaju podražavci Gospodnje volje, apostolskog i angelskog. Sasvim se podčinjavaju, sa verom i ljubavlju, svom duhovnom ocu, kao samom Bogu, ispovedaju mu sve svoje tajne bez ikakvog prikrivanja; i primaju od njega svaku reč sa takvim uverenjem kao da dolazi iz usta Božijih. Svaka reč ili njihovo mišljenje, koje nije saglasno sa njihovim duhovnikom, odbacuju i udaljuju kao nečisto ruho, izbegavaju kao avolsku zamku i drhte od njega kao od ognja geenskog. I neprestano mole Boga da ih blagoda u Svojom oslobodi od tog tereta i da im pomogne da se prilepe svom Starcu, kao dete svojoj majci i kao ovce svom pastiru, da ga slede u svemu, da se trude da mu se u svemu pokoravaju, bez obzira na moguće protivne pomisli. Sveta poslušnost je koren i temelj opšteitečnog ivota i celog monaštva jer je povezana sa opštemitečnim ivotom kao što je povezana duša sa telom i jedno bez drugog ne može da opstane.

Lestvica ka nebu za iskušenika ima samo jednu stepenicu: odsecanje sopstvene volje. Ako uspe da se na nju popne, brzo se uspije na nebo, poslušnost mu pomaže u uzlaženju. Ko čvrsto i dosledno putuje sa njom do kraja svog ivota, udostojava se da postane sin Božiji po blagodati, naslednik Božiji i naslednik Hristov u Njegovom Carstvu Nebeskom. Opšteitečni ivot je nebo, a po-

slu„awe je nebo nebesa. Sledstveno tome, ako neko ostavi poslu„nost, udaqava se od Boga i neba, saglasno sa onim „to Sveti Oci govore, pi„e Sv. Grigorije Sinait.

U staro vreme bogonosni oci u„e i preporu„uju op„te iteqni ivot i blagoslovenu poslu„nost. Bili su Liste du„e i Lvrsto su se dr ali voqe Bo ije zbog Lzega su se udostojili da postanu stani„tima Svetog Duha. Sveti Duh ih je prosve ivao i sijali su kao sunce svojim duhovnim darovima i dostizali su stepen bestra„a i savr„enu qubav prema Bogu. Tako su i reLima i delima i svojim primernim bogougodnim ivotom rukovodili stado koje im je Bog poverio na putu spasewa u taLnom izvr„avawu Bo ijih zapovesti. Zbog toga su i wihovi u„enici u wih gledali kao u ive stubove i svetle a sunca i svetlo„ u svog u„ewa i svojih dela osvetqavali su i rukovodili druge, da bi stekli sve vrline. Na taj naLin su po„li Bogu i jedno neizbrojivo mno„tvo od wih se spaslo.

Me utim u dana„we krizno vreme, takvih rukovoditeqa je sasvim malo. A ako neki revniteqi me u monasima ushtednu da slede op„te iteqni ivot da bi ugodili Bogu, treba da imaju za u„iteqa i svog rukovoditeqa Samog Boga i tekstove Otaca, onih koji su u„ili o op„te iteqnom ivotu i koji su Promislom Bo ijim saLuvani do danas. Ako ti revniteqi pa qivo budu zagledali u te tekstove, kao „to su ih i predali Sveti Oci, i budu ih ispitivali sa strahom Bo ijim, Wegovom pomo u udostoji e se da postanu delimiLno podra avaoi wihovog bogougodnog ivota. A sve to posti i e uz pomo i rukovodstvo svog duhovnog Oca koji ih je u Ime Bo ije i okupio i koga su jednoglasno izabrali; razume se onaj koji e ih rukovoditi, ne saglasno svom mi„qewu, ve saglasno Svetom Pismu i spisima Svetih Otaca.

U staro vreme mnogi od bogonosnih Otaca, ako i nepismeni, rukovodili su svoje u„enike, prosvetqavani od Boga. U dana„we vreme, me utim, Sveti Oci savetuju da ni u kom sluLaju ne u„imo bratiju oslawaju i se na svoje mi„qewe, ve na Sveto Pismo i u„ewe Svetih Otaca. Oni su znali od Duha Svetoga tajnu i snagu Svetog Pisma i predvideli su da e u posledwe vreme skoro sasvim isLeznuti, kako zdravo u„ewe tako i pravi Starci za monahe. Prosvetqeni Duhom Svetim, ovi Sveti Oci napisali su svoje sve„teno i du„ekorisno u„ewe radi na„e koristi, a i da bi nas rukovodili na putu spasewa. Ako dana„wi rukovodioci i wihovi u„enici budu sledili ovo u„ewe sa smirewem i strahom Bo ijim, i jedni i drugi na i e se na putu spasewa.

A sada po„to sam tvojoj qubavi predstavio ovo malo i siroma„no mojih reLi o tri vida mona„kog ivota i karakteristike svakog ponaosob i korist koja od wih proizilazi, poznavaju i posebnu po Bogu tvoju qubav i prijateqstvo prema meni, ho u da ti

ukratko otkrijem nekoliko stvari o meni i o na„em siroma„nom ivotu ovde.

Zato smo i mi svoju nadu stavili na Boga koji je svugde prisutan i sve ispuwava i preselili smo se sa Svete Gore u Pravoslavnu zemlju Moldaviju i blagoda u Hristovom zapoželili smo na„ ivot u manastiru Dragonima, sa ve om sigurno„ u od one koju smo imali na Svetoj Gori. Taj manastir nam je dat od pobo nog vladara i mitropolita i u wemu emo ostati onoliko vremena koliko dozvoli Gospod, Koji nam je omogu io boravak ovde. I bratije koja se okupila u ovom op„te i u i ele da delaju za Gospoda sa poslu„no„ u, ima sto monaha i nekoliko isku„enika, i svi imaju zajednički ciq, da se trude Boga radi i da sašuvaju sa svetom revno„ u Wegovu voqu. Pre svega, niko nema sopstvene stvari, ni najmawe. To je, po Sv. Vasiliju Velikom prvo pravilo op„te iteqnog ivota. I u na„em opte i u, to se pomno šuva u toj meri da nijedan monah i ne pomi„ga da eli da poseduje ne„to „to pripada op„te i u, jer zna da je to bio put Jude izdajnika.

Bilo ko da bude primgen da ivi zajedno sa nama u na„e opte i e, prvo polo i sve svoje stvari pred noge moje i bratije, ako ima, šak i najmawi predmet. Tako ih predaje Gospodu i predaje i sebe, duhovno i telesno svetoj poslu„nosti do smrti. Drugašiji našin da nekog primim u op„te i e, ne postoji.

Dage, bratija prinu ava sebe da nemaju svoju voqu ili mi„qewe, ve uvek da budu poslu„ni. To je drugo pravilo op„te iteqnog ivota, wegov koren i temeč, kao „to smo ve vi„e puta govorili. I blagoda u Bo ijom, to se pravilo pomno šuva u na„em manastiru, koliko je mogu e na„oj slaboju qudskoj prirodi. Ne postoji slušaj da nekog primimo u op„te i e, ako ne do e sa cigem da se preda telesno i duhovno i sa wegovom slobodnom voqom svetoj i blagoslovenoj poslu„nosti, koja se oslawa na Sveto Pismo, tako da vi„e ne dela wegova voqa, niti da sledi svoje mi„qewe, niti da upu uje sebe, ve da se upu uje i da bude vo en ušewem na„ih mona„kih Svetih Otaca. I ovo spasonosno ušewe i rukovo ewe, koje je saglasno sa voqom Bo ijom usu ujem se ponuditi svima i grupno i pojedinačno, sa mojim gre„nim usnama na osudu moje bedne du„e na dan Suda. Zato „to, iako bratiji nudim du„ekoriske savete, ja ne šinim ni jedno dobro delo.

To je temeč na„eg ivota, siroma„tvo i poslu„nost. I sva druga pravila op„te iteqnog ivota, za koja nije momenat da ti detaqno pi„em, blagoda u Hristovom se šuvaju u na„em op„te i u prema na„im snagama i bratija se bore da bi zadobila nelicemernu po Bogu qubav jedan prema drugom.

Jer, po„to pre svega vole Boga i smatraju nešestim sve svetske prijatnosti, ostavili su svet, uzeli su na sebe svoj krst i sledili su svoga Gospoda. Tako e, prinu uju sebe da nose bremena

jedan drugog, da imaju duševno i duhovno jedinstvo, podstiču i jedan drugog na dobra dela i podvizavaju i se kako jedan drugog da prevazi u u qubavi i veri prema meni nedostojnom, kao istinska Ćeda Bo ija. A ja, koji ih vidim da se tako podvizavaju radujem se dušom i slavoslovim Boga sa suzama „to me je udostojio da vidim takve Wegove služe, da živim sa wima i da se tešim wima. Vidim bratiju, kao Angele Bo ije, koji prinuavaju sebe na sveto poslušawe i smatram sebe nedostojnim da sledim i wihovu senku, jer sam lišen takve blagodati Bo ije, tj. poslušnosti.

Razume se, svi monasi naopćenite i a, ne nalaze se na istom nivou, to je nemoguće. Međutim, pojedini, a takvih je veina, potpuno su umrtvili svoju vođu i svoje mišljenje, podčinjavaju i se meni i vrše poslušnost bratiji kao samom Bogu sa strahom Bo ijim i mnogo smirewa. U stavu su da podnesu beštine, ismevawe, primedbe i svaku vrstu iskušawa sa takvom radošću, kao da su se udostojili da prime neku posebnu i veliku blagodat od Boga. I ne samo da podnesu sve to, već to vatreno ele. I u dubini wihovih srca neprestano osuđuju sebe i smatraju se podnojem i mawim od svih.

Drugi, opet, i wih je tako e dosta, padaju i ustaju, grešuju i kaju se trpe i iskušawa i uvrede, makar i sa naporom i prinuavaju i svom snagom sebe da dostignu prve i u cilju toga usrdno se sa suzama mole.

Postoje i drugi, wih je mawe, koji su slabi kao deca, nesposobni da prime Ćvrstu hranu, tj. da pretrpe uvrede i iskušawa i još, potrebuju mlečnu hranu milosti, qubavi i snishoewa u wihovim slabostima, dok ne dostignu duhovni stepen trpčewa. Oni svoje nedostatke dopuštavaju samo dobrim raspoloženjem i neprestanim samoukorevawem vrlo često prinuuju i sebe iznad svojih sila, skoro do krvi, da bi pretrpeli uvrede i odrekli svoju vođu.

Trude se estoko, zbog toga se i predaju Bogu i mole Ga sa suzama da im pomogne. Oni, iako slabi, pribrojavaju se od Boga podvičnicima koji se dokopavaju Carstva Bo ijeg.

Svi oni, makar, kao „to sam rekao, i ne bili na istom nivou, trude se da ispuštavaju zapovesti Bo ije i Svetih Otaca, me usobno sjeđeni nedrečivom vezom qubavi Bo ije. Radi ove qubavi Bo ije i svoga spasewa, neprestano trpe oskudicu materijalnih dobara sa uzvišenim nastrojenjem i neprestanim slavoslovenjem Bogu. I kako za svoje spasewe tako i za snabdevawe materijalnim dobrima, svu nadu svoju polažu na Boga.

Uz pomoć Bo iju, sakupio sam i napisao ovo qubavi tvojoj, dakle, iznose i tri vrste monaškog živčewa, kao, tako e i za siromašno i smireno naopćenite i e. Odnosno, vezano za mene lično mogu da kaem da, pošto me Milost Bo ija održava uivotu, makar i telesno iscrpčenog, imam neprestanu tugu i bol duševnu. Razmi-

„gam sa kakvim obrazom da se pojavim pred Sudijom u dan Stra-
noga Suda, gde nema gledawa na lice, i kakav u odgovor da dam za
tolike du„e bra e koji su mi se u poslu„awu predali, kad ne mogu
da se opravdam ni za moju bednu du„u. Svuda vidim svoje du„evne
slabosti, da ne mogu da budem primer bratiji ni za jedno dobro
delo, kao „to to zahteva odgovornost moga znawa. Jedina nela na
nada na moje spasewe posle Boga i Presvete Bogorodice, jesu moli-
tve, monaha koji ive sa mnom nedostojnim. I ne oĉajavam da e
neizraziva milost Bo ija pokriti moju du„u. Ako, me utim, zbog
mojih r avih dela, pravedno budem osu en Sudom Bo ijim na veĉni
pakao, neka je blagosloveno Ime Bo ije, jer to sam zaslu io zbog
moga nemara u ispuwawawu Wegovih Bo anskih zapovesti. Samo,
neprestano molim Wegovu milost za ovo: za ono malo truda „to
ĉinim za ovo sabrawe u Presveto Ime Wegovo, da me makar pomilu-
je i da me udostoji da barem onako kako je bogata„ video Lazara, u
naruĉju Avrama, da mogu i ja da vidim moju duhovnu decu, istinite
sluge Hristove u Nebeskom Carstvu Wegovom, i da se radujem
gledaju i Wegovo Bo ansko lice, zajedno sa Wegovim Angelima i
Svetiteĉima koji mu ugodi„e, zbog vremenog trpĉewa i svog po-
slu„awa. To za mene vi„e vredi od bilo kakvog uzdarja. Me utim,
ja se jo„ nadam da u se bednik spasti zbog Wihovih svetih molita-
va. Zbog toga prekliwem tvoje prepodobije da se moli„ Bogu za
mene, koji u uvek ostati tvoj smireni prijateĉ i ele u ti
spasewe.

Iskreno se mole i da se udostojim da ugledam mnogo eĉeni
izgled tvoga lica, ostajem zauvek tvoj prijateĉ.

16. maj 1766. godine,
Op„te iteĉni moldavski
manastir Dragomirna

Nedostojni iguman bratstva,
jeromonah Pajsije Veliĉkovski

Ovo pismo „aqem po ocima Gavrilu i Spiridonu.

Sa grĉkog preveo
arhimandrit Pajsije (Tanasijevi)

IZ STARE ЦРКВЕНЕ ШТАМПЕ

RE" PROTIV ONIH KOJI SE GWEVE*

Sv. Vasilije Veliki

Kad jedan bolesnik oĉuva lekarske poruke koje mu se daju po-
sle dobrog odredivawa bolesti a po uputstvu nauke on tada razume
vihovu korisnost. Tako isto i mi po rezultatu razumemo koliko su
mudri i korisni duhovni saveti za ispravqawe ivota i usavršava-
vawe onih koji ih slušaju. Kad mi slušamo u priĉama Solomo-
novim da: „Gwev i mudre upropa, uje“. Kada slušamo reĉi sv. Ap.
Pavla: „Svaka gorĉina i gwev i qutina i vika i hula da se uzme od
vas“. Kao i reĉi Gospoda: „Da e svaki koji se gwevi na brata svo-
jega ni za, to, biti kriv sudu“ pa pogledamo kako strast gweva
obuzima Ćoveka kao iznenadan vihor, tada se divimo bo anskim
poukama. A po, to smo se smirili, mi dobro zamišamo koliko je
neumesan nemir onoga koji se gwevi i razumemo reĉi Sv. Pisma koje
ka e, da je „Ćovek koji se gwevi nepristojan“. I zbiqa, ova strast
kada jednom potisne u Ćoveku razum pa zavlada wegovom dušom,
pretvara ga u zvera i ne daje mu da bude Ćovek, po, to on nema razum
u pam i. Ono „to je otrov kod otrovnih zmiya, to je gwev kod srdi-
tih qudi. Oni se zale u, skaĉu, besne kao psi, peku kao osice, ujeđa-
ju kao zmiye. Otuda i Sv. Pismo one koji se daju zavladatai gwevom
naziva psima i zmiyama i porodom zmijinim i tome sliĉno. Jer onaj
koji je gotov da Ćini zlo svome bli wemu treba da se ubraja u
zveriwe i u otrovne zmiye, koje po svojoj prirodi imaju neobuzdanu
mrwu prema Ćoveku. Gwev Ćini jeziku da je neobuzdan i ustima
da nemaju vrata i rukama da su neuzdrqive. Psovke, pogrđne
reĉi, udarci i druga nebrojena zla su porodi gweva.

Zbog gweva bra a ne poznaju jedan drugoga kao ni roditeqi
svoju decu, jer oni koji se gweve ne poznaju sebe. Kao „to bujice
odvlaĉe sve „to ih sretne, tako i naglost onih koji se gweve ide
nezadrqiva po sredi svijiu. Gwevan Ćovek se ne stidi starih kao
nepoštenih qudi ili dobrotvora. Gwev je jedno prolazno ludilo za

---

* Objavqeno u Pravoslavnoj hrišanskoj zajednici br. 11 i 12, iz 1927. godine.

Āije vreme onaj koji je u gwevu uri se da se osveti onome koji mu je na ao uĀinio, ne Āuvaju i ni samog sebe. Onaj, koji je u gwevu pecka se se awem na onoga koji ga je o alostio i ne miruje dok mu ne uĀini zlo ili pak sam ne strada kao „to jedna tro„na stvar kad padne na drugu, trpi ve u „tetu. Oni koji su skloni gwevu raspaquju se i najmawim povodom, deru se, postaju surovi i ne miruju dok ne uĀine neko zlo, i tada kao neki mehur lomi se gwev wihov. Gwevnog Āoveka ne mo e da zadr i ni maĀ ni vatra niti drugo „to stra„nije, kao „to ne mo e da zadr i ni besnog. Jer gwevan Āovek se ne razlikuje od besnog ni po spoqa„nosti niti po du„evnom raspolo ewu. Krv onoga koji je gwevan vri u wegovom srcu, izlazi kao jaka vatra na povr„inu tela i mewa oblik wegov kao pozori„nom maskom. U takvoga oĀi postaju neobiĀne i pogled wihov naprasit i razjaren i on o„tri svoje zube kao divqi vepar. Wegovo lice postaje crno i krvavo, obim tela raste, ile nabreknu, a duh se koleba kao od neke unutarwe vrtoglavice; glas mu je opor i otegnut i reĀi u urbane, bez reda i mraĀne. Kad gwev bukne kao plamen u onome koji se gwevi, de„avaju se prizori koji se ne opisuju reĀima. Ruke u takvoga padaju svugda po telu wegovog protivnika a noge po najbolnijim mestima i sve „to mu do e do ruke postaje oru e besa. A kad se i protivnik savlada od istog zla, tad oni sudaraju i se priĀiwavaju i trpe povrede svojih telesnih udova a Āesto puta dobijaju i smrt kao nagradu. Prvi poĀine nepravdu, drugi mu se sveti, prvi opet juri„a a drugi ne popu„ta. Wihovo telo se raseca sa ranama no gwev oduzima ose awe bola, jer oni nemaju vremena da ose aju „ta su pretrpeli, jer du„a gleda kako da kazni protivnika.

Ne leĀite zlo sa zlim i ne trudite se da nadma„ite jedan drugoga sa ranama. Jer u zlom takmiĀewu biva bedniji onaj koji je pobedio i odlazi sa ve im grehom. Ne budi plati„a hr ave pretplate, niti hr avog duga jo„ gori odu ivalac. Opsovao li te je onaj koji se naqtio? Prekini zlo utawem. Nemoj da se uĀi„ od gwevnoga i ne budi ogledalo wegovog izgleda. On je razdra en a ti nisi. Wegove su oĀi krvave, dok tvoje su mirne. Wegov glas je opor dok je tvoj tih. Kao „to se u pustiwama odjek glasa vra a natrag, tako i ti povra a„ kavgu kad dodaje„ svoju. Tako, gwevan Āovek ka e ti da si s puta, a ti wemu da je ĀistaĀ. On ti ka e da si bedan i neznalica, a ti wemu da je prosjak i lud. A kad se iscrpe psovke kao strele, tad prilazite na dela. Gwev izaziva sva u, sva a pogrĀne reĀi, pogrĀne reĀi udarce, a udarci rane i smrt. SpreĀimo zlo od wegovog poĀetka: iskorenimo svima sredstvima gwev iz du„e i tad sa korenom odse i emo sva daqa zla. Opsovao li te je protivnik, ti ka i dobru reĀ. Udario li te? Ti poka i strpĀewe. Pquje na tebe i ka e da si nula? Ti pomisli da si stvoren od zenqe i da e„ se u wu opet vratiti. A, sa ovom pomi„qu ti e„ ostati nepovre en od psovki i dobi e„ venac strpĀewa. Ako ti je protivnik rekao da si

beznačajan, ti ka i za sebe da si zemlja i pepeo. Ako ti je rekao protivnik da si neznanica i nedostojan, ti ka i za sebe da si crv. I Mojsije dok je bio gr en od Arona i Marije, pomolio se Bogu za wih. Bog voli onoga koji trpi psovke. Daj vreme tvojim mislima e da bi izabrao dobar deo. Jer svojom krotom, u daje, dobar primer protivniku i sveti, mu se bože kada te on gleda da si iznad psovki. Ne padaj dole nego ostavi protivnika nek psuje. Kao „to kad neko udari drugoga pa ovaj ne ose a bol, tad ga on ose a. Tako i onaj koji psuje strpčivoga sam se sekira.

Onaj se zove kavgaxija, a ti velikodu,an; onaj se zove dumovit, a ti dugotrpeživ i krotak. On e se pokajati za svoje reči, a ti ne e, se pokajati za strpčewe. Onaj sebe iskužuje iz carstva nebesnoga a ti postaje, naslednik carstva, jer sv. Pismo ka e, da: „Kavgaxije Carstva Bo ija ne e naslediti“ i „Koji pretrpi do kraja onaj e se spasti“. A ako se usprotivi, i ti podjednako protivniku, Lime e, se opravdati? da li time „to je on požeo pa si se ti načutio? No zar kurvar mo e da se opravda kao nevin, ako baca greh na kurvu? Ne. Da neko pobedi i dobije venac potrebno je da ima protivnika, kao „to ka e i David: „Kad je gre, nik ustao protiv mene, nisam se razgwevio niti sam mu se osvetio, nego sam postao gluhi i poni en i u utao sam“. Ti se gwevi, jer smatra, onoga koji te je opsovao za nesavesnog, ali mu podra ava, i pati, od onoga „to sam osu uje, . 'to je protivnik požeo prvi da se psuje, to te ne opravdava, nego vi, e te osu uje. Jer dokle ti vidi, nelepost wegovog gweva, dotle gweve i se i sam, postaje, wemu slišan te ga tako opravdava, i osu uje, samog sebe.

Kad je gwev jedno zlo, za „to ga ne izbegava,? A ako se on daje oprostiti za „to se gwevi, na protivnika? 'to ti dolazi, drugi po redu u gwevu, to te ne opravdava. Kao „to u bici pobe uje ne onaj koji požewe borbu nego onaj koji nadma, i, tako isto ne osu uje se samo onaj koji požewe zlo nego i onaj koji produ ava greh po primeru prvoga. Ako protivnik ka e da si bedan, a to je istina, ti priznaj istinu; a ako on la e, „ta te stalo za wegov govor? Ne treba ti da zeva, za la nim pohvalama niti pak da se gwevi, za tu be koje nisu „tetne. Ako ti ko ka e da si siromah, „ta je bilo s tim? Pomisli da si do, ao go u svet i da e, go oti i. Siroma, nost nije za osudu nego to: kad je neko ne podnosi blagodamo. I Gospod je postao siromah radi nas, premda je bio bogat. Ako te neko nazove bezumnikom i neznanicom, opomeni se kako su Jevreji psovali Hrista i govorili mu: „Ti si Samarjanin i avo je u tebi“. Ako se razgwevi, tad potvr uje, psovke, jer je gwev bezumqe. A ako ostane, bez gweva, ti pokazuje, obazrivost i posramquje, psovača. Ti si izudaran? No i Hristos je bio izudaran i ispquvan? I Vladika na, je bio ispquvan. Iscepali su ti ode u? No i Gospoda su svukli pa su razdelili wegovu ode u. Ali tebe nisu osudili na

smrt niti raspeli. Tebi jo, mnogo ostaje da bi dostigao stradawa Gospodwa.

Sa ovim mislima dakle ti mo e, da predupredi, skokove svoga srca i da unese, ti, inu u misli kao „to ka e i David: „Bih izgr en ali se ne uznemirih“. Sa dobrim primerima mi treba da reguli, emo pomaman pokret du, e.

Kako je veliki David trpeo sa krotu, u uvredu Semejevu, pa je govorio da je Bog naredio Semeju da prokliwe Davida? I prenda ga je on nazivao Lovekom krvi i bezakonikom, nije se razgwevio nego se ponizio, razmi, qaju i, da je on imao pravo. Prema tome i ti nemoj da smatra, sebe da si od vrednosti niti da su drugi mnogo ni- i od tebe. Hr ava je stvar kad jedan kome je uwiweno dobro, psuje svoga dobrotvora, ali tu je ve e zlo za psovača kome je dobro uwiweno. On psuje no ti filozofiraj sa wegovim rečima. Ako se ne razgwevi, „ ostao si nepovre en. Ako si se o alostio zadr i alost u sebi, kao „to ka e i David: „U meni uzdrhta srce moje“ i ne ispo- qavaj tvoju strast. Kao „to se nesta, na deca smiravaju Lim im se pojavi neki vrlo po, tovan Lovak, tako treba da prestaju i strasti pred pojavom razuma i da miruje srce.

No kako mo emo da izbegavamo „kodqivost gweva? Ako uzdr- avamo gwev tako, da on ne trči ispred razuma, nego da ga slu, a, kao „to se upregnut kow upravqa uzdimu. Srdwa kad se sla e sa razumom protiv greha, korisna je za dobra dela, kao „to je vojnik koji dr i oru je kod komandanta i gotov je na wegove naredbe. Srdwa je du, evna sila koja mo e du, u da odstrani od hr avih slasti i kao prera eno gvo e da je uini strogom i junačkom. Ako se ne naquti, na neprijateqa ne mo e, da ga mrzi, kako treba. Koliko volimo vrlinu, toliko treba i da mrzimo greh. Kao „to je pastirev pas krotak prema stađu i skupqa ga kad ga pastir zove, ali prema drugom licu i glasu postaje osorqiv pa makar ga i milovali, tako i srdwa treba da ide za razumom i da mu sara uje u onome „to je korisno, a „kodqivu slast da goni i da je rastrza kao podruklog vuka.

I druge du, evne sile „kode ili koriste prema tome kako ih Lovak upotrebgava. Onaj koji upotrebi du, evnu silu ege na nečiste slasti, postaje nemoralan, a koji je upravi na qubav prema Bogu, postaje zavidan i bla en. Tako e koji upotrebi mislenu silu du, e na dobro, postaje mudar, a ako bude ostrio svoj um da bi na, kodio bli wemu, postaje zlotvor. Dakle, mi ne treba da činimo oru em greha sve „to nam je Bog dao za spasewe. Kad se srdwa kre e kako treba, ona postaje juna, tvo, strpewe i uzdr awe. A kad se kre e protiv razuma postaje pomamnost. Zato se u sv. Pismu ka e: „Gweve i se ne gre, ite“ i Jevrejima je bilo nare eno da izbegava- ju Midijani ane, kako bi imali srdwu kao oru je protiv idolo- poklonstva. A ti se gwevi, protiv brata svoga, dok ti je drugi

neprijateq i radi,, kao i psi, koji grizu kamenice ali se ne pribliuju onima koji ih bacaju. Upravi tvoju srđwu na Ľovekoubicu (avola) koji je otac la i i greha; a tvoga brata sa aqevaj, jer ako on ostane u grehu, bi e predan u ogaw veĽni sa avolom.

Da se u gwevu ne bi pometali i vr,,ili nepristojna dela, mi treba da steknemo smirenost, koju nam je Gospod naredio i za koju nam je i primer ostavio govore i: „Koji ho e prvi da bude nek bude od svih posledwi“. Poneo je udarac po obrazu pred arhijerejem Stvoriteq neba i zemqe i nije poslao onoga koji ga je udario, u pakao, nego ga je samo pouĽio rekav,,i: „Ako sam zlo uĽinio, doka i da je zlo, ako li dobro, za,,to me bije,,.“ Kad smatra,, sebe za posledwega od sviyu, ti se quti,, „to te nepravedno psuju? Kad te grdi jedno dete, ti se smeje,,. A kad te sramoti jedan ludak, ti ga sa aqeva,, i ne quti,, se. I tako, nam ne stvaraju alost reĽi onoga koji nas tu i, nego nam je stvara uobra enost na,,a o sebi.

Ako oduzmemo uobra enost od na,,eg srca, tad reĽi na,,eg protivnika ostaju prosta lupwava. Ako pamo u mudrog razuma odseĽe,, koren gweva, sa wime e,, odse i i mnoga zla kao: podlost, nevernost, sumwu, drskost, koje su izdanci gweva. Gwev je du,,evna bolest, pomraĽewe uma; on nas udaqava od Boga i Ľini nam da ne poznajemo svoje srodnike; on nas odvlaĽi u rat i u nesre e; on je lukav demon na,,ih du,,a protivu Sv. Duha. Gde su mr we, qutwe i nesre e, tamo ne poĽiva duh krotosti. Poslu,,ajmo dakle glas sv. Apostola Pavla pa svaki gwev, qutinu i viku odbacimo od sebe kao i svaku zlobu, i budimo korisni i milosrdni jedan prema drugima, kako bi imali bla enu nadu krotkih, koji e naslediti zemqu, u Hristu Isusu Gospodu na,,emu, kome neka je slava u vekove. Amin.

S grĽkog
Andreja -or evi
sve,,t. (Bor)

AKTUELNE TEME

POVODOM IZJAVE CARIGRADSKOG PATRIJARHA VARTOLOMEJA

Zalagawe za prekid članstva Pravoslavnih Crkava u Svetom (=Ekumenističkom) savetu crkava Patrijarh Carigradski g. Vartolomej označio je, u intervjuu za amsterdamski list „Truv“ kao „apsurdno“. Ko je protiv ekumenizma, taj „po drugi put razapawe Hrista na krst“, ka e ovaj pravoslavni Patrijarh.

(„Svetigora“, br. 67, str. 33-34)

Ekumenizam propoveda da postoji mnogo „hri,, anskih crkava“ koje, svaka na svoj način, nose u sebi istinu Hristovu, i da me usobnim usagla,,avawem u okviru SSC (Svetkog saveta crkava) treba da oforme jednu Crkvu. To je tzv. „teorija grana“ koja čini teolo,,ku potku ekumenizma, dok je modus vivendi za ostvareawe jedinstva „dijalog qubavi“.

Zna se da veliku većinu u SSC čine različite protestantske denominacije koje, na ovaj ili onaj način ponavqaju ili razvijaju neku od jeresi iz prošlih vremena. Dakle, po mi,,qewu ekumenista (i patrijarha Vartolomeja) ne postoje jeresi, nego samo različita učenja (uzvedena na nivo „crkava“) koja treba koliko-toliko usaglasiti. Mi, me utim, smatramo da postoji samo Jedna, Sveta, Saborna i Apostolska Crkva (=Pravoslavna Crkva), dok su sve ostale „crkve“ u stvari zajednice koje su, propovedaju i jerećka učenja, otpale od Crkve. Crkva se sa ovim zajednicama ne može ujediniti, nego se te zajednice, odrekav,,i se svojih jerećkih učenja, kroz pokajawe i anatemisawe svake, a naročito svoje jeresi mogu samo prisajединiti (Pravoslavnoj) Crkvi. Po,,to je ovakav pravoslavni stav u suprotnosti sa osnovnom ekumenističkom „istinom“ (o postojawu mnogo „crkava“ i o njihovom ujediwewu putem „dijaloga qubavi“) jasno je da, po mi,,qewu ekumenista, svi oni koji zastupaju takav stav „po drugi put razapawu Hrista na krst“.

No, ova koliko gruba, toliko i neistinita tvrdwa ekumenista ne treba nimalo da nas brine: sa nama su svi Sveti Oci i Učiteći

Crkve, koji su kroz istoriju na Vaseqenskim i Pomesnim Saborima tada, „wa (a i dana, „wa) jeretička uĳewa proglasili, vo eni Duhom Svetim, za jeresi (ne za grane jedne Crkve) i jedne za drugima od zdravog tkiva Crkve odsecali i arijance, i duhoborce, i nestorijance i monofizite i sve ostale, koje danas ekumenisti nazivaju „razliĳitim hri, „ anskim tradicijama“; sa nama je Sv. Maksim Ispovednik, koji je odbio zajednicu sa „granom“ monotelita, do muĳeniĳke konĳine jasno i glasno ispovedaju i da su oni jeretici; sa nama su i sv. Irinej Lionski, sv. Vasilije Veliki, sv. Jovan Zlatousti, sv. Sava Osve eni, sv. Jovan Damaskin, sv. Marko Efeski, sv. Grigorije Palama i mnogi drugi sveti Oci koji su nepokolebivo revnovali za ĳistotu pravoslavne vere razobliĳavaju i pogreĳna i nakaradna uĳewa. Zato neka patrijarh carigradski Vartolomej bude dosledan, pa neka i za vih, kao i za nas, ka e da su takvim svojim anti-ekumenistiĳkim stavom tako e „po drugi put razapivali Hrista“.

Toliko o „ponovnom razapiwawu Hrista“. A „to se tiĳe „apsurdnosti“ napu, tawa SSC tiĳe: ako znamo da se u crkvena bogoslu ewa tokom zasedawa Skup, tina SSC (npr. Kambera 1991.g.) nezazorno ukquĳuju paganski obredi i rituali; da se na pojedinim skupovima pod okriĳem SSC propagiraju i „tite prava tzv. „mawinskih zajednica“ (feministkiwa, homoseksualaca i drugih); da pojedine ĳalnice SSC rukopola u ene za biskupice i pastorige; da establi, ment SSC podstiĳe zblu avawe i sa ostalim svetskim religijama, jer i tamo tobo e „di, e Duh Sveti“ itd. Niĳe li sasvim jasno da je svedoĳewe Pravoslavne Crkve u SSC za 50 godina postojawa ove organizacije do ivelo potpuni fijasko, da je zmo istine palo na kamenito tle ne rodiv, i nikakav rod, te da je zbiĳa apsurdno, ali ne napu, tati, nego ostajati daĳe u SSC. To su (za sada) shvatile Jerusalimska, Gruzijaska i Srpska Patrijar, ija. Oĳekujemo da e vihove svetle, Bogonadahnute primere slediti i ostale Pomesne Pravoslavne Crkve, i da e, ne osvr u i se, napustiti svejeretiĳki Sodom i Gomor. Odgovornost Carigradske Patrijar, ije je najve a. Prvo stoga „to je carigradski patrijarh (jo, uvek) prvi po ĳasti me u pravoslavnim poglavarima, pa bi wegova izjava u tom smislu nesumnwivo ubrzala proces napu, tawa Pomesnih Pravoslavnih Crkava iz SSC. Drugo stoga „to je upravo Carigradska Patrijar, ija (Enciklikom iz 1920.g.) i otvorila „Pandorinu kutiju“ ekumenizma me u pravoslavnima, pa bi bio red da ona ovu ekumenistiĳku sablazan i okonĳa.

Te, ko je ne razumeti reĳi: „oveka jeretika po prvom i drugom savetowawu kloni se, znaju i da se takav izopaĳio i gre, i; samoga sebe je osudio“ (Poslanica Titu, 3, 10, 11). Jo, je te e razumeti kako to da ih prvoĳasni pravoslavni poglavar ne shvata.

SABREMENA XRONIKA

OSVEĆEWANA, BOGOSLUŽEWANA I RUKOPOLOŽEWANA

Praznik Svetog Oca Nikolaja mirlikiskog 19. decembra 1997. godine u Prizrenu je proslavljen veoma svečano. Pored svete liturgije koju je toga dana slušao Episkop Artemije, duhovne radosti je bilo i u velikom broju domova svežara koji vrše spomen i praznuju ime ovog velikog ugodnika Bojeg. To je ujedno i slava doma ina na eparhije Episkopa Artemija. Toga dana u njegovom domu po tradiciji se okupio veliki broj gostiju na čelu kojih je bio Episkop vrawski G. Pahomije.

Bo i 1997. godine svečano je proslavljen u svim krajevima na eparhije. Izuzetno lepo vreme za to doba godine omogućilo je da Episkop Artemije poseti sve svoje manastire i veliki broj parohijskog sveštenstva i sa svima podeli bo i nu radost.

Episkop Artemije je za praznik Sv. Vasilija i Novu Godinu 14. januara 1998. godine, slušao u manastiru čelije kod Vageva, sv. liturgiju i molepstviye povodom nastupajuće godine.

Na Krstovdan 18. januara 1998. godine, u sabornom hramu Sv. Georgija Episkop Artemije je slušao Sv. liturgiju, i rukopoložio u činu akona Božika Klisari a svršenog bogoslova iz Zvornika, Republika Srpska.

Sutradan na praznik Bogojavqewe 19. januara 1998. godine Episkop Artemije je slušao liturgiju u Prizrenu. U toku dana Episkop Artemije je blagoslovio novi most koji je Vojska Jugoslavije dala na upotrebu manastiru Sv. Arhangela.

Sv. Jovan Krstiteq 20. januara. 1998. na dan ovoga praznika Episkop Artemije je u činu prezvitera rukopoložio akona Božika Klisari a.

Centralna proslava svetog Save 27. januara ove godine održana je po tradiciji u Prištini. Svetu liturgiju na kojoj su bili prisutni učenići svih „kola slušao je Episkop Artemijeu Crkvi Sv. Nikole. U velikoj sali sporskog centra prerezan je slavski kolač koji je ove godine pripremila muzička „kola iz Prištine.

Manastir Visoki Dežani dobio je 1. februara, 1998. godine, jo, jednog slušiteqa bo ijeg oltara, u liku mladog jeromonaha Nektarija (Vorguđi a). Rukopoložio jero akona Nektarije za

jeromonaha izvršio je Episkop Artemije, na svetoj Liturgiji, u manastirskom hramu Vaznesewa Gospodweg u Dežanima.

U Nedequ pravoslavqa i dan ranije 7. i 8. marta 1998. godine, Episkop Artemije je slušao u sabornom hramu Sv. Georgija, u Prizrenu. I ove godine je ponovo istrajavano na strogoj i pravilnoj pripremi za sv. priče, koja se pored posta sastojala i u obaveznoj ispovesti, kako bi se „to pravilnije shvatio smisao i značaj ove svete tajne.

Prvi put posle petsto i pedeset godina 15. marta 1998. godine, u manastiru Sveti Arhangeli u novopodignutoj kapeli posvećenoj Sv. Vladiki Nikolaju Srpskom odslušana je sveta liturgija. Toga dana u manastiru je počelo da se obavi i malo bratstvo koje se priprema za svečano osvešćenje koje bi uz pomoć trebalo da se obavi na praznik Svetog Arhangela Gavriela ove godine.

Na praznik Blagovesti 7. aprila 1998. godine u Manastiru Ćelije kod Vageva Episkop Artemije je slušao svetu liturgiju i tom prilikom rukopoložio u čin jeroakona monaha Isidora (Pećki) a sabrata manastira Binač kod Kosovske Vitine.

Na praznik Cveti 12. aprila 1998. godine, Episkop Artemije je slušao sv. liturgiju u Prizrenu i tom prilikom proizveo u čin protojereja paroha prizrenskog o. Iliju 'miga, stare, inu saborne crkve Sveti Ćor e u Prizrenu.

PRIJEMI, POSETE, PUTOVANJA

Episkop Artemije je 20. januara 1998. godine u Prizrenu primio u zvaničnu posetu ambasadora Engleske u Beogradu gospodina Brajana Donelija.

U toku posle podneva Episkop Artemije je učestvovao na proslavi krsne slave, Beogradske Banke-filijale u Prištini, Sv. Jovana Krstitega.

U Vagevu je 22. januara, 1998. godine, promovisan jubilar, dvadeseti broj časopisa Sveti Knez Lazar. Promociju ovog časopisa organizovala je crkvena opština u Vagevu. Časopis su predstavili: Episkop Artemije, jeromonah Sava (Jawi), jeromonah Petar (Ulemek) i jerej Branislav Peranovi, glavni i odgovorni urednik časopisa.

Delegacija srba sa Kosova pred svoj odlazak na put održala je 4. februara. 1998. godine, konferenciju za „tampu u Klubu Kvičevnika u Beogradu. Na ovoj konferenciji, delegacija u sastavu: Episkop raško-prizrenski Artemije, Gospodin Momčilo Trajkovi, jeromonah Sava (Jawi) i gospodin Aleksandar Vidojevi objasnili je srpskoj javnosti razloge svog putovanja u Francusku i SAD. Istoga dana delegacija je krenula put Pariza i započela svoju misiju mira. Detaljan izveštaj o ovoj misiji, koji je Episkop

---

Artemije dostavio Sv. Sinodu Srpske Pravoslavne Crkve donosi-
mo na prvim stranicama ovog broja našeg časopisa.

Delegacija Srba sa Kosova

Episkop Artemije je 17. marta 1998 godine, ponovo otputovao
za SAD i tom prilikom sa delegacijom svedožio pred Helsinčkim

Kod g. Gelbarta

Komitatom za Qudska Prava, koji radi pri senatu i kongresu u SAD.

Predsednik Republike Crne Gore G. Milo -ukanovi primio je u Podgorici, 03. aprila 1998. godine, u zvaničnu posetu Episkopa ra,ko-prizrenskog Artemija i G. Momčila Trajkovi a predsednika Srpskog pokreta Otpora - demokratskog pokreta iz Pri,tine. U srdačnom razgovoru kome je prisustvovao i Mitropolit crnogorsko-primorski Amfilohije, do,lo je do potpunog saglasija da problem Kosova i Metohije treba „to pre re,avati na demokratskim principima.

DUHOVNI SEMINARI U PRI'TINI

U prva tri meseca ove 1998. godine, Narodna i Univerzitetska Biblioteka u Pri,tini, nastavila je svoj rad na poqu pravoslavne duhovnosti u vidu organizovawa raznih predavawa i tribina, pod rukovodstvom G. Sr ana Jablanovi a, organizatora ovih programa. Gra ani Pri,tine imali su prilike da posete slede e duhovne programe:

U predvečerje praznika Sv. Save u Biblioteci je gostovao crkveni hor „Haxi Ruvim“ iz Vageva, a predstavqen je i multimedijalni kompakt - disk „Sveta Gora, osam vekova Hilandara i Loza Nemawi a“.

Po prvi put u na„oj javnosti predstavqen je i multimedijalni kompakt - disk „Sredwevekovna medicina u Srbiji“, autora dr Gordane 'ubari - Georgijev.

Dr. Nikola fiuti autor kwige „Rimokatolička crkva i Hrvatsvo“, bio je gost u februaru kada je wegova kwiga predstavqena i kada se moglo razgovarati na ovu temu.

Početkom meseca marta predstavqen je muzičko - scenski program „Zaveti Stefana Nemawe“.

Zbornik „Manastir Crna Rijeka i Sveti Petar Kori„ki“ predstavqen je sredinom meseca marta. O wemu su govorili: Episkop Artemije, protosin el Nikolaj iguman manastira Crna Reka, jeromonah Petar iguman manastira Sopo ani, dr. Slobodan Kostić i mr. Dragi„a Bojovi .

Na Blagovesti je grupa mladih sa Duhovnog seminara, ve uobičajeno, bila u manastiru Ńelije kod Vageva na poklowewu Sv. Justinu Srpskom Novom, kao i manastiru Leli u gde se poklonila mo„tima Sv. Vladike Nikolaja, a na povratku u Pri„tinu posetili su i manastir Vra ev„nicu.

Monografija „Drenica, druga srpska Sveta Gora“, autora Tatomira Vukanovi a, koja je predsdavqena u Biblioteci nai„la je na veliko interesovawe. Monografija donosi Liwenice o petnaest

srpskih manastira i crkava na teritoriji oblasti Drenica koju danas nasegavaju Albanci i gotovo totalno kontroli, u albanski teroristi.

Na Lazarevu Subotu, nakon bdenija , u pri, tinskoj crkvi Sv. Nikole predstavljena je kwiga „Lazariške Pesme“ u izdavu Narodne i Univerzitetske Biblioteke. U programu su učestvovala Lazarice iz sela Zaskok kod Uro, evca gde su pesme i sakupane i preno, ene sa kolena na koleno.

Sve vreme u toku godine, svake druge nedelje održavaju se i predavanja protojereja Trajana Koji a „Tumažewe Evan ega“.

O S T A L O

Prosvetna komisija Sv. Arhijerejskog Sabora je nastavila svoj rad u Novom Sadu 24. i 25. decembra 1997. godine. U radu ove komisije i dalje aktivno učestvuje Episkop Artemije kao weni član.

U Beogradu je 16. januara 1998. godine nastavljen srpsko - srpski dijalog koji je započet kako bi se me u političkim partijama postigao minimum nacionalnih interesa po pitanju Kosova. Veliki broj stranačkih prvaka se izjasnio povodom ovog pitanja, ali se stekao op, ti utisak da je jo, dosta potrebno kak bi se po pitanju najsvetije srpske zemlje postigao krajnji dogovor i platforma za dalje delovanje.

U zgradi patrijar, ije u Beogradu 23. januara 1998 godine, održano je Episkopsko Savetovanje, na kome su razmatrana neka aktuelna pitanja iz ivota crkve. Na ovom savetovanju aktivnog uče, a je uzeo i Episkop Artemije.

Drugi Svesrpski crkveno- narodni sabor održan je u Pri, tini 24. i 25. januara, 1998. godine. Na wemu su, pored brojnih, uglednih gostiju iz otaxbine i dijaspore učestvovali episkopi: Artemije, Amfilohije, i Pahomije. Sabor se i ovoga puta bavio sve slo enijom situacijom na Kosovu i Metohiji, koja je iz dana u dan sve nepovoljnija za srpski narod na ovim prostorima. Odlučeno je da se „to hitnije krene sa izno, ewem platforme za demokratsko re, ewe ovog problema i na taj način ponudi javnosti mogućnost rešewa na miran način.

U manastiru Sisojevcu je 2. i 3. februara, 1998. godine nastavljen rad prosvetne komisije Svetog Arhijerejskog Sabora SPC. Episkop Artemije je uzeo aktivnog uče, a u radu ove komisije kao weni član.

Delegacija kosovskih Srba je prilikom svog dolaska iz Amerike 4. marta 1998. godine, ponovo održala konferenciju za „ta-

mpu na kojoj se javnost mogla upoznati sa rezultatima misije , koja je trajala tačno mesec dana.

Delegacija kosovskih srba se 22. marta 1998. godine, drugi put vratila iz SAD i tom prilikom u beogradskom Medija Centru održala konferenciju za „tampu.

Ep. Artemije propoveda u crkvi u "ikagu

U zgradi episkopije je 24. marta 1998. godine, održana sednica Eparhiskog Upravnog Odbora eparhije ra„ko-prizrenske.

Sednica Eparhiskog Saveta na„e eparhije održana je 25. marta 1998. godine. "lanovi Eparhiskog Saveta su na želju sa svojim episkopom dali zvanično saop„tewe u kome su pozvali na razumevawe i toleranciju svih koji žive na Kosovu kako bi se svi problemi re„ili na način dostojan čoveka.

U skup„tini grada Pri„tine je 2. aprila 1998. godine, održana pro„irena sednica odbora za gradwu hrama Hrista Spasa. Na ovoj sednici je podnet izve„taj o dosada„wem radu i done„en plan o daćem tempu radova kako bi na hramu uskoro podigli kupolu

i krstove i na taj način ova svetišta, ako bog da dobila svoj budući izgled.

U toku svetog i velikog posta po tradiciji sredom i petkom se po namesništva u našoj eparhiji služe liturgije Preosve-

Episkop artemije sa Srbima iz "ikaga

enih Darova u prisustvu episkopa, a zatim održavaju bratski sastanci i ispovest sveštenika. To je prilika da se sveštenstvo okupi i razmeni iskustva u svom radu kao i da se u tim prilikama obogate i novim saznanjima od strane svog Arhipastira.

DOTATAK HRONIKE

KOSOVO I METOHIJA I NAŠA EPARHIJA DANAS

Pored redovnih aktivnosti u našoj eparhiji tokom protekla dva meseca ne možemo zaobići i sadašnju situaciju koja utiče na život crkve kao i na život našeg naroda.

Sveže, i oružani incidenti na Kosovu i Metohiji koji su početkom meseca marta kulminirali velikim sukobom albanskih terorista i srpske policije u oblasti Drenice, zatim u okolini Dečana, do zadnjih dana marta i početka aprila kada se situacija relativno „smirila“, odneli su stotinak ljudskih života „to sa

srpske, „to albanske strane. Otvorenih napada na srpske svetiwe, osim par provokacija i pretwi monahiwama, nekoliko zaustavqawa ispitivawa, maltretirawa, i pucawa no u oko manastira Deviš, od strane albanskih terorista nije bilo. Veliki strah je obuzeo na„ narod, posebno u selima sa jednom ili nekoliko srpskih ku a. To je bio razlog „to je na„ narod koji je iveo u kriznom području, selima u okolini akovice, Dešana, Podujeva i regionu Drenice morao da se iseli iz svojih domova, tako „to se sklonio u Srbiju ili neki „sigurniji“ deo Kosova i Metohije.

U Prištini se trenutno na prodaju nudi oko 2000 srpskih stanova, a slično je i u drugim gradovima. Nekolicina je poslala svoju porodicu van Kosova sve u i„čekivawu nekog trajnijeg mira.

Situacija je trenutno krajwe napeta i neizvesna, pa se stoga crkva u našelu zala e za mirno re„ewe problema jer nam nije potrebno Kosovo bez Srba, ve Srbi na Kosovu, i razumevawe za demokratske načine i sredstva kako bi „to pre do„li do re„ewa ovoga problema. Parohijski sve„tenici, monasi i monahiwe u svojim manastirima redovno vr„e sva manastirska pravila i poslu„awa „to na„em narodu daje veliku nadu u Srpsku Pravoslavnu Crkvu i wenu re„enost da na Kosovu opstane i ostane.

SADRŽAJ

UMESTO UVODA

Episkop Artemije, Svetom Arhijerejskom Sinodu: Izveštaj o mirovnoj misiji delegacije kosovsko-metohijskih Srba	3
Svedoštvo delegacije kosovskih Srba	8
Saopštenje za javnost	11

DOGMATIKA

Episkop Artemije, Revnovanje za istinu	13
Episkop Kotoranin, Starokalendarci u oblastima i gradovima Srpske pravoslavne crkve	21

OGLEDI IZ KANONSKOG I CRKVENOG PRAVA

Episkop Kotoranin, Usvojeni dokument o istupanju Srpske pravoslavne crkve iz „Svetskog saveta crkava“ kao znak protiv koga se govori	47
--	----

BIBLIJSKA TEOLOGIJA

Ilija Tomić, I Antički izveštaji o esenima	57
--	----

UMETNOST I ISTORIJA

Rad Milorad Lazić, Pravoslavno shvatanje stvaralačke imaginacije	81
Rad Dušan Milovanović, Monahtvo kroz prizmu savremenog čoveka	85

VERA I NAUKA

Eli-Jah, Sloboda savjesti	95
Golub Miladinović, Naučni progres čovečanstva	117

BESEDE

Ava Justin Popovi , Beseda na Blagovesti i Cveti 125

DUHOVNI PUTOKAZI

Sv. Igwatije BrjanĀaninov, O umrtvogenosti ĀoveĀijeg duha . 131

Vladeta Jeroti , Ponavqawe ili promena? 137

jeromonah Pajsije VeliĀkovski, IV poslanica sve„teniku

Dimitriju 143

IZ STARE CRKVENE 'TAMPE

Sv. Vasilije Veliki, ReĀ protiv onih koji se gweve 153

AKTUELNE TEME

Rodoqub Lazi , Povodom izjave Carigradskog patrijarha

Vartolomeja 159

SAVREMENA HRONIKA

Jero akon Justin (Jezdi) , Hronika 161

25. 01. 1998.

Prevod teksta posve enog skupštini Svetskog Saveta Crkava u Zimbabveu od 03. 14. decembra 1998, objavljenog na internet stranici SSC (<http://www.wcc-coe.org/assembly/>)

JUBILARNA SKUPŠTINA

Bio je to istorijski trenutak u avgustu 1948, kada su predstavnici 147 crkava „izom sveta, koji su se sakupili u Amsterdamu, objavili svoju opredeljenost da „ostanu zajedno“ i da oforme Svetski savet crkava, kao sredstvo za postizanje jedinstva hrišćanskih crkve.

Pedeset godina nakon te prve Skupštine u Amsterdamu, SSC je održati Osmu skupštinu u Harareu (Zimbabve) od 3. do 14. decembra 1998. Pošto pošli kratko pre početka novog veka i ovog milenijuma, ova „jubilara Skupština“ bi je značajan trenutak za crkve i za Svetski Savet Crkava.

Reč „jubilej“ često se koristi za govor o bilo kojoj 50-toj godišnici. Međutim, poreklo ovoga pojma se je u biblijska vremena u propise date (Kviga Levitska, 25) narodu Izraelcima, da održavaju „jubilej“ svakih 50 godina. Ženja bi bila povraćena svojim izvornim vlasnicima i robovi bi bili oslobođeni. Kasnije, proroci Izraela preuzeli su ove elemente oslobođenja, pomirena i novih početaka u okviru obećanja „prijatne godine Gospodnje“ obećanja koje je ispunjeno bilo objavljeno od strane Isusa u njegovoj prvoj propovedi u Nazaretu, zabeleženom u jevanđelju po Luki¹.

¹ Svakako, „jubilej“ i ne mora nuđo imati poveran smisao, ako se utvrdi da su se članice Svetskog Saveta Crkava veoma uđaqile od izvornog svetoćakog uđeva Pravoslavne crkve. U tom sluđaju, naglasak na svećanom znađaju pedesetogodišnice bi je samo proizvodna upotreba sakralne terminologije, beznađajnim povodom.

TEMA OSME SKUPŠTINE

Okretanje Bogu radovanje u nadi, uključuje ovu ideju jubileja u blagovremeni proglas crkvama i svetu na osvitu novog milenijuma. Tema je poziv za preobraćenje od kulture indiferentnosti, samousmerenosti i nasićanja samome izboru života. To je poziv na proslavu nade koja je ukorećena u vernost Gospodnju. Ova tema bi je istraćivana na Skupštini kroz izuđavanje Biblije i plenarna izlaganja; bi je izraćena u dnevnim slavoslovqima i bi je prime-

wena na diskusiju o kritičnim pitanjima koja se tiču sveta, crkava i ekumenskog pokreta.

AFRIČKO OKRUŽENJE

Nigde u svetu ne „iri se jevanjelska poruka brže i ne pušta dublje korenove nego u Africi. Kovačnica kultura i zajednica, kontinent vitalnosti i radosti, Afrika tako je podsećala svetsku zajednicu na neka od kritičnih pitanja koja moraju biti sagledana zajednički u godinama koje dolaze: kriza siromaštva, rat, nasilje i etnički sukobi, proterivanje ljudi, ugroženost dece i omladine, efekti globalizacije ekonomije, kulture i okruženja. Skupština koja se održava u Africi i učestvovanje mnogih hrišćanskih vođa i crkvenih ljudi iz Zimbabvea, Južne Afrike i kontinenta kao celine, pružila je nesrazmerno mogućnost da se ispituju ova i druga pitanja u svom afričkom okruženju, da se dobije nadahnuće iz vere Afrikanaca i da se prodube ekumenski izazovi 21-og stoleća.

POGLED UNATRAG, POGLED UOKOLO

Koliko je Svetski Savet Crkava Odmakao kroz ovih pedeset godina? Da li je doveo do veće uzajamnog zблиženja crkava i učinio njihovo jedinstvo očišćenijim? Da li je crkvama omogućio da zajednički istraže pitanja misije, evangelizma i obnove? Da li aktivnosti Svetskog Saveta Crkava delotvorno unapređuju pravdu, mir i integritet tvorevine? Da li je Savet učvrstio ekumensku saradnju koja donosi olakšanje onima koji su u nevolji, sa ciljem da izgradi izmiren i humaniji svet. Da li je učinio mogućim dijalog među živim religijskim tradicijama? Da li je unapredio pitanja mladih ljudi u crkvama „izvan sveta“?

Kroz intenzivan tok izlaganja, Skupština će ispitati aktivnosti Saveta u ovim i drugim oblastima kroz protekle godine i utvrditi glavne naglaske za svoj rad u predstojećem periodu.

Po prvi put na Skupštini SSC, crkve, partneri u ekumenskom pokretu i druge grupe i organizacije koje dele zajednička interesovanja, imaju mogućnost da prikažu u sopstvene prezentacije, izložbe i mogućnost za konverzaciju na maternem jeziku za „tradiciju“ u lokalnom jeziku.

POGLED UNAPRED

Zajedničko razumevanje i vizija: zajednička opređenost crkava koje se suočavaju sa sledećim milenijumom.

Kako SSC može služiti crkvama na najefikasniji način kao sredstvo svetskoga ekumenskoga pokreta? Dok Savet gleda prema sledećih pedeset godina, u svetu koji je uveliko drugačiji od onoga u Amsterdamu 1948, kakav oblik i kakva usmerenja bi on trebalo da preuzme? Da li nam tako treba „irski i reprezentativniji forum“² ekumenskih pokreta, koji bi obuhvatio mnoge druge struje hrišćanske misli i izraza koji su nastali u toku proteklih decenija?

² Reč „irski“ daje „irok okvir, ali reč „reprezentativniji“ forum koji bi obuhvatio druge i novije struje hrišćanske misli i to one nastale u toku poslednjih decenija, može da uznemiri savesnog pravoslavca. Reč „reprezentativniji“ forum implicira da sadašnji Savet nije dovoljno reprezentativan i da mu prisustvo novih članova može dati veću legitimitet. Navedimo nekoliko kandidata među potencijalnim novim članovima koji mogu upotpuniti Savet, a koji mogu da i nisu sadašnji članovi: Unifikaciona Crkva (Sun Mjung Muna), Svedenborgijanizam ili Jehovini svedoci.

Intenzivan proces proučavanja pitavao kao „to su ova, preduzet tokom poslednjih osam godina, biće doveden do zaključka“³ na Skupštini, sa vrhuncem u slučaju zahvalnosti, proslave i ponovne opređenosti za isti put.

³ Kakav zaključak Skupština sprema? Hoće li se svi saglasiti sa donetim zaključcima? Da li će zaključci na neki način biti obavezujući i za članice Saveta? Da li će neki od usvojenih zaključaka imati značaj za celu Srpsku Pravoslavnu Crkvu, ili samo za eparhiju episkopa koji se saglasio sa zaključcima saveta? Da li zaključci Svetskog Saveta Crkava mogu imati negativne posledice na jedinstvo SPC i da li je učestvovanje na jednom tako izazovnom skupu korisno za integritet (sabornost) naše Crkve? Iznad svega: kakav proces je prethodio donošenju zaključaka i ko je konsultovan u okviru naše Crkve da bi se imalo neko određeno mišljenje o tome?

Više od 330 crkava članica SSC pozivaju se u Harare da javno izraze ovu opređenost. Radio i televizijski prenos planiraju se da bi omogućili celoj ekumeni da učestvuje u ovom svečanom i istorijskom događaju. Kongregacije i parohije „izvan sveta“ tako će se podstići da obeleže nedelju, 13. decembar 1998. kao poseban dan ponovne opređenosti za ekumenski pokret.

DECENIJA '90 TA JE SLEDEĆE?

Osma Skupština obeležila je kulminacionu tačku Ekumenske decenije crkava u solidarnosti sa ženama⁴, desetogodišnji napor pokrenut od strane crkava „irokom sveta“ na Uskrs 1988. Kraj ovog

desetogodi„ta (solidarnosti sa enom prim. prev.) bi e priliki za četvorodnevni Festival decenije⁵, koji se održava u Harareu neposredno pre Skup„tine.

⁴ Ova kulminacija kao svoj va an plod donosi uvo ewe enskog sve„tenstva u Anglikanskoj crkvi. Tako e, i ulazak rdikalnog feminizma u teologiju (oslovačavawe Boga zamenicom enskog roda u navodima iz Biblije, npr.). Da li e slične pojave biti na Skup„tini progla„ene ne eženim posledicama inače neophodnih te wi za afirmacijom polo aja ene, ili e biti protumažene kao pravi i kreativan izraz enske ravnopravnosti sa mu„kim polom, koji treba daqe razvijati?!

⁵ Treba razmotriti mogu e religiozne sadr aje četvorodnevnog festivala posve enog afirmaciji ene u crkvi. Ne e li u zavr„nom delu ene „sve„tenici“ tim povodom slu iti svežano slavoslovqe? Dosledan pravoslavni vernik ne bi se mogao saglasiti sa takvim činom.

Ali, „ta je slede e? Kako e nalazi iz ove decenije uticati na ivot i slu bu crkava u predstoje im godinama? Posebni sastanci, dijalozi i svedoci, predstavi e ova pitawa pred 4000 ena i mu„karaca koji po ožekivawima poha aju Skup„tinu.

Za samu Osmu Skup„tinu, ožekuje se u kampusu Univerziteta u Zimbabveu, oko 2000 slu benih učesnika blizu hiqadu delegata iz crkava članica SSC-a i jednak broj predstavnika i posmatrača iz različitih ekumenskih organizacija „irom sveta i iz drugih crkava, ukquđuju i rimokatoličku crkvu i goste iz drugih vera.

Ožekuje se da dobro isplaniran program za posetioce privuče drugih 2000 qudi na mesto održavawa Skup„tine. I mnoge grupe i organizacije⁶ izne e svoje probleme i pitawa na Padare, svetsku tr nicu.⁷

⁶ Treba, svakako, imati u vidu da se danas, osobito u zapadnom svetu, ponovo aktualizuju pitawa odnosa crkve (shva ene u „irokom smislu reži) i mawinskih verskih zajednica, žesto sektu, a tako e i novijih verskih organizacija zasnovanih na principima povratka mnogobo„tvu. Da li e biti ponu en neki novi model tolerancije pma ovim grupacijama, koji bi na odre eni nažin bio obavezuju i i za pravoslavnu crkvu? Da li e biti pokrenuto pitawe homoseksualizma, koji na mala vrata ulazi u religiozni ivot nekih crkava na zapadu, prate i trend u svetovnom ivotu tamo„we populacije? Da li e, preko „grupa za pritisak“ ili u vidu „otvorene rasprave“ biti ponu ena rehabilitacija homoseksualaca, kao ravnopravnih članova crkvenih zajednica?! Jer, i to spada u probleme svojstvene jednom broju ve ih verskih grupa u razvijenom svetu.

⁷ „Tr nica“ je adekvatna rež za skup koji ujediwava sve duhovno raznorodne grupe u SSC. Wihovi interesi upravo se najbolje mogu definisati na ekonomskom ili političkom nivou. No, kada je rež o dogmatici, svako bi, izgleda, voleo da ostane pri svome. Na tome insistiraju i one crkve koje u svojoj ideologiji imaju implicitnu ideju razvoja, shva enoga u modernom smislu reži, kao promene ili prilago avawa dru„tvenim okolnostima po svaku cenu. Na taj tančin, u zapadnim zemqama dolazi do uno„ewa dr avno i dru„tveno isticanih ideala u okriqe

crkve, kao posledica društvenog pritiska da crkva „sledi zahteve vremena u kojem živi“.

Iskustva i uvidi bi e podegeni, stara prijategstva obnov-gena i nova stvorena. Duhovni život ušesnika bi e osna en dnevnim ekumenskim slavoslovqima, uvek centralnim i nezaboravnim delom bilo koje Skup„tine SSC.

DA BI SE VI'E DOZNALO...

Izdawe sa izvorima objavqeno je za grupe i pojedince zain-teresovane za budu a izužavawa teme Skup„tine: Povratak Bogu radost u nadi (WCC Publications, 1996, SFr.9.90, US\$7.95, £5.25). Ovo ukqužuje sedam biblijskih studija, „est meditacija i pet liturgijskih priružnika u kojima su posebno nagla„eni aspekti vezani za ovu temu i kroz koje se zbljavamo sa iskustvima iz mnogih zemaa i mnogih Hri„anskih tradicija.

Za obave„tewa o naruživawu ove kwige (ukqužuju i dostupnost izdavawa na drugim jezicima) i o drugim pomo nim materijalima za pripremu Skup„tine, o samoj Skup„tini, i o programu za posetioce Nedeqe ponovne opredegenosti, molimo vas da stupite u kontakt sa Kancelarijom Osme Skup„tine u fienevi ili u Sjedi-wenim Dr avama (videti ispod).

World Council of Churches
Eighth Assembly Office
P.O. Box 2100
1211 Geneva 2, Switzerland
telefax: 41 (22) 791 02 61
e-mail: PFM@wcc-coe.org
or Yam@wcc-coe.org

Four the USA:
United States Conference
World Council of Churches
475 Riverside Drive, Room 915
New York, NY 10115
212-870-3199

Telefax 212-870-2528
E-mail: WorldCoun@aol.com

IV, 3. JOSIF FLAVIJE, JUDEJSKE STARINE
(Ἰουδαϊκὴ Ἀρχαιολογία) (Antiquitatum Iudaicorum) III
§ 171–173; XIII § 288–298; XIII § 307–313; 398–415; 422;
XV, I, § 1–4; 365–389; XVII, IV, § 32–45; XVII, 3 § 345–348;
XVIII, 1 § 11–25; XX, 9, 1 § 197–203¹⁷

¹⁷ J. Flavius, Antiquitatum Iudaicorum, hgg. B. Niese, III, Berlin 1962.

ESENI U PERIODU VLASTI JOVANA HIRKANA (134 104. godine pre Hrista)

Antiquitatum Iudaicorum XIII § 171–173

/ 171 U to vreme su kod Judeja postojale tri sekte koje su različito sudile o božanskim stvarima. Prvi od njih su fariseji, drugi, sadukeji, a treći su se zvali eseni.

/ 172 A fariseji su uvažili da je ne, to, ali ne sve, delo sudbine, ne, to zavisi samo od sebe i da se de, ava, ili da izostaje. Stav esena je da je sudbina vladarka svega, i da se čoveku ni, ta ne de, ava, to ne odgovara njenom sudu.

/ 173 Sadukeji odbacuju sudbinu, sa mi, qewem da ono „to postoji da se ne de, ava na osnovu njenih odredbi, nego da od nas samih sve zavisi, da smo sami mi uzročnik sreće ili nesreće koje primamo odgovaraju i na, o, j gluposti. O ovima (sektama) u uvodnom obave, tewu pisao sam u drugoj knjizi judejske istorije.¹⁸

¹⁸ up. Bellum II, 8 (= § 117–161).

Antiquitatum Iudaicorum XIII § 288–313

/ 288 No, da se ponovo vratimo Hirkanu, jer je njegova sreća a izazvala zavist Judeja i posebno su protiv njega bili fariseji, koji su, kao „to sam gore spomenuo, bili jedna judejska sekta. Oni su kod naroda bili veoma ugledni, tako da su uvek nalazili poverenje, tako e ako imaju ne, to protiv cara ili prvosve, tenika.

/ 289 Hirkan je bio njihov učenik i na početku od njih veoma cewen. Jednom ih je pozvao na obed i poslu i sjajno i kada ih je